

Mag

09.3941

D₂

Ex 2

FRA EMPIRETIDEN



FØRSTE DEL

L. E. THRANE

FRA EMPIRETIDEN

TIDSBILLEDER AF
EN KØBENHAVNSK HAANDVÆRKERFAMILIES LIV

KØBENHAVN
E. JESPERSENS FORLAG

99.4

Th

*Tiden er en gylden Traad,
Hvorpaa vi alle spinde,
Nytte vi den ud med Flid,
Kan vi meget vinde.*

*Fliden gør os glad i Sind,
Sundhed er dens Moder,
Roser har den paa sin Kind,
Med sig Livets Goder.*





Paa Skovtur i Dyrehaven.

FØRSTE KAPITEL

To Forlovelser i Skoven.

Ved St. Hansdagstid i Aaret 1806 holdt der uden for Københavns Raad- og Domhus paa Gammeltorv og henad Raadhusstræde en Række Skovvogne — saavel hollandske som holstenske Træmmevogne —, hvoraf nogle var forspændt med fire Heste. Ved den forreste Vogn stod nogle civilklædte Hoboister med deres Blæseinstrumenter.

Anledningen til dette Vognoptog foran Raadhuset var, at Rebslagerne den Dag holdt Laugsforsamling og bagefter, ifølge gammel Skik, skulde have sig en gemytlig Skovtur. Da nu de Mestre, der var i Besiddelse af lukkede Reberbaner, var nødsagede til i deres Bedrift at anvende en meget stor Hestekraft, idet Dampmaskinerne paa den Tid endnu kun var i deres Vorden, saa lod nogle af de rigeste

Rebslagere ved denne Lejlighed deres Skovvogne forspænde med fire Heste. Dette kunde ogsaa nok gøres nødtigt, da Strandvejen paa den Tid, navnlig efter en regnfuld Dag, henlaa i et skrækkeligt Uføre, saa den flere Steder næsten var ufremkommelig. Af Villaer fandtes der dengang kun faa ved denne Vej; derimod laa der paa dens Landside mange store og smaa Bøndergaarde, samt enkelte store Landsteder med herlige, skyggefulde Lunde, prægtige Haver og henrivende Udsigt over Land og Sø.

Vejens slette Tilstand forværredes, efterhaanden som man kom længere udefter. Navnlig var den slem ved Skovshoved, idet alle de derboende Fiskere holdt Svin, som løb frit omkring, hvor de lystede, og fodredes med kasseret Fisk, som kastedes ud til dem paa Vejen, der netop her var meget smal. Det hændte derfor ikke sjældent, at et Svin blev overkørt af en Skovvogn, hvilket gav Anledning til et livligt Mundhuggeri imellem Skovgæsterne og Fiskerne.

Det er en Selvfølge, at de mange uden for Raadhuset holdende Vogne vakte stor Opsigt paa dette ogsaa dengang meget befærdede Sted. Den forreste Vogn var bestemt for Musikkorpset, der bestod af 8 Mand. Da disse havde indtaget deres Pladser, og Toget til Lyden af Musikkens oplivende Toner omsider satte sig i Bevægelse, udbrød Tilskuerne i høje Hurraraab, som besvaredes af Rebslugerne. For at Toget ikke skulde foraarsage for stort Opløb, maatte det ikke, som først bestemt, køre gennem Byen og ud af Østerport, men ad Nørregade, som endnu til Dels laa ubebygget efter Københavns store Brand, og ud gennem Nørreport, ad Øster-Farimagvej, Østerbro og videre ad Strandvejen, til Charlottenlund Skov.

Lige op til Skoven laa dengang et Traktørsted, som hørte til en stor Avlsgaard. Til dette Traktørsted, som til-

lige var Kro, hørte en stor, smuk Have, fra hvilken man gennem en Laage kunde begive sig lige ind i Skoven. I Haven fandtes der mange Lysthuse til Afbenyttelse for Skovgæster, hvad enten de selv medbragte Maden, eller de ønskede at benytte Værtens Køkken.

Stedet var meget søgt af Københavns Laugsmestre, Kunstnere og Foreninger; thi Maden var god, og i Hovedbygningen fandtes en stor Spisesal, ligesom der i Haven var indrettet en aaben Estrade under et kæmpestort Egetræ, hvor Dansen ofte gik lystig i de prægtige Sommeraftener. Paa en Høj var opført et rummeligt, lukket Lysthus, og uden for dette havde Værten opstillet en stor Kikkert, hvorigennem de Besøgende kunde beskue de i Sundet forbisejlende Skibe. Over Indkørselen til Stedet stod paa et stort Skilt malet følgende Ord: „Kom—Stands—Her!“ Stedets Navn var dengang „Enighedslyst“, men blev senere forandret til „Constantia“.

Ved dette Traktørsted var Udsigten overalt fuldstændig fri ud mod Sundet, med Undtagelse af en lille Trægruppe og nogle store Buske, som stod nede ved Stranden. Her laa der tillige et Bræddeskur, der var aabent ud mod Søen og benyttedes meget af Mænd, Ungersvende og Drengene, der her afførte sig deres Tøj, naar de vilde tage sig et forfriskende Bad fra aaben Strand, hvilket som bekendt giver god Appetit, og imedens anrettede Kvinderne Maaltidet i et af Traktørstedets mange Lysthuse. Paa den Dag, det omtalte Rebslagertog begav sig paa Vej til Skoven, var der allerede flere Besøgende ved Traktørstedet. De havde specielt valgt denne Dag til deres Skovtur, da Rygtet havde fortalt, at de tre smaa Skibskanoner, som paa Lavetter var opstillede lige over for og tilhørte Rebslagerne, skulde affyres, saa snart Toget ankom.

Imedens Toget fortsætter sit Triumftog til Stedet, hvor

vi befinde os, vil vi betragte nogle af de her tilstedeværende Gæster, som bevæger sig omkring i Haven.

Kvinderne var iførte Datidens klædelige, kortlivede, kortærmede og nedringede Kjoleliv med tilhørende lange Nederdel, som i sparsomme Folder sluttede sig til Hofterne, saa man under Gangen ikke alene kunde følge Benenes men hele Legemets Konturer.

Mændenes Dragt var ligeledes meget malerisk, Benklæderne, som gerne var af graat, brunt eller sort Stof var snævre og sluttede stramt forneden, hvor de gik ned i de saakaldte ungarske Støvler, som naaede til lidt neden for Knæet, hvor de var prydede med Silkekvaster. Over en lang Vest med Sølvknapper og vedhængende Urkæde med Signet og Fyrtøj, bares Spidskjole eller lang Frakke, grøn, brun eller sort. Paa Hovedet bares en trekantet eller spidspuldet Hat, i Haanden en tyk Stok med Metalknap. Halsbind, pibet Brystdug og Haandlinninger, fuldendte Dragten.

Blandt Skovgæsterne var der en c. 18aarig ung Pige med en lille Dreng ved Haanden. Idet hun træder ud af en Dør i et Plankeværk, der hegnede for den Del af Gaarden, der vendte ud mod Haven, viser der sig et skælmsk Smil paa hendes Læber, og hun siger til den lille Broder:

„Kan du nu være en artig, lille Dreng og løbe hen til Moder? Du skal blive ved med at følge Vejen der henne til venstre.“

Da Drengen hertil svarer: „Nej, det kan jeg ikke,“ udbryder den unge Pige i en ærgerlig Tone: „Saa er du ogsaa en dum Dreng!“ og idet hun griber hans Haand, som hun havde sluppet, gaar hun med ham hen ad Vejen, som hun lige havde betegnet, men gør forinden en Pantomime, idet hun peger paa sig selv og Drengen, antagelig til en Person et Sted i Haven modsat den Vej, hun var nødsaget til

at gaa. Den samme Pantomime synes at skulle betegne, at hun vil komme tilbage, naar hun har fulgt Drengen til den Familie, hvortil de begge hører.

Familien bestod af deres Moder, dennes Søster og en ældre Broder, som tidligere havde været Vildtvogter paa Herresædet Egeskov.

Da ovennævnte Personer vil komme til at indtage en fremskudt Plads i Fortællingen, vil jeg medele Læseren, hvad der havde været paa Tale mellem dem, forinden den unge Pige med sin lille Broder Viggo gik hen til Stedet, hvorfra vi saa dem komme.

Da Moderen og hendes Søster, deres Tante, netop paa dette Tidspunkt var stærkt optagne af at udpakke Fødevarer, og da deres ventede Gæster, et Par unge, nygifte Folk, for hvem de nærede stor Interesse, og som de derfor havde indbudt til det Maaltid, de nu var i Færd med at anrette, endnu ikke var komne, saa bad den unge Piges Moder sin Broder om sammen med denne at gaa ned ved Strandvejen for at se efter Gæsterne.

Men da den lille Viggo hørte, at Søsteren skulde gaa med Onkelen ned til Strandvejen, forlangte han, at de skulde tage ham med. Dette modsatte hans Søster sig paa det bestemteste, hvad hun vel maa have haft sine Grunde til, thi hun udbrød i en streng Tone:

„Det kan du ikke, Viggo; du maa blive her hos Moder og Tante Jane.“

Men da Drengen var lidt uartig, paalagde Moderen sin Datter at bringe ham bort. Imedens begav Onkelen sig op paa den tidligere omtalte Høj for at se efter de ventede Gæster og samtidig betragte Sundet og de mange forbi-sejlende Skibe. Som han nu allerbedst staar der og er i Færd med at stoppe sin Kridtpibe, er der en, som lægger sin Haand paa hans Skulder og udbryder i en fornøjet Tone:

„Men God Dag, Jacob Melby! det var, knavreme, en

stor og uventet Fornøjelse, at vi to gamle skulde træffes herude ved Skoven.“

„Ja,“ udbrød Melby, glad overrasket ved Synet af sin gamle Ven Schrøder; „jeg ventede mindst at træffe dig her, jeg troede dig velforvaret ovre i vor Fødeby Odense.“

„Du kunde jo heller ikke tro andet. Men ser du, jeg maatte herover til Kongens København, formedelst at min afdøde Broder Hans i sit Testamente har indsat min Søster og mig til sine eneste Arvinger, og da han, som du ved, ejede en stor Formue, bliver der jo ikke saa ganske lidt til os.“

„Ja, det skal du have Ret i,“ udbrød Melby; „at din Broder var en rig Mand, er en bekendt Sag, hans afdøde Hustru bragte ham jo en stor Medgift. Jeg gratulerer jer, og glem ikke, at bringe din Søster min Lykønskning.“

„Tak for det, Jacob! Du har altid været en trofast, oprigtig Ven af os begge, og derfor ved jeg, at din Lykønskning er vel ment. Jeg skal for Resten hilse dig fra min Søster. Da jeg tog Afsked med hende, bad hun mig ikke at forglemme at bringe dig en hjertelig Hilsen. Taarerne stod hende saamænd i Øjnene derved, om det var, fordi jeg nu skulde forlade hende for en Tid, eller fordi hendes Tanker var hos dig, skal jeg lade være usagt, men saa meget er vist, at du altid har haft en stor Plads i hendes Hjerte.“

Melby blev ved at høre dette synlig overrasket og svarede: „Du tager sikkert Fejl, jeg kan aldrig tro, at Marie skulde kunne have noget tilovers for mig, der saa ofte i Fortrolighed har talt med hende om, hvor højt jeg elskede hendes Veninde Anna, som nu er gift med Smedemester Bruus. Du tager fuldstændig Fejl, Schrøder, hvad din Søsters Følelser angaar; havde det været Tilfældet, som du siger, saa maatte jeg have bemærket det.“

„Du kan tro, hvad du vil; men sandt er det alligevel. Hun bad mig for Resten ogsaa om at opsøge og hilse Familien Bruus, og jeg har allerede været der. Manden stod mig rigtig godt an og modtog mig paa det venligste, og hans Kone Anna — din gamle Flamme — blev saa hjertelig glad ved at se mig og høre fra min Søster, hendes eneste trofaste Veninde. For at sige Sandheden, saa var det hende, der aabnede mine Øjne og overbeviste mig om, at det forholdt sig, som jeg sagde dig, at Marie altid har været og endnu den Dag i Dag er indtaget i dig. Ja, Madam Bruus bad mig endog om at give hende mit Løfte paa, at jeg vilde gøre alt, hvad jeg formaaede, for at du og min Søster kunde komme til at forstaa hinanden, og det har jeg knavreme, hvor nødig jeg end vilde, nu gjort. Men du er en Grillefænger, hvis du vedblivende vil tænke paa en Kvinde, som nu er gift med en Mand, hun holder af, og med hvem hun har en Søn, der allerede gaar i sit 23de Aar. Samme Søn maa jeg for Resten give det Skudsmaal, at han ikke alene er en net og beskeden ung Mand, men tillige en ualmindelig dygtig Smed, som endog overgaar Faderen i alt, hvad der hedder Kunstsmederi; jeg tror, han har en stor og smuk Fremtid for sig. Han er, kort sagt, en ung Mand, som en hvilken som helst Fader kan betro sin Datter.“

Under denne Samtale havde de to Venner forladt Traktørstedets Høj og begivet sig ud paa Gangstien langs Strandvejen, ad hvilken de fortsatte deres Gang udefter, medens Schrøder vedblev:

„Nu kan du tro mig, om du vil, men hvad jeg her har sagt, er den rene, uforfalskede Sandhed, som kommer fra en oprigtig og trofast Ven!“

„Jeg tvivler aldeles ikke om Sandheden af, hvad du har fortalt mig om Familien Bruus; men jeg forstaar ikke,

med hvilken Hensigt du netop overfor mig fremhæver denne Families mange gode Sider, samtidig med, at du kalder mig en Grillefænger, fordi jeg har besluttet ikke at gifte mig, grundet paa, at den, jeg har ønsket mig til Hustru, foretrak en anden; og denne anden er netop Overhovedet for den Familie, du nu saa rosende omtaler.“

„Hensigten skal du faa at vide med det samme, for jeg vil ingen Røverkule gøre af mit Hjerte. Anna Bruus' Søn elsker din Søsterdatter og faar sine Følelser besvaret; og intet vilde glæde hans Moder mere end at faa hende til Svigerdatter. Men da hun ved, at du er imod Partiet, og at Moderen ikke vil give sin Tilladelse til noget, som er dig imod, bad hun mig gøre mit bedste for at fjerne din Modstand og bede dig fra hende om at give dit Samtykke til Forlovelsen som et Bevis paa den Kærlighed, du engang nærede for hende. Nu har jeg knavreme gjort, hvad jeg har kunnet, og holdt hvad jeg har lovet i denne Sag, og du skal ikke frygte for, at jeg oftere skal bringe den paa Tale.“

„Tal du kun, saa meget du vil, flere af dine Ord har gjort mig godt, og det kommer mig nu for, som om Lykken dog ikke helt har forladt mig.“

„Det er mig i Sandhed en stor Glæde at høre; men lad os nu for en Stund lade dette Tema fare, mens du fortæller mig lidt om, hvordan I har det her i Kongens København.“

„Vi har det, Gud ske Lov, godt alle sammen. Min Søster var, — som du jo ved, — gift med en Porcelæn- og Fajancebrænder Clark.“

„Ja, det skrev du til mig, og jeg har gennem Madam Bruus erfaret, at han er død.“

„Saa ved du vel ogsaa, at vi alle tre bor sammen i min Søster Karens Ejendom „Pommerenken“ paa Hjørnet af

Adelgade og Prinsensgade, hvor hun driver en stor Forretning med saavel inden- som udenlandsk Porcelæn og Fajance. Navnlig sælger hun en Del Delfter Porcelæn samt Fajance fra Wedgwood ved Davenport i England, ligesaa en Del Fajance fra Kelinghausen.“

„Ja, det har jeg hørt,“ svarede Schrøder, idet han tog Melby under Armen og gik med ham ind gennem den røde Indkørselsport til Charlottenlund Skov. Her vil vi forlade dem foreløbig og begive os tilbage til Traktørstedet, hvor vi atter træffer den unge Pige, Seline Clark, som nu kommer tilbage for at opsøge Onkelen.

I den Del af Haven, hun passerer, er der i Øjeblikket tyst og stille, da de fleste Gæster befinder sig nede ved Strandvejen for at spejde efter Rebslagernes Tog, da de gerne vil høre Kanonerne blive affyrede.

Den unge Pige kom gaaende langsomt og saa sig forsigtigt om til alle Sider, men idet hun nærmede sig et tæt lille Buskads, udstødte hun overrasket et svagt Skrig og laa i næste Øjeblik i Armene paa en smuk Ungersvend, som, idet han udbrød: „Endelig kom du da, min elskede Seline!“ trykkede et varmt Kys paa hendes røde Læber.

„Min Gud! hvad gør du, William,“ udbrød Pigen, idet hun søgte at vikle sig ud af hans Favntag. „Du maa straks forlade mig! min Onkel venter mig, og vi kan hvert Øjeblik risikere, at han kommer denne Vej!“

„Forlade dig, Seline, i samme Stund, jeg har fundet dig! Nej, det gør jeg ikke!“

„O, gør det, kære William! du kan da ikke nænne at gøre mig ulykkelig eller forvolde mig Sorg.“

„Forvolde dig Sorg! Nej, før ofrede jeg mit Liv, før jeg vilde forvolde dig den ringeste Smærte! men frygt ikke, glæd dig! thi vor Sag staar sikkert bedre nu end før.“

„Hvordan? fortæl mig! der er da ingen Ulykke sket!“

„Nej, nej, min kære Pige, frygt ikke!“

„Har Onkel da givet sit Samtykke til vor Forlovelse?“

„Endnu ikke; — men kom; jeg kan ikke fortælle dig det her. Vi risikerer for meget derved.“

„Men hvad skal vi da gøre?“

„Kom blot, min Elskede! — følg mig gennem Laagen der henne, saa kommer vi lige ind i Skoven. Der er Fred og Ro, der vil ingen kunne forstyrre os.“

„Jeg tør ikke!“

„Du tør ikke! nærer du da Frygt for mig, din Fæstemand?“

„Nej, o nej! tilgiv mig, kære William! tværtimod, hos dig føler jeg mig tryk;“ og med en resolut Bevægelse greb hun hans Arm og fulgte ham gennem Laagen ind i den smukke, stille Skov, hvor kun en lille Sangfugls Jubeltoner afbrød Naturens Stilhed.“

*

*

*

Vi vil nu lade det unge Par fryde sig i hinandens Selskab i den dejlige Skov, hvor den unge Mand uforstyrret kunde glæde sit Hjertes Udkaarne med den Meddelelse, at Bøssemager Jens Schrøder havde besøgt hans Forældre og af Moderen var bleven anmodet om at gøre Selines Onkel opmærksom paa det uretfærdige i, at han stadig fraraadede sin Søster at give sit Samtykke til deres Forlovelse. Ligeledes fortalte William, at han og Bøssemageren havde gjort Turen til Skoven i hinandens Selskab, og at han, naar Rebslagerne var ankomne, skulde træffe Bøssemageren oppe paa Højen for at faa at vide, hvad Selines Onkel havde sagt.

Da nu sikkert de fleste af mine Læsere af personlig Erfaring ved, hvor hurtig Tiden løber, naar man er sammen med den Person, man har givet Plads i sit Hjerte, og til-

med i et for Elskovstale saa passende Sted, som en prægtig Skov er paa en skøn Sommerdag, saa kan ingen undres over, at Tiden løb hurtig for det unge Par, medens det modsatte var Tilfældet med den unge Piges Moder og Tante, der savnede deres kære, livlige Seline.

Moderen bad derfor sin Søster om at opsøge Seline i Haven. Men da denne havde gjort et Par forgæves Forsøg paa det og udtalt sin Formodning om, at Seline muligvis var gaaet ind i Skoven, besluttede Moderen selv at opsøge hende.

Det første Sted, til hvilket hun begav sig, var den Laage, hvorigennem man kom ind i Skoven. Her raabte hun, saa højt hun kunde, Datterens Navn. Straks efter hørte hun Seline svare: „Ja, nu kommer jeg!“

Samtidig hviskede den unge Pige ængstelig:

„Gud, det er Moder! — jeg maa gaa, William!“

„Ja — men giv mig først et Kys!“

„Nej — jeg maa straks af Sted,“ udbrød hun, idet hun frigjorde sig for hans Favntag, gav ham det forlangte Kys og samlede sin Kjole op over Anklerne, da denne efter Dattidens Mode var saa snæver, at hun, ifald hun undlod det, ikke vilde kunne løbe ret stærkt. Derpaa ilede hun, efter at have afrevet en lille Klynge Markblomster, af Sted, saa hurtig hendes smaa Fødder formaaede at bringe hende frem, idet hun af og til raabte:

„Nu kommer jeg, Moder! nu kommer jeg!“

Imidlertid stod hendes elskede William beundrende og bevæget ved Synet af Selines ualmindelige smukke og velformede Ben, der, omsluttet af hvide Strømper i spændebesatte Sko, hastig førte hende ned ad Skovstien og først ved dennes Drejning forsvandt af hans Synskreds.

Aandeløs og forpustet ankom hun til Traktørstedet, hvor hendes Moder stod. Denne blev lidt ængstelig til Mode ved

Synet af den Hastighed, hvormed Datteren kom løbende, og den forpustede Tilstand, hvori hun befandt sig. Hun udbrød derfor:

„Hvad er der dog i Vejen? har der været nogen efter dig?“

„Nej; men Moder kaldte jo.“

„Ja, men derfor behøver du da ikke at løbe Livet af dig, og hvordan er det, du sér ud! Dit Haar er jo ganske forpjusket. Sig mig, hvad har du haft at bestille alene i Skoven?“

„Jeg vilde blot plukke nogle Blomster.“

„Du lyver jo! er det Blomster, du har i Haanden? det er jo Græs! Fy, du maa jo skamme dig, maa du! Ja, du har nok Grund til at rødme! aah, jeg ulykkelige Moder!“

Og nu trak det op til Graad hos Moderen, som var af en meget blød Karakter og straks begyndte at græde, naar noget gik hende imod.

Ved dette Syn genvandt Seline imidlertid sin Ro og lod Blomsterne falde til Jorden, tog Moderen om Halsen og udbrød:

„Nej, kære Moder, du maa ikke græde! det er tværtimod noget godt og glædeligt, der er hændt mig!“ — Og nu fortalte hun, hvad hun vidste om det Forsøg, Bøssemager Schrøder anstillede for at formaa Onkelen til ikke længer at sætte sig mod en Forbindelse mellem hende og den unge William Bruus.

Moderen blev nu atter tilfreds og rettede lidt paa de Sløjfer, som til Pynt var fæstede til Ærmerne og Livet paa Datterens Kjole. Derpaa fulgtes Moder og Datter sammen gennem Haven, og stod snart ved det Lysthus, hvor de havde gjort Forberedelser til i de smukke, landlige Omgivelser at indtage et Maaltid med et Par gode Venner. Og da Gæsterne lige var ankomne, slap Seline for at besvare

de Spørgsmaal, hendes Tante Jane uden Tvivl vilde have rettet til hende angaaende hendes lange Fraværelse.

De ankomne Gæster var, som vi ved, et Par unge Folk, som lige havde haft Bryllup. Ved dette havde Familien Melby været indbudne, hvorfor Melby til Gengæld havde inviteret dem til at deltage i Skovturen. Manden var Rebslagersvend, og hans Navn var Thrane.

Mødet mellem Familien Melby og Thrane og dennes Kone var meget hjerteligt paa begge Sider. Karen Clark havde kendt Madam Thrane, fra hun var en lille Pige, og holdt usigelig meget af hende. Hun var kommen i hendes Hus saa at sige lige fra Selines Fødsel og var i øvrigt et sjældent hjertensgodt Menneske, som vi ogsaa senere vil komme til at erfare.

Karen Clark elskede Madam Thrane, som om hun var hendes Datter, og Seline betragtede hende som en ældre Søster.

Hendes Fødeby var Odense, hvorfra de tre Melby'er ogsaa var; men hun var som ganske lille, — i sit 6te Aar —, kommen til København, og havde været i Huset hos en ældre Broder, der var Tømrer og ansat som Kvartermand ved Holmens Skibsbyggeri.

Hendes Mand, Jacob Thrane, havde Arbejde hos Rebslagermester Bjærggaard, der var Ejer af en meget stor Reberbane paa Vesterbro, og som med sit flotte Køretøj ogsaa befandt sig i det ventede Tog.

Efter at Madam Melby, hendes Søster og Datter havde udtalt deres Glæde over Vennernes Ankomst og over det prægtige Vejr, besluttede alle i Forening, med Undtagelse af Jane Melby, som skulde blive ved det færdigdækkede Bord, at begive sig ned til Strandvejen for at opsøge Onkel Melby og sé efter, om Toget endnu ikke kunde øjnes.

De var imidlertid ikke komne længere end til Laagen ved Skoven, før de saa denne blive aabnet, idet Jacob Melby og Bøsse-maker Schröder samt William Bruus, som de tilfældig havde truffet i Skoven, traadte ind i Traktørstedets Have.

Melby rakte straks Thrane og hans Hustru Haanden, idet han bød dem Velkommen og præsenterede sin Ven Schröder og den unge Bruus for dem. Samtidig meddelte han sin Søster, at saavel hans Ven som den unge Bruus havde modtaget hans Indbydelse til ogsaa at være deres Gæster og deltage i Maaltidet. Ved denne Meddelelse stod Søsteren maalløs og forbavset, medens Selines Kinder glødede som den af Solen purpurfarvede Sky. Paa Williams Mund viste sig et glad og lykkeligt Smil. Thrane og hans Kone stod naturligvis lidt uforstaaende overfor denne af Jacob Melby frembragte Situation; men denne forandredes pludselig ved Lyden af et drønende Kanonskud, idet de alle som en udrød:

„Nu kommer Rebslagerne!“

Aldrig er et Skud faldet mere belejligt for et elskende Par end dette; Bruus og Seline søgte straks hinanden for i Forening at ile ned mod Strandvejen, fulgt af de andre.

Musikens Toner hørtes nu tydelig, ligeledes Hurraraab og gentagne Kanonskud, og saaledes blev det ved, til alle Vognene var komne ind i den store Gaard og Hestene fraspændte og bragt i Stald.

Straks efter Ankomsten begav Rebslagerne sig op i den store Spisesal, hvor de ved et langt og smukt dækket Bord nød en flot Middag, hvortil Musiken spillede Fædrelandssange, som Rebslagerne kraftigere og kraftigere istemte, efterhaanden som Maaltidet skred frem, ligesom Hurraraabene blev højere og Talen mere støjende.

Medens Rebslagerne morede sig efter bedste Evne, vil

vi sé, hvorledes det staar til med vore Venner, som i Guds fri Natur ogsaa nød Bordets Glæder. Ganske vist støjede de ikke saa meget, men følte sig dog fuldt ud saa glade, thi her kunde Hjerterne ogsaa faa Del i Glæden.

Da Maaltidet en Stund var foregaaet i Tavshed, rejste Jacob Melby sig og henvendte følgende Ord til sin Søster, Karen Clark:

„Kære Søster! jeg tror ikke, du vil vredes paa mig, fordi jeg i Nærværelse af vor kære Ven Thrane og hans Kone, paa hvem jeg ved du sætter saa stor og velfortjent Pris, beder dig give dit Samtykke til din Datters, min kære Nieces, Forbindelse med Smedesvend William Bruus. Jeg er nu, kære Søster, kommen til den Overbevisning, at de to vil kunne blive lykkelige ved hinandens Side til Glæde for dig, for mig og for alle, som har Seline kær.“

„Tak for dine Ord, kære Broder,“ svarede Søsteren grædende.

Nu hævede Melby sit Glas og udbragte de nyforlovedes Skaal, der blev modtaget med Jubel af hele Selskabet. Havde der hersket Stilhed ved Begyndelsen af Maaltidet, saa blev der nu Liv, og alle rejste sig for at lykønske de forlovede, som stod helt forlegne.

„Men,“ udbrød Bøssemager Schrøder, „naar William Bruus er blevet Jomfru Selines Fæstemand og hun hans Fæstemø, saa skal de knavreme ogsaa have Lov til at sidde sammen og give hinanden et Kys. Kom nu her, Bruus! vi bytter bare Plads, saa er den Sag i Orden.“

Bruus byttede under Jubel og Latter Plads med Schrøder, hvorved han kom til at sidde ved Siden af Seline, som han gav et lydeligt Kys.

Thrane benyttede Lejligheden til ligeledes at give sin Kone et Kys efter først omhyggeligt at have aftørret sin Mund, hvilket var brugeligt paa den Tid, naar man ønskede

at tilkendegive sin Kærlighed eller sit Venskab paa denne Maade.

Da Schrøder havde byttet Plads med Bruus, kom han til at sidde ved Siden af Jane Melby, hvem han konverserede paa det livligste, saa at hun, som i Reglen var stille og tilbageholdende, efterhaanden blev mere og mere livlig og i det hele taget syntes ganske at have forandret Væsen. Viggo, som hun havde lovet at passe og hjælpe ved Bordet, raabte:

„Moder, Tante Jane vil ikke give mig Mad!“

„Vil hun ingen Mad give dig?“

„Nej, hun sidder og ler hele Tiden!“

„Hvad siger du, vil jeg ingen Mad give dig,“ udbrød Jane leende; „du spiser jo, alt hvad du kan.“

„Jeg vil over til Moder!“

„Ja, kom du over til mig, min søde Dreng! Tante Jane er saa optaget af sin Bordkavaler, saa hun helt glemmer min lille Putte.“

Imidlertid skred under vedvarende Spøg og Latter Maaltidet videre til Musikens livlige Toner, som fra Gildesalen lød ud over hele Haven. Men da omsider alle var mætte, udtalte Madam Clark Ønsket om, at Maaltidet maatte bekomme dem vel, hvorefter hele Selskabet paa det hjerteligste takkede hende. Samtidig fremtog Melby og Thrane deres Pibestok, hvoraf de udtog Kridtpiberne, som de stoppede og tændte.

En Pibestok var et Fuderal af Form som et Rør, der i den ene Ende var formet som et Kridtpibehoved. Den var til at aabne, saa Piben kunde stikkes ned i den, hvorpaa Hovedet lukkedes.

Paa slige Fuderaler anvendtes der meget Arbejde, idet der kunstfærdigt i disse var indlagt forskellige Prydelser af Sølv, Kobber, Messing eller Tin. De var forarbejdede af sjældne og haarde Træsarter.

Mændene gik nu mod Hovedbygningen for paa lidt nærmere Hold at sé, hvorledes de der samlede Gæster morede sig.

Imedens tog Kvinderne af Bordet og indpakkede omhyggeligt den tiloversblevne Mad i de til saadanne Udflugter praktisk indrettede Skovtasker. Disse var meget simple, lavede af sort Voksdug i forskellige Størrelser og kunde, efter at være tømte for deres Indhold, sammenrulles enter hver for sig eller sammen med flere, hvorved de forvandlede til en meget lille Pakke.

Da Jane Melby i Regelen var den, som ivrigst tog sig af alt, hvad der henhørte til Husholdningen og Borddækningen, kunde Søsteren ikke forstaa, hvorfor hun ikke var til Stede for at hjælpe til ved Madens Indpakning, som hun nu selv tillige med Madam Thrane og Seline maatte besørge.

Hun udtalte sig flere Gange med Undren over Søsterens Fraværelse. Da Viggo hørte dette, udbrød han, idet han pegede paa Laagen til Skoven:

„Moder, Tante gik den Vej med den fremmede Mand!“

Da Madam Clark hørte dette, formodede hun, at Jane sammen med Schrøder var gaaet ind i Skoven. Herover følte hun sig meget ilde berørt, og lidt efter udbrød hun i en ærgerlig Tone til Madam Thrane:

„Jeg kan i Sandhed ikke forstaa, at Jane kan være saa letsindig og ufornuftig at gaa ind i Skoven med en for hende saa at sige fremmed Mand.“

Næppe havde hun udtalt disse Ord, før man hørte Schrøder, som befandt sig paa den modsatte Side af Lysthuset, der var omgivet med Træer og Buske, udbryde:

„Jane er knavreme ingen ufornuftig Pige, der gaar til Skovs med en Mand, hun ikke kender. Hun er tværtimod den sødeste og fornuftigste Pige, jeg har truffet i hele mit Liv, og derfor skal hun knavreme ogsaa være min Kone!“

„Nej,“ udbrød Madam Clark, idet hun greb fat i Bordet og lod sig synke ned paa en Stol; „nu tror jeg virkelig, den gode Gud lader ske Mirakler. — Er det sandt, Jane! har du virkelig forlovet dig med Bøsemager Schrøder?“

„Ja, kære Søster, det har jeg!“

„Men det har jo ikke et Menneske anet det ringeste om!“

„Det har De knavreme Ret i, Madam Clark, for det har hverken Deres Søster eller jeg haft nogen Anelse om, og da jeg i Formiddags tillige med Deres vordende Svingersøn begav mig herud, tænkte jeg mindst af alt paa at forlove mig.“

„Er det sandt! Ja, hvor kan det dog gaa underligt til i denne Verden,“ udbrød Madam Clark, idet hun rejste sig, gik hen til Søsteren, kyssede hende og sagde:

„Saa gratulerer jeg dig og ønsker dig af Hjertet til Lykke!“

Derpaa gav hun Haanden til Schrøder, som hun ligeledes ønskede til Lykke. Madam Thrane, Seline og William Bruus lykønskede dem ogsaa, hvorpaa Schrøder og Jane besluttede at opsøge Melby og Thrane for at fortælle dem Nyheden.

Medens de Nyforlovede søgte efter disse to Mænd, blev de andre færdig med Indpakningen, og de fyldte Tasker stod parate til Viderebefordring efter den Bestemmelse, Mændene vilde tage med Hensyn til Turens kortere eller længere Udstrækning.

Da lille Viggo ikke kunde gaa saa langt, havde Melby bestemt kun at tage til Charlottenlund, hvorved de desuden blev i Stand til at komme saa betids ind til Byen, at de kunde slippe ind gennem Østerport og saaledes blive fri for at gaa gennem den lange Farimagsvej til Nørreport, den eneste af Stadens Porte, der var aaben om Natten.

De andre Porte blev dengang lukkede Kl. 10 om Aftenen. Ud af disse kunde man komme, naar man til Portvagtskommandøren, som i Regelen var en Sergent, erlagde 5 Sk., men ind ad dem kunde man paa ingen Maade komme.

*

*

*

Medens der nu ventes paa Melbys og Thranes Tilbagekomst, vil vi benytte Lejligheden til at meddele Læseren lidt om Melbys tidligere Forhold.

Han havde, som omtalt, i flere Aar været ansat som Vildtvogter paa Herresædet Egeskov i Kvændrup Sogn, der dengang ejedes af Grev Preben Bille-Brahe.

I en Kamp med Vildttyve fik han et Skudskaar i det ene Ben og maatte som Følge heraf i længere Tid holde Sengen. Da han omsider var helbredet, men dog maatte gaa ved Hjælp af en Stok, fik han sin Afsked med Pension.

Imidlertid blev Benet efterhaanden bedre og bedre, saa at han nu ikke behøvede Stok, men kun trak lidt paa det.

Da hans Søster Karens Mand var død, og hun trængte til hans Hjælp, solgte han sine Ejendele i Svendborg, rejste til København og tog Bolig hos hende.

Efter at have gjort Læseren bekendt med disse Forhold, vil vi atter slutte os til Bøsse-maker Schrøder og hans Forlovede, som er paa Vej for at søge efter Thrane og Melby.

Under denne for dem saa fornøjelige Spadseretur meddelte Jane sin Forlovede, at hendes Broder saavel som hendes Søster havde bestemt ikke at gøre Udflugten længere end til Gyldenlund, dels af Hensyn til Viggo og

dels for at kunne naa Østerport, inden den blev lukket. Men da Schröder hørte dette, udbrød han:

„Det skal vi knavreme nok faa forandret; for ser du, kære Jane, derovre paa den anden Side af Vejen holder flere Kapervogne. En af dem lejer jeg for hele Dagen og for Natten med, om det skal være. Hvad synes du om det, Jane?“

„Det vilde sikkert kunne blive en fornøjelig Tur og en stor, glædelig Overraskelse for de andre, men uden Tvivl ogsaa en meget dyr Køretur.“

„Dyr! tal endelig ikke om, at noget skulde være for dyrt for Jens Schröder, nu da han er bleven en rig Mand!“

„En rig Mand!“ gentog Jane forbavset, „det forstaar jeg sandelig ikke; det har jeg ikke vidst før nu, og havde jeg vidst det før, tror jeg ikke, at jeg saa beredvilligt havde givet dig mit Ja!“

„Hvorfor ikke det?“

„Fordi jeg ikke passer for en rig Mand. Jeg er tarveligt opdraget og forstaar kun at styre et tarveligt Hjem.“

„Det kommer nok, kære Jane,“ lo Schröder og trykkede hendes Arm, der hvilede i hans, til sig, „jeg selv er kun tarvelig vant, og det er først ved min Broders Død, at jeg er bleven velhavende; men det skal jeg fortælle dig mere om en anden Gang.“

De var nu komne over Vejen og befandt sig ved de omtalte Vogne, som de nærmere betragtede, og blev saa enige om at vælge en af de hollandske.

Disse Vogne var lange og smalle med 4 à 5 Sæder, som var anbragt terrasseformigt, det ene højere end det andet, hvorved de Personer, der sad paa de bagerste Sæder, havde fri Udsigt over Hovedet paa dem, der sad foran. Kusken sad saaledes, i Modsætning til de nu brugelige Vogne, lavere end Passagererne. Som Følge heraf

var Vognens Sidefjæle lavere fortil og blev højere henimod Bagsmækken. Vognens Aksler var, — som paa alle Daidens Vogne, — stive. Ved denne Bygningsmaade fremkom et stort, tomt Rum under de bagerste Sæder, som afgav en ypperlig Plads til Rejsegods, Fødevarer, Fourage til Hestene o. s. v. Under Vognsæderne var anbragt nogle primitive Fjedre; men disse hjalp ikke meget til at tage Stødet af paa de daarlige Veje. Paa hvert af disse Sæder var der Plads til to Personer.

Da Schrøder efter nogen Forhandling var bleven enig med Kusken om Lejen af Vognen, begav han og Jane sig tilbage til Haven og traf her hele Selskabet samlet, ventende paa dem, og blev nu lykønskede af Melby og Thrane, som var bleven underrettede om deres Forlovelse. Denne Begivenhed kom Melby lige saa overraskende, som hans Anmodning til Søsteren om at give sit Samtykke til Selines Forlovelse kom hende uventet. Overraskelsen lagde sig vel lidt efter lidt, dog ikke forinden baade Melby, hans Søster og Seline havde gjort Bemærkninger om, at de nok havde anet, at Jane var indtaget i Schrøder, idet hun ved Selines Forlovelse havde ytret sin Beundring over den snilde Maade, hvorpaa Schrøder havde forstaaet at overvinde Broderens Modstand.

Nu foreslog Melby, at de alle i Forening skulde spadserere gennem Charlottenlund Skov til Gyldenlund, for hos den derboende Skovløber at drikke en Kop Kaffe. Han havde imidlertid næppe talt til Ende, før hans Søster Jane udbrød:

„Nej, vi skal til Dyrehavsbakken; min Kæreste har lejet en hollandsk Vogn.“

„Er det sandt?“ spurgte Broderen.

„Ja, det er det knavreme, og jeg haaber ikke, du bliver vred paa mig af den Grund. Jeg skal sige dig, jeg synes, det var en Skam at tage tidlig hjem paa en saa herlig Dag

som denne; og derfor indbyder jeg nu jer alle til at køre med ud til Dyrehavsbakken, hvor vi vil besé alle Mærkværdighederne og deltage i Lystigheden. — Hvad siger du til det, Melby? og hvad siger I unge? vil I med til Dyrehavsbakken?”

„Ja, ja!“ raabte Seline, „det vil vi gerne!“

Paa Schrøders Tilbud svarede Melby, at han paa hele Selskabets Vegne med Tak tog imod Forslaget.

„Det glæder mig knavreme,“ svarede Schrøder. „Men kom saa, og lad os ikke tøve længere her.“

Og nu fik de alle travlt.

Moderen raabte:

„Hvad siger du, lille Viggo, vi skal ud at køre.“

„Skal vi ud at køre?“ raabte Viggo glædestraalende.

„Ja, min søde Dreng, nu kører vi til Dyrehaven!“

Fornøjet og glad stod hele Selskabet snart efter ved den af Schrøder lejede Vogn. Nu udspandt der sig en livlig Diskussion om, hvem der skulde besætte det bagerste Sæde.

Schrøder fik imidlertid snart ordnet det Spørgsmaal, idet han bad Seline og Bruus om at indtage denne Plads, dels fordi de var de yngste og lettest kunde entre op til det højstliggende Sæde, dels fordi han antog, at de var de mest kysselystne, og denne Lyst kunde de bedst tilfredsstille deroppe, uden at blive observeret af de paa de andre Pladser siddende Personer.

Og nu gik det under livlig Tale, Sang og Skæmt i jævnt Luntetrav af Sted til Dyrehavsbakken.



ANDET KAPITEL

Dyrehavsbakken.

Efter en fornøjelig Køretur langs Stranden ankom Selskabet omsider til Dyrehavens Holdeplads, hvor den for Kvinderne meget vanskelige Nedstigning fra den høje Vogn foregik under Spøg og Latter ved Mændenes Hjælp, som disse kappedes om at komme til at yde.

Det var nemlig dengang ganske umuligt for Kvinderne ved egen Hjælp at komme ned af de høje Vogne uden at løfte Kjolen meget højt op. Ganske vist medførte disse Vogne en Stige, ligesom der i Reglen paa Holdepladserne fandtes en saadan. Men dette forbedrede dog ikke Situationen synderligt. Navnlig benyttede de unge Kvinder sig sjældnen af Stigen i fremmede Tilskueres Nærværelse, idet de var klar over den ynkelige Figur, de under Nedstigningen fra den høje Vogn vilde komme til at gøre, hvorfor de undertiden foretrak at springe ned, ihukommende det gamle Ord: „heller springe i det end krybe i det“. Denne Dristighed, — saadan uden Hjælp at gøre Nedspringet, — medførte undertiden alvorlige Ulykkestilfælde.

Da Nedstigningen omsider lykkelig og vel var overstaaet, blev de Skovbesøgende angrebet af en lille Flok Dreng, som alle var bevæbnet med en Klædebørste i

den ene Haand og en Skobørste i den anden; og det var en komplet Umulighed at slippe fri for disse Plageaander, før man havde erlagt 2 Skilling for at blive børstet.

Efter denne Renselsesproces begav Selskabet sig med Jens Schröder og Jane i Spidsen, fulgt af de øvrige, op mod Bakken. Men da de alle var blevet mer eller mindre tørstige, aflagde de først et Besøg ved Kirsten Pils Kilde, hvor de fik den saakaldte „Rystetoddy“.

Denne tilberedtes paa følgende Maade: Man hældte en Flaske halv fuld af Kildevand og kom deri en kvart Flaske Rom og hugget Sukker. Men for at Sukkeret hurtigt kunde opløses, maatte man stadig ryste Flasken, hvilket var et langsomt og trættende Arbejde. Hele Selskabet maatte derfor skiftes til at ryste Flasken, hvilket foregik under Munterhed og Spøg.

Det er ikke min Hensigt at give en vidtløftig Beskrivelse af de mange Midler, som Datidens Gøglere anvendte for at drage de Besøgendes Opmærksomhed til sig, hvoraf nogle vidnede om en Del Opfindelsestalent og Snedighed.

Jeg vil imidlertid her kun anføre nogle af de interessanteste af de verficerede Opraab, som hist og her fandtes over Teltindgange og paa Skilte. Straks nedenfor Bakken, over en Kagebod, stod der saaledes følgende Vers:

Her i denne Kagehytte
 kan du dine Penge bytte.
 For de store gi'r jeg smaa,
 saa du kan paa Bakken gaa.

Dette Opraab var ikke forgæves, thi mange af dem, der passerede Boden for at begive sig op paa Bakken, men manglede de nødvendige Smaapenge, købte derfor

gerne her nogle Kager for paa denne Maade at komme i Besiddelse af Kobbermønt. Dog maatte man, naar store Penge skulde byttes, betale Kagerne med en lidt højere Pris. Naar hertil kommer, at alle de paa Bakken agerende, til hvem disse Kobbermønter var bestemte, atter mod en lille Procent fik dem vekslede i Sølv, er det let at forstaa, at Fortjenesten var god for Maren Hyttens, Bodens Ejerinde.

Oppe paa Bakken, nærmest Mester Jakel, var der udenfor et Telt paa et stort Lærred malet en Broncestatue i siddende Stilling.

Nedenunder den var anbragt følgende Vers:

Kom ind og se det største Vidunder,
thi Verden vil sikkert snart gaa under.
Her er en talende Broncestatue,
som du med Angst og Gru vil skue.

Naar den besøgende traadte ind i dette Telt, saa han en mandlig Skikkelse, hvis Ansigt, Arme, Hænder, Fødder og Haar var indgnedet med Guldbronce. Ved stadig Indgnidning var Huden bleven saa skuffende lig Bronce, at den indtrædende blev ganske forbløffet ved Synet. I en imiteret græsk Armstol sad denne Skikkelse, indhyllet i sit Gevandt, saa stille, at det var umuligt at spore den ringeste Muskelbevægelse i hans tavse Ansigt, og henvendte Foreviseren et Spørgsmaal til ham, kom Svaret med en Gravrøst, som undertiden forfærdede de Besøgende i den Grad, at de løb ud af Teltet, og deres forskrækkede Ansigter lokkede endnu flere nysgerrige ind i Broncestatuens Telt.

Et andet Sted udraabtes der, at man kunde faa at se,

hvad Gud i al evig Tid ikke kunde faa at se: „2 Sk. pro persona, og kun én Person inklades ad Gangen!“

Naar den besøgende traadte ind, befandt han sig staaende foran et Bord, hvorpaa der stod et Speil. Ved Siden af dette laa en Kam og Børster saavel til Haaret som til Klæderne, ligesom der ogsaa fandtes et Vandfad og en Kande med Vand. En Kone eller Pige opfordrede straks den Indtrædende til at benytte de paa Bordet liggende Genstande for at bringe sit Toilet i Orden. Naar den indtrædende efter at have gjort dette omsider spurgte, hvor det mærkelige Syn fandtes, udbrød den tilsynshavende: „Men Gud, Højtærede, det er sikkert Deres Spøg! De vil lade, som om De ikke kender eller har gættet den lette Gaade, som ethvert Barn kender! I dette Spejl kan De se Deres eget Billede, hvad jo Gud ikke kan! Jeg var ved Deres Indtrædelse straks overbevist om, at De kendte Hemmeligheden og vidste, at det var et Toilet-kammer, De traadte ind i!“

Naar den besøgende forlod Stedet, lovede han i Reglen at anbefale det til sine Venner og Bekendte. Den tilsynshavende stod altid med en Klædebørste i Haanden, hvormed han hjalp at børste den besøgendes Klæder. Hændte det nu, at en arrig Kvinde eller hidsig Mand ikke tillod dette, men gav sig til at skælde og tale om Snyderi, udbrød den tilsynshavende:

„De tillader da, at jeg i det mindste afbørster den stygge Kridtfigur, som en uforskammet, skarnagtig Dreng har tegnet paa Deres Frakke!“

Dette forandrede i et Nu den besøgendes Opførsel; han bad venligst den tilsynshavende om endelig at børste Figuren bort og lovede at anbefale Bodden til Venner og Bekendte.

Paa Bakken fandtes ligeledes et stort Maleri af den smukke, velskabte Madame de Puye“.

Under dette Billede læstes følgende Vers:

„Her sés, bag Lærredets Vægge,
den skønne Madame Jean de Puye.*)
Hun har saa himmelske Lægge
og Bryster faste som Bly.“

Denne Dame, der fandtes i et Telt bag Billedet, var berømt for sin Skønhed og Styrke og optraadte som Kraftkunstnerske. Hun kunde bære en voksen Mand paa sine Bryster.

Det interessanteste paa Bakken var dog Manden med de dresserede Brevduer og talende Fugle.

Uden for hans Bod var der opstillet et ophængt Bure, hvori forskellige Sirlugle var anbragte. Tæt op til Bodens stod der et Træ, hvis Grene strakte sig helt ned til Jorden ved Bodens Indgang, hvor der sad en Stær i et Bur.

Ejeren af denne Bod var i Besiddelse af ualmindelige Evner til at lære Fugle at tale. De, som besøgte hans Bod, kunde undertiden blive aldeles forbløffede ved at høre hans Fugle tale. Navnlig vakte Stæren ualmindelig Opsigt og fremkaldte ikke alene Forbavselse, men ogsaa Medlidenhed. Saasnart man nærmede sig Buret, udbrød den:

„Jeg kan inte komme ud! jeg kan inte komme ud!“

Stod man og saa paa denne Fugl og nærmede sig Buret, hvori den befandt sig, vendte den sig flagrende mod den Side, hvorfra man kom, mens den gentog sit:

„Jeg kan inte komme ud! jeg kan inte komme ud!“

*) Hvis Efterkommere i flere Slægtled optraadte som Kraftkunstnere.

Med Brevduerne kunde man faa sendt en Depeche til København.

Denne blev skreven med ganske fin Skrift paa tyndt Papir og lagt inden i en tynd Kapsel, som blev hængt om Halsen paa Duen. Denne blev nu løssluppen, og fløj straks til sit Dueslag i „Tordenskyen“, nuværende Nr. 19 i Prinsensgade. Her satte Duen ved at passere Indgangen til Slaget en Vippe i Bevægelse, hvorved en Snor, i hvilken der hang en Sten, gik af en Tap. Stenen faldt da ned paa en Plade, som var anbragt uden for Køkkenvinduet i Fuglehandlerens Hjem, hvor vedkommende, som passede Forretningen, mens Manden var paa Dyrehavsbakken, straks lod et Bud bringe Depechen videre efter Adressen. Prisen for en Depeche var forskellig, efter som Vejret var godt eller daarligt, om det var tidligt eller sent paa Dagen, ligesom man ogsaa kunde tinge med Manden om Betalingen; den laveste Pris var 1 Mark og 8 Skilling.

Naar man erlagde 2 Sk., fik man Lov til at forelægge en Allike de tre nedenstaaende Spørgsmaal; besvaredes de ikke rigtigt, fik man Betalingen tilbage.

- 1) Hvad hedder du? — Svaret var: „Klaus“!
- 2) Hvad er Du? — Svaret var: „Rar“!
- 3) (idet man viste den en Toskilling) Vil Du ha' Penge? — Svaret var: „Ja“!

Besvaredes Spørgsmaalet som ovennævnt, nedlagdes Pengene i en Bøsse, som stod foran Fuglen. — Hvis den derimod svarede forkert, skulde man som førnævnt beholde Pengene.

Kanariefuglen kunde sige:

„Du lille, du lille Pip! Du lille, du lille Pip!“

Sin fænomenale Evne til at lære Fugle at tale havde Manden faaet paa følgende Maade:

Da han en Gang var bleven idømt en Fængselsstraf,

efter Sigende, fordi han havde stjaalet noget Brød fra en Bager, og han, under Afsoningen af Straffen, en Dag sad i sin Celle, fløj den før omtalte Stær, formodentlig forfulgt af en Høg, imod hans lille Fængselsrude, som rimeligvis har haft en Revne, thi ved Fuglens Stød gik den itu, og Stæren faldt ned i Fængselscellen. Dette uventede Besøg var meget kærkomment for Fangen, og da han havde faaet fat i Fuglen, behandlede han den paa bedste Maade for atter at bringe den til fuld Bevidsthed. — Længe sad han derefter paa sin Briks og grundede over, hvad han skulde sige til Fangevogteren, naar denne indfandt sig i hans Celle. Skulde han skjule Fuglen for ham, eller skulde han fortælle ham Sandheden?

Efter nogen Overvejelse besluttede han sig til det sidste; det forekom ham, at denne Fugl var bleven sendt af Gud til hans Frelse. Da Vogteren ved Syvtiden indfandt sig i Cellen for at aabne for hans Sovebriks, fortalte Fangen ham, hvad der var sket, viste ham Fuglen og bad ham saa inderlig med Ord, der aldrig før var kommet over hans Læber, om endelig at opfylde hans Bøn og lade ham beholde Fuglen. Gud vilde sikkert lønne ham tifold derfor, og hans lille Datter, der var syg, vilde det sikkert blive ham forundt at beholde. Gud vilde atter give Barnet Helbredet tilbage.

Dybt bevæget og med Taarer i Øjnene og uden at mæle et Ord gik Fangevogteren og lod Fangen beholde Stæren.

Jeg vil ikke holde nogen Panegyrik over den her nævnte Forbryder, men kun fortælle, at han fra dette Øjeblik af var som forvandlet, og Lysten til paa ærlig Vis at arbejde for Føden var med Styrke vaagnet i ham. Og fra nu af pinte det ham dobbelt, at han var en Fange, der ikke

kunde komme ud i Guds fri Natur, og tit udbrød han uvilkaarlig i sin Smærte over dette:

„Jeg kan ikke komme ud! jeg kan ikke komme ud!“

Da Fuglen, til hvem Fangevogteren havde sat et Bur ind i Cellen, flagrede vildt i dette for at slippe ud, faldt det ham ind, at han kunde fordrive Tiden med at lære den de samme Ord:

„Jeg kan ikke komme ud!“

„Vi vil nu vende os til et „Loppeteater“, hvor man kunde se disse Menneskenes Plageaander udføre ekvilibristiske Kunststykker. Lopperne var spændt for Kanonvogne, som de førte frem til Kampstilling; dog maatte disse Evolutioner helst ses gennem Forstørrelsesglas. Spurgte man Foreviseren, hvorledes han bar sig ad med at ernære Lopperne, blottede han sit Bryst, som overalt var besat med store, røde Pletter, og udbrød, idet han slog sig for Brystet:

„Her ernærer jeg mine Artister, som ved deres gode Kunst giver mig min Føde.“

— Størsteparten saavel af Dyrehavsbakkens Forevisere, som af de Optrædende var af fransk Nationalitet. —

Grunden hertil var, at alt fransk paa den Tid blev beundret højlig i København, hvilket atter havde sin Aarsag i Kejser Napoleons Sejre. Napoleon blev betragtet som uovervindelig, hvorfor Danmark allierede sig med ham og derved mistede sin store herlige Flaade og Norge oven i Købet, som havde tilhørt Danmark i 417 Aar.

Over Indgangen til Telte, Beværtninger, Udsalgsboder o. s. v. traf Øjet overalt paa franske Inskriptioner. Over et Beværtningstelt stod paa et Skilt: „Her serveres paa fint Fransk. Over Danseestraden stod med store Bogstaver: „Bal champêtre“, og for at give Tilskuerne Mod til at vove sig indenfor, var der paa hver Side af Ind-

gangen med følgende Verslinier, der skulde betegne, hvor let det er at danse:

„En, to, tre og et lille bitte Hop,
 du lystig rundt dig svinger
 omkring paa Gulvet som en Top,
 imens Musikken klinger.“

For øvrigt var det ikke til at undres over, at kun en ringe Del af Befolkningen dengang kunde danse, da der ikke fandtes ret mange Danselærere, hvorfor de fleste, som havde Lyst til Dansen, enten maatte lære sig selv eller faa en Dilettant til at undervise sig i Kunsten.

*

*

*

Vi vil nu vende tilbage til vort Selskab, som havde vederkvæget sig med Rystetoddyen og begav sig videre.

Efter Opfordring paatog Jens Schrøder sig Førerskabet, og de andre lovede at følge ham, dels for ikke at komme bort fra hverandre i Trængselen og dels for bedre at kunne passe paa, at de næsvise Drengene, som færdedes her, ikke skulde se deres Snit til at overmale dem med Kridt paa Ryggen. Da de efterhaanden havde besøgt de fleste Seværdigheder, ikke alene de før omtalte, men ogsaa mange andre, f. Ex. „det store franske Panorama“ og set „Napoleons glørværdige Sejre“ samt var blevne underholdt af Mester Jakel, og havde været i Gynger og Karuseller og endelig gjort mange forskellige Indkøb til gensidige Foræringer, saa besluttede de at sætte Kronen paa deres Bakketur ved fra Fuglehandlerens Bod at afsende en Depeche pr. Brevdue til William Bruus Forældre. Depechen

indeholdt naturligvis det glædelige Budskab, at deres Søn var blevet forlovet med Seline Clark. Efterhaanden var Selskabet blevet træt af den forcerede Jagt efter Fornøjelser og besluttede at tilfredsstille deres Trang til Hvile ved en for deres anstrængte Nerver gavnlig og styrkende gastronomisk Nydelse.

Da Viggo var bleven træt og søvrig, begav Madammerne Thrane og Clark, der ikke var synderlig begejstrede for Bakkens Seværdigheder, sig med ham over til det i Nærheden beliggende Skovløberhus, hvor han blev anbragt i en Bunke Halm, som laa paa Bunden af det lejede Køretøj for der at faa en kort Hvile, imedens Kvinderne blandt de mange i Skovløberhuset anbragte Borde valgte et under et stort Bøgetræ. Derpaa fremtog de fra Vognen Voksdugstaskerne, hvis Indhold de fremstillede saa pynteligt som muligt paa Bordet efter at have udbredt en Dug.

Paa Fødevarer var der ingen Mangel, thi Datidens Skovgæster havde den Vane ved slige Lejligheder at tage et saa umaadeligt Kvantum Fødevarer med, at de for det meste atter maatte hjemføre en betydelig Del af dem.

I dette Tilfælde viste det sig at være overordentlig heldigt, da Selskabet jo nu var blevet forøget med Jens Schrøder og William Bruus, ligesom Skovturen varede længere, end fra først af bestemt.

Hvad Drikkevarerne angik, knob det ganske vist med Solbærrommen, som Datidens Kvinder elskede højt.

Kaffen blev kogt i Skovløberhuset i en stor Kobberkedel; man kunde nemlig ikke dengang faa Vand paa Maskine og selv tillave Kaffen. Bønnerne blev malet i en Haandkværn og kogt over en Trefod. Da Kedlen, hvori Kaffen kogtes, altid var sort under Bunden, blev den stillet paa en saakaldt Kaffestol; og da Kaffen altid blev stærkt

grumset ved Kogningen, maatte den klares ved Hjælp af Flynderskind.

Saa snart Selskabet var samlet, begyndte Maaltidet, hvortil de alle var mødt med en glubende Appetit.

Efterhaanden blev Stemningen ved Bordet meget livlig og fornøjelig, hvilket ingen kan undres over, da der var to nyforlovede Par til Stede, og alle stod i et saa venkabeligt Forhold til hinanden. Da Melby beklagede sig over den ringe Beholdning af Drikkevarer, meddelte Schrøder, at han havde en Flaske, der var delt i to Rum med Solbærrum og Brændevin, som han havde medtaget, da han sammen med den unge Bruus tog i Skoven uden at have nogen Anelse om, at det ikke alene skulde gaa heldigt med den Kommission, han havde paataget sig; men at han ogsaa selv skulde erhverve sig en Livsledsagerinde med det samme.

Denne Flaske fremtog han nu, og idet han rakte den over til Melby, udbrød han:

„Her skal du knavreme sé! Tag denne og sé rigtig paa den! Det er en Lærke, der har to Næb, — af det ene giver den Solbærrum og af det andet Brændevin, og det med et godt Skudsmaal.“ — Det er den Vin, hvorom der synges:

„— Den er lavet af Hr. Løffler,
og inte af Kartøfler“.

Denne Bemærkning vakte stor Munterhed, og alle skulde nu nærmere betragte den mærkelige Flaske og smage paa dens Indhold.

Blandt de mange forskellige Ting, som Talen kom til at dreje sig om, kom ogsaa Kærligheden paa Tale, hvad der var saare naturligt iblandt disse Personer.

Dette Tema blev nu livlig drøftet og varieret paa mange

forskellige Maader. Da man blandt andet talte om, hvor mange Navne Kærligheden var blevet tillagt af Digterne, og hvor mange Ting den var bleven sammenlignet med, sagde Thrane:

„Det er jo egentlig ikke saa mærkværdigt,, da Kærligheden for Alverdens Mennesker er et kært Barn og tilmed et evigt ungt Barn. Det er altsaa ganske naturligt, at det har mange Navne.“

Og Thrane tilføjede, at han kunde huske et Digt, hvori Kærligheden blev sammenlignet med en Drik; hvis Sel-skabet ønskede det, vilde han fremsige dette Digt.

„Saa lad os høre det, Thrane,“ raabte Jane, sekunderet af Schrøder.

„Aa — ja, gør det,“ istemte Seline og Onkel Melby.

Paa deres indtrængende Opfordringer begyndte Thrane at fremsige Digtet.

„Kærlighed er for Hjærtet en Drik,
der Sorg og Bekymring kan læge.
Som Gave vi den af Himlen fik
med Ret til ved den os at kvæge.“

Da Thrane havde fremsagt ovenstaaende Vers, som var blevet fulgt med Opmærksomhed af de tilstedeværende, vakte det ikke ringe Bestyrtelse, da Karen Clark i samme Øjeblik, rørt til Taarer, udbrød:

„Oh min Gud! hvor mit Hjerte dog bløder! — min elskede Clark, havde jeg dog blot dig endnu ved min Side nu, da jeg snart skal miste ikke alene mit elskede Barn, min kære Seline, men ogsaa min dyrebare Søster!“

„Hold nu op med den Jamren, Karen, den vil vi skam ikke høre paa her i den dejlige Skov,“ udbrød Broderen og tilføjede leende:

„Hvordan kan du dog komme paa saadanne bedrøvelige Tanker? Det er jo tværtimod en stor Glæde for os alle, som har Seline og Søster Jane kær, at de ved Ægteskabets hellige Baand skal knyttes til dem, de elsker. — Og jeg tror sikkert at turde sige, at de begge er sande Kvinder, der i Ægtestanden vil forstaa at tage det kendte med det ukendte, lige saa vel som det bitre med det søde, hvilket jo enhver Kvinde maa, hvis hun ikke foretrækker at leve sit Liv alene. Forhaabentlig vil det dog vare en Stund endnu, inden det kommer saa vidt med vor kære Seline.“

Da de forsamlede Herrers Tidsmaalere nu konstaterede, at Klokken allerede var otte, og Selskabet ikke formaaede at nyde mere af det udmærkede Maaltid, som havde gjort Stemningen meget animeret, blev Melbys Forslag om, hvor og hvorledes Aftenen skulde tilbringes, modtaget med stor Glæde og Begejstring af begge Køn. —

Hans Forslag gik ud paa at køre til Traktørstedet ved Charlottenlund og saaledes ende Turen paa det samme Sted, hvor den var begyndt, og dér tømme en Bolle afbrændt Rødvin.

Samtidig kunde de, der havde Lyst, faa sig en Svingom til Tonerne fra det Musikkorps, som Rebslangerne havde medbragt.

Endelig kunde det jo ogsaa være ganske morsomt at se, hvilken Virkning den nydte Middag med dens mange Drikkevarer havde haft paa disse

Alle fik nu travlt med Indpakning og deslige, og snart sad de alle paa deres Pladser i det hollandske Køretøj. Under Latter og Hurraraab gik det atter mod Strandvejen og videre ind mod Charlottenlund.

Imedens Vognen med dens glade Passagerer i jævn Fart nærmede sig Rejsens foreløbige Maal, vil jeg paa Madam Clarks Vegne bringe Læseren en Undskyldning for,

at hun ved det utidige Følelsesudbrud, hun fremkom med, straks efter Thranes Fremsigelse af det ovenfor anførte Digt, gav Anledning til, at Talen tog en hel anden Retning, og saaledes standsede den af ham saa godt begyndte Fremsigelse af Digtet, som han nu paa alles Opfordring fortsatte. Det lød som følger:

Kærlighed er en gigantisk Magt,
Umaadelig stor er dens Vælde,
En Guddom har den til Verden bragt,
Det kan os jo Mytherne mælde.

Kærlighed er en blomstrende Krans,
Som Venus, dens Moder, os skænked,
Ved den fortrylles vort Sind og vor Sans,
Naar Amor i den har os lænket.

Kærlighed er for Hjertet en Drik,
Der Sorg og Bekymring kan læge,
Som Gave vi den af Himlen fik,
Med Ret til ved den os at kvæge.

Kærlighed er en frydefuld Lyst,
Hvorefter vi Mennesker hige,
Varme den gyder i hvert et Bryst,
Og fryder hver Mand og Pige.

Kærlighed er den skønneste Pryd,
Der kan smykke os dødelige,
Her Livet den gør os rig paa Fryd,
Og Hjemmet et Himmerige.

Kærlighed er en almægtig Ild,
 En herlig guddommelig Lue,
 Dens straalende Glød er varm og mild,
 Som Solen paa Himmelen's Bue.

Kærlighed er et underfuldt Spejl,
 Der hele vort Væsen fortryller,
 I det ej skues den mindste Fejl,
 Hos den, som med Elskov os fylder.

Kærlighed er en Epidemi,
 Hvis Spire har Bo i vort Hjerte,
 Og ingen Læge kan her os fri,
 For Kærligheds Fryd og Smerte.

*

*

*

Turen til Charlottenlund foregik uden det mindste Uheld og paa Datidens Vis under Afsyngelsen af Fædrelandssange og Skæmteviser, samt livlig højrøstet Tale, medens Vognen paa hele Turen forfulgtes af Drengene, som slog de saakaldte Vejr møller for derved at bevæge de mere heldigt stillede glade Skovgæster til at udkaste en Skilling til dem som Løn for den store Udholdenhed, de udviste ved saaledes at følge Vognen et langt Stykke. Hvor en af dem stoppede op, begyndte en anden, der befandt sig længere inde, og saaledes vedblev de, indtil Vognen naaede sit Bestemmelsessted.

Allerede i lang Afstand kunde de kørende øjne Traktørstedets to store Flagstænger med de derpaa hejste Flag. Paa Toppen af det ene vajede frit flagrende for den lette

Brise vort kære Dannebrog, hvis blodrøde Dug med det hvide Kors tog sig prægtigt ud mod den lyseblaa Himmel.

Paa den anden Stang vajede det stolte norske Flag, som det glædede saavel hver Norsk som Dansk at skue.

Det smukke Syn af de to saa højtelskede Flag fremkaldte et livligt Hurraraab fra alle de paa Vognen værende Personer, der nu begyndte at kunne høre Musikens livlige Toner, som mere og mere tiltog i Styrke, efterhaanden som de nærmede sig Traktørstedet, hvor Vognen kort efter kørte ind.

Oppe fra Gildesalen hørtes Raaben, Støjen og Tumlen blandet med Sang og Bægerklang; og i Haven under det store Egetræ gik Dansen lystig. Melby og Schrøder kom straks i en livlig Diskussion om, hvem der skulde have Æren af at rekvirere Punchen. Denne blev dog ved Janes Hjælp snart standset med det Resultat, at hendes Fæstemand erholdt Æren; og snart stod Punchebollen i det samme Lysthus, hvori de ved Middagen havde været samlede, og hvori de to saa overraskende Forlovelser var foregaaede. Da Selskabet omsider var blevet samlet i Lysthuset og Punchebollen stillet paa Bordet, varede det ikke længe, før de violette Flammer lig en Lavastrøm vældede ud over Øseskeen, hvergang Melby under Afbrændingen hævdede den brændende Rødvin op fra Bollen før atter at gyde den ned i denne, et i Sandhed prægtigt Syn, hvortil ens Øje drages som ved en usynlig Magt.

Glassene blev nu fyldte og tømte og atter fyldte. Thrane ønskede, at Schrøders og Janes Samliv maatte blive som et rigt og godt fyldt Overflødhedshorn.

Schrøder takkede for Skaalen, idet han ønskede Thrane og hans unge Hustru et saa godt Udkomme, at de med Lethed vilde se sig i Stand til at opdrage og ernære tolv

Børn. — Thrane lovede at gøre sit bedste for at opnaa et saadant Resultat.

Skaaltaler var paa den Tid gerne korte og brugtes i øvrigt ikke meget, hvorimod Drikkesange, Fædrelands-sange, Skæmtesange og Sange til Kvindens Pris benyttedes meget ved saadanne Lejligheder. For det meste havde Mændene valgt sig en Sang, som de ved alle Lejligheder foretrak og til sidst blev saa fortrolige med, at de næsten ikke vilde være med til at synge andre.

Saaledes havde Thrane ogsaa sin Yndlingssang, og med den forlystede han nu ikke alene sig selv, men ogsaa det øvrige Selskab, som istemte Refrainet til hvert Vers.

Sangen er af Zetlig, og dens første Vers lyder saaledes :

„Mit fulde Glas og Sangens raske Toner,
 Og vittig Skæmt og Munterhed
 Jeg sælger ej for alle Fyrsters Kroner
 Og Salomoners Herlighed;
 Thi Højhed ej lyksaliggør,
 ∴: Og alting jævnes, naar man dør. ∴:

Medens Thrane ved sit fulde Glas lader Sangens Toner lyde, hvori han livlig sekunderes af Schrøder og hele det øvrige Selskab, som kraftigt istemte Omkvædet ved hvert Vers, var saavel Williams som Selines Hjerter helt og udelt optaget af Kærlighedens milde og varmende Glød, hvis Flamme de nu havde Ret til at vedligeholde og forøge med alle de Midler, der staa til Raadighed for et elskende Par.

Læseren vil sikkert ikke undres over, at de under Af-syngelsen af den ovenfor citerede Sang søgte Lejlighed til ubemærket at absentere sig, hvilket ogsaa lykkedes dem.

I den Lyksalighedstilstand, hvori deres Hjerter nu be-fandt sig, vilde de have foretrukket at begive sig ind igen-

nem den her alt tidligere omtalte Laage for i Skoven at lytte til Nattergalens Sang; men da de hertil savnede det nødvendige Mod, og fremfor at høre Evans Drikkesang og Bægerklang foretrak Eratos søde Elskovssange, Euterpes Musik og Terpsichores livlige Dans begav de sig hen til de to sidstnævnte for at nyde de Glæder, som disse uddelte med saa gavmild Haand.

Da Sangen var sluttet og Bollen tømt, og Madam Thrane under fire Øjne havde meddelt Madam Clark, at hun nærede Frygt for, at hendes Mand skulde blive alt for lystig, saafremt der blev rekvireret endnu en Bolle Punch, besluttede denne, som alt længe havde ønsket en Afslutning paa den saa glædelige og paa overraskende Begivenheder saa indholdsrige Dag, at foreslaa Paabegyndelsen af Hjemkørselen. Hun frygtede ellers for, at Skovturen skulde komme til at ende mindre fornøjelig, end den var begyndt, saafremt Drikkeriet skulde fortsættes. Hun opfordrede derfor, understøttet af Jane, sin Broder til at lade Vognen forspænde, for at de kunde komme hjem i ordentlig Tid. Hendes Ønske blev efter en svag Modstand fra Broderens Side opfyldt, idet Jens Schrøder ogsaa foreslog, at de skulde køre hjem. Vognen blev hurtigt forspændt, og snart rullede den ind mod Byen med de glade og lystige hjemvendende Skovgæster.

Da Læseren sikkert vil erindre, at Familien Melby og dens Venner ved Besøget paa Dyrehavsbakken aflagde et Besøg i Fuglehandelen og derfra afsendte en Duedepeche til William Bruus Forældre, saa skal jeg her meddele lidt om denne og Depechens Modtagere.

Fra det Øjeblik, Duen med Depechen blev løssluppet, var den et staaende Samtaleemne mellem de i dens Skæbne interesserede Personer. Navnlig var Seline og William optaget af Ønsket om, at den lykkelig maatte have naaet sit

Maal og derved bragt Williams Forældre en stor og glædelig Overraskelse.

Dette var, som det senere blev oplyst, ogsaa sket, idet Duen c. 10 Minutter efter, at den var løssluppet, var ankommen til Dueslaget i Ejendommen „Tordenskyen“, hvor Fuglehandleren havde sin Forretning, og hvorfra Depechen straks blev bragt hen til Smedemester Bruus, der boede i Borgergade.

Just som Madam Bruus et Øjeblik var gaaet ned til sin Mand i hans Værksted for at høre, om han havde nogen Tro til, at Schrøder vilde faa Held med sig i sit delikate Hverv, træder en ung Pige ind og overrækker Madam Bruus en lille Kapsel; idet hun bemærkede, at en af Fuglehandlerens Duer i „Tordenskyen“ fra Skoven var ankommet med en Underretning til dem, og at denne laa inde i Kapslen. Denne blev nu af Madam Bruus under stærk Hjertebanken og med rystende Hænder aabnet, og idet hun af Kapslen udtog en lille Lap Papir og fæstede Øjet paa dette, faldt hun sin Mand om Halsen og udbrød:

„Det er lykkedes ham! mit kæreste Ønske er nu blevet opfyldt! vor Søn er i Dag blevet forlovet med Seline Clark.“ Ved at høre dette blev hendes Mand ogsaa meget glad, da derved den af hans Hustru saa længe attraaede Forbindelse mellem deres Søn og Seline Calrk var bleven virkeliggjort.

Da Madam Bruus imidlertid havde bragt i Erfaring, at Melbys havde bestemt at være tilbage i København senest ved 6-Tiden, og de endnu ikke var ankomne, da Klokken var otte, begyndte hun saavel som hendes Mand at nære Frygt for, at der skulde være tilstødt dem et eller andet Uheld, eller noget maaske endnu værre.

Glæden over den modtagne Meddelelse blev derfor efterhaanden afløst af Bekymring og Uro, efter som Tiden

gik, og Klokken nærmede sig 11, uden at de ventede endnu havde vist sig.

Men just som deres Bornholmerur slog elleve, og Bruus sagde til sin Hustru: — „Nu vil jeg dog endnu en Gang gaa hen og se, om Melbys ikke skulde være komne,“ traadte deres Søn med et straalende Ansigt ind ad Døren.

Hjemkørselen fra Skoven var foregaaet uden noget som helst Uheld, og da Østerport paa denne Tid var lukket, var de kørt ad Farimagsvejen til Nørrebros Ravelin, hvor Thrane med sin Hustru ved det der beliggende Krosted „Tre Hjorte“ forlod Selskabet for til Fods at begive sig videre ad nævnte Vej til deres Hjem paa Vesterbro.



TREDIE KAPITEL

Englændernes røveriske Overfald 1807.

Før Omtalen af ovenstaaende Begivenhed vil jeg lade dig vide, kære Læser, at det er min Hensigt at gaa lidt uden for den egentlige Gang i Fortællingen, hvor jeg tror at have noget interessant at fortælle, da jeg nemlig i saa Tilfælde ikke formaar at tilbageholde min Trang til straks at udvikle det for Læseren. Men jeg haaber, at det ikke af den Grund skal gaa mig, som det i Fabelen gik Bejleren til den smukke Kat Grimalkine, der til Glæde for sin Tilbeder blev forvandlet til en skøn og dejlig Kvinde, „rig paa Ynde og Dyd“; men desuagtet ikke formaaede at styre de Lyster, der uadskillelig var forbundet med hendes oprindelige Natur, og derfor, selv om hun hvilede allersødest i sin elskede Brudgoms Arme, sprang op af Sengen, saa snart hun bemærkede en lille Mus for at gøre Jagt paa det lille Dyr.

Skulde jeg imidlertid undertiden, som ovenfor nævnt, gaa lidt uden for den egentlige Gang i min Fortælling, maa det sikkert kunne tjene mig til Undskyldning, at: „Ingen Mand er altid klog“.

Efter denne lille Afvigelse fra Fortællingens lige Vej,

vil jeg atter følge den rette og gaa videre efter det til-
sigtede Maal.

Da Rebslagerprofessionen nu er bleven saa slet, at de
faa Mestre, som endnu driver denne, næppe formaar at
drive det videre end lige til at forskaffe sig det nødvendige
til Livets Ophold, selv om de udviser den aller største
Flid, saa bliver den gyldne og glimrende Periode, som
denne Professions Udøvere kunde glæde sig ved paa den
Tid, denne Fortælling omhandler, endnu mere paafaldende
og mærkelig.

Jeg skal derfor give mine Læsere en lille Beskrivelse
af denne Professions Forhistorie, som paa sin Vis har sin
Interesse, idet den i mange Henseender staar i Forbindelse
med Handel og Skibsfart. Samtidig tillader jeg mig at op-
friske i Læserens Erindring en lille Del af de historiske
Begivenheder, som foregik paa den Tid, da de Personer,
som denne Fortælling omhandler, henlevede deres mere
eller mindre lykkelige jordiske Tilværelse.

„L. I. Flamands Historie fra Chr. den 1ste til Nutiden“
oplyser os om, at Christian den 6te var en stor Elsker af
Kunst og Videnskab, og at han allerede som Kronprins
udviste en meget stor Omhu og Interesse for Handel og
Skibsfart, hvorfor hans Fader i Aaret 1730 satte ham i
Spidsen for det asiatiske Handelskompagni, som han især
fremmede ved at formaa Kongen til at give dette Selskab
en Oktroj paa 40 Aar og faa dets Handel udvidet til ogsaa
at omfatte Kina.

Fra Aaret 1731 til 1745 udsendte Kompagniet 37 store
fuldriggede Handelsskibe med en Kargo af c. 4,000,000
Rigsdaler courant, næsten alt bestaaende i rede Penge; og
skønt 5 af de udsendte Skibe forliste, hjemførte dog de
øvrige 32 Skibe Ladninger til en samlet Værdi af c.
11,400,000 Rigsdaler courant. Naar hertil kommer det

islandske og det finmarkske Handelsselskab, som ogsaa besad store Rettigheder og Begunstigelser, kan man ikke undres over, at Handelsflaaden alene for disse Skibes Vedkommende skal have bestaaet af 2025 Skibe, med en Drægtighed af 94,659 Læster, og hvis Besætning udgjorde c. 15,200 Mand. Hertil kommer den ikke privilegerede Handelsflaade og den umaadelige Udvidelse af Danmarks Krigsflaade i de paafølgende Aar, idet den naaede at blive den 3die største i Evropa og bestod af 95 Krigsskibe. (England havde ligesom nu den største og Holland den næststørste).

Det er da let forstaaeligt, at Skibsbyggeriet saavel som Haandværket tog et stort Opsving. Navnlig var Tovværksfabrikationen umaadelig stor, da man dengang ikke kendte til Jerntovværk og sjældent brugte Kættinger. Der blev derfor ogsaa bygget den ene store Reberbane efter den anden, saa at København ved Udgangen af 1799 havde 15 store lukkede Reberbaner, som hver havde en Længde af 500—800 Alen, medens Bredden var fra 9—20 Alen.

Af de største Baner skal her nævnes den tidligere Husarkaserne ved Grønningen. Paa Gammelholm laa den store kongelige Reberbane, der var opført i 2 Etager, og begyndte paa Kongens Nytorv, hvor det kongelige Teater nu ligger, og strakte sig ned til Kanalen ved Børsen ud for de 6 ganske ens opførte Huse kaldet „De 6 Søstre“. Agent og Skibsbygger Jakob Appelby havde ogsaa paa sin Plads ude paa Kristianshavn opført en stor Reberbane, som begyndte ved Langebro og strakte sig langs den derværende Vold; senere blev den indrettet til Beboelse, hvilket den endnu er. Paa Vesterbro, hvor nu Knudsgade og Gasværksvejen ligger, laa 5 lukkede Reberbaner ved Siden af hverandre, og disse strakte sig helt ud til Kalveboderne.

Paa Amager ejede Jacob Holm ligeledes en stor Reberbane, som nu er ombygget i en endnu større og moderne Skikkelse, idet den ogsaa fabrikerer Jerntovværk og besidder de ypperligste Maskiner, der findes paa Rebslageriets Omraade. Den er endnu i Jacob Holms Efterkommeres Eje og kendt under Navnet „Oliegrens Reberbane“.

Som bekendt havde Danmark med Undtagelse af Felttoget i Norge i Aaret 1788 og Slaget paa Københavns Red 1801 nydt en dyb Fred fra Aaret 1720.

Saa længe det var muligt, havde Landet søgt at bevare sin Neutralitet; men den vældige Krig mellem Fastlandet og England rev det med ind i Krigens Rædsler. Men en Række uforudsete og mulig uforskyldte Ulykker styrtede nu ind over Danmark og bragte Staten Undergangen nær.

I nogle hemmelige Tillægsartikler til Tilsitzerfreden den 9de Juli 1807 var Napoleon blevet enig med Kejsler Alexander af Rusland om at spærre alle Fastlandets Havne for Briterne og opfordrede Danmark til at erklære dem Krig, hvis de ikke vilde slutte en billig Fred med Frankrig.

Uden nogen foregaaende Krigserklæring begyndte England Fjendtlighederne mod Danmark ved at sende en Flaade til Sundet, bestaaende af 54 Krigsskibe, hvoriblandt 23 Linieskibe, samt 500 Transportskibe under Anførsel af Admiral Gambier. Denne forlangte den danske Flaade udleveret, fordi, som det hed, den engelske Regering var underrettet om, at den danske Flaade vilde blive overladt til Frankrig for at bruges mod England. I Tilfælde af Vægning vilde de bruge Magt.

Da dette oprørende Forlangende om Flaadens Udlevering havde mødt et bestemt Afslag, landede de engelske Tropper uden at finde nogen Modstand den 16de August 1807 ved Vedbæk. Landingshæren anførtes af General

Catucart og voksede efterhaanden til 33,000 Mand. Disse Tropper indesluttede nu Byen fra Landsiden og besatte Valbybakke, Brønshøj og Clasens Have, hvor Livjægerkorpset udviste stort Mod og Tapperhed i Kampen mod dem. For nu at forhindre Fjenden i at søge Dækning og Ophold i de mange store Reberbaner, som egnede sig saa fortrinlig til Skjul og Hvile for flere tusinde Mand, befalede Regeringen, at alle Reberbaner, Brændeskure, Stalde og mange andre Bygninger, som var beliggende uden for Københavns Volde paa den saakaldte Demolitionslinie, skulde afbrændes og jevnes med Jorden. Rebslagerne saavel som Ejerne af de andre Bygninger maatte naturligvis efterkomme Ordren, og de paa Vesterbro beliggende 5 Reberbaner bleve af deres Ejere paa én og samme Dag afbrændte. Den største af de her nævnte Baner ejedes af Rebslager Toxværd, Major i Borgervæbningen; de andre 4 af Hans Bjerregaard, Niels Jensen, I. C. Mariager og Ole Olsen.

Endvidere ejede Jacob Condrup Thrane, med hvem Læseren stiftede Bekendtskab hos Familien Melby, da den det foregaaende Aar foretog en Skovtur, en Spindebod, som umiddelbart stødte op til Toxværd's store Bane.

Da Thrane ved sin Hustrus Hjælp havde bortført alt, hvad der paa nogen Maade kunde fjernes, antændte han Spindeboden, medens Hustruen grædende saa paa Tilintetgørelsen af deres eneste Ejendom, hvorved hendes Mand skulde skaffe det nødvendige til Familiens Underhold, og hun anede mindst, at den Søn, som hun endnu ikke havde født, skulde komme til at eje den store kostbare Reberbane, som den før nævnte Major Toxværd efter Krigens Ophør lod opføre i meget stor Stil paa Nørrebro ved Assistentskirkegaard langs med Nørrebrogade ud til Jagtvejens Runddel.

Det er ikke min Hensigt her at beskrive det Heltemod, hvormed vore Forfædre søgte at forsvare deres prægtige Flaade mod Fjenden, men kun at fremstille den sørgelige Begivenheds sidste, gribende Afsnit, som foregik paa Toldboden og Strandlinien, da Englænderne sejlede bort med Danmarks Flaade, bestaaende af 69 Skibe, hvoraf de 9 vare Linieskibe, 17 Fregatter og 22 Brigger. Resten var Skonnerter og forskellige andre større Fartøjer.

Da Signalskuddet til Afsejling drønedes fra det engelske Admiralskib, gik Matroserne til Gangspillene, hvor de under Sang og Hallo hev Ankeret op for Skibets Bov paa samtlige danske og engelske Skibe, der samtidig satte Sejl til.

Disse udfoldede sig straks i den stærke Brise, der var indtraadt, og under hvilken den vældige Flaade holdende Kølvandsorden, stadig ledsaget af Signalskud, stevnede ud gennem Sundet. Ved dette Syn formaaede de paa Toldboden og den lange Strandlinie samt uden for Kastellet staaende Folkemængde ikke at tilbageholde Taarerne. Mange Kvinder udbrød i en stærk og lydelig Hulken. Børnene græd, raabte og skreg i Angst og Forskrækkelse over den Sorg, de saa deres Forældre og Paarørende og alle andre Mennesker udvise.

Længere ude ved Clasens Have stod en lille Gruppe af Kongens Livjægere, som i en harmfuld og ophidset Tilstand gestikulerede med Armene og stødte deres Geværkolber mod Jorden, medens de ivrigt diskuterede det røveriske Overfald og i en opbragt og højroestet Tone betegnede Englændernes Færd som en Skændighed uden Lige og Danmarks Udenrigspolitik som en Skændelsespølitik, der havde bragt Landet Spot og Spé. Et lille Stykke fra dem stod en anden ung Livjæger, om hvis Hals en ung

Pige havde lagt sin højre Arm, medens hun grædende hvilede sit Hoved ved hans Bryst og med sit Lommetørklæde hviskede Taarerne af Øjnene, og Livjægerens Haand trøstende hvilede paa hendes Skulder. Den unge Pige var den smukke Celine Clark, og Jægeren William Bruus.

Kun nogle faa Skridt fra dem stod Celines Onkel, Jacob Melby i Samtale med en Dame, som jeg skal præsentere som Bøsemager Jens Schrøders Søster Marie, der nu er gift med Jacob Melby.

Jeg skal her ikke unklade at meddele, at Jane Melby ikke mere opholder sig hos sin Søster i Pommerinken, men i Forening med sin Mand Bøsemager Schrøder er rejst til sin Fødeby Odense.

For om muligt at borttage noget af den bitre Smag, hvormed Englænderne havde fyldt det store Malurtbæger, de tvang Københavnerne og hele den danske Nation at tømme til Bunden, da de sejlede bort med Danmarks stolte Krigsflaade, skal jeg her citere, hvad den højt ansete tyske Videnskabsmand og bekendte Rejsende I. G. Kohl skriver i sin Bog „Rejser i Danmark og Hertugdømmerne Slesvig og Holsten“, hvilken Bog udkom 1846. Heri hedder det:

„København hører til de nyeste og yngste europæiske Hovedstæder, ligesom alle de store nordiske Residentser, Edinburgh, Kristiania, Stockholm, St. Petersborg og Berlin. Sin første Grundlæggelse skylder den en stor og berømt dansk Mand Ærkebisp Absalon, der her i Aaret 1168 byggede, for sig og sine Efterkommere, de roskildske Bisper, det første Slot Axelhus. Sin senere fyrstelige Forskønnelse skylder den Kongerne af den tyske Stamme, Kristoffer af Bayren og hans Efterfølgere af det oldenborgske Hus. Den besidder i det hele faa gamle Byg-

ninger og har et temmeligt moderne Udseende. Dertil har dog vel maaske den Omstændighed især bidraget, at den er blevet bombarderet, plyndret eller afbrændt næsten et Par Gange hvert Aarhundrede. I det 13de og 14de Seculum blev Staden flere Gange erobret og afbrændt af Hanseaterne; i det 16de blev den belejret af Frederik en 1ste, dernæst af Lybækkerne og endelig af Christian den 3die. I det 17de, da Hansestadernes Magt sank, og Svenskerne stræbte at udvide sig paa de Danskes Bekostning, belejrede og bombarderede de København gentagne Gange, først under Carl Gustav i Aaret 1658 og dernæst i Aaret 1700 med en svensk-engelsk-hollandsk Flaaede. I Løbet af det 18de Aarhundrede afbrændte det Halve af Byen 2 Gange (1728 og 1795), og ogsaa i det næste Aarhundrede maatte den (1807) udholde et ødelæggende Bombardement af en 30,000 Mand stærk engelsk Hær. Det er sandsynligt, at København er den hyppigst angrebne og bombarderede Residentsstad i Europa, og formodentlig hørte ogsaa Københavns Borgere til de tapreste og mindst blødagtige Residentsstadbeboere i Verden, da de næsten i hvert Aarhundrede gentagne Gange var nødsagede til at forsvare deres Arne, deres Land og deres Konge. Ved alle disse Lejligheder har de lagt et overordentligt Mod, en stor Opofrelse og Haardnakkethed for Dagen, idet deres Borgmestre, deres Købmænd, Haandværkere og Studenter har kæmpet ved deres Konges Side under flere Belejringer. Som Følge af de mange Angreb er København lige til de nyeste Tider bleven mere og mere omgivet af Fæstningsværker. Hele Byen — thi dens Forstæder er kun ubetydelige — ligger inden for Fæstningsværkerne, og i denne Henseende er København enestaaende i Europa. Naar Fæstningsværkerne om Paris

bliver færdige, vil Paris være den anden befæstede Hoved- og Residentsstad. København er i den Grad den fornemste Fæstning i det egentlige Kongerige Danmark, at de øvrige danske Fæstninger næsten slet ikke kommer i Betragtning. Er København erobret, saa er Danmark i Fjendens Haand. Det er en af de mange Omstændigheder, der har givet denne Bys Borgere og Forsvarere en saa stor Betydning i Statens Historie. København har mere end en Gang reddet Danmark; den er Landets fornemste Fæstning og sande Pille og Hjørnesten.“

Siden de omtalte Begivenheder foregik, er der nu snart henrundet et Seculum, og det smertefulde, længe blødende Saar, som Englænderne dengang bibragte Danmark, er nu fuldstændig lægt, ligesom det dybe vansirende Ar, Saaret efterlod sig, til Dels er udvisket. Som en naturlig Følge af den store Hengivenhed og Interesse, hvormed hele Danmarks Befolkning omfatter Kongehusets Medlemmer, udfoldede der sig den 23de November 1905 paa Københavns Toldbod som Modsætning til det sørgelige Billede, Englændernes Bortsejling med Danmarks Flaade frembød, et helt andet fornøjeligt Billede, idet Prins Carl af Danmark og Prinsesse Maud af England nævnte Dag gik om Bord i Kongeskibet „Dannebrog“ for at sejle op og bestige Norges gamle Kongetrone. Ved denne Lejlighed søgte den forsamlede uoverskuelige Folkemængde paa alle Maader at udvise deres Glæde over denne lykkelige Begivenhed og bringe det unge Kongepar deres hjerteligste Hyldest. Da Signalet til Afgang blev givet, og Dannebrog's Hjulskovle begyndte at slaa sine kraftige Slag, medens Kanonerne udsendte deres dundrende Afskedshilsen, fremjubede Tusinder af Menneskestruber den Glæde, Hjertet følte ved det skønne og prægtige Syn, Kongeparrets Afrejse fra Danmark frembød.

Denne Afskedshilsen formede sig som et smukt og uforglemmeligt Billede, malet som det blev af Folkekærlighedens blide Pensel, med Hjertevarmens skønne, lysende Solfarver, medens hint Billede fra 1807 frembragtes af Folkehadets grufulde, vældige Anstryger*), med Hjertekuldens mørke, skrigende Grelfarver.



*) Meget stor og grov Pensel.

FJERDE KAPITEL

Thrane's Familie.

Da Læseren i de paafølgende Blade vil komme til at stifte et intimt Bekendtskab med Rebslager Thranes Person, Familie, Venner og Bekendte, vil jeg her meddele, hvad jeg har erfaret angaaende hans Ophav:

Bedstefaderen var født i Sachsen og ansat som „Kontrafej-er“ ved Kristian den Syvendes Hof, hvor han malede de Personers Kontrafej, som Kongen ønskede at besidde. Han efterlod sig tre Sønner, af hvilke den ældste efter at have taget Studentergraden søgte og erholdt Brændevinsbrænderibevilling, og indrettede et Brænderi paa Hjørnet af Kattesund og Frederiksberggade, hvortil de to tilstødende Ejendomme i samme Gade ogsaa hørte. Denne Mand, som blev Thranes Fader, traf i en Alder af 58 Aar i et lille Selskab sammen med en ung 18aarig Pige, Datter af en ved Christian den Syvendes Hof ansat Tjener ved Navn Brandenburg; hans Bestilling ved Hoffet bestod navnlig i at holde den unge Prins Frederiks Badekammer i Orden og tilsætte Badet, hvori Prinsen hver Morgen skulde bades, den dertil bestemte Is, for at Vandet kunde erholde de af Lægerne anordnede Kuldegrader.

I den nævnte unge Pige fandt den gamle Thrane Be-

hag, og da der i de Tider ikke toges meget Hensyn til den unge Piges Tilbøjeligheder, var det yderst sjældent, hun modsatte sig en Forbindelse, som hendes Forældre tilraadede hende at indgaa, og som de paastod var til hendes eget Bedste og til Glæde for hendes Forældre. Den



Maria Christina Trahne.

unge Jomfru Brandenburg gav derfor Thrane sit „Ja“, da han friede til hende, og efter en kort Forlovelse blev de gifte.

Thranes Moder var den Gang 19 Aar gammel, og hans Fader 59 Aar; men han afgik ved Døden efter 3 Aars Ægteskab og efterlod sin unge Hustru foruden 3 Ejendomme, hvoraf den ene optoges af Brænderiet, en ikke ubetydelig kontant Kapital og en lille Søn Jacob.

Da hans Moder nu sad med en stor Bedrift og mange Penge og tillige var ung og smuk, var det ikke til at undres over, at hun havde mange Tilbedere, som bejlede til hendes Haand og Hjerte. Af disse var der ogsaa flere, som indfandt sig i hendes Hjem for at overrække hende den ved saadanne Lejligheder brugelige Blomsterkost. Naar den modtoges med et glad Smil, var det et Tegn paa, at Bejleren kunde nære Haab om at erholde den attraaede Plads og saaledes blive Medejer af Vedkommendes Hjerte og hele Person; afvistes derimod Buketten, eller den modtoges nølende og henlagdes uden at stilles i Vand, var Pladsen i Regelen optaget, eller Frieren forsmaaedes. Efter

at flere forgæves havde forsøgt at erhverve den her omtalte Plads, og alle havde brændt sig paa den varme Grød, indfandt der sig omsider en ung Sømand, som med Lethed overvandt alle sine Konkurrenter. Denne Mand, hvis Navn var Niels Gren, blev saaledes Thranes Stedfader, og med denne, om hvem han altid udtalte sig meget rosende, fik hans Moder ogsaa en Søn.

Thranes Moder var en meget godgørende og gudfrygtig Kvinde; enhver fattig, der henvendte sig til hende om Hjælp, gik aldrig tomhændet fra hende. Af gudelige Bøger havde hun samlet sig mange, navnlig studerede hun meget i en lille tysk Bog, som var trykt i Lüneburg 1757, „Historia des Leidens, Sterbens, Ouserstehung und Himmelfart — Jesu Christi“ — ledsaget af billedlige Fremstillinger. I denne Bog havde hun nedskrevet sit Navn og Fødselsaar. — „Maria Christina Trahnen — Aa. 1764“. Hun gik altid med denne Bog i Lommen og oplæste Brudstykker af den til enhver, der vilde høre derpaa, idet hun samtidig oversatte det paa dansk og fremviste Afbildningerne i Bogen. Hun var en stor Dyreven, og Katten var hendes særlige Yndling.

Foruden sine mange gode Egenskaber havde hun ogsaa store Fejl. Saaledes gjorde hun Forskel paa sine 2 Dreng, idet hun forgudede den yngste, medens hun brød sig saare lidt om den ældste. Den yngste fik stedse, hvad han ønskede sig, og altid sin Villie sat igennem. Ved denne Opdragelsesmaade blev han tilsidst helt ødelagt og gjorde kun, hvad han selv havde Lyst til.

Da Drengene var konfirmerede, kom de begge to i Rebslagerlære, fordi den yngste absolut vilde være det samme som sin ældre Broder, hvem han holdt meget af, hvilket iøvrigt var gensidigt.

Jacob maatte ofte hjælpe Broderen ud af de mange

og slemme Situationer, som denne ved sin Kaadhed og mange Skarnsstykker indviklede sig i, og maatte tillige uddele og modtage mange Hug og Stød for hans Skyld, ikke alene medens de var Drengene, men ogsaa som voksne. Medens Jacob maatte betale for sin Kost i Hjemmet, betalte Broderen intet, men fik endog Penge til, naar han havde forødt sin Løn. Saaledes vedblev det selv efter, at de var blevne Svende. Han beholdt ikke alene sin Ugeløn, men fik somme Uger 10 Rigsdaler i Lommepege af Moderen, for hvilke han førte et meget lastefuldt Liv, idet han stadig besøgte Vinstuerne, de offentlige Huse og Danseboderne. Paa disse indlod han sig ofte i Slagsmaal, da det forekom ham en stor Heltegerning, naar han i Forening med en eller to ligesindede Kammerater kunde faa Held til, som det kaldtes, „at rydde Bulen“, og det hjalp ikke, hvor mange Forestillinger Faderen gjorde sin Hustru i Anledning af den store Overbærenhed og Ufornuft, hun stedse udviste overfor Sønnens slette Levned, ja, det gik til sidst saa vidt, at Moderen fuldstændig var i Sønnens Magt og under Indflydelse deraf i Fællesskab med denne traadte op mod Faderen. Som Følge heraf kom denne til at holde mere af sin Stedsøn end af sin egen, hvorfor han flere Gange til sin Hustru ytrede, at han vilde ønske, at Jacob var hans Søn og Hans hendes første Mands. Hvad Jacob angaar, saa holdt han trods den Forskel, Moderen altid gjorde paa sine to Drengene, dog meget af hende; til Stedfaderen følte han sig hendraget, som om det var hans virkelige Fader.



FEMTE KAPITEL

Ejendommen „Det sorte Faar“.

Vi vil nu begive os ud paa Vesterbro til Hjørnet af Bagerstræde, da der paa dette Sted forefaldt Begivenheder, som nøje er knyttede til denne Fortælling.

Paa dette Sted laa der dengang, inde i en rummelig Have c. 15—16 Alen tilbage fra Vesterbros Gadelinie, et Stuehus med Gavlen ud mod Bagerstræde. Haven var hegnet med en stor Tjørnehæk, hvori der dog fandtes flere større Aabninger, frembragt ved, at mange af Vesterbros særlig slemme Slagterdrengs søgte ind i Haven for at stjæle Valnødder af et med saadanne i Tøndevis besat kæmpestort Træ.

Længere inde mod Byen, i Linie med Husrækken stod et Hus med en rundbuet Port i Midten, paa hver Side af denne fandtes en Kælder, en Stue- og Kvistlejlighed; i en tilstødende Bagbygning var der indrettet et Slagtehus, samt Hestestald, Kostald, Svinesti, Faarefold, Hønsehus og flere Rum til andet Brug. Denne Ejendom med den rummelige Gaardsplads var ved et Stakit med dobbelt Laage adskilt fra Haven, som tillige med det i denne beliggende Hus mod Bagerstræde var en selvstændig Ejendom, der tillige med det førnævnte Hus, som gik under

Navnet „Det sorte Faar“, tilhørte Enkemadam Rau, som med sin Adoptivdatter Koralie, en ganske ung Pige, beboede Stuelejligheden til venstre for Porten. Stalden, Slagtehuset, det meste af Bagbygningen og Stuelejligheden til højre i Forhuset var lejet ud til en Slagter ved Navn Steimitz.



Madam Rau.

Paa Kvisten oven over Madam Raus Lejlighed boede en Kvinde ved Navn Rikke Rodsteiner, men hvis Navn i forkortet Form var blevet til „Rødsten“, hvilket ypperlig passede til hendes Bestilling, da denne bestod i at banke Rødsten, en Haandtering, som gav dens Udøvere et ikke saa ganske ringe Udbytte, eftersom man paa den Tid ikke kendte noget andet Middel til at pudse de store Masser af

Kobbertøj med, der dengang anvendtes i enhver Husholdning.

Da der til denne Kvindes Person knytter sig interessante Begivenheder, hvad der i øvrigt ogsaa er Tilfældet med Ejerinden af de nævnte tvende Ejendomme, saa vil jeg, før jeg beskriver disse, gøre Læseren bekendt med de ovenfor nævnte Kvinder.

Rikke Rodsteiners Bestilling bestod, som alt bemærket, i at banke Rødsten, et Arbejde, der foregik ved „Gammel Strand“, ud for den kongelige Vejerbod, som var beliggende lige ud for den smukke gamle Ejendom, nuværende Nr. 48, hvorpaa Opførelsesaaret 1759 endnu kan ses.

Konerne sad ved Stranden ved deres Bankesten, paa hvilken de med en Hammer knuste røde Tegl og Mursten

til fint Pulver. Rikke sad derimod ovre ved den nysnævnte Ejendoms Trappe, hvor hun som Følge af den heldige Plads solgte betydeligt mere end de andre Koner, der var henviste til at sidde ved Vejerboden ovre paa den anden Side af Gaden.

Forbrugerne af denne Artikkel kunde ganske vist erholde den hos de mange Smaahandlende omkring i Byens Gader, men desuagtet købte de som oftest hos Rødstenskonerne. De fleste af den Tids unge Fruer og Madammer fandt nemlig Behag i at begive sig til Torvs ledsaget af deres Tjenestepige. Denne var da iført en kort, fuldstændig fodfri Kjole og bar en net klædelig Kappe paa Hovedet, samt paa den blottede Arm en blankpoleret Kobber- eller Messingtorvespand.

Naar de nu paabegyndte deres forskellige Indkøb, begav de sig i Regelen først hen til Vejerboden for at købe Rødstenspulver, som de hos selve Rødstenskonerne kunde faa til en noget lavere Pris end den, de Handlende tog for samme. Da Rikke havde sit Stade paa selve Fortovet, forsynede de fleste sig hos hende, da de derved slap for at gaa over Gaden til Vejerboden, hvor Brolægningen var meget slet.

Det indkøbte Rødstenspulver blev nedlagt i Spandens Bund og bidrog meget til, naar Spanden var bleven fyldt ved andre forskellige Indkøb, at gøre den tung og besværlig for Pigen at bære hjem.

Jeg formoder, at Besværet ved Pudsemidlets Transport i Forbindelse med det af Pigerne saa forhadte Pudsearbejde, hvortil de saa at sige daglig skulde benytte Rødstenspulver paa det Utaal af Kobbergenstande, som dengang anvendtes, har givet Anledning til at lægge Frembringerne af dette Pudsemiddel for Had. At banke Rød-

sten ansaas nemlig for en af de simpleste Bestillinger, en Kvinde kunde befatte sig med.

At blive tituleret med Benævnelsen „Rødstenskælling“ eller „Fiskekælling“, med hvilken hidsige og arrige Kvinder, som ikke kunde styre deres Tunge, blev benævnte, ansaas for de værste Udkældsord.

I en satirisk-humoristisk Vise fra den Tid, hvori der kritiseres over mange forskellige Ting, mindes jeg et Vers, som omhandler Fiskerkonernes Plads og lød som følger:

„Ved Højbroplads og Gammelstrand
Der sidder Fiskerkoner,
Med Agterspeil mod Kristianshavn
Og Stævnen mod Trekroner“.

Hvad der havde bevæget Rikke Rodsteiner til at vælge denne Bestilling i en Alder af lidt over 30 Aar, er ikke godt at sige; formodentlig har hendes Navn henledt hendes Opmærksomhed paa denne Bestilling, og som Udlænding har hun sikkert ikke haft Anelse om, at der var noget beskæmmende ved et saadant Arbejde. Hun havde, før hun begyndte denne Virksomhed, henvendt sig til Ejeren af den ovennævnte Ejendom, paa hvis Trappe hun sad, og af denne faaet Tilladelse til at sidde dér, ligesom hun i Gaarden fik Lov til at have en Kasse staaende til at opbevare Rødstenen i. Det vakte naturligvis stor Forbavselse hos Rødstenskonerne ovre ved Vejerboderne, da Rikke tog Stade paa denne ypperlige Plads, som var enhver af dem forment at indtage, hvorfor de bærede hende med den dybeste Foragt, Misundelse og Had.

Som Tiden gik, kom der dog venligere Følelser frem, og hvad der særlig bidrog hertil var, at Rikke altid var villig til at laane dem Rødsten, naar en af deres Kunder i

Byen erholdt et større Parti, og deres Beholdning derved slap op, særlig da hun ved Tilbageleveringen af det laante aldrig forlangte at faa sig det tilmaalt.

Til Madam Rau kendte man lige saa lidt som til Rikke; man vidste kun, at hendes Mand havde beklædt en betroet Post i Københavns Kommune, og om hende selv vidste man, efter hvad hun selv havde fortalt, at hendes Pigenavn var Nicolette Weiskorpf, og at hendes Moder var en Spanier, og Faderen en Tysker, hvad Navnet ogsaa antyder.

Hvad hendes Udseende angaar, da var hendes hele Person velproportioneret og lidt over Middelhøjde, Øjnene var mørkebrune, Haaret blaasort og af Naturen meget stærkt krøllet, og da hendes Teint var meget hvid, maatte hun ligne sin Moder, Naar hun talte, var det med stærkt fremmed Accent.

Da Madam Rodsteiner boede paa Kvisten oven over Madam Rau, og de, efter hvad de sagde, samtidig havde tjent paa et og samme Sted, havde de ofte Lejlighed til at tale sammen. Ved saadanne Lejligheder benyttede de i Almindelighed det franske Sprog, hvad der ligeledes ofte var Tilfældet, naar de talte med Koralie, som de sagde, for at hun kunde lære Sproget. Rikke Rodsteiner var godt lidt saavel af alle Husets Beboere som af Naboerne og enhver, der kendte hende. Af disse blev hun i Reglen kaldt ved sit Fornavn Rikke. Madam Rau var en ualmindelig flittig og arbejdsom Kvinde, men formedelst sit strænge Væsen ikke slet saa godt lidt som Rikke, der altid viste et venligt Ansigt.

Hvad der særlig forundrede Husets Beboere var, at



En københavnsk
Kokkepige 1806.

de aldrig saa disse to Kvinder udføre noget som helst kvindeligt Haandarbejde, saa meget desto mærkeligere som de fleste Kvinder paa den Tid stadig gik med Strikketøjet i Haanden og endog udførte dette Arbejde paa Gaden. Rikke Rodsteiner havde ligesom Madam Rau mørkt Haar, men blaa Øjne, og hendes Figur var fyldigere end dennes. Som unge Piger havde de sikkert været smukke og var endnu et Par meget nette Kvinder.

Flere af Husets Beboere kom imidlertid ved den Forrolighed, hvormed de to Kvinder omgikkes hinanden, ved deres hyppige Samtaler i et fremmed Sprog og deres Ukyndighed i alt kvindeligt Haandarbejde til den Slutning, at der knyttede sig noget hemmelighedsfuldt til deres tidligere Liv, en eller anden Begivenhed, som de ønskede at skjule, hvad der ogsaa forholdt sig rigtigt, som Læseren senere vil erfare.

Hvad Rikkens Klædedragt angik, da var den ganske vist tarvelig, men net og afveg paa ingen Maade fra den, Kvinderne i tarveligere Stillinger paa den Tid bar. Det samme kunde man derimod ikke altid sige om Madam Rau, og hun maa sikkert være opdraget under Forhold, der medførte en stærk Udvikling af hendes fysiske Kræfter, thi hun besad en for en Kvinde ualmindelig Styrke. Da hendes Mand var død, og hun kort efter ogsaa mistede sit eneste Barn, en lille Pige, tabte hun fuldstændig Lysten til alt, hvad Kvinderne sætter Pris paa, og befandt sig bedst, naar hun kunde gaa i sine tarveligste Klæder og selv udføre alle Reparationer paa sine to Ejendomme, hvad enten det bestod i Murer-, Tømrer-, Snedker-, Have- eller andet Arbejde. Det mærkeligste var, at hun, naar hun foretog saadanne Arbejder, som oftest iførte sig en mandlig Arbejdsdragt og bandt sit Haar op under et stort spraglet

Tørklæde, som hun sammenknyttede under Panden. Denne aparte Paaklædning vakte selvfølgelig i Begyndelsen stor Forundring hos Husets Beboere; men denne tabte sig dog snart, efterhaanden som det gentoges. Ved denne Ekscentricitet erhvervede hun sig Navnet „Bukselette“, et Navn, hun beholdt til sin Død, dog uden derved særlig at latterliggøres.

Da Steimitz foruden sit Slagteri tillige drev Handel med Kreaturer, indfandt der sig stadig mange Slagtere og Handelsmænd for hos ham at købslaa om saadanne. Hos disse Folk satte Madam Rau sig i Respekt paa en for en Kvinde ligesaa aparte Maade som den, der indbragte hende ovennævnte Titel. Da der nemlig en Dag blev fremstillet en stor Kaly, og de omkringstaaende Mænd diskuterede om, hvad en saadan vel kunde veje, nærmede hun sig og udbrød: „Den kan sikkert ikke veje mere end, hvad en Kvinde kan løfte“, og i det samme stak hun sin Arm ind under Dyrets Bug og løftede det op i Højde med sin Skulder trods dets Vægt af henimod 100 Pund.

Jeg skal her omtale en Begivenhed, der for c. 17 Aar siden var forefalden i „Det sorte Faar“ og der havde sat alle Beboernes Sind i stærk Bevægelse. Da Slagter Steimitz' Pige en tidlig Morgen kom ind i Kostalden for at malke de Køer, som endnu ikke var solgte, hørte hun en svag Klynken henne i en af de tomme Baase, og da hun nærmere undersøgte det Sted, hvorfra Lyden kom, opdagede hun et lille Børn, omhyggelig tildækket i en Hankekurv. Idet hun udstødte et Skrig, styrtede hun over til sin Madmoder, som hurtig kom i Klæderne, da Pigen havde gjort hende bekendt med sit Fund, og ilede, efterfulgt af denne og de Personer, som var oppe og havde hørt, hvad der var paa Færde, over i Stalden, hvor Rikke straks efter ogsaa indfandt sig. Denne foreslog Madam Steimitz,

som stod med Kurven i Haanden, hvori Barnet laa, at bringe det op til Madam Rau, for at hun i deres Nærværelse kunde undersøge, om der ikke skulde findes et eller andet i Kurven, som kunde give Oplysning om, hvorledes man skulde forholde sig med Barnet. Dette Forslag vandt Madam Steimitz' Bifald, og de begav sig derfor i Forening op til Madam Rau, der blev lige saa overrasket, som de andre var blevet, ved dette mærkelige Fund.

Barnet blev nu udtaget af Kurven, og man fik straks Øje paa et Halsbaand af røde Koraller, som hang om Barnets Hals. Ved dette Syn blev Madams Raus blege Kinder farvede af en stærk Rødme, som dog kun bemærkedes af Rikke, der ligesom advarende løftede sin Pegefingert lidt i Vejret. Barnets Tøj saavel som Kurven blev undersøgt paa det omhyggeligste, og i den fandt man en Damehandske, hvori var indlagt en Seddel, hvorpaa der stod:

„En af dem, der red med Fane.“

Det interessanteste ved denne Paaskrift, som syntes at skulle antyde, hvorfra Barnet kom, var, at en i sin Tid meget bekendt Ringaadeforfatter i sit Hjem havde op hængt en lille Fane, som bar samme Indskrift; spurgte man ham, hvad Meningen var med den, svarede han, at den ikke betød eller henviste til andet, end hvad der stod paa den; men at der var det mærkelige ved Sætningen, at hvad enten man læste den fra venstre til højre eller omvendt, blev Sætningen enslydende, og Meningen den samme.

Efter at Rikke saavel som Madam Steimitz flere Gange havde opfordret Madam Rau til at beholde Barnet, der var en lille Pige, og som de sagde var sendt hende fra Himlen til Erstatning for den lille Pige, hun havde mistet, besluttede hun sig til at beholde Barnet; men, som hun sagde, kun fordi de havde bedt hende saa indtrængende derom. Da Barnet som bemærket bar et Koralhalsbaand om Halsen,

fik det Navnet „Koralie“ og Madam Raus Familienavn Weiskopf.

Begivenheden vakte selvfølgelig stor Forbavselse ikke alene hos Ejendommens Beboere og Naboer, men paa Vesterbro, ja, i hele Byen, fordi der her var Stof til at sætte Fantasien i Bevægelse.



SJETTE KAPITEL

Værtshuset „De tre forgyldte Agterkroge“.

Madam Raus Hjørneejendom ved Bagerstræde var med den derværende Have lejet af Rebslager Jacob Thrane. I dette Hus drev han foruden sin Handel med Rebslagerartikler og meget andet tillige Værtshus, som besøgtes af Slagtere, Hestehandlere og mange andre Handelsfolk. Navnlig blev det meget besøgt af Steimitz' Kunder, der her efter en afsluttet Handel drak Lidkøb med denne, og hvor de, naar Vejret var godt, i Regelen bænkedes sig ved et af de af Madam Rau sammentømrede og der opstillede Borde. Huset var meget bredt og indeholdt forneden 2 rummelige Værelser og et stort Køkken, fra hvilket der gik Trappe op til Tagetagen, som havde en bred Frontspids, der vendte ud mod Haven og Vesterbro. Her var foruden Soveværelset ogsaa deres Stadsstue beliggende; i Gavlen var indrettet et Pige-kammer ud mod Bagerstræde, og et Hegleri og forskellige Oplagsrum fandtes i den modsatte Gavl; fra Haven kom man igennem en Dobbeldør, som var forsynet med et Bislag, ind i et stort og rummeligt Værelse, som udgjorde det egentlige Beværtningsslokale eller Gæstestuen. I Flugt med denne laa en

anden Stue med Dør ud til Køkkenet, fra hvilket man kom lige ind i Butikken, der havde Indgangsdør ud til Bagerstræde. Oven over Bislaget havde Thrane ladet opsætte et Vaabenskjold, som støttedes af to Vildmænd, og hvori Rebslagernes Symbol „de tre forgyldte Agterkroge“, vare anbragte, hvorfor Værtshuset havde faaet Navnet „De tre forgyldte Agterkroge“.

Hvad Familiens private Bohave angik, da var dette gennemgaaende tarveligt og uden særlig Interesse, naar undtages en Alkoveseng, som nok er værd at omtale, og som Thrane havde købt ved en Auktion. Stolperne, der bar Sengeoverdelen, den saakaldte Himmel med den store Gesims, som blev støttet af Karyatider, var smukt og rigt udskaarne i Karvesnit. Endestykkerne var forsirede paa samme Maade, og paa det ene af disse var der indskaaret med gammel gotisk Skrift følgende Vers og Aarstallet 1696.

„Læg tidlig dig til Ro i mig,
 Staa atter aarle op,
 Saa skal jeg Styrke give dig,
 I Sjæl saavel som Krop.“

Du dybt og tæt da pløje kan,
 Og Sul til Brødet faa,
 Og Mælk og Fløde i din Spand,
 Og glad til Gerning gaa.“

Sengens Omhæng bestod af sønderjydsk Gobelin, og Mønsteret i dette forestillede „Christi Indtog i Jerusalem“, Kappen var i hele sin Længde kantet med sorte Silkefryndser. Endvidere skal jeg her nævne to kolorerede Billeder, som hang paa Væggen; paa det ene saas en ung Mand og en

ung Kvinde gaaende med hinanden om Livet henad en Marksti ved Sommertid; under Billedet stod følgende:

„I unge lystige skal her i Agt jer tage,
For ond Forførelse, i jeres Levedage.“

Paa det andet saas en gammel Mand og en Kvinde, so.n støttende sig til hinanden gik hen ad en Sti ved Vintertid; ved deres Fødder stod et Timeglas, og under Billedet læstes disse Linier:

„I gamle graa, sé Timeglasset rinder,
Og ej til Købs én Time mer I finder.“

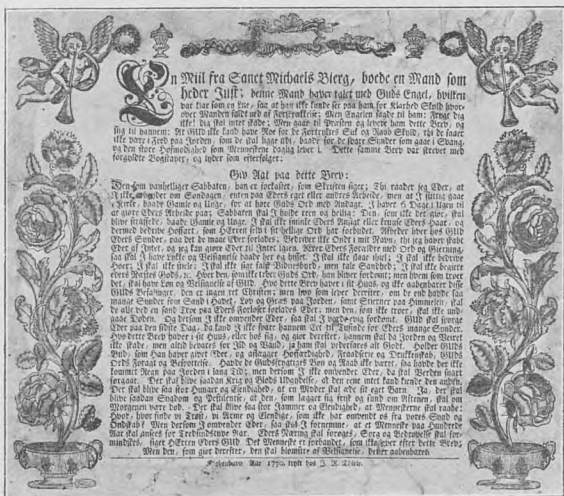
Ligeledes fandtes der to andre kolorerede Billeder, det ene af Kronprins Frederik, det andet af Kronprinsse Marie Sofie Frederikke, begge til Hest. Under Prinsens Billede stod følgende Vers:

„Velsigner Ham. I Folk! Han eders Kaar vil lette,
Og værne om sit Land med vældig Godheds Haand,
Naar han regerer som Friederich den Sjette,
Og skinner ved sin Arv af store Fædres Aand.“

Under Kronprinsessens Billede stod:

„Velsigner ligesaa Kronprinsens Gemalinde!
Hun er i Sind og Dyd sin Moder lig.
Hun vil hvert Landets Barn ved Godhed sig forbinde,
Og Folkets Moder vist i Gerning vise sig.“

Foruden disse Billeder, som tillige med flere andre Ting blev reddede fra en Ildsvaade*), der paa et senere Tidspunkt lagde nævnte Værthus i Aske, var der blandt andet ogsaa en Vugge, hvori Thrane selv havde ligget, og som



ved hans første Barns Fødsel, var blevn foræret ham af Moderen. Paa denne Vugge, som staar meget højt paa Gængerne, er der i dens Eggetræs Endestykker, i gennembrudt Arbejde, udskaaet en kvindelig Figur med et nøgent Barn paa Armen, medens to andre klynger sig til hendes Kjole for at symbolisere Frugtbarheden. Endvidere skal her nævnes et saakaldt „Himmelbrev“, udsmykket med kolorerede Blomstervaser og basunblæsende Engle; trykt

*) De ved Ildebranden reddede Genstande findes nu opbevaret i de antike Stuer i Utterslev By.

hos I. R. Thiele Aar 1770. Til dette Brev, som er bevaret i sin Helhed, hører en Indledning, hvori det hedder:

„En Mil fra Sanct Michaels Bjerg boede en Mand, som hed Just; denne Mand haver talt med Guds Engel, hvilken var klar som en Lue, saa at han ikke kunde se paa ham for Klarheds Skyld, hvorover Manden faldt ned af Forskrækkelse; men Engelen sagde til ham: Frygt dig ikke! dig skal intet skade; men gaa til Præsten og levere ham dette Brev, og sig til hannem: At Gud ikke kan have Roe for de Fortryktes Suk og Raabs Skyld, thi de faaer ikke være i Fred paa Jorden, som de skal ligge udi, baade for de svare Synder, som gaae i Svang, og den store Hofmodighed som Menneskene daglig lever i.“

Brevet var skrevet med forgyldte Bogstaver og lyder saaledes:

„Giv Agt paa dette Brev.

Den som vanhelliger Sabbaten, o. s. v. ...“

Ovenover dette Brev havde Madam Thrane fæstet en „Jericho-Rose“*), som hendes Svigermoder havde foræret hende. Denne Rose havde Thranes Stedfader, der som før nævnt havde været Sømand, hjembragt fra Port Said.



*) Jericho-Rosen er en 5-6 Tommer høj skærmformet Plante fra Palastina, der, hvor tør den end er, lever op, naar den sættes i Vand.

SYVENDE KAPITEL

Thranes Kamp med spanske Soldater.

Som bekendt erklærede Danmark Sverrig Krig den 28de Februar 1808 og allierede sig med Frankrig.

I den Anledning sendte Frankrig Danmark et Hjælpekorps, bestaaende for største Delen af Spaniere under Anførsel af Bernadotte, Prins af Pontocorvo. En større Afdeling Soldater fra det spanske Regiment „Asturien“, som hørte under Generalmajor Frerions Brigade, hvis Stab laa i Roskilde, blev indkvarteret i den store Bagergaard, som var beliggende paa det modsatte Hjørne af Bagerstræde lige over for Thranes Værtshus „De tre forgyldte Agterkroge“, og hvis store Areal strakte sig langs hele Strædets Længde helt hen til Gl. Kongevej. Paa denne Ejendom fandtes der mange Bygninger, deriblandt flere Stalde, som tilsammen kunde rumme over 100 Heste, samt en meget stor Ladebygning; i denne havde de fremmede Soldater Natteleje.

Mange af disse spanske og franske Soldater søgte ofte over til Thranes Værtshus, hvor de kastede Tærning, slog Kort eller paa anden Maade raflede om Drikkevarer, hvorved der hyppigt opstod Uenighed og Spektakel angaaende Betalingen for de nydte Varer. Navnlig var det slemt, naar

Thranes Halvbroder var til Stede; da han straks var beredt til at smide dem ud af Beværtningen, medens Thrane for det meste søgte at bilægge Striden, hvad der ikke altid var saa let en Sag. Det værste var dog, at Spanierne stjal, saa snart de kunde se Lejlighed dertil, ligesom det ogsaa var Thrane og hans Hustru meget besværligt at forstaa dem; dog fik de ofte Hjælp af Madam Rau og hendes Datter Koralie, samt af Rikke, saa at der for det meste paa de Tider, Spanierne plejede at indfinde sig, i det mindste var en af dem i Nærheden, ligesom Thrane begyndte at kunne forstaa noget af det spanske Sprog, da det som oftest blev ledsaget af Pantomime.

Da Thrane imidlertid en Dag var alene i Beværtningen, medens hans Hustru et Øjeblik var gaaet oven paa, traadte tre spanske Soldater ind, som hver forlangte et Krus Øl. Men da der i Øjeblikket kun stod to Kruse paa Disken, gik Thrane ud i Køkenet for at hente et tredie og samtidig kalde paa sin Kone. Dette Øjeblik benyttede den ene af Soldaterne sig af til at snige sig inden for Skranken, hvor han begyndte at stoppe til sig af Cigarer og Tobakspakker, hvoraf han ogsaa rakte ud til sine to Kammerater. Da Thrane nu kommer tilbage og ser, hvad Soldaten har for, griber han denne i Nakken, idet han forsøger at slippe over Disken, og giver ham nogle alvorlige Slag paa Siden af Hovedet. Da de to andre Soldater ser den Behandling, deres Kammerat faar, bliver de som rasende og kommer deres Kammerat til Hjælp, idet de raaber: „à cangré, à carné,“ og nu begynder der en vældig Bataille. Da Thrane ser, at de trækker deres Sabler, slipper han sit Tag i Tyven og griber en Stol, hvormed han, idet han holder den ud for sig med begge Hænder, søger at afparere de mod ham rettede Sabelhug, idet han samtidig gør Fremstød med den imod sine Angribere. Hans Hustru var straks ved Kampens

Begyndelse løbet over i Bagergaarden for at søge Hjælp i den derværende Vagt, hvorfra hun ogsaa fik en Gefreider til at følge med sig over; men denne tog sig det, der passerede, aldeles rolig og gik straks igen. Imidlertid traf det sig saa heldigt, at Koralie netop befandt sig nede i Haven, hvor hun straks ved at høre de høje spanske Raab og det voldsomme Bulder inde hos Thrane, blev klar over, hvad der foregik. Hun ilede da øjeblikkelig over Bagerstræde for at hente Hjælp der, hvor Thranes Kone lige havde været; her var den unge Pige imidlertid saa heldig at løbe lige i Armene paa den unge franske Løjtnant, der havde Kommandoen over Vagtmandskabet. Ved at høre den af den unge, smukke Pige paa ulasteligt Fransk udtalte Bøn om uopholdelig at komme Thrane til Hjælp, var Løjtnanten straks villig til at følge med og kommanderede i det samme to Soldater til at tage Gevær og ledsage sig. Disse sattes nu i rask March af Løjtnanten, som selv gik i Spidsen; men da denne March formodentlig har forekommet Koralie for langsom, kommanderede hun „Løb“, hvilken Befaling saavel Løjtnanten som Soldaterne adlød.

Da Officeren, fulgt af Koralie og de to Soldater, traadte ind i Værtshuset, og de med Thrane kæmpende Soldater fik Øje paa deres foresatte og hørte ham kommandere „Spær Døren med Kors!“ blev de saa forfærdede, at den, der befandt sig nærmest Køkkenet, styrtede ud i dette. Da han her ingen Udgang kunde finde, sprang han op paa Skorstenspladsen, hvor han væltede Gryder, Pander og hvad andet der stod der, og kravlede op i Skorstenen. Da Thrane netop i det Øjeblik, hans nærmeste Modstander fik Øje paa Officeren, gjorde et Udfald med Stolen, ramte han Soldaten i Hovedet, saa han segnede omkuld paa Gulvet, hvor han blev liggende som død. Den tredie Soldat stod aldeles stille, som om det her passerede slet ikke vedkom

ham, og stak ganske rolig sin Sabel i Skeden. Hvad den paa Gulvet liggende Soldat angaar, da viste det sig senere, at det Saar, han havde faaet af Stolen, heldigvis ikke var af nogen særlig Betydning. Som Slutning paa denne Episode skal her kun tilføjes, at naar Soldaterne fik Ordre til at spærre Døren ved at holde deres Geværer i en Korsstilling, betød det Døden for dem, der saaledes blev indespærrede, saafremt de vilde bryde ud.

Thrane havde, som heldigt var, under Kampen kun faaet nogle faa Skrammer, som nærmest var fremkomne ved Stød af den Stol, hvormed han søgte at værges sig, idet den blev stødt tilbage mod ham selv; dog blødte hans ene Haand af et utilstrækkeligt afpareret Stik eller Hug af en Sabel. Denne Begivenhed blev snart bekendt, ikke alene over hele Vesterbro, men ogsaa inde i Byen, hvorfra en stor Mængde Mennesker valfartede ud til Værtshuset, for at gøre nærmere Bekendtskab saavel med Personerne som med Skuepladsen for den frygtelige Kamp, hvori, som Rytet sagde, en ung smuk Pige ved sit Mod, sin Aandsnærværelse og sin Færdighed i det franske Sprog havde frelst en hel Familie fra at blive myrdet af tre spanske Soldater. Dette forøgede Besøg forhøjede selvfølgelig Thranes Indtægter betydelig, saa at han nødsagedes til for en Tid at ophøre med Rebslageriet for udelukkende at beskæftige sig med Værtshusets Drift.

Den franske Løjtnant, hvis Navn var „dé Frees“, kom fra den Tid ofte over i Værtshuset, hvor han som Regel forlangte sig et Krus Øl. Dog var det tydeligt at mærke, at det kun var for at faa Lejlighed til at se og tale med den unge Pige, som havde hidkaldt ham for at befri Thrane af den saa ulige Kamp med de tre Soldater.

Det lykkedes ham ogsaa i de fleste Tilfælde at faa hende i Tale. Efterhaanden som disse Besøg gentoges, fandt

Koralie ogsaa mere og mere Behag i disse i det franske Sprog førte Samtaler, som snart fra begge Sider blev mere og mere hjertelige og fortrolige. Straks efter Overfaldet i Værtshuset havde „de Frees“ haft Lejlighed til at tale med Koralies Moder, for hvem han havde udtalt sin Glæde over, at det ved hendes Datters resolute og kække Optræden var lykkedes ham at befri Thrane af den farlige Situation.

Læseren vil vist efter at have læst ovenstaaende være kommen til at nære den samme Formodning som Madam Thrane, at disse hyppige og fortrolige Samtaler imellem den franske Officer og Koralie var fremkaldt af Kærligheds-guden, som med sin varmende Glød tænder Kærligheds-flammer i Menneskets Hjerte, saa at det fuldstændig bliver prisgivet hans Vilje, hvad enten Kærligheden bringer Lykke eller Sorg. Nedenstaaende erotiske Digt udvikler dette nærmere:

Elskov! din Lyst og fortryllende Glæder
 Skænker du os med din gavmilde Haand,
 Om du vort Øje med Taarer end væder,
 Vil vi dog føle os fro i dit Baand.
 Ja, om din Lænke end volder os Smerte,
 Takke vi dog for dens lutrende Glød,
 Den kan i Salighed trylle vort Hjerte,
 Selv om Forsagelse her den os bød.

Elskov! din Ild og din himmelske Varme
 Kvæger vort Hjerte i Modgang og Sorg,
 Omslynget blidt af den elskedes Arme,
 Stærk vi os føler, som klippefast Borg.
 Øje mod Øje som Stjernerne tindre,
 Blussende Kinder dens Flamme os gav,
 Sommere faar vi for Modgangens Vintre,
 Blot ved en Gnist fra dit lysende Hav.

Elskov! din Fryd os i Salighed hilder,
 Alt vi paa Jorden forglemme for den,
 Hele vort Væsen dens Himmel opfylder,
 Den er vor Lykke og Saligheds Ven.
 Ned i mit Hjerte den lagde et Minde,
 Der jeg bevare det vil som en Skat,
 Som ej i Glemselens Flod skal forsvinde,
 Før jeg det jordiske Liv har forladt.

Da saavel Thrane som hans Hustru havde fattet stor Godhed for Madam Raus Datter, den tjenstvillige og venlige Koralie, som ikke alene ved sin Færdighed i det franske Sprog havde hjulpet dem ud over mange Vanskeligheder, der var opstaaede for dem ved deres fuldstændige Mangel paa Kendskab til dette Sprog, men ogsaa ved sin hurtige og resolute Hjælp havde bevirket, at Thrane saa heldig var sluppet ud af en meget farlig Situation, og da de følte sig meget ængstelige for, at hendes Sammenkomster med den udenlandske Officer, til hvem ingen havde Kendskab, skulde komme til at forvolde hende Hjertesorg og bitter Smerte, blev de enige om at gøre hendes Moder bekendt med deres Frygt, for at denne kunde tage de Forholdsregler, som hun maatte finde mest passende, hvis det skulde vise sig, at deres Frygt var begrundet.

Da nu Huslejen netop var forfalden til Betaling, gik Madam Thrane op med den og bragte samtidig den nævnte Frygt paa Tale. Imod Forventning tog Madam Rau sig denne, som det skulde synes, vigtige Meddelelse meget let, men takkede dog Madam Thrane for den Interesse og Godhed, hun nærede for hendes Datter, og bad hende, saafremt hun lagde Mærke til, at Datteren forlod Haven med den unge Mand, da at give hende Underretning derom. For øvrigt havde hun selv talt med Datteren om denne Sag og

var temmelig sikker paa, at hun ikke vilde indlade sig paa noget, som var i Strid med, hvad der passede sig for en anstændig Pige.

Efter at der var gaaet tre Uger eller maaske lidt mere efter Soldaternes Overfald paa Thrane, kom Løjtnant de Frees ind til denne for efter Ordre at faa Skadeserstatningens Størrelse fastsat for de Genstande, der var blevne ødelagte ved Soldaternes Overfald, og denne Erstatning, som blev ansat til 50 Rigsdaler courant, blev, hvor utroligt det end lyder, ogsaa kort Tid efter betalt.

Ved denne Lejlighed kom Koralie til Stede. Om det var tilfældig eller ej, skal jeg ikke kunne sige. Løjtnanten, som da syntes at være i en urolig og noget nervøs Tilstand, blev synlig glad ved hendes Komme, og bad hende følge med ind i den store Gæstestue, hvor han straks underrettede hende om, at han nærede Frygt for, at det Regiment, hvorved han stod, skulde blive forlagt til Fyen, og at det saaledes vilde blive dem umuligt, naar dette indtraf, oftere at se og tale med hinanden.

Ved at høre dette udbrød Koralie forskrækket „Mon Dieu!“ — hvad hører jeg, — det er da ikke muligt — skulde disse glade og lykkelige Timer, hvorefter jeg —“

„Tal ud, elskede Pige!“ udbrød han, idet han greb hendes Hænder og saa hende ind i hendes duggede Øjne. — „Jeg maa sige det nu, — jeg beundrer — jeg elsker Dig, — saa højt som en Pige nogen Sinde er blevet elsket. Mit Hjerter tilhører Dig helt og udelt! — Svar mig, kære Koralie. — Jeg nærer kun det inderligste Ønske, at du ogsaa maa føle Kærlighed til mig. — Svar mig: — elsker du mig?“

„Ja, — jeg føler det samme som du — mit Hjerter er dit helt og holdent, jeg har længe følt og vidst det.“ —

Han griber hende om Livet, drager hende nærmere til

sig og trykker sine Læber mod hendes i et langt og varmt Kys og udbryder: „Lykkelige Stund! som jeg paa en Gang baade har frygtet og længtes efter; du har nu skænket mig det dyrebareste, mit Hjerte stræbte efter at eje. — Din Kærlighed, den er jo min, ikke sandt?“

Hun fæster sine milde blaa Øjne paa ham og hvisker: — „Ja — den er din — aldrig skal nogen anden eje min Kærlighed, den tilhører kun dig.“ —

„Tak for disse Ord, der lyder som himmelsk Musik for mine Øren og er en Balsam for mit Hjerte.“

Da de endnu en Stund havde fortsat Samtalen paa denne Maade, blev de til sidst enige om at tage den fornuftige Beslutning i Forening at gaa op til Koralies Plejemoder og meddele hende, hvad Læseren allerede ved. Til deres store Glæde havde hun ikke andet at indvende imod den af dem sluttede Pagt, end at dens Ratihabition, grundet saavel paa de nuværende Krigsforhold og Koralies Ungdom, skulde udsættes mindst et Par Aar, da hun i modsat Tilfælde ikke vilde give dem sit Samtykke. Da de straks var villige til at modtage hendes Tilladelse til deres Forbindelse paa de fremsatte Betingelser, kunde man Dagen derefter allerede se Tegnet, hvormed Hymen mærker sine Udkaarne, paa deres Ringfingre.

Det spanske Regiment, hvorved Poul dé Frees stod, dirigeredes kort efter til Fyen, hvor mange af dets Soldater, som mod deres Vilje var sendt herop til Norden fra deres Hjemland, gjorde Oprør tilskyndede af deres Landsmænd paa Sjælland. Begyndelsen skete i Roskilde, hvor en Bataillon af det der liggende Regiment „Asturien“ nægtede at aflægge Eden til Napoleons Broder, Joseph, der havde bestegt Spaniens Trone, medens Regimentet „Barcelloner“, der laa paa Fyen, bemægtigede sig alle de ved Svendborg liggende Fartøjer og gik med disse til Langeland, hvor Ba-

taillonon „Catalonien“ befandt sig. Spanierne understøttedes paa alle Maader af Englænderne, idet disse, hvor det lod sig gøre, optog dem paa deres Skibe og førte dem til Langeland, hvor der snart befandt sig over 7000 spanske Soldater, som Langelænderne maatte skaffe Forplejning til, indtil de kunde blive hjemsendte. Da dette omsider skete, og Resten af Hjælpekorpsset hjemkaldtes fra Danmark, hvor det ikke havde gjort den allerringeste Nytte, maatte Koralies Fæstemand Poul dé Frees følge med uden at kunne opnaa Permission for personlig at tage Afsked med sin elskede Koralie.

Krigen med England fortsattes imidlertid mod stor Forbitrelse og Anstrengelse af alle Danmarks Stridskræfter; Landets Borgere udviste den største Opofrelse for at værne Fædrelandet. Ved store Pengegaver fra de velhavende Indbyggere kom Landet snart i Besiddelse af en anselig Roflotille, der ikke alene kunde værne Landets Kyster, men ogsaa tilføjede Fjenden store Tab. Disse Tab bi-bragtes Englænderne navnlig af de mange kække og dristige Kapere, som udrustedes i danske og norske Havne og forstyrrede Englændernes Handel i de nordiske Farvande. Her opbragte de en Mængde engelske Handelskibe, hvoraf mange havde kostbare Ladninger inde. Dette blev dog kun af kort Varighed; Englænderne bemægtigede sig Øen Anholt, og et Forsøg fra dansk Side paa at tilbageerobre den, mislykkedes fuldstændigt, og da vor Allierede, den tidligere saa frygtede Napoleon, blev tvunget til at forlade Rusland med Levningerne af sin store Armé, og denne kort efter blev overmandet i Slaget ved Leipzig, trængte en Hær, bestaaende af Russere, Preussere, Tyskere og Svenskere, anførte af Prins Bernadotte af Pontecervo, ind i Holsten.

Læseren vil let forstaa, hvilken Sorg disse Begiven-

heder maatte bringe Koralie, hvis Kæreste nu under samme Feltherre skulde kæmpe mod det Land, som han tidligere var udset til at forsvare. Sorgen var saa meget større, som der endnu ikke var Udsigt til, at Krigen snart skulde faa Ende, saa at hun atter kunde gense sin elskede Poul, skønt der nu var henrundet over 4 Aar, siden han maatte forlade hende. Denne lange Ventetid var for hende hengaaet med Spinden, Væven og Syning af hendes Udstyr, som alt længe havde ligget færdigt, da hun i Udøvelse af disse i den Tid saa almindelige kvindelige Sysler besad stor Færdighed. Moderen havde nemlig allerede fra Koralies Barndom ladet hende undervise deri, formentlig tilskyndet dertil ved det Savn, hun selv havde følt ved ikke at kunne udføre saadant. Naar Koralie udførte disse Arbejder, nynnede hun undertiden en Sang, hvoraf et Par Vers lød:

Naar Traaden jeg spinder	Naar Væven jeg træder,
Og nynner en Sang,	Og Skytten jeg slaar,
Og Garnet jeg vinder,	Jeg stedse mig glæder,
Er Aftenen ej lang.	Mit Hjem snart at faa.

Efter at den ulykkelige Krig omsider var afsluttet med Tabet af Norge og havde bragt Landets Finanser i en Tilstand, der grændsede til Fortvivelse, nødsagedes Regeringen til at udsende et Opraab til Landets Indbyggere om at komme den til Hjælp, efter hvilket største Delen af den besiddende Klasse hele Landet over indsendte en stor Mængde Sølvtøj, ligesom Haandværkslavene skænkede deres store Sølvpokaler, og Kvinderne en stor Mængde Guld- og Sølvsmykker. Disse lod Regeringen omsmelte og slaa til Mønt, og paa deres Revers blev der til Minde om Folkets store Fædrelandskærlighed og Offervillighed

præget følgende Devise, omgivet af en Egekrans: „Fri-villigt Offer til Fædrelandet“. Men trods den store Hjælp, Landets Indbyggere ydede Staten, gik den dog Bankerot, hvorved Seddelpengenes Værdi gik ned til en Sjettedel af deres Paalydende. En Rigsdalerseddel, som før havde en Værdi af 6 Mark Sølv, havde nu kun en Kurs af en Mark Sølv, og saaledes kom f. Eks en Formue, som bestod af 6000 Rigsdaler i Seddelpenge, til at staa lige med 1000 Rigsdaler i Sølv.

Det var derfor ikke til at undres over, at Falitter og Selvmord hørte til Dagens Orden; grundet paa alle de mange Ulykker, Pengesedlernes uforudsete og pludselige Fald havde bevirket, vilde til sidst ingen mere modtage dem, og da der senere hen i Tiden atter blev udstedt Penge-sedler, var det ved Lov befalet, at der ikke maatte ud-stedes flere Seddelpenge, end der fandtes Guld eller Sølv for i Bankens Eje, og paa enhver Seddel skulde der være paatrykt en Bemærkning om, at Sedlen paa Anfordring veksledes med Guldmønt.



OTTENDE KAPITEL

Barselgildet.

I Værtshuset „De tre forgyldte Agterkroge“ var Familien den 12te Marts 1810 bleven velsignet med en lille Søn, som blev holdt over Daaben af Madam Rau, medens Jomfru Koralie holdt Huen; Drengen fik Navnet Hans Rasmus Thrane, og Læseren vil i det følgende blive gjort bekendt med de mange Bedrifter, denne paa Arbejdets Omraade allerede som Dreng formaaede at udrette. Glæden over Begivenheden fejredes ved et lille Aftengilde hos Thrane, hvortil Barnets Gudmoder Madam Rau, Koralie, Rikke Rodsteiner, Slagter Steimitz og dennes Hustru samt William Bruus og Seline var indbudne. Disse var nu gift og boede i Adelgade, nuværende Nr. 62, paa 1ste Sal, hvor der over Ejendommens Gadedør, da Husene dengang ikke havde Nummere, var anbragt en Trane, som endnu findes der. William styrede Faderens Forretning, som laa et lille Stykke længere henne i Gaden, da Faderen ved Sygdom var ude af Stand til at lede den.

Foruden de nævnte Personer var Thranes Stedfader, som nu var ansat ved Politiet og havde faaet Posten som Betjent paa Vesterbro, ogsaa til Stede. Det var ved hans Kones store Ødselhed gaaet meget tilbage for dem, ikke

alene fordi hun til Stadighed forsynede sin yngste Søn med mange Penge, som sikkert bidrog meget til hans Fordærv og tidlige Død, men ogsaa fordi hun for at tilfredsstille sin ubetvingelige Spillelyst hver Uge bortspillede 10 Rigsbanksdaler i det af Struense oprettede saakaldte Tal-
lotteri*), ligesom hun opvartede sin nævnte Søns Kærester, hvoraf han efterhaanden præsenterede adskillige, med Vin og Kager og forærede dem Kjoler og anden Pynt. Hun vandt ganske vist undertiden en Ambe, Terne, Kvaterne, Kvinterne eller hvad nu Gevinsterne hed; men det svarede langt fra til det Beløb, hun anvendte til Spillet; Fru Fortuna er og vil alle Tider være en lunefuld og bedragerisk Gudinde.

Thranes Stedfader bidrog saa at sige intet til Hus-
holdningen, men lod sin Hustru om denne og i øvrigt bruge sine Penge, som hun lystede, naar han blot selv kunde nyde de Fornøjelser, hvortil han nærede en ubetvingelig Lyst, og som bestod i Fiskeri og Fuglefangst.

Til ovenanførte uheldige Maade at tage Livet paa vil „Fattig Richards“ Udtalelse passe, naar han siger:

„Fiskefang og Fuglesang, — Øltrang og Nattegang, — Gilder, Pragt og Skøgejagt — haver mangen ødelagt“, ligesom ogsaa „Piger og Vin, — Spil og Bedrag gør Nøden stærk og Pungen svag“, er træffende.

Thranes Hustru havde først anmodet sin Svigermoder om at holde Barnet over Daaben; men da hendes yngste Søn paa den Tid laa meget syg, bad hun Svigerdatteren

*) Tallotheriet blev ved Begyndelsen trukket udenfor Københavns Raadhus; men senere paa Vandkunsten, hvor der udenfor Nr. 15 i Raadhusstræde var oprejst en Tribune, som under Trækningen var omgivet af en Militærkordon, som var opstillet i 3 Gelede med skarpladede Geværer. Hvert udtrukket Nummer blev indlagt i et Fuderal og udkastet til de om Tribunen staaende Tilskuere, hvorefter den værste Pøbel undertiden befandt sig og paa den uhyggeligste Maade kappedes om at opfangde disse Nummere, som til høj Pris købtes af Kollektørerne.

om at maatte blive fritaget derfor, da hun ikke kunde bære det over sit Hjerte at forlade sin syge Søn.

Forinden jeg nærmere omtaler selve Gildet, vil jeg meddele en Tildragelse, som let kunde have haft alvorlige Følger for Koralie og gjort Gildet mindre fornøjeligt. Madam Thrane havde nemlig besluttet, at Traktementet ved Festen skulde bestaa af Sursteg med Rosinsauce, men da hun manglede den dertil nødvendige store Laaggryde, havde Madam Rau tilbudt hende en saadan til Laans, som henstod paa hendes Loft, og som hun lovede, at Koralie nok skulde bringe hende over, hvilket Tilbud blev modtaget med Tak. Til Loftet var der kun Adgang gennem en Lem, hvortil man benyttede en Stige, som henstod paa Gangen; da Koralie tilfældigt Aftenen før Barselgildet hos Thrane kom i Tanker om, at hun havde forglemt at hente Gryden ned fra Loftet, besluttede hun nu, til trods for, at det var blevet noget sent og mørkt, at hente denne ned, tilmed da hun omtrent vidste, hvor den stod, og saaledes nok kunde finde den uden at behøve Lys. Da Stigen netop stod ved Lemmen, steg hun ad denne op paa Loftet; idet hun nu lod Haanden følge Tagskraaningens Sider, kom hun pludselig til at berøre Haaret paa et Menneskes Hoved; men da hun straks var klar over, at der var Fare paa Færde, udbryder hun uden at tabe Fatningen: „Saa! nu har Rikke igen stillet Rokken herop,“ og fortsætter idet hun langsomt trækker sig tilbage: „den skal hun skam selv faa Lov til at hente ned tillige med Gryden i Morgen.“ Da hun i det samme befinder sig ved Lemmen, stiger hun ned, tager Stigen bort og løber op til Rikke, hos hvem hendes Moder befandt sig, og fortalte hende i en ophidset Tilstand, hvad der var hændet hende paa Loftet, hvad disse dog ikke straks vilde tro; men da Koralie paa det bestemteste paastod, at hun ikke alene havde berørt

Haaret, men ogsaa Personens Næse og Mund, besluttede de ufortøvet at underrette Thrane og Steimitz om, at Koralie paa Loftet havde opdaget et Menneske, som utvivlsomt maatte have skjult sig dér i en eller anden slet Hensigt. Thrane og Steimitz mødte ufortøvet ledsaget af flere af Gaardens mandlige Befolkning, bevæbnede med Knipler, Økser og andre Vaaben, som fandtes ved Haanden, samt med nogle Lygter, hvoraf to blev fastbundne paa Stænger, for at de kunde hæves op gennem Lemmen og saaledes lyse for dem, der gik op ad Stigen.

Thrane, som var forsynet med en kort Knippel, var den første, der betraadte Stigen og steg op mod Lemmen, som blev oplyst af de to paa Stænger anbragte Lygter. Efter ham fulgte Slagter Steimitz, hvis Kone stadig tilraabte ham:

„Tag dig i Agt, Steimitz! — vær endelig forsigtig! — Gud! bare der ikke sker en Ulykke!“

„Ti dog stille, Madam Steimitz!“ bad Madam Rau, „det forstyrrer Mændene.“

Thrane var nu med hele sin Overkrop naaet oven for Lemmen og løftede i det samme den Lygte, han holdt i venstre Haand, frem foran sit Hoved, medens han holdt den højre, hvori han havde Kniplen, parat til Slag, saafremt det skulde gøres nødvendigt; men da han i det samme ser en Skikkelse rejse sig op fra Gulvet lige foran sig, tilraabte han denne: „Hvad bestiller du her?“

„Jeg hviler mig efter en større Anstrengelse,“ svarede Skikkelsen og fortsatte, „men nu har I forstyrret min Søvn.“

„Her er ingen Sovested for dig.“ —

„Nej, det mærker jeg sgu!“

Thrane saa vel som Steimitz var nu kommet helt op paa Loftet, hvor førstnævnte befalede Manden at gaa ned

ad Stigen, og de nedenforstaaende Mænd at tage imod ham. Da Manden, som uden Vægning fulgte Opfordringen, befandt sig paa Stigen, og derfra fik Øje paa Koralie, som i det samme henvendte til Rikke udbryder: „Kan du se, jeg havde Ret!“ — standsede han paa Midten af Stigen og udbød, idet han trak en Kniv ud af Skeden i sin Livrem og truende viste Koralie den, samtidig med, at han betragtede hende med onde Øjne: „Havde jeg vidst det, skulde du have faaet denne i Livet, din lumske Taske!“ — I det samme blev han grebet i Nakken af Thrane, der var lige bag ham paa Stigen, og i en Haandevending afvæbnet og forsvarlig bundet paa Hænder og Fødder, hvorefter der blev sendt Bud efter Vesterbros Politibetjent, Thranes Stedfader, som hurtigt indfandt sig og ledsaget af Steinitz og Thrane, kørte han ham i en Droske til Københavns Politikammer, hvor han viste sig at være den for sine mange frække Tyverier og snedige, forvovne og for det meste heldigt udførte Flugtforsøg fra Fængslerne bekendte Morten Frederiksen.

Ved Barselgildet hos Thrane gik det meget livligt og lystigt til, hvad der paa den Tid næsten altid var Tilfældet ved saadanne Lejligheder. Efterhaanden som Gæsterne indfandt sig, blev Barnet, der var iført en med kulørte Silkebaand prydet Daabskjole og Hue og hvilede i samme Vugge, hvori dets Fader havde haft Leje, præsenteret for dem.

Enhver af Gæsterne tog da gerne Barnet i sine Arme for ret at bese det, forsøge at bestemme dets Vægt og muligen opspore et eller andet endnu ikke opdaget smukt ved den lille Verdensborger, hvorved Ligheden med den ene eller anden af Forældrene kunde paavises.

Til sidst blev den lille Hans dog ked af al den Kyssen, Lovprisning og Beundring, der stadig vældede ud over

ham, og gav sit Mishag derover til Kende ved med sine Lungers fulde Kraft at udbryde i en høj og lydelig Vrælen, hvorved han opnaaede at befri sig fra sine mange beundrende Plageaander, der nu ved Hjælp af deres Tromme-hinder ogsaa blev sat i Stand til at konstatere, at Dren-gens Lunger var af prima Kvalitet.

Deltagerne i saadanne Gilder maatte, grundet paa, at Gaderne kun oplystes meget sparsomt af nogle Tranlamper, Brolægningens yderst slette Tilstand og de dybe Rende-stenes Faldgruber, som oftest overnatte hos deres Værter, naar de ikke tilfældig havde deres Bolig i Nærheden. Som Følge heraf havde enhver, der holdt Gilde, altid belavet sig paa, ogsaa at give Gæsterne Nattely; men det Leje, som de kunde byde disse, var i Regelen meget primitivt. Som oftest bestod det kun af noget paa Gulvet udbredt Halm, Madratser, Tæpper og andet, som kunde gøre Tje-neste i saadant Øjemed. Paa dette Tidspunkt naaede Ly-stigheden gerne Kulminationspunktet, og under Spøg og Latter, vittige Bemærkninger og Hentydninger lagde Kvinder og Mænd sig halvt eller omtrent helt afklædte paa de dem anviste eller selv valgte Pladser.

Da Madam Steimitz havde en Pige, der var ualmindelig dygtig i Madlavning, havde hun tilbudt Madam Thrane, at denne gerne maatte hjælpe hende med, hvad der fore-faldt ved Gildet, et Tilbud, som selvfølgelig blev modtaget med Glæde. Retterne skulde, for Hovedrettens Vedkom-mende, som tidligere bemærket, bestaa af Sursteg med Rosinsauce og brunede Kartoffler, endvidere kogte Rød-spætter med Persillesauce og dernæst Æbleskiver. Spise-tiden var fastsat til Kl. 8.

Saa snart Gæsterne var samlede, gik man til Bords, og da Stegen, som Slagter Steimitz havde leveret, var af en Fedestud og ved hans Piges Færdighed i Kogekunsten

havde erholdt den rette Behandling, smagte den alle fortrinligt. Da Ganen flittig blev vædet med godt Øl og Gammelvin, steg Stemningen mere og mere, og da Rødspætterne selvfølgelig ikke kunde undvære det vaade Element, blev Bægrene og Krusene flittig tømte, hvorved Talen blev saa livlig, at jeg bedst kan beskrive den ved følgende Sentens:

„Efter Vin vokser Snak, som Græs efter Regn.“

Da Stemningen havde naaet denne Højde, tog Slagter Steimitz Ordet og udtalte sig saaledes:

„Eftersom og saasom vor kære Vært og Værtinde i Dag har stævnet os hid til dette Barsegilde, for at vi i Forening med dem kan glæde os over den nyfødte Sol, som er fremkommet paa deres ægteskabelige Himmel, hvor den skal bringe Lys og Solskin ind i dette Hjem til Glæde og Lykke for sit Ophav, som nu vil værne, lede og pleje denne lille Sol med al den Varme og Kærlighed, et Fader- og Moderhjerter formaar at rumme og nære, saa vil jeg nu bede alle med mig tømme Bægeret for den lille Hans med Ønsket om, at hans Livsbane maa blive lang og lykkelig, og at der fra ham maa udgaa mange lignende prægtige Smaasole, som den vi her ser i den lille Hans. — Han leve!“

Hurra! Hurra! Hurra!

Disse Raab blev dog straks neddæmpede ved Tegn og Hyssen af Madam Thrane, som frygtede for, at Barnet skulde blive vækket, og da Steimitz' smukke Tale havde sat hende i en bevæget Stemning, tog hun sin Mand om Halsen og kyssede ham hjertelig gentagne Gange, idet hun formodentlig tilskrev ham hele Æren af, at hun nu havde faaet sit længe nærede Ønske opfyldt og var blevet

velsignet med et Barn. Steimitz takkede hun for hans smukke Tale ved at give ham Haanden.

Da der atter var bleven en Smule Ro, tog Thrane Ordet og udtalte sig saaledes:

„Jeg takker alle tilstedeværende, Mænd som Kvinder, for de Hurraraab, de var saa beredvillige til at knytte til Steimitz' smukke Tale, som han holdt for vort Barn, men som vi af Frygt for at vække dette maatte neddæmpe, jeg takker ligeledes for den smukke Titel, han bærede vor lille Søn med. Sol og Varme er jo noget, vi alle trænger til, navnlig om Vinteren, men da nu hverken Mutter eller jeg har nogen Skov, som kan give os Brænde, og vor Bilægger er saa umaadelig forslugen og tillige saa nærig, at den vil beholde al Varmen for sig selv, saa at vi, naar det er koldt, vedblivende maa opholde os i dens Nærhed, saafremt vi ikke vil fryse, saa er det jo saa meget desto større Glæde, naar en Sol tager Plads i vort Hjem; dog har jeg endnu ikke mærket nogen særlig Varme ved den lille Sol, tværtimod har han ved sin Skrigen og Brølen, særlig om Natten, forstyrret mig i min Nattero og jaget Mutter op af sin varme Seng; men jeg takker ikke desto mindre min kære Ven Steimitz for hans smukke og sikkert fra Hjertet udgaaede Ord og beder nu alle med mig tømme et Bæger for Steimitz og hans Hustru med Ønsket om, at de maa leve længe og lykkeligt.“

Efter at Skaalen var bleven ledsaget af dæmpede Hurraraab, sad man endnu en Stund til Bords. Underholdningen drejede sig nu særlig om Morten Frederiksen og hans mange dristige Undvigelser fra de Fængsler, hvori han havde siddet indespærret, samt om det Mod og den Aandsnærværelse, Koralie havde udvist, da hun kom til at berøre Forbryderens Hoved og bevirkede hans Anholdelse.

Da Thrane satte megen Pris paa Sang og navnlig holdt meget af at synge sin Livarie, men af Frygt for derved at vække Barnet ikke turde indlade sig derpaa, kom han pludselig i Tanker om, at Barnet i Vuggen kunde flyttes over i Pigekammeret i Husets Gavl, hvorved Faren for, at dette ved deres Sang og højrøstede Tale skulde blive

forstyrret i sin Søvn, vilde blive fjernet. Da Flytningen straks blev iværksat, behøvede Gæsterne ikke længere at lægge Baand paa deres Lystighed, hvoraf Værten saavel som hans Gæster nu i fuldeste Maal benyttede sig.

Hvad der særlig bibrog til at vedligeholde en livlig og munter Stemning, var det afvekslende i Underholdningen,



Hans Thranes Moder.

som forøgedes ved, at Koralie, der var en dygtig Guitarspiller, paa Opfordring havde medbragt dette Instrument, paa hvis Toner man dengang satte stor Pris, hvorfor et saadant var anskaffet i de fleste Hjem. Navnlig var det til stor Fornøjelse for Thrane og hans Gæster at høre Koralie og Rikke, ledsaget af Guitarakkompagnement, foredrage franske og tyske Viser, samt nogle paa den Tid meget yndede Tyrolersange med jodlende Refrain, som hele Selskabet istemte saa godt de formaaede, hvilket maa have lydt alt andet end harmonisk. Dog vilde enhver, der besad et musikalsk Øre, sikkert have haft en virkelig Nydelse ved at høre paa de Sange, som William Bruus med sin smukke Tenorstemme, ledsaget af fint Guitarspil, foredrog. Da Madam Thrane ogsaa var i Besiddelse af

en smuk Stemme, slap hun heller ikke fri, men maatte synges en Vuggesang, som hun selv havde digtet.

Denne Sang, som akkompagneredes af Bruus, var meget smuk og lød saaledes:

Paa mine Arme vugger
 Jeg dig, min lille Skat,
 Til Søvnens Engel lukker
 Dit Øje for i Nat,
 Da lægger jeg dig sagtelig
 Paa Vuggens Puder ned,
 Bestandig vaage vil hos dig
 Din Moders Kærlighed.

Naar Søvnens Slør sig tætter,
 Og sødt du slumrer ind,
 Og Drømmens Himmel sætter
 Sit Purpur paa din Kind,
 Da smiler du i Søvnens Lund,
 Hvor Englene dig bær',
 Som kysser dig paa Kind og Mund,
 Som jeg — din Moder — her.

Naar Søvnens Gud dig luller,
 I Lethes blide Favn,
 Og Drømmebølgen ruller
 Mod Morgengryets Havn,
 Aurora dig da vækker blidt
 I Morgenrødens Skær,
 Og glad jeg hilser med „Tit tit“
 Min lille Hjertenskær.

Hvad Madam Raus Bidrag til Underholdningen angik, skal det siges, at hun, som i Regelen ikke var videre

talende, naar det kom over hende, kunde være meget livlig og underholdende, idet hun med stor Færdighed forstod at udføre de mærkværdigste og ufatteligste Tryllekunster, ligesom hun kunde fortælle mange interessante Sagn, af hvilke hun ved denne Lejlighed fortalte flere. Saaledes fortalte hun et Sagn, der omhandlede to Smede, samt flere andre saadanne Historier.

Paa den Tid herskede der Dyretid i Landet; men ikke desto mindre blev de daarlige Tider besunget satirisk; et Vers af en Skæmteviser, som dengang blev sunget alle Steder og maa have sin Ret her, lød som følger:

Naar Koen malter Fløde kun,
 Og Pumpen giver Vin,
 Og Doktoren til Grunde gaar
 Med samt sin Medicin,
 Naar Tænder og forlorent Haar
 Samt Sminke, Snøreliv
 Og Hoftepuder Afsked faar,
 Saa kommer den gode Tid.

Da jeg nu har en stærk Formodning om, at Læseren ønsker at høre noget nyt og interessant, skal jeg, da jeg ved, at Rikke Rodsteiner sidder inde med et lille Fond af saadant, lade hende fortælle os saavel sine egne som Madam Raus Hændelser, hvortil hun har god Lejlighed, da hun ikke længere befatter sig med Rødstensforretningen, men har overdraget denne til en anden Kone. Men forinden vi giver Rikke Rodsteiner Ordet, vil vi dog først høre Madam Rau fortælle os et af de Sagn, hun fortalte ved Gildet hos Thrane, medens vi senere under Fortællingens Gang vil gengive to andre Sagn, som hun ved denne Lejlighed fortalte.

NIENDE KAPITEL

Sagnet.

Engang i længst forsvunden Tid, fortalte Madam Rau, stod der lige over for St. Stephanstaarnet i Wien et mægtigt stort Træ, der blev betegnet som Djævlens Eg eller Jerntræet. Om dette Træ var der forneden i Mands-højde anbragt et bredt Jernbaand, som var sammenholdt af en stor Hængelaas, der var saa kunstig lavet, at det trods mange Forsøg endnu ikke var lykkedes for nogen at forfærdige en Nøgle, som kunde oplukke den. Enhver Smedesvend, som paa sin Vandring kom til Byen, besaa Laasen, og som Tegn paa, at han ikke formaaede at smede en Nøgle, der kunde aabne den, indslog han et Søm i Stammen, tæt op til de Tusinder af Sømhoveder, de tidligere indslaaede Søm fremviste. Hvem der havde forfærdiget denne kunstige Laas, vidste man ikke, lige saa lidt som, hvem der havde omgjordet Træet med det svære Jernbaand, Laasen sammenholdt. Byens daværende Borgmester havde erklæret over for Stadens Befolkning, som til deres store Forundring en tidlig Morgen fandt Træet forsynet med det nævnte svære Jernbaand, at han ikke havde ladet det bekoste, og at han var ganske uvidende om, hvem der havde sat Baandet om Træet. Da imidlertid en fattig, men ual-

mindelig dygtig Smed der i Byen ved Navn Pfenninger, som sad med en stor Børneflokk, pludselig begyndte at bruge mange Penge, henledtes Folks Opmærksomhed paa ham, som man nu antog for at være den, der havde lavet Baandet med den kunstige Laas. Denne Formodning, sagde Madam Rau, var ogsaa ganske rigtig, og hun fortalte, hvorledes det var gaaet til.

En sildig Aftentime havde der hos den fattige Smed indfundet sig en Mand med et meget uhyggeligt og skrækindjagende Udseende. Hagen var spids og dunet, Munden stor, og i den tykke Overlæbe var der en dyb Fure, Kindbenene var udstaaende, og i Panden sad 2 store Knuder, der havde stor Lighed med et Par korte Gedehorn, som dog til Dels dækkedes af Mandens Hue, hvori der stak en Hanefjer.

Denne aparte udseende Person spurgte Smeden, om han vilde lave ham en Laas, som paa det nærmeste var uoplukkelig, saa skulde han aldrig komme til at mangle Penge. Da Smeden hertil svarede, at det vilde tage lang Tid at udfinde en saadan Laasekonstruktion, svarede Manden, at den kunde han straks vise ham, og han fremtog i det samme et Stykke Kridt, hvormed han paa Smedens Ambolt tegnede forskellige fra hinanden afvigende Snirkler hist og her, med afbrudte Linier, hvorved han for Smeden betegnede, hvordan han havde tænkt sig, en saadan Laas kunde laves.

Ved Synet af denne for Mennesker næsten utænkelige Laasekonstruktion, den besynderlige fremmede skitserede paa Ambolten, stod Smeden som maalløs, thi hvor dygtig en Laasekunstner han end var, havde han dog aldrig tænkt sig Muligheden af, at en Hængelaas lod sig udføre paa den Maade, som han saa af Tegningen, og paa den fremmedes Opfordring til at lave en Laas efter hans Tegning,

samt smede ham et stort Jernbaand, som skulde anbringes om en tyk Egestamme, som Laasen skulde sammenholde, svarede Smeden, at han ikke turde paatage sig Arbejdet.

Grunden til, at Smeden trods sin Fattigdom afslog at udføre et Arbejde, som fremtidig vilde fri ham og hans Familie for Nød og Savn, var den, at han flere Gange, medens den fremmede tegnede Laasen, havde bemærket Hornene, som han havde i Panden, da disse af og til kom til Syne under hans Hue.

Smeden havde imidlertid næppe udtalt denne sin Vægning ved at udføre det forlangte Arbejde, før Manden med sin Haand udviskede Tegningen paa Ambolten og sagde, at han nu indsaa, at han havde henvendt sig til den urette, eftersom den, der paatog sig at udføre Arbejdet, ogsaa skulde forpligte sig til hver Søndag at høre Messen, og at han næppe var den rette Mand, siden han vilde lade sin Familie lide Nød, naar han ved ærligt Arbejde kunde forskaffe dem alle Livets Goder.

Da nu Smeden netop satte megen Pris paa at gaa til Messen og hørte den fremmede knytte denne fromme Betingelse til det gjorde Tilbud, forandrede han sin Beslutning og forpligtigede sig til at forfærdige Laasen samt det Jernbaand, den skulde sammenholde om Træet, ligesom han erklærede sig villig til at være behjælpelig med at fastgøre samme, samt aldrig en Søndag forsømme at overvære Messen.

Den fremmede gav nu Smeden en lille Pose fyldt med Sølvpenge, og denne gik rask i Gang med Arbejdet, og tredje Dagen efter sad Jernbaandet om Træet, sammenholdt med den, som det hed sig, uoplukkelige Laas.

Da Smeden imidlertid snart mærkede, at hans Naboer og Bekendte gik af Vejen for ham, saa til den anden Side eller betragtede ham med sky Blikke, naar de gik forbi

ham, og ofte hørte Drengene raabe „Djævlesmed“, naar de fik Øje paa ham, blev han efterhaanden meget indesluttet.

Denne Indesluttethed forlod ham imidlertid snart, da han begyndte at søge slet Selskab og forfaldt til Drik og Spil, hvilket dog ikke afholdt ham fra vedblivende hver Søndag at høre Messen. Den Samvittighedsfuldhed, hvormed han overholdt dette Løfte, kunde han takke for, at han ikke blev fængslet som mistænkt for Trolddomskunster. Da han imidlertid engang ved Spil havde forglemt i rette Tid at begive sig paa Vej til Kirken, satte han i Løb for muligen derved at indhente det forsømte, og da han naar St. Stefanspladsen og ser, at Kirkedøren endnu er aaben, sætter han mere Fart paa, men i samme Øjeblik han naar den, styrtede han over Kirkedørens lave Trin og slog Panden saa haardt mod Gulvets Fliser, at han døde paa Stedet.

Efter Smed Pfenningers Død, vedblev Madam Rau, var der henrundet et meget langt Spand af Tid, og Egestammen var nu forneden saa tæt beslaaet med Søm, Hoved ved Hoved, at det næsten var en Umulighed at faa drevet flere ind, og derved var Træet kommet til at se ud, som om dets Bark var knudret Jern. Da Byens Borgmester havde lovet den, der var i Stand til at smedde en Nøgle, som kunde oplukke Laasen, der sammenholdt Jernbaandet om Træet, frit Borgerskab og andre Fordele, havde enkelte Smedesvende i Tidens Løb forsøgt at forfærdige en saadan Nøgle, med stedse forgæves. Imidlertid var der til Byen kommen en ung Smedesvend ved Navn Reinhart, der grundet paa sine udmærkede Anbefalinger, navnlig som Laase- og Nøglesmed, fik Arbejde hos Micel Ritter, Byens dygtigste Smedemester.

Denne var Enkemand og havde en Datter ved Navn

Dora; i denne unge Pige blev Reinhart forelsket, og da hans Kærlighed blev besvaret, varede det ikke længe, inden de mødtes for i al Hemmelighed at udtale deres Følelser for hinanden. Dora frygtede nemlig for, at hendes Fader vilde give hendes kære Reinhart Afsked, saa snart han erfarede noget om deres Kærlighed. En smuk Sommeraften, da Doras Fader var sammen med sine Lavbrødre, havde de sat hinanden Stævne uden for Byens Volde, hvor de fordybede, som de var, i deres Kærlighed forglemte Tidens hurtige Løb og først vaktet af deres Lykkedrømme ved Braget, som Byporten frembragte, da den blev slaaet i. Som et Lyn for det igennem dem begge, at de var lukkede ude, og da Elskeren tilfældig ikke havde saa meget som en Styvert hos sig, stod det ham straks klart, hvilken Skam og Skændsel det vilde medføre for hans elskede Dora, dersom det blev bekendt, at hun havde tilbragt Natten uden for Byen. Idet han nu i sin Angst for Følgerne af det passerede med sin Mesters Datter ved Haanden iler hen mod Byporten, ser han pludselig en mandlig Skikkelse nærme sig paa en af Sidestierne, i det samme slap han Pigens Haand og løb hen til Manden for muligen hos denne at faa de faa Pfenning, som enhver maatte erlægge, der vilde igennem Porten efter Lukketid. Da han naaede Skikkelsen, blev han noget beklemt om Hjertet ved rigtig at betragte Manden; men da det gjaldt hans elskede Doras Rygte, tog han Mod til sig og bad den fremmede om at laane sig det lille Beløb, han skulde erlægge for at komme ind i Byen.

Hertil svarede den fremmede: „Ja, det vil jeg, men betinget, thi hos mig hedder det altid „Noget for noget“. Vil du have, at jeg skal hjælpe dig og din Kæreste ud af den skamfulde Stilling, I her befinder jer i, maa du forpligte dig til, hvis du af din Mester skulde blive anmodet

om eller af egen Drift forsøge at lave en Nøgle til Hænge-
laasen paa Jernegen, at du da, saafremt det skulde lykkes
for dig, ved din Sjæls Salighed lover mig at kaste Nøglen
op i Luften for atter at gribe den i Nedfaldet. Da Rein-
hart ikke fandt noget beskæmmende i et saadant Løfte,
aflagde han det. Den fremmede banker nu paa Porten,
der straks aabnedes som af en usynlig Haand, og hans
elskede Doras gode Navn og Rygte blev saaledes reddet.

Da det omsider en Dag atter lykkedes Reinhart at
komme til at tale med sin Mesters Datter, fortalte han
hende, at han ikke havde sovet om Natten i den sidste
Tid, fordi hans Tanker stadig var henvendt paa at ud-
studere den Form, en Nøgle maatte have, naar den skulde
være i Stand til at oplukke Laasen, der sammenholdt
Djævleogens Jernbaand. Smedens Datter blev glad ved
at høre dette og fortalte ham, at hun var overbevist om,
at hendes Fader vilde give sit Samtykke til deres Tro-
lovelse, dersom han var i Stand til at smede en saadan
Nøgle, thi hendes Fader havde ofte udtalt, at det vilde
være en stor Ære for ham og hans Værksted, om en
saadan Nøgle blev smedet hos ham. Hun betroede ham
ligeledes, at Faderen havde udført flere Tegninger til en
saadan Nøgle, men at der altid ved disse havde vist sig
en eller anden Mangel, som det ikke havde været ham
muligt at opdage.

„Akkurat ligesaadan er det gaaet mig med de Oprids,
jeg har gjort til Nøglen,“ sagde Svenden.

Ved at høre dette udbrød hun: „Vent lidt!“ og løb i
det samme ind i Faderens Kammer, hvorfra hun straks
efter kom ud med nogle smaa Stykker Pergament, hvor-
paa der var tegnet nogle Nøglekonstruktioner.

Disse rakte hun Reinhart, som udbrød efter i nogle
Minuter med stor Opmærksomhed at have betragtet dem:

„Nu har jeg det, Nøglens Form staar mig nu fuldstændig klar, og jeg vil paatage mig at smede den.“

Pigen blev meget glad, og da de Elskende forlod hinanden, var de begge opfyldte af de gladeste Fremtidforhaabninger, thi Doras Fader havde lovet at give sit Samtykke til deres Forlovelse, saafremt Reinhart var i Stand til at forfærdige en Nøgle, som kunde oplukke den saa meget omtalte Laas. Reinhart arbejdede nu stadig i sin Fritid paa Nøglen; men da den omsider var færdig, og han for at hærde dens Kam stak den ind i Ilden, viste det sig, da han atter tog den ud, at Nøglens Kam var fordrejet.

Straks ansaa han det for et Uheld, der var opstaaet ved, at han uforvarende var kommet til at støde Nøglen imod en af Essens Vægge, men da dette havde gentaget sig flere Gange, besluttede han nøjagtig at følge Nøglens Glødning og navnlig passe paa, naar den begyndte at hetse.

Idet han nu atter med sin Tang forsigtig fører Nøglen ind i Ilden og vedblivende holder sit Blik fæstet paa denne for muligen derved at opdage, hvad det var, der bevirkede, at Nøglekammen vred sig, ser han med Rædsel hin skrækkelige Skikkelses Ansigt med de grønne Øjne stirre ud fra Ilden.

Trods den Sindsbevægelse, dette Syn havde sat ham i, bevarede han dog heldigvis sin Aandsnærværelse, og idet han med venstre Haand, hvori han holder en Ildrager, rager op i Ilden, gør han samtidig med Tangen, hvormed han fastholder Nøglen, en behændig og hurtig Vending, saa at Nøglen kommer til at vende den modsatte Ende fremetter. Da han nogle Minutter derefter tager Nøglen ud af Ilden, ser han til sin store Glæde, at Kammen denne Gang har beholdt sin rette Stilling, medens Grebet er

blevet noget forvredet, hvilket dog ingen Betydning havde, da det nemt lod sig rette.

Da Reinhart omsider havde Nøglen færdig og smukt poleret, overrakte han den til sin Mester, til hvem han dog ikke meddelte noget som helst af det, der var foregaaet ved Nøglens Hærdning. Efter at hans Mester længe med synlig Beundring havde betragtet Reinharts Arbejde, lagde han sin Haand paa hans Skulder og sagde: „Det er et sindrigt, smukt og prægtigt Stykke Arbejde, du her har udført, og en god Løn værd, som jeg nu vil give dig.“ I det samme aabner han Døren til det tilstødende Kammer, hvorfra hans Datter træder ud. Faderen tager hende ved Haanden og fører hende hen til Reinhart, til hvem han siger: „Tag hende, det bedste, jeg ejer, som Løn for dit Arbejde!“

Dermed forlod han dem, iførte sig sine bedste Klæder og gik hen til Byens Borgmester for at underrette ham om, at hans Svend Reinhart havde forfærdiget en Nøgle til Laasen paa Djævleegen.

Den paafølgende Søndag, da Gudstjenesten var til Ende, begav Byens Øvrighed med Borgmesteren i Spidsen og Reinhart ved hans Side med den blanke, skinnende Nøgle sig i Procession til Egen, efterfulgt af en stor Mængde af Byens Borgere.

Da hele Skaren var samlet omkring Egen, traadte Reinhart frem og aabnede med sin Nøgle Laasen, som han tog ud af Jernringen, og viste den tillige med Nøglen til den forsamlede Folkemængde. Denne udbrød ved at se Laasen aabnet i høje Jubelraab og kastede deres Hovedbedækning op i Luften af Glæde.

Da Reinhart atter havde sat Laasen i Jernbaandet og lukket den, kastede han ihukommende sit givne Løfte Nøglen højt op i Luften. Men i det Øjeblik, Nøglen naar

det højeste Punkt, den kunde naa, skød en stor Fugl frem, greb den blanke Nøgle og forsvandt med den i Skyerne. Den forunderlige Maade, hvorpaa Nøglen forsvandt, vakte selvfølgelig stor Bestyrtelse hos de tilstedeværende; men det medførte dog ingen Nedsættelse i Reinharts Belønning, idet han erholdt den ham lovede Mesterbevilling, samt den elskede Dora.

Hermed er denne Sagnfortælling*) ude, og da Dagen alt var begyndt at gry, brød Selskabet hos Thrane op, og det fornøjelige Gilde var sluttet.



*) I det her fortalte Sagn findes der flere Berørings- og Tilknætningspunkter med et i Professor N. M. Petersens „Nordiske Mytologi“, hvor der § 379 i Forbindelse med Loke, og Henvisning til Der Stock im Eisen Erzählung aus der Sagenwelt. Wiens von H. Meinert, omtales et lignende Sagn.

TIENDE KAPITEL

Rikke Rodsteiner.

Da Rikke, som før bemærket, ikke længer havde nogen bestemt Beskæftigelse, opholdt hun sig meget ovre hos Madam Thrane, til hvem hun ved gensidigt og oprigtigt Venskab var bleven knyttet, og som hun nu gik til Haande ikke alene i selve Husholdningen og Beværtningen, men ogsaa ved den lille Handel, Thrane atter drev med Rebslagerartikler, som en anden Mand forarbejdede og leverede ham. Denne Handel passede Rikke fuldstændig, idet hun ikke alene besad Handelstalent, men tillige til stor Forundring saavel for Thrane som for hans Hustru kendte Benævnelserne, hvormed de mange forskellige Rebslagerarbejder betegnedes, og da de over for hende havde ført hendes Kendskab til de her nævnte Ting paa Tale og yttret deres Forundring derover, bevirkede dette i Forening med det Venskab, som fra begge Sider stedse var blevet inderligere, at Rikke en Vinteraften, da Thrane ikke var hjemme, og hun og Madam Thrane sad alene sammen i den lune Kakkellovnskrog ved Barnets Vugge, fortalte hende følgende angaaende sin og Madam Raus Fortid, hvilket Madam Thrane hørte paa med stadig stigende Forundring.

„Jeg har aldrig,“ begyndte hun, „kendt mine virkelige

Forældre. De Folk, jeg som Barn antog derfor, hed Ducro og var Kunstberidere; og under dette Navn blev jeg oplært i deres Kunst. Jeg kan ikke sige, at de var særlig slemme eller strenge mod mig, naar man da tager Hensyn til den Behandling, Børn ellers fik ved Undervisning i Kunsten.“

Ved dette Selskab, hvis Ejer og Leder var den strenge, for sin Dygtighed kendte franske Beriderdirektør Query, befandt sig ogsaa Madam Raus Forældre og hendes en Del yngre Søster. Selskabet, hvis Medlemmer for det meste bestod af Franskmænd, gjorde over alt stor Lykke, ikke alene fordi dets Medlemmer hørte til den Nation, som førte Moden an i Europa, besad de tapreste Soldater og de dygtigste Feltherrer, men ogsaa fordi deres Kunstpræstationer virkelig var gode og uovertræffelige.

Da Kunstberider Weiskopf i sit Ægteskab ingen Drengbørn havde, men kun 2 Piger, og da han altid havde ønsket sig en Søn for at uddanne ham til en dygtig Jockeyrytter, saa besluttede han at gøre et Forsøg paa at uddanne sin ældste Datter Nicolette, nuværende Madam Rau, til en saadan. Dette lykkedes ham virkelig ogsaa fuldt ud, idet hun i denne Kunst drev det saa vidt, at hun fra Manegen kunde springe op og staa paa en galloperende Hest. Hendes Moder døde ved Søsterens Fødsel, og Faderen kom, medens de gav Forestillinger i Hamburg, ved at blive sparket af en Hest saa alvorlig til Skade, at han maatte indlægges paa det derværende Hospital, hvorfra han efter et længere Sygeleje blev udskrevet og rejste til sin Fødeby Berlin, hvor han et Par Aar efter døde.

„Hvad mine Præstationer angik,“ vedblev Rikke, „bestod de for det mesté i paa Hestens Sadelpude at gøre dansende Bevægelser, springe over Baand og igennem Ringe og alt henhørende til saadanne Numre i Programmet,

og hvis Udførelse til sidst faldt mig temmelig let. Naar vi i en By havde oprejst vort Cirkus, maatte Nicolette og jeg iføre os Ridderkostumer og i Herresadler, hver med en Fane, hvorpaa Navnet Querry var anbragt, ride igennem Gaderne for at henlede Befolkningens Opmærksomhed paa vore Forestillinger.“

Med den største Forbauselse hørte Madam Thrane paa denne for hende saa uventede og mærkelige Fortælling og kunde ikke undlade af og til at give sin Forundring Luft ved et eller andet Udraab eller Spørgsmaal. Rikke bad hende da om at være rolig og belave sig paa at faa endnu mærkeligere og tillige mere sørgelige Begivenheder at høre og fortsatte: „Da vor Direktør havde bestemt sig til at gæste København og vi paa Rejsen dertil ankom til Helsingborg, var der tilfældig en mindre Beridertrup til Stede, som ogsaa havde besluttet at gæste København. Med denne Trup, som blev ledet af en Kunstberider ved Navn Louigi Chiarony, forenede vor Direktør sig, og det blev nu bestemt at forstærke dennes Personale med nogle Medlemmer fra vort Selskab, iblandt hvilke Madam Raus Søster Clotilde ogsaa befandt sig. Chiarony skulde saa vedblive endnu en Tid at fortsætte Forestillingerne i Helsingborg for senere at støde til os i København og saaledes bringe os nye Kræfter og derved ventelig faa større Besøg i vort Cirkus. Det var mod Slutningen af December, og Frosten havde længe været meget streng, saa at hele Sundet fuldstændigt var tilfrosset. Færdselen med Slæder paa Isen fra Helsingborg til Helsingør var meget livlig, da de svenske Bønder benyttede den for dem saa gunstige Lejlighed til baade nemt og billigt at faa deres Varer over til Danmark for der at afsætte dem til en langt højere Pris, end de kunde opnaa i deres eget Land. Paa denne Maade skulde vort Selskab ogsaa befordres over til Helsingør,

hvorfor Direktøren lejede nogle Slæder i Sverrig til Bagagen, for at Vognene ikke skulde blive for svært belæssede. Den 22de December om Morgenen ved Dag gry blev de store tunge Vogne forspændte med 6 Heste, kørt ud paa Isen og optagne af de Folk, som Direktøren havde bestemt.

Nicolette og jeg tillige med en af vore Drenge ved Navn Louis Torniere fik anviste Plads i en Slæde, hvori vi ogsaa havde vore Kufferter. Slæden var forspændt med 2 livlige og dygtige Traverser, som styredes af en Mand ved Navn Bils, der var kendt med det danske Sprog og skulde køre forud for Toget for i Helsingør at bringe Toldvæsenet Meddelelse om Selskabets Ankomst og senere føre det til København. Da vi var blevne noget forsinkede, kom vi først af Sted lidt efter, at Toget havde sat sig i Bævægelse; men Bils lod Hestene trave ud, og under Hurra-raab og gensidig Viften med Tørklæderne passerede vi Toget i skarpt Trav, før vi havde naaet Midten af Færvandet.

Da Bils vedblivende lod Hestene trave ud, var vi snart naaet et godt Stykke foran Toget, hvilket frelste os fra at lide den rædselsfulde Død i Bølgerne, som hele Selskabets øvrige Medlemmer maatte lide, og som vi kun undgik ved at vore Heste var saa vælige og rappe til Bens, thi som vi allerbedst for af Sted, hørte vi et vældigt Drøn med paafølgende Rædselsskrig og mærker i det samme Isen synke under Slæden, og Vandet viser sig over Kælkerne. Uvilkaarlig udstøder vi et Skrig, Bils giver Hestene et Slag af Pisken, disse trækker til, Isen hæver sig atter, og vi er frelste fra den rædselsfulde Død, vore Kammerater maatte lide.“

Her gjorde Rikke, da Taarerne kom hende i Øjnene, et Ophold, under hvilket Thranes Hustru ved medlidende

og deltagende Ord søgte at trøste hende, hvilket ogsaa lykkedes, hvorefter Rikke fortsatte:

„Jeg vil ikke længer dvæle ved denne ulykkelige Begivenhed, som bragte Død, Sorg og Fortvivlelse over saa mange Mennesker, men kun fortælle, hvorledes det gik Nicolette og mig efter saa lykkelig at være undsluppen den forfærdelige Katasrofe, hvorved hele vort Selskabs Personale, bestaaende af 41 Personer samt to Elefanter og 30 Heste, fandt deres Grav i Bølgerne, ligesom ogsaa flere svenske Bønder, der af Nysgerrighed ledsagede Toget med deres tungt belæssede Slæder, tilsatte Livet. Man antog, at netop Svenskrenes Tilslutning til Toget havde fremkaldt den frygtelige Katasrofe.

I Helsingør kappedes alle om at være os til Hjælp; men da det var overordentlig vanskeligt at forstaa deres Tale, blev vi meget glade ved paa Hotellet at blive henvist til en Mand, der modtog os paa det venligste og i det franske Sprog ytrede sin Deltagelse i den store Ulykke, der havde ramt os, samt tilbød os sin Hjælp, idet han samtidig meddelte os, at hans Navn var Rau, og at han var Ekspeditionssekretær i København. Denne Mand blev efter at vi havde opholdt os i nogen Tid i Helsingør, meget indtaget i Nicolette, og hun syntes efterhaanden ogsaa godt om ham, da han var en meget dannet Mand og altid optraadte paa en smuk og sømmelig Maade overfor os begge.

Da Nicolette en Dag spurgte mig til Raads om, hvad jeg syntes, hun skulde gøre, hvis han friede til hende, svarede jeg, at naar hun, som hun havde ytret til mig, syntes godt om Manden, skulde hun ikke betænke sig paa at sige ja.

Da der næppe var nogen Sandsynlighed for, at der til Helsingør i en nogenlunde nær Fremtid vilde indtræffe

nogen Kunstberidertrup, hvorved vi kunde erholde Arrangement, besluttede Nicolette derfor at følge mit Raad, og da Hr. Rau kort Tid efter friede til hende, gav hun ham sit Ja. Forlovelsen varede kun kort; da alle Forberedelserne til Brylluppet straks blev gjorte, fandt Vielsen snart Sted i Helsingørs „St. Marie Kirke“. Til Stede ved Vielsen var der foruden mig kun en Herre fra København og Værten i Hotel „Øresund“. Tre Dage efter Brylluppet rejste Hr. Rau med sin Hustru til København, hvor de tog ind i deres Bolig ved Nørrevold. Her boede de i flere Aar, og i dette Tidsrum købte Nicolettes Mand Ejendommen „Det sorte Faar“. Da senere det ved Siden af beliggende Hus med Have ogsaa skulde sælges, besluttede de ogsaa at købe dette, for senere, naar der var blevet foretaget nogle nødvendige Forandringer ved selve Ejendommen, som paa de tre Sider var omgivet af Have, selv at flytte derud. Hvad der særlig bidrog til, at de vilde bort fra den Lejlighed, de beboede ved Nørrevold, var navnlig det, at de der havde mistet deres eneste Barn, en lille Pige.

Forinden Hr. Rau rejste til København, havde han skaffet mig Plads hos en stor Skibsprovianteringshandler i Helsingør, hvor jeg skulde være behjælpelig ved Butikshandelen og Indpakningen af de mange forskellige Varer, der her dreves Handel med, og navnlig være til Nytte ved mit Kendskab til flere Sprog. Paa dette Sted opholdt jeg mig i flere Aar, og blev til sidst fuldstændig bekendt med alle forskellige Arter af Rebslagerarbejde, saasom Kabeltove, Linegods, Skibsmandsgarn, Hyssing, Merling og alt øvrigt i denne Branche, ligesom jeg ogsaa blev sat ind i alt, hvad der henhørte til Skibenes Proviantering, og jeg forstaa saa godt, at dette mit store Kendskab til alle de mange forskellige Benævnelser paa Rebslagerarbejde

maatte forundre ikke alene din Mand men ogsaa dig, Hansine.“

Da der, som bekendt, mellem Thranes Hustru og Rikke bestod et oprigtigt Venskabsforhold, tiltalte de hinanden med Fornavn eller du.

„Jeg vil oprigtig tilstaa,“ svarede Hansine, „at dit Kendskab til min Mands Arbejder og deres Benævnelser ofte har forbauset mig, tilmed da du altid slog det hen i Spøg, naar vi desangaaende vil have noget nærmere at vide. Jeg er derfor meget glad ved nu at erfare, hvorledes du har faaet dette Kendskab.“

„Jeg kan forsikre dig,“ udbrød Rikke, „at jeg ogsaa føler mig glad, fordi jeg har fortalt dig det, og da jeg nu har begyndt, vil jeg fuldende og fortælle, hvad der senere er hændet mig:

Iblandt de mange Skibskaptajner, som besøgte Forretningen for at proviantere deres Skibe og forsyne disse med de mange forskellige Slags Tovværk, hvoraf vi solgte store Masser, der blev leveret fra Engelskmandens Reberbane, som laa et lille Stykke Vej uden for Helsingør, befandt sig ogsaa to, som vare Tvillingbrødre, og hver ejede en tremastet Skonnert, med hvilken de for det meste sejlede paa Nord- og Østersøen. Saa ofte de kunde, anløb de Helsingør, hvor de da altid besøgte vor Forretning. Disse Tvillingbrødre havde begge fattet Godhed for mig og optraadte begge som Bejlere til min Haand. Ærligt talt syntes jeg meget godt om dem begge, hvorfor det faldt mig vanskeligt at gøre mit Valg, af hvilken Grund jeg stadig udsatte dette. Saa traf det sig imidlertid saaledes, at den ene af Brødrene en Vinter lod sit Skib lægge op i Helsingør og tillige selv forblev der, medens Broderen med sit Skib var paa en længere Rejse mod Syden.

Da Brødrene i det ydre skuffende lignede hinanden,

var det vanskeligt for dem, der ikke kendte dem nøjere, at bestemme, hvem der var den ældre eller yngre Rodsteiner, som de oftest betegnedes til trods for, at Forskellen i deres Alder kun drejede sig om nogle faa Minutter. Dog saa og følte jeg straks, at det var den yngre, der havde taget Vinterophold i Helsingør, hvad der ogsaa forholdt sig rigtigt. Den ældste, som var til Søs, hed Frantz, og den yngste Frits. Jeg vil ikke for dig fortie, at jeg hellere havde set, at det var Frantz, der havde oplagt sit Skib i Helsingør. Det var derfor ikke med særlig stor Glæde, jeg en Søndag Formiddag modtog Frits Rodsteiners Besøg for at anmode mig om at blive hans Hustru, førend han sejlede igen.

Jeg vilde ikke straks give ham mit „Ja“, men søgte ved Udflugter at forhale Tiden og saaledes Afgørelsen af dette for mig saa vigtige Skridt, og bad ham give mig Tid til nærmere at overveje hans venlige Tilbud. Men da han hørte dette, tog han et Brev ud af sin Brevtaske og rakte mig det, idet han sagde: „Dette Brev har min Broder bedt mig overrække Dem, saafremt De vægrede Dem ved at samtykke i at blive min Hustru; jeg vil nu forlade Dem, men hvis De ikke har noget derimod, vil jeg i Eftermiddag tillade mig at hente Deres Svar.“



Rikke Rodsteiner.

Jeg var straks klar over, at Brevet maatte staa i Forbindelse med Fritz' Frieri, og da jeg nu vilde have afgjort Sagen med det samme, svarede jeg: „Det behøves ikke;

mit Svar vil jeg give Dem med det samme, saa snart jeg har læst Deres Broders Brev. Tag derfor Plads et Øjeblik, jeg skal straks komme tilbage.“

Derpaa forlod jeg Stuen og gik ind i et lille Kammer, som jeg benyttede til at sove i. Rikke tog nu et sammenlagt Brev op af sin Lomme, som hun læste op for Hansine, og hvis Indhold lød som følger:

„Kære Jomfru Ducro!

Skulde disse Linier komme for Deres Øjne, saa er det, fordi Deres Hjerte har et lille Rum, hvori De opbevarer Mindet om min ringe Person, som elsker Dem højere end mit Liv, men som aldrig kan blive Deres, thi min Broder elsker Dem ogsaa, og han ejer ikke den Sjælsstyrke, som jeg er i Besiddelse af. Han vilde gaa fuldstændig til Grunde, dersom jeg tog Dem til Hustru; min Bøn er derfor, giv min Broder Deres „Ja“, og jeg vil hele mit Liv ære, elske og takke Dem.

Efterskrift.

Jeg har paalagt Frits ikke at give Dem Brevet, saafremt De uden Betænkning giver ham Deres Haand, da jeg saa deraf slutter, at det er ham og ikke mig, De elsker. I modsat Tilfælde er det mig, og jeg vil til Trods for, at jeg maa forsage, føle mig lykkelig ved den Tanke. —

„Da jeg havde læst Brevet og aftørret de Taarer, det fremkaldte, gik jeg atter ind og rakte Frits min Haand og sagde: „Ja, jeg vil være Deres Hustru, og De kan selv bestemme, naar vor Forening skal fuldbyrdes.“ 3 Maaneder efter det her passerede var vi gifte og havde taget Bolig

i et lille Hus med tilhørende Have, der var beliggende i Nærheden af Marienlyst paa den Side af Landevejen, der grænser mod Søen, og jeg kan ikke sige andet, end at min Mand altid var kærlig og venlig mod mig og gav mig rigelig til Husholdningen, og hvad jeg ellers kunde ønske mig. Hvad hans Fragter angik, da var de altid gode, og Rejserne heldige; men da han besad en fast Tro paa, at han ikke kunde forlise, opsigde han Assurancen, og paa den første Rejse, han foretog uden denne, satte han ikke alene Skibet, men ogsaa Livet til.

Dette skete netop paa den Dag, vi havde været gift i 3 Aar. Trods den Letsindighed, min Mand havde begaaet ved selv at overtage Assurancen af sit Skib, havde han dog, for at jeg ikke skulde komme til at staa aldeles blottet for Penge, ifald det værste skulde ske, indsat et Beløb af 2000 Rigsdaler i et Bankfirma i København og givet mig Fuldmagt til at hæve Beløbet.“

Da denne Samtale nu blev afbrudt ved, at nogle Kunder traadte ind, vil jeg benytte Lejligheden til en kort Bemærkning om Datidens Postvæsen.

Dette var paa den Tid meget upaalideligt og befandt sig i en saadan Tilstand, at Masser af Breve slet ikke blev besørgede. Af den Grund lod man, hvor utroligt det end lyder, Medlemmer af Zigeunerbander, hvoraf der paa den Tid fandtes mange, undertiden besørge Breve, Pakker og andre Budskaber til Slægtninge og Venner i fremmede Lande. Zigeunerne, som overalt var frygtede og hadede for deres mange Tyverier og andre slette Handlinger, besad dog en god Egenskab — om jeg tør kalde den saadan — som var til stor Glæde og Nytte for mange. Man kunde nemlig være aldeles sikker paa, at naar man gav et Medlem af en saadan Bande et Brev, Pakke eller andet Budskab til Besørgelse, og Vedkommende derfor erholdt

den ønskede Betaling, denne da vilde besørge dette ved alle de Midler, der stod til hans Raadighed, og disse var ikke faa. Sagen var, at Zigeunerne ved at være i Besiddelse af et eller andet saadant Bud, ofte fik Lejlighed og gyldig Grund til at indfinde sig paa mange Steder, hvor de ellers ikke turde vise sig, ligesom de ved Afleveringen af det betroede ofte atter erholdt en Belønning af den glade Modtager. Endvidere kunde de ved at hen-vise til disse ærlige udførte Kommissioner, som de bevisligt havde udrettet, afkræfte de mange Klager, der i mod-sat Retning fremkom over dem, en i Sandhed klog Politik.

Rikke fortalte nu videre, at det var et Medlem af en saadan Bande, der havde anbragt det lille Barn i Hankekurven, som blev funden i Slagter Steimitz' Kostald i Ejendommen „Det sorte Faar“, og som Barnets Tante, Madam Rau, lod opdrage og undervise i alle kvindelige Arbejder.

Læseren vil maaske her studse ved Benævnelsen Tante; men Koralie var Datter af Madam Raus Søster Clotilde, som blev efterladt i Helsingborg ved den der-værende Beridertrup og saaledes undgik den Skæbne, der ramte hendes Kammerater. Det Barn, hun paa en saa mystisk Maade tilsendte Søsteren, havde hun født uden for Ægteskab. Faderen var en højtstillet Person, der straks efter Barnets Fødsel havde forlangt det ud-leveret, hvad Moderen imidlertid ikke vilde indlade sig paa, og for at sikre sig imod, at det skulde blive hende frarøvet, overgav hun det til en Kvinde, som hørte til en Zigeunertrup, der netop var paa Vej til Danmarks Hovedstad, hvor hun i al Hemmelighed skulde indsmugle det i Ejendommen „Det sorte Faar“ paa Vesterbro.

Om Barnets Hals havde hun hængt sit Koralhalsbaand, som hun vidste, Søsteren straks vilde genkende, og for det Tilfælde, at den, der fandt Barnet, skulde tilegne sig

Smykket, medgav hun tillige Zigeunerkvinden Handsken med Sedlen, hvis Paaskrift „En af dem, der red med Fane“, ikke lod sig udtyde af andre end den eller dem, for hvem den var bestemt, nemlig af Nicolette, Rikke og Clotilde selv, da disse tre Kvinder ofte havde redet med Fane i deres unge Dage, medens de hørte til Kunstberiderselskabet Querrys Trup.



ELLEVTE KAPITEL

Morten Frederiksen.

Som før omtalt var det Jomfru Koralie Weiskopf, der ved sit Mod og sin sjældne Aandsnærværelse foranledigede, at den farlige Forbryder Morten Frederiksen blev anholdt paa Loftet i Ejendommen „Det sorte Faar“ af Thrane og Steimitz. Jeg skal her meddele en kort Oversigt over denne Forbryders Levnetsløb, som ved P. S. Bentzen er uddraget af danske Justitsakter og den 11te Februar 1826 oplæstes i Studenterforeningen. Dog skal jeg ikke omtale hans Familie og tidligste Ungdom, men kun hans Liv fra det Tidspunkt, han havde ladet sig engagere som Piber ved Prins Christians Regiment og med det gik til Holsten, hvor han i Regimentets Skole erholdt en god Uddannelse. Da Regimentet senere flyttedes til København, og han der mistede en Del af, hvad han havde samlet sig, blandt andet et Ur, som Kaptainen havde givet ham, desserterede han, men blev paagrebet ude paa Vesterbro, fik en Kompagnistraf og ansattes igen ved Regimentet.

Dette var imidlertid kommet i Kantonnement i det nordlige Sjælland, hvor han fik Kvarter i Nærheden af Hirschholm; her stjal han et Ur og nogle Penge fra en anden Soldat og løb bort, men blev kort efter i Nærheden af

Præstø hos en Præst Faber, — hvem han ved en Del Løgne om at have lidt Skibbrud havde bevæget til at modtage sig, — paany greben, arresteret og igen sendt til Regimentet, hvor han den Gang fik en Straf af nogen Tids Fængsel paa Vand og Brød.

Imidlertid stjal han kort efter i Forening med en Tambour Gant paa Hirschholm, men det blev ikke opdaget før mod Slutningen af Aaret, hvorfor han desserterede, men blev atter grebet og maatte gaa 12 Gange Spidsrod.

Om Vinteren laa Regimentet i Garnison i København, men da Foraaret nærmede sig, kom det igen ud paa Landet, og han fik atter Kvarter paa Hirschholm, hvor han i Forening med nogle andre Personer stjal nogle Sølvstager paa Slottet. Da han mærkede, at Tyveriet var opdaget, desserterede han paany, men blev anholdt i Nærheden af Kallundborg, igen afleveret til Regimentet og indsat paa Kongens Naade i Slaveriet.

Da han imidlertid en Dag var paa Arbejde i Kastellet, undveg han og begav sig ud paa Landet, hvor han levede af Tyveri blandt Bønderne i en Tid af 3 Maaneder, indtil han en Dag kom til København i den Tanke, at han i sin oppudsede Dragt vilde blive ukendt.

En Hyrekusk ved Navn Samuel Petersen, der alt nogle Dage efter hans Undvigelse havde haft fat paa ham ved Sorgenfri, men ved hans Bønner ladet sig røre til at lade ham gaa, genkendte ham og fik ham, skønt han søgte at undvige, dog anholdt. Grunden til, at han ved denne Lejlighed ikke kunde undløbe, var, at han for at distingvere sig havde taget Sporer paa Støvlerne; disse foraarsagede, at han faldt og saaledes blev indhentet og bragt til Politikamret. Her havde man opdaget flere andre Tyverier, blandt andet et i Næstved, hvorfor han nu bragtes derned; men

han undveg herfra 2 à 3 Gange, begik hver Gang nye Tyverier og fangedes atter efter kort Tids Forløb.

Hans Dom lød paa Kagestrygning og Rasphusarbejde paa Livstid. Kagestrygningen fritoges han for; men han indsattes i Rasphuset, hvor han imidlertid ikke forblev længe, thi han deserterede tillige med Fangen Brynjalfsen paa følgende Maade:

Efter at have stjaalet nogle Klæder fra Skræddersalen, hissede de sig ned fra 2den Sal, ved Hjælp af et Tov. Morten Frederiksen gled først ned uden at blive bemærket af Skildvagten og gav sig derpaa straks i Snak med denne, medens Brynjalfsen gled ned. Idet denne lod sig falde, mærkede Soldaten det, men han løb over Børnehustorvet, og Morten Frederiksen, som Soldaten ingen Mistanke havde til, gik nu roligt bort. Efter Aftale mødtes de paa Langebro, hvorfra de begav sig ud ad Toldboden til. Da Brynjalfsen havde mistet sin Hue, gav de sig i Amaliegade i Snak med en Vægter, der just bar en Hat i Haanden, og afkøbte ham den. I en Kælder fik de nogle Forfriskninger, og saa snart Porten var aabnet, gik de ud af Østerport, ad Strandvejen igennem Charlottenlund Skov og Jægersborg til Lyngby. Her stjal de hos Bønderne og vendte sig derpaa mod Roskilde, hvor Morten Frederiksen var kendt. De indlogerede sig hos en Mand kaldet Lars Forpagter, om hvem Morten Frederiksen havde hørt meget ondt, og som han vidste ejede en Del Penge; de foregav at fare med en Kaper og skulde til Korsør.

Da de havde opholdt sig her et Par Dage og undersøgt Lejligheden, udførte de deres Plan imod ham. En Aften drak de Manden fuld, og Morten Frederiksen gik ind i hans Sovekammer, aabnede et Skab og udtog omtrent 100 Rigsdaler rede Sølv. Rasmus Brynjalfsen tog fat paa et Skab, der stod i det Kammer, hvor de havde ligget, og

fandt 7 à 800 Rigsdaler i Banksedler og noget over 100 Rigsdaler i Sølv. Efter denne Fangst begav de sig til København, omsatte Sølv, saa at de tilsammen fik 16 à 1700 Rigsdaler til Deling, og skiltes derpaa ad med den Bestemmelse, at de igen skulde samlet ved Prinsens Bro ved Frederiksholms Kanal.

Morten Frederiksen besluttede imidlertid ikke at møde og hellere paa egen Haand se sig om i Verden. Han forsynede sig med gode Klæder; men da han indsaa, at hans Pengebeholdning ikke var tilstrækkelig til nogen betydelig Rejse, foresatte han sig at gøre endnu et lille Tog ud i Sjælland og begav sig derfor efter nogle Dages Forløb ud ad Vordingborgkanten, hvor han eet Sted begik et Tyveri af 5 à 600 Rigsdalers Værdi. Med denne Høst gik han tilbage til København, hvor han traf paa en af sine Kammerater ved Navn Kodran Koch, der viste ham, hvor R. Brynjalfsen havde sit Ophold. Denne havde imidlertid sat sine Penge over Styr og var i maadelige Omstændigheder, saa at Morten Frederiksen maatte understøtte saavel ham som to af hans Bekendte fra Slaveriet, Søren Hansen Gammelmand og Herman Krogh, med hvem Brynjalfsen paany kom i Forbindelse. Til Gengæld lovede disse igen at skaffe ham bort. De erholdt Pas til Aalborg og fulgte Morten Frederiksen paa Vej til Korsør. Undervejs brød de ind hos en Urmager i Slagelse, men fik intet Udbytte, da de blev forjagede. Morten Frederiksen derimod, som ikke vilde lade sine Kammerater gaa tomhændet bort, brød ind i en Kælder og stjal en Brevtaske med nogle Penge, et Ur og en Pibe, som han gav dem, saa snart han traf dem paa Marken uden for Byen, hvor de ventede paa ham. De fortsatte derpaa Vejen til Korsør, hvor Søren Gammelmand og Herman Krogh tog Logi paa et Værtshus. Efter Aftale med dem gik Morten Frederiksen om Natten ind

og tog Kroghs Pas samt nogle Klæder, som han iførte sig, og indfandt sig i denne forandrede Dragt ved Færgen, der uhindret tog ham med.

I omtrent otte Dage ventede han i Odense paa sine i Korsør tilbageblevne Kammerater; men disse havde, da Krogh, uagtet han foregav, at hans Pas var ham fra stjaalet, ikke kunnet erholde noget nyt, atter begivet sig paa Vej til København og var blevet anholdte i Slagelse. Morten Frederiksen fortsatte saa Vejen til Horsens, men besluttede der at tage til Hamburg. Han forandrede af den Grund Navnet „Aalborg“ til „Hamburg“ i Passet, som han fik paategnet i Kolding, og fortsatte Vejen til Flensborg.

Undervejs skaffede han sig Penge ved Tyveri, og da han i Flensborg traf sammen med lystige Folk, besluttede han at blive der et Par Dage; men da han havde afleveret sit Pas paa Politikamret, opdagedes dets Forfalskning, og han blev arresteret. Han forsøgte at undvige; men det mislykkedes. Passet sendtes til København for at efterses, og herfra blev det da meldt, at dets egentlige Ejermand var en Herman Krogh, der sad arresteret i Slagelse. Imidlertid var det dog lykkedes Morten Frederiksen at undvige; men han blev igen paagreben i Haderslev, hvor han hensattes i et meget haardt Fængsel. Da han var underrettet om den fra København indhentede Oplysning om Passet, tilstod han aabenhjertig, hvem han var, og hvorledes han var kommet i Besiddelse af samme, i det Haab, at Krogh derved skulde slippe fri, da denne var sigtet for det af Morten Frederiksen begaaede Tyveri i Slagelse.

For selv at faa Lejlighed til Flugt opspandt Morten Frederiksen en rørende Historie om en Pranger, han i Nærheden af Roskilde skulde have dræbt, og foreviste ad-

skillige Ting, som han virkelig havde købt i København, men foregav at have berøvet den dræbte. Dommeren troede ham, og en Præst blev skikket til ham, for hvem han gentog sit Foregivende.

Efter nogen Tids Fodløb blev han afsendt til Roskilde; undervejs var Flugt ham umulig, hvorimod han haabede, at den vilde lykkes ham, naar han kom til Byen, hvor han kendte Fængslernes Beskaffenhed. Imidlertid blev han her sluttet i en Lænke, der var fastgjort midt i Gulvet, og som om Dagen blev sat om hans ene Ben og om Natten om dem begge. Desuagtet lykkedes det ham at sætte sig i Frihed. Han forfærdigede sig af Klude og Halm et falsk Ben og overtrak det med en Strømpe. En Aften, henimod den Tid, han ventede, at Arrestforvareren som sædvanlig kom ind for at sætte Ringen om begge hans Ben, gned han det Ben, hvorpaa Jernet sad, saa stærkt, at det saa ud, som om det var ophovnet; det andet bandt han op under sig, men tilføjede i dets Sted det falske Ben. Da Arrestforvareren kom, beklagede han sig over, at Jernet havde gnavet ham, foreviste det gnedne Ben og fik Jernet om det udstoppede. Ved Slutterns Ankomst noget senere havde han for at fængsle dennes Opmærksomhed med Rødkridt og Sværte tegnet adskilligt paa Væggen, som han foreviste ham, da han tilligemed 4 Vogtere kom for at gøre i Stand for Natten.

Medens disse Personer stod og eftersaa hans Tegninger, og Slutteren for ret at tage alt i Øjesyn havde sin Lygte rettet mod det tegnede, saa at der var ret mørkt i Rummet, listede Morten Frederiksen sig sagte hen imod Døren, sprang hurtig ud og slog den i for dem alle fem, der ved Larmen vakt af deres Betragtninger og begyndte at skrig og raabe. Desuagtet undslap Morten Frederiksen og begav sig ud paa Landet til en Bonde, som han af en anden

Fange havde hørt var vel forsynet med Penge. Men da det var i November, og Vejret var meget koldt, var han bleven meget forkommen og udmattet, hvorfor han straks da han naaede dertil, krøb op paa Bondens Loft og skjulte sig dybt nede i Høet til næste Nat. Ved Midnatstil brød han ind til Bonden og stjal saavel Penge som Klæder. Forsynet hermed gik han nu videre, begik nogle flere Tyverier, hvorved han hos en Bonde fik omtrent 100 Rigsdaler, og begav sig derpaa i Bondedragt igen til København, hvor han tog Kvarter i Herman Kroghs Logi. Her forblev han skjult, indtil han havde skaffet sig nogle nye Klæder. Da han fattedes Penge, gik han igen ud paa Tog og brød ind hos en Bonde i Nærheden af Roskilde Kro; at denne havde Penge, havde han erfaret, medens han sad i Roskilde Arretshus, og nu erholdt han en Fangt af c. 3000 Rigsdaler. Ved Hjælp af disse fik han sig meget pyntelig ekviperet. Han efterstak Seglet paa et Slagelse Pas, kopierede flere Eksemplarer af det og gav sig deri forskellige Navne. Herved slap han over Kallundborg til Aarhus, hvor han fik et nyt Pas til Hamburg.

Fra Aarhus rejste han med Ekstrapost til Altona under Navnet Ludvig Benzon Krogh og udgav sig for Urmager. Hans Penge var imidlertid næsten sluppet op, da en Bonde gav ham 50 Rigsdaler courant for at gaa i Sønnens Sted som Soldat; men da han dog fandt det farligt at gaa i dansk Krigstjeneste, vandrede han videre, kom over Berlin til Danzig og lod sig der af Tellenborn engagere ved de rigaiske Kosakker, fulgte derpaa med disse tilbage til Hamburg, hvor forskellige Korps blev oprettede, og blev ansat ved den hanseatiske Legion. Han deltog ogsaa i Feltoget mod de Franske og fik endelig sin Afsked som Overvagt-mester.

Da han troede, at han kunde gøre sin Lykke i Norge.

og tillige ved Bytte havde forskaffet sig en Del Penge, fulgte han med de svenske Tropper til Sverig, hvorfra han agtede sig til Norge. Men da han rejste i russisk Uniform og ikke fordulgte sin Plan, blev det forbudt ham, hvorfor han lod sig ansætte som Kvartermester ved de mørnerske Husarer i Ystad. Her begyndte hans gamle Pengeforlegenhed atter at trykke ham, han begik Tyveri hos sin Vært, en Brygger i Ystad. Dete opdagedes, og han blev arresteret; men det lykkedes ham at undvige; hvorpaa han drev om i Sverig et Aars Tid, var blandt andet to Gange i Stockholm, men afholdt sig fra Tyveri, saa længe hans Penge ikke var ganske opslupne. Da dette skete, begik han atter et betydeligt Tyveri og tog nu Ophold i Gøteborg. Da han blev eftersøgt, maatte han flygte over Hals og Hoved herfra og efterlade sit russiske Afskedspas, hvorfor han forfærdigede sig et nyt og rejste paa dette over til København. Her levede han i nogen Tid ukendt under sit svenske Navn Erich Gulling, ja havde endog den Dristighed at søge Ansættelse som Officer ved Auxliér-Tropperne i Frankrig. Medens han nu ansøgte om dette, stjal han forskellige Steder, saasom i Roskilde og Præstø, hvilket foraarsagede hans Paagribelse paany.

I de Forhør, han fremstilledes til, nægtede han længe at være skyldig, men indviklede sig efterhaanden i Modsigelser, som han ikke kunde redde sig ud af. Da han forudsaa, at han vilde blive afleveret til Roskilde, hvor han var overbevist om, at man vilde genkende ham, tilstod han, hvem han var, og blev derpaa sendt derved. Her sad han i nogen Tid, men uagtet han var lænket*), lykkedes det

*) Byfogden i Roskilde havde ved denne Lejlighed spøgende sagt til ham: „Nu gaar du da ikke, Morten, uden at lade mig det vide“! hvortil denne havde svaret: „Nej, det skal jeg ikke, Hr. Byfoged“. — Natten derpaa, brød han ud af Arresten, gik hen til Byfogdens Sovekammervindue, pikkede paa Ruden og sagde „Farvel, Hr. Byfoged, nu gaar Morten Frederiksen“.

ham dog endnu denne Gang at undvige. Han naede nemlig med megen Møje op til Loftet i sit Fængsel, hvor han i det ene Hjørne brød Hul, krøb gennem dette, og kom derved op i Retssalen, hvor hans lille Kuffert, — der var bragt fra København, stod med alle hans Klæder. Disse tog han med sig og flygtede til København, hvor han som bekendt kort Tid efter blev anholdt i „Det sorte Faar“.



TOLVTE KAPITEL

„De tre forgyldte Agterkroge“s Brand.

Thranes Forretning, som stadig gik godt, blev pludselig afbrudt paa en meget sørgelig Maade, thi en Nat, som Familien allerbedst laa og sov, vaagnede Thranes Hustru ved at høre en stærk knitrende Lyd og saa i det samme hele Huset staa i lys Lue. Til alt Held var Ilden opstaaet i den Ende af Huset, som laa længst fra deres Sovekammer, og Trappen var saaledes fri, saa at de af denne kunde naa ned i Stueetagen, hvor Thrane, da den stod fuld af Røg, slog et Vindue op og hjalp sin Kone og deres lille Søn derigennem ud i Haven, medens Pigen slap ud af Døren til Bagerstræde. Madam Thrane ilede med sit Barn, kun iført Linned, over til Rikke, medens Pigen løb op til Værtinden, som snart kom til Stede og fik Beboerne i „Det sorte Faar“ vækkede, og alle kappedes nu om at redde, hvad der kunde reddes af Thranes Ejendele, hvoraf intet var assureret, idet det paa den Tid ikke var almindeligt, at Folk assurerede deres Indbo.

Da Thrane ved Branden havde mistet den største Del af sit Bohave og alt, hvad der henhørte saavel til hans Beværternæring som til hans Rebslageri, maatte han igen begynde at arbejde som Svend og fik Arbejde paa Major

Toxværds store nyopførte Reberbane paa Nørrebro. Da Forbindelsesvejene mellem Vester- og Nørrebro paa den Tid havde et ganske andet Udseende end nutildags, skal vi her betegne den Vej, Thrane fulgte, naar han gik til Arbejde paa Nørrebro.

Efter at han havde passeret Brandtomten af sin tidligere Beværtning og gennem Bagerstræde og et lille



Rebsluger Jacob Thrane.

Stykke af Gl. Kongevej var naaet til Sct. Jørgens Sø, fulgte han den Vej, der dengang bugtede sig langs med denne Sø, hvis Bredder var bevoksede med Pil, Rør og Sivplanter. Vejen hørte under Vordrupgaard, men ved den gjorde den en Svingning til venstre uden om Gaardens Staldbygninger og gik saa videre langs en Tjørnehæk, som hegnede om

Ejendommens smukke Have og den prægtige, skyggefulde Lund, drejede derefter til højre i skraa Retning, til den sluttede ved Ladegaardsaaen, og der løb parallel med den saakaldte Rosenaa. Denne Aa fortsatte sit Løb tværs over Vordrupgaards Enge og videre gennem en Stenkiste over Gl. Kongevej for derefter gennem en lukket Ledning under Vesterbro at udmunde i Kalvebodstrand, medens Ladegaardsaaen som bekendt løb lige ud i Peblingsøen.

Over disse 2 Løb var der anbragt en tarvelig til begge Sider aaben Bro. Naar Thrane havde passeret denne, befandt han sig paa Ejendommen „Solitude“s Jorder, til hvilken den foran Broen liggende Vej førte og gik videre til Nørrebro, hvor den udmundede ud for Møllevejen.

Paa Hjørnet af denne Vej og Nørrebro, lige ud for

Gæstgiveriet „Lille Ravensborg“ var der en Bakke, paa hvilken der stod en Mølle. For at Bakkens Sideskrænter mod Nørrebro ikke skulde skride ud, var der opsat et Stengærde, ordnet efter Skraaningens større eller mindre Stigning. Op til Møllens Grund, som mod Nørrebro havde en Facade af c. 100 Alen, havde Major Toxværd i sin store Have ladet opføre to Villaer i Datidens smukke og ejendommelige Bygningsstil. Disse var fuldstændig ens, saavel udvendig som indvendig, og gik under Navnet „De to Søkende“. Villaen nærmest Byen beboedes af Toxværd's Søster, medens han selv benyttede den anden. Umiddelbart op til den, der indtog Pladsen mod Nørrebro, hvor nu Meinungsgade ligger, begyndte Reberbanen, der strakte sig ud til Runddelen, og paa denne Bane arbejdede Thrane nu.

Da der straks ved Englændernes Belejring af København 1807 ved ovenstaaende Mølle forefaldt en Episode, der fik et meget sørgeligt Udfald for Ejeren og dennes Familie, og der ligeledes samme Sted nogle Dage efter, den 25de August, stod en heftig Kamp mellem Englænderne og Livjægerkorpset, i hvilken William Bruus med stor Hæder deltog, saa vil vi, da denne og Thrane bevarede det Venskab, de stiftede i 1806 paa den for Bruus og Seline saa mindeværdige Skovtur, her løselig omtale disse Begivenheder.

Paa alle højtliggende Punkter i Københavns nærmeste Omegn, saasom Emdruphøj, Bispebjerg, Bellehøj og Frederiksberg havde Englænderne posteret større Afdelinger af deres Belejringshær; saaledes havde Generalløjtnant Sudlowe med Stab taget Kvarter paa Frederiksberg Slot, medens Generalerne Word og Frich havde lejret sig med deres Bjergskotter i Søndermarken.

Ved den engelske Tropestyrke, der havde taget Stil-

ling paa Bispebjerg, var der en Fændrik ved Navn Tom Kene. Denne, der besad Mod og Snarraadighed, havde over for sin Afdelings Befalingsmand udtalt, at han med 6 Mand vilde paatage sig at trænge ind til den nævnte Mølle og gaa op i denne, som af de 36 Møller, der i tre Linier strakte sig uden om København, var den, der laa Byen nærmest, og hvorfra han saaledes paa nært Hold kunde udspøje de Danskes Stilling.

Da Tilladelsen blev givet, begav han sig ved Daggry af Sted, ledsaget af 6 Mand, som frivilligt havde tilbudt at følge ham. Med disse søgte han ubemærket at naa over de nærmest København liggende Utterslevmarker, bag om den saakaldte „Lygtekro“, over Lersømosen og Jagtvejen og videre langs med et med Tjørn og Hyldebuske bevokset Gærde ved Lammefælleden. Det lykkedes dem ogsaa at passere dette uden at blive bemærkede; men da de steg over Hegnet for at naa Meinungaards Have, der grænsede op til Møllevejen og strakte sig helt hen til Møllen, blev de bemærkede af Møllens Ejer, som straks standsede Møllen og hurtig foretog en lille Forandring ved et af Sejlene, der for Byens Forsvarere betegnede, at en fjendtlig Patrulje nærmede sig. Derpaa satte han atter Møllen i Gang og ilede ind til sin Hustru, som han paalagde at aflaase Døren og forholde sig ganske rolig, hvor meget Støj og Bulder hun end kom til at høre. Da hans Kone herover blev meget forskrækket og ytrede sin Frygt for, at der skulde ske en Ulykke, beroligede han hende, saa godt han formaede, tændte atter sin Merskumspibe, paa hvilken han havde røget, da han opdagede Fjenden, og skyndte sig saa ud af Møllen og tog Plads paa en Bænk, fra hvilken han kunde overse det Terrain, hvorfra han antog, den fjendtlige Patrulje maatte komme, saafremt den fra Meinungs Have vilde overskride Stengærdet, som udgjorde Skellet mellem hans Ejendom og nævnte Have.

Han havde imidlertid næppe sat sig til Rette paa Bænken, før han saa tre engelske Soldater stige over Gærdet og storme op ad Bakken hen imod ham. Fændriken, som var et Par Skridt foran sine to Ledsagere, greb uden at sige et Ord Mølleren i Nakken, samtidig tog den ene Soldat hans højre Arm, den anden hans venstre og rev ham Piben ud af Haanden; de søgte nu alle tre ved forenede Kræfter hurtigst muligt at føre ham ind i Møllen. Men da han kraftigt satte sig til Modværg og vedblivende raabte om Hjælp, gik det ikke saa stille af, som Englænderne havde haabet, og som Følge af hans Raab kom der fra Sulitudes Have to Borgersoldater og nogle med Sabler og lange Stænger bevæbnede Personer løbende over mod Møllebakken. Idet de naaede denne, standsede de et Øjeblik, formodentlig for at overtyde sig om Fjendens Styrke. Mølleren, der i det samme fik Øje paa dem og saa dem tøve, raabte af alle Kræfter om Hjælp, idet han samtidig søgte at rive sig løs, og da det lykkedes ham at kaste den ene Soldat til Jorden, benyttede den ene Borgersoldat dette Øjeblik til at affyre sit Gevær mod den faldne, men ramte ham ikke. Under Forsøget paa ubemærket at faa Mølleren ind i Møllen havde de engelske Soldater ikke ytret et Ord. Men i det samme Skuddet faldt, kommanderede Fændriken tilbage, og alle tre slap nu Mølleren og løb saa stærkt de kunde ned ad Bakkeskraaningen mod Gærdet, hvor deres fire Kammerater var posterede for at dække deres Tilbagetog.

Da de havde naaet Hegnet, satte de rask over det for hurtigst muligt at komme bort; imidlertid var Borgersoldaterne tillige med de andre bevæbnede civile Personer naaet op paa Bakken, og da de her atter fik Øje paa de flygtende Englændere, fyrede den Borgersoldat, der endnu havde Skud i sin Bøsse, dette af imod den Soldat,

der ikke var naaet at komme over Gærdet, og ramte ham i det ene Ben, saa han styrtede ned og blev liggende inde paa Møllerens Grund. Men da den saaredes nærmeste Kammerat saa dette, lagde han sin Bøsse til Kinden for at nedskyde dennes Banemand. Skuddet faldt og samtidig med dette Mølleren, som døende blev baaret ind til sin ulykkelige og utrøstelige Hustru.

Den saarede engelske Soldat blev baaret op til Møllen, hvor han blev lagt ind i et Kammer, der benyttedes af Møllerens Folk, men som paa dette Tidspunkt stod tomt, eftersom disse befandt sig inde i Byen for at deltage i dens Forsvar.

Møllerens Merskumspibe, som den engelske Soldat havde bemægtiget sig, blev funden paa Gærdet, hvor han formodentlig havde kastet den fra sig, da han affyrede det for Mølleren saa skæbnsvangre Skud. Da Finderen, en Rebslagersvend ved Navn Metsjel, indfandt sig hos den ulykkelige Møllerkone for at aflevere Piben, bad hun ham beholde den, hvad han ogsaa med Tak erklærede sig villig til; men da han ikke var nogen stærk Tobaksryger og foretrak en Skraa, fremfor en Pibe Tobak, solgte han den efter nogen Tids Forløb til Thrane. Mellemstykket Pibeskaftet var af Elfenben, og i dette var der udskaaret en Jagtscene, og da den i det hele var et smukt Stykke Arbejde og stod i Forbindelse med den her omtalte Begivenhed, satte Thrane megen Pris paa Piben, som en af hans Sønesønner endnu er i Besiddelse af.

Nogle Dage efter denne sørgelige Begivenhed indfandt den engelske Fendrik sig atter paa Møllebakken, denne Gang ledsaget af c. 100 Mand, som medførte 2 Kanoner. Disse blev kørt op til Møllen, hvor de til Mundingen blev nedplantede i Bakken. Paa samme Maade anbragtes der ligeledes Kanoner ved Blaagaard, Solitude og Meinungs-

gaard, hvor Englænderne forefandt en ypperlig Forsvars- og Dækningsstilling i de høje Stengærder og dybe Grøfter langs med Møllevejen og Jødekirkegaardens Plankeværkshegn, i hvilket de forneden havde gjort Aabninger, saa at de liggende i Grøften kunde fyre paa Danskerne, saafremt disse angreb dem her.

Ved et Udfald, der fra Byen foretoges mod Englænderne, havde Løjtnant Brun af Livjægerkorpset faaet Ordre til med et Kompagni af nævnte Jægere at foretage et Angreb paa Englændernes Stilling ved nævnte Mølle og forsøge at kaste dem ud af den. Da det imidlertid den paagældende Dag var Løjtnant Bruns Fæstemøs Fødselsdag, havde han iført sig Galauniform og fæstet en Rose i Brystet, og i denne iøjefaldende Paaklædning førte han sine Jægere frem mod Møllebakken, hvorved han utvivlsomt maa have tiltrukket sig Fjendens Opmærksomhed og tjent til Skive for de engelske Skytter, thi kort efter at Fægtningen var begyndt, rantes han af en dræbende Kugle.

Ved Angrebet af denne Stilling blev Livjægerne understøttet af Herregaardsskytterne og en Afdeling af Garden. Men skønt Danskerne ogsaa ved denne Lejlighed udviste stort Mod og Tapperhed, lykkedes det dem ikke at fordrive Englænderne ud af Stillingen. De trak sig derfor under en hæftig Ild fra Fjenden, stadig vekslende Skud med denne, langsomt tilbage i god Orden gennem Kalkrups Have og Jødekirkegaarden over Fælledvejen og videre gennem Ravnsborgs store prægtige Have, der strakte sig helt ned til Sortedamssøens Dossering, der paa den Tid, lig de andre Søer, var bevokset med Rør, Siv og Vandplanter.

Lige til højre for nævnte Sø laa Broen, ad hvilken de tilbagevendende Krigere atter drog ind i Byen, hvor de

modtoges af en Skare Mænd og Kvinder med glade Hurra-raab. Flere af Kvinderne medførte Skæggemænd*) fyldte med Hippokras eller anden Drik, Stoier**) men Lutendrank***) eller Knusemure****) samt Hankekrukker og andre Kar med Drikkelse, medens Mændene havde store Bimblen fulde af Gingerbier†), hvoraf de hjemvendende Krigere drak saa det klukkede, medens andre gjorde mere eller mindre intimt Bekendtskab med Skægmændene og Stoiernes Indhold og derved blev mere eller mindre støjende. Atter andre tog sig efter at have erholdt tilstrækkelig Mundsluk af sin Hustru eller Fæstemø en Gibser††) eller søn Drik af Lærken, som disse havde skjult i deres Strikkepose og nu fremdrog af denne.

Selvfølgelig var Seline Clark ogsaa til Stede ved denne Lejlighed, og Læseren vil forstaa, at det var en Lise for hendes beklemt Hjerte, da hun omsider imellem de uilbagevendende Livjægere fik Øje paa sin elskede William.

Imedens Thrane arbejdede paa det omtalte Værksted, boede Familien ovre paa den modsatte Side af Vesterbro i et lille Hus, der laa paa den Plads, der nu er optaget af Nr. 15, og som den Gang tilhørte en Mand ved Navn Strilo. Her blev Familien atter forøget med en Søn, og senere til stor Glæde for Thranes Hustru med en Datter. Nogen Tid derefter begyndte Thrane igen at holde Værts-hus, samtidig med at han spandt Reb paa den Plads, der strakte sig fra den gamle Trommesal hen forbi nuværende Nr. 30 paa Vesterbro. Værtshuset og Handelen blev for en Tid udelukkende passet af Hustruen, som Rikke ogsaa her gik til Haande og var Familien til stor Nytte.

*) Stendunk, hvis Hals er prydet med et skægget Ansigt.

***) Kande af Træ eller Fajance med Tinmundstykke.

****) Kryddervin.

*****) Blanding af Øl og Brændevin.

†) Skillingsøl.

††) Rom eller Vin, hvorved der anvendtes Gibs om Tilpropningen

Da nærværende Fortælling omfatter et længere Spand af Aar, maa vi efterhaanden være belavet paa at maatte tage Afsked med flere af de Personer, som ved det Bekendtskab, vi har gjort med dem, har fanget vor Interesse idet nogle har forandret Opholdssted, medens andre i Karons Baad er bleven færget over Lethefloden til det forjættede Land, hvorfra ingen er vendt tilbage.

Som en naturlig Følge heraf vil andre træde i deres Sted og ligeledes forsøge at fange Læserens Opmærksomhed; men da Hovedinteressen i det nærmeste vil komme til at dreje sig om den lille Hans Thranes Person, hvis Navnedag vi har overværet, vil vi lade ham selv fortælle sine Barndomserindringer og senere Oplevelser, idet vi haaber, Læseren vil have Fornøjelse af at høre, hvad han allerede som Dreng ved sin Ihærdighed, Udholdenhed og Dygtighed paa Arbejdets Omraade formaaede at udrette og saaledes blev i Stand til at naa et sjældent smukt Resultat, hvad der navnlig paa unge Læsere kan virke ansporende og instruktivt, thi gode Eksempler hjælper meget ved enhver Opdragelse og Uddannelse. Hvis man vil uddanne en Dreng til en dygtig Haandværker, fremstiller man for ham de gode og store Resultater, hans Forgængere har opnaaet, hvorledes de ved Orden og Sparsommelighed er blevne formuende, tilfredse og lykkelige. Derved antændes de unges Lyst til at ligne dem og i en tidlig Alder lægge en god Grund til deres fremtidige Livsbane.



FRA EMPIRETIDEN

ANDEN DEL

FØRSTE KAPITEL

Hans Thranes Erindringer.

Motto:

Naar du her vil nyde Livet,
Maa du ikke øde Tid,
Thi det her jo klart er givet,
At det nydes bedst ved Flid,
Naar du her vil have Mag,
Maa du bruge vel din Dag.

Vil du vinde Gods og Hæder,
Maa du flittig se dig om,
Ladhed er en Rust, som æder
I din Pung og gør den tom;
Tiden er en Velstands-Bank,
Bruges Nøglen, bli'er den blank.

„Jeg kan fra min tidligste Barndom mindes,“ siger Thrane, „at Fader sagde, da jeg en Gang var ude paa Reberbanen for at bede ham om at komme hjem og spise til Middag: „nu skal vi have Plasér med Moder!“ Jeg skulde krybe ind i en Sæk, og Drengen, som drejede Hjulet for Fader, skulde tage den paa Ryggen og bære

mig hjem i den, men jeg maatte være ganske stille, for saa vilde han sige til Moder, at han havde købt en lille Gris. Da vi kom hjem, blev Moder ved at høre dette meget forbauset og udbrød:

„Men Gud, kære Jacob, hvor kunde det dog falde dig ind at købe en Gris, vi har jo ikke Plads til den!“ thi da hun saa, at der var noget, som sprællede i Sækken, og af Erfaring vidste, at Fader saa ofte købte noget, som de ikke havde Brug for, troede hun, det forholdt sig rigtigt og begyndte at bebrejde Fader, at han kunde være saa ubesindig, da de ikke havde Raad til at holde Gris.

Hertil svarede Fader, som leende modtog sine Skænd: „Men se dog først paa det kære, lille Dyr, før du skænder paa mig!“ og da han i det samme aabnede for Sækken, og jeg krøb ud, brast Moder i en hjertelig Latter, tog mig i sine Arme og kyssede mig mange Gange.

Af de Personer, der besøgte os, erindrer jeg en Pige ved Navn Koralie og en Kone, der hed Rikke, som var født i Tyskland og derfor talte daarlig Dansk. Hun kom meget over til os, og Moder kunde saa godt lide hende, hvorfor hun blev meget bedrøvet, da der indfandt sig en gammel tysk Skibskaptain ved Navn Rodsteiner, med hvem hun rejste bort. Vi havde ogsaa undertiden Besøg af en Smedemester Bruus Kone, en Veninde til Moder, som hed Seline. Jeg kan ligeledes huske, at Vinteren var saa streng, at jeg ikke kunde komme til at gaa i Skole. Kulden begyndte allerede først i Oktober med 6 à 8 Grader, steg til 16 à 18 og naaede til sidst op til over 20 Grader. Dette varede ved til April. Sundet var fuldstændig tillagt, og svenske Bønder kørte over Isen til Toldboden, hvor de holdt Torv, som var stærkt besøgt, da man hos disse kunde købe Varer meget billig.

Store Ismasser flød endnu ved Trekroner henad St. Hansdagstid, ligesom der faldt vældige Snemasser. Jeg husker tydelig, at da min Fader en Morgenstund vilde lukke Døren op ud til Gaden, kunde han ikke faa den op, og da han antog, at der maatte være nogen, der holdt paa Døren, blev han vred og begyndte at skænde. Samtidig satte han Ryggen til og trykkede paa Døren af alle Kræfter. Den gik saa op; men Sneen væltede nu i store Masser ned over ham. Det var et ualmindeligt Syn, Sneen laa i en Højde af 9—10 Fod og maatte opkastes i store Volde langs Rendestenene.

Da Foraaret omsider indfandt sig, og jeg var fyldt 7 Aar, begyndte jeg at gaa i Skole, først i en Pigeskole, hvor jeg gik i et Aar, derefter kom jeg i en Drengeskole. Her gik det i Begyndelsen meget godt; men da jeg skulde til at lære udenad, syntes det mig en Umulighed, hvorfor jeg helt lod være med at læse paa mine Lektier. Følgen heraf var, at jeg fik flere Advarsler, og da disse ikke hjalp, sagde Læreren til mig, at hvis jeg ikke næste Gang kunde mine Lektier, skulde jeg faa 4 dygtige „Haandtager“ i hver Haand; men det brød jeg mig ikke om, og da jeg saa igen ikke kunde mine Lektier, fik jeg de lovede 4 Slag i hver Haand af Skoleriset, derpaa sagde Læreren, at jeg næste Gang, jeg ikke kunde mine Lektier, skulde faa 8 Slag i hver Haand. Dette hjalp dog ikke, jeg kunde ikke mine Lektier og fik efter at have modtaget de lovede 8 Slag i hver Haand, den Besked, at næste Gang vilde det blive 12 Slag, hvilket indjog mig saa stor Frygt, at jeg begyndte at læse for Alvor, og for Eftertiden blev jeg den flittigste af alle Drengene og kunde for Fremtiden altid mine Lektier. I denne Skole gik jeg kun i 2 Aar, da min Fader straks efter Moders Død tog mig ud af den.

Af ovenstaaende vil man se, at Pryglene hjalp; dette var ogsaa et Middel, som vore Fædre anvendte i udstrakt Maalestok. Et Ris og en Tamp eller et Spanskrør hørte dengang med til de Nødvendighedsartikler, som en Familie med Børn ikke undlod at anskaffe sig; men da Spanskrøret paa den Tid var dyrt, og de unge Poder, som ved dette skulde indprentes Flid, Artighed og mange andre skønne Dyder, nemt kunde borteskamotere et saadant Rør, brugtes i Stedet for dette gerne en Tovende, i hvilken der for det meste var indspejset en Løkke, hvori Haanden kunde indføres af den, som havde Fornøjelsen af at bruge den. Tampen blev for det meste opbevaret i en Skuffe; men Riset havde sin Plads bag Spejlet. Tampen købtes hos Rebslagerne, som altid havde saadanne i forskellige Tykkelser paa Lager. Strafferiset, som ikke maa forveksles med Sæberiset, erholdt man hos Trætøjshandleren.

Jeg erindrer ogsaa, at da jeg en Gang saa min Moder lægge en udglattet Rigsbankdalerseddell ind i en Strømpe og den anden pænt uden om denne, sagde hun: „Du ser saa forundret paa mig, Hans; men ser du, Fa'er skal snart betale Husleje, og han har den slemme Fejl, hvor god han end er, at han ikke godt kan holde paa Pengene; derfor gemmer jeg dem, jeg har sammensparet, for at komme ham til Hjælp, naar det kniber for ham, og Værten skal have sine Penge.“

Naar saa Fader spurgte hende, om hun ingen Penge havde, sagde hun i Reglen „Nej“ og lod ham gaa og være ængstelig, til Dagen kom. Naar Lejen skulde erlægges, tog hun Pengene frem og gav ham dem, og herover blev han saa glad, at han tog hende i Favn og trykkede og kyssede hende, medens hun gav ham mange kærlige Skænd, og da Fader var gaet, sagde hun til mig: „Der

kan du se, Hans, man vil altid have Glæde af at være sparsom og passe paa Pengene, thi med dem kan man ikke alene selv gøre sig til gode, men ogsaa hjælpe andre Mennesker, og dette vil du ogsaa nok huske at gøre, naar du bliver stor, ikke sandt, min søde Dreng?"

Jeg husker saa tydelig, at min Moder en Gang var bleven syg og maatte køres ud paa Frederiks-Hospital, hvilket skete først i April 1819; min Moder havde nemlig faaet en lille Knude under den højre Arm, som i Begyndelsen kun var saa stor som en Ært. Lægen paa Vesterbro har formodentlig ikke været særlig dygtig, thi han ansaa den for en Byld og behandlede den som saadan med Plaster, hvorved den voksede og blev saa stor som et Æg, og det viste sig nu at være en Kræftknude, der burde have været bortskaaret straks.

Da Vognen, som skulde køre Moder paa Hospitalet, var ankommen, og hun skulde stige op i den, var hun meget bedrøvet, og medens Taarerne stod hende i Øjnene, sagde hun til Fader: „Ak, kære Thrane, gid dog Rikke endnu var her, saa vidste jeg, at jeg rolig kunde forlade eder.“

Da Moder var den, der holdt sammen paa alt i Huset, medens Fader ikke bekymrede sig synderlig om dette, kom det efterhaanden til at staa meget slet til hos os, tilmed da Fader nu ikke havde Raad til at holde en ordentlig Pige til at lave Maden og passe min treaarige Søster Henriette og seksaarige Broder Ludvig. Til at lave Maden benyttede Fader en gammel Kone, som kaldtes „Mutter Kajser“; men da hun led af Hyporrhysis og tillige brugte megen Snus, faldt der hvert Øjeblik en Draabe fra hendes Næse. Fader paalagde mig derfor bestandig at være ved hendes Side, naar hun lavede Maden, og nøjagtig paase, at hun pudsede sin Næse, og hver Gang, jeg saa en

Draabe hængende i denne, gøre hende opmærksom derpaa og saaledes forhindre, at den faldt ned i Maden. Jeg stod derfor og passede paa og maatte hvert Øjeblik sige: „Mutter Kajser, der hænger en Draabe ved Deres Næse,“ og dette maatte jeg gentage en Mængde Gange, medens hun lavede Maden, og da man altid havde disse Draaber og Snustobakken i Tankerne, saa var det ikke med særlig god Appetit, at vi nød den Mad, denne Kone lavede.

Fader sagde derfor ogsaa altid til mig, før han begyndte at spise: „Nu har du da passet paa, at „Mutter Kajsers“ Næse ikke har dryppet i Maden?“ — hvortil jeg altid svarede — „Ja“.

Saaledes gik Vinteren, og Foraaret 1820 var kommet. Hver Søndag besøgte vi Moder, og hun gav da Fader 8 à 10 Rigsdaler, som hun havde erholdt af gode Mennesker, idet hun sagde: „Tag disse Penge, kære Thrane, jeg har ingen Brug for dem, anvend dem til vore Børn og dig selv paa den Maade, du finder bedst.“

Da det maa forekomme Læseren noget usandsynligt, at Madam Thrane hver Uge kunde give sin Mand 8 à Rigsdaler, nødsages jeg til her at afbryde den lille Hans' Fortælling for at bekræfte ikke alene Sandheden af det anførte, men ogsaa af alt, hvad han end yderligere vil fortælle os. Grunden til den Hjælp, der ydedes Thrane gennem hans syge Hustru, var sandsynligvis, at Thranes Kamp med de spanske Soldater, Forbryderen Morten Frederiksens Anholdelse i „Det sorte Faar“ og Branden, som lagde hans Værtshus, „De tre forgyldte Agterkroge“, i Aske, havde bevirket, at hans Navn var blevet bekendt i hele Byen. Af denne Grund var det ogsaa kommet Folk for Øre, at hans Hustru laa paa Hospitalet og var Døden nær, og at han selv med sine tre Børn sad i trange Kaar.

Den lille Hans fortsatte atter sin afbrudte Fortælling, idet han sagde, Moders Sygdom forværredes imidlertid i den Grad, at Døden utvivlsomt snart vilde indfinde sig. En Lørdag Aften blev der fra Hospitalet sendt Bud til Fader om at komme derud og tage mig med. Da Fader efter at have kysset Moder, havde taget Plads ved Sengen, sagde hun: „Kære Thrane, jeg føler, at jeg skal dø; men jeg nærer ingen Frygt derfor; kun ængster mig Tanken om, hvorledes det skal gaa vore smaa Børn, naar du skal sidde alene med dem; jeg vil derfor bede dig om straks at gifte dig, naar jeg er død; men jeg vilde gerne vide, hvem der skal være min Afløser og Børnenes Stedmoder. Derpaa nævnede hun et Navn og spurgte: — „Vil du ikke have hende?“ — Hertil svarede Fader „Nej“! — Hun nævnede da en anden Piges Navn, hvortil han svarede: „Ja! hende skal jeg gerne tage, saafremt hun vil have mig.“

„Det vil hun,“ sagde Moder, „for jeg har spurgt hende derom. — Jeg føler mig nu tilfreds og dør rolig.“

Derpaa kyssede de hinanden, hvorefter hun trak mig hen til sig, omfavnede mig med den raske Arm og sagde: „Ja, min kære Dreng, nu maa jeg forlade dig og dine Søskende; men vær en god Dreng og hjælp din Fader, saa godt du kan, saa vil Vorherre ogsaa hjælpe dig og gøre dig lykkelig.“

Da vi omsider forlod Hospitalet, var Klokken 8. — Den næste Dag, Søndag Morgen, fik vi Bud om, at Moder var død 2 Timer efter, at vi var gaaet fra hende.

Et halvt Aar efter Moders Død giftede Fader sig med den Pige, som Moder havde valgt til ham. Hun var lige saa god som vor rigtige Moder. Hun havde tidligere tjent hos en Slagter paa Vesterbro, og denne brugte hver Aften i Forening med sin Kone og hele sin Husstand at drikke

et Glas Punsch, og da Fader ikke vilde indføre samme Skik, drak hun sig et saadant i Smug, hvilket han dog straks kunde mærke, hvorfor han ogsaa blev meget vred paa hende.

For øvrigt var hun hjertensgod og rar imod os, saa vi aldrig følte Savnet af vor rigtige Moder. Fader havde nu omtrent helt holdt op med at spinde Reb, da han ikke godt kunde overlade Beværtningen til min Stedmoder. Mange af de Slagtere, Heste- og Skindprangere, som tidligere søgte ham, da han boede paa Hjørnet af Bagerstræde, kom ogsaa til ham der.

Iblandt disse var der en flink og brav Mand ved Navn Johan Deen, som handlede med Huder og Skind, og som jeg syntes saa godt om, at jeg i Timevis kunde sidde og høre paa ham. Naar han talte om sine mange gode Handler, lyttede jeg til hans Ord med den største Opmærksomhed og Interesse. En Aften, da Klokken omtrent kunde være 11, sagde han til mig: „Se saa Hans, nu skal jeg ud og handle hele Natten, medens du skal i din lune Seng.“

Da jeg ved saa ofte at lytte til hans Historier havde faaet en næsten ubetvingelig Lyst til ogsaa at komme ud og handle, bad jeg ham om at maatte gaa med, hvortil han svarede ja, det maatte jeg nok, naar jeg fik Lov dertil af min Fader. Men da jeg bad Fader derom, sagde han nej!

Da Johan Deen hørte dette, sagde han til Fader: „Lad du mig kun faa Drengen med, jeg skal bringe ham lige saa hel hjem, som jeg har faaet ham.“

„Hvad vil du have ham med for?“ spurgte Fader. —

„Jo, for saa har jeg Selskab, og da han interesserer sig saa meget for min Handel, saa kan det mere mig at lære ham at handle med Huder og Skind.“

„Naa, saa tag ham da med,“ sagde Fader, og da Deen

nu sagde, at Fader maatte give mig nogle Penge til at begynde Handelen med, gav ham mig 7 Mrk. 8 Sk.

Efter at have sagt Farvel begav vi os paa Vej til „Røde Vejrmølle Kro“, hvor Bønderne holdt Rast, før de kørte videre til Københavns Torv med deres Varer. Her kunde man saaledes bedst komme til at handle med dem, som havde Huder og Skind at sælge.

*

*

*

Før jeg nærmere omtaler den Handel, jeg i en Alder af $10\frac{1}{2}$ Aar paabegyndte, vil jeg her meddele Læseren, at jeg, medens jeg gik i Skole, erholdt mange ufortjente Prygi af min Faders Tamp, ikke fordi jeg var doven i Skolen, thi det havde Læreren grundig kureret mig for, men ved Faders forkerte Opfattelse af de Situationer, en Skole-dreng kan komme i.

Fader havde, efter hvad han selv sagde, den største Afsky for alt, hvad der hed Slagsmaal, formodentlig fordi han lige fra sin Barndom ved sin Halvbroders mange Streger stadig blev indviklet i saadanne. Desuagtet kunde han ikke undlade, naar han blev Vidne til et Slagsmaal imellem to eller flere Personer, straks at gaa imellem dem, og med Udraabet: — „Ingen Slagsmaal her!“ — forbyde dem denne Fornøjelse, hvilket begge Parter i Reglen ikke optog som en dem af ham bevist Tjeneste, men som et Indgreb i deres borgerlige Rettigheder, og oprørte over denne dem saaledes tilføjede Fornærmelse, allierede de sig og i Forening kastede de sig nu over Fader, saa at han undertiden maatte udstaa mange slemme Kampe. Det undrede mig derfor ofte allerede som Dreng at høre Fader

udtale om en eller anden Mand: „Der kan ikke være meget ved ham, det er en rigtig Slagsbroder“.

Da nu de fleste Drengene, hvor jeg gik i Skole, var Slagterdrengene, som stadig holdt sammen og overfaldt os andre Drengene, kunde jeg med min bedste Vilje ikke altid undgaa at komme i Slagsmaal med en eller flere af disse, hvorved jeg undertiden fik en eller anden synlig Skramme. Saasnart min Fader opdagede dette, saa han paa mig med vrede Øjne og udbød i en streng Tone: „Nu har du været oppe at slaas igen!“

Naar jeg da med ængstelig Stemme svarede: „Ja; men det var ikke mig, der begyndte“, og ærligt fortalte ham, hvorledes det var gaaet til, sagde han dog, idet han tog Tampen ned, som hang henne ved Sengen: „Lige meget! en Slagsbroder som min afdøde Broder vil jeg ikke have dig til at være,“ og derpaa fulgte nogle alvorlige, men ret ufortjente Prygl.

Dog reddede min Stedmoder mig flere Gange ud af den for mig saa slemme Situation ved at gaa imellem Fader og mig, hvorved hun ofte kom til at modtage flere af de Slag, der var bestemte og rettede mod mig. Hun kunde da, hvad der ellers aldrig skete, blive meget vred paa Fader og sige, at det var en skammelig Maade, han behandlede sit Barn paa.

Naar Fader da spurgte, om hun maaske ønskede, jeg skulde blive en „Slagsbroder“ for senere at overfalde og tyranisere fredelige Mennesker, sagde hun, hvad sandt var, at hun flere Gange havde set, det var de andre Drengene, der overfaldt mig, og spurgte, om han da ønskede at jeg skulde blive staaende aldeles stille og lade mig skamslaa af de andre Drengene for, naar jeg kom hjem, at blive behandlet paa samme Maade af ham.

Efterhaanden ophørte disse uretfærdige Tugtelsener, dels

ved, at min Stedmoder blandede sig i Sagen og tog mit Parti, dels ved den Færdighed, Øvelsen giver, thi da jeg nu havde erholdt min Faders Tilladelse til at forsvare mig, naar jeg blev angrebet, slog jeg saa drabeligt fra mig, at jeg til sidst fik Lov til at gaa i Fred.

Jeg skal med det samme fortælle, hvorledes jeg senere fik Lejlighed til at komme Fader til Hjælp i en lignende Situation. Dagen efter, at jeg var bleven Svend, vilde jeg have en Fridag. Da Fader foreslog, vi skulde gaa en lille Tur sammen i Byen, fulgtes vi ad, og Fader syntes at være meget stolt af mig, som nu var Svend og iført en smuk Klædning. Vi gik da ud til Toldboden og derfra paa Tilbagevejen op i Børsbazaren*), hvor Fader købte sig en Pibe, og jeg en hæklet Pengepung besat med Perler.

Da vi gik derfra, opfordrede Fader mig til at gaa med ind i et Værtshus, som laa ved Vestervold, og drikke et Krus Øl. Vi gik ogsaa derind og satte os ved et Bord, hvor vi fik vort Øl; ved et andet Bord sad tre Mænd, som ligeledes nød nogle Drikkevarer.

Som vi nu allerbedst sidder, kommer der to andre Mænd ind, der kendte de tre andre ved det andet Bord. Disse krævede nu flere Drikkevarer og blev snart meget støjende. Jeg sagde da til Fader, at det vist var bedst, om vi gik. Dette syntes han dog ikke om, hvorfor vi blev siddende.

Imidlertid blev Mændene ved et andet Bord Uvenner; de for op og pryglede srtaks efter løs paa hinanden. Da Fader ser dette, rejser han sig op og gaar hen for at skille

*) Med Undtagelse af selve Børssalen var hele dens ene Side optaget af Boder med en Midtergang, som delte disse i to Rækker og saaledes dannede en smuk Bazargang. Disse Boder vare forsynede med en Mangfoldighed af Genstande, saasom Bøger, Musikalier, Broderi, Lingerier, Garn, Dukker og Legetøj m. m.

dem ad, idet han som sædvanlig siger: — „Ingen Slagsmaal her!“ —

Men Mændene vender sig nu alle som én imod ham, omringer ham og begynder at slaa løs. Dette kunde jeg dog ikke se roligt paa, hvorfor jeg hurtig smed min Frakke og fløj min Fader til Hjælp; Kampen blev meget hidsig; men da vi kun var 2 og de andre 5, var den jo højst ulige.

Fader var imidlertid stærk, og jeg var adræt og hurtig i Vendingen, saa vi klarede os ganske godt; og da Værten kom til og sluttede sig til os, beholdt vi Valpladsen; dog havde saavel Fader som jeg erholdt flere alvorlige Knubs, skønt ingen af disse var særlig synlige. Hvad Klæderne angaar, da var Faders Frakkekrave og den ene Lomme itu-revet; jeg var sluppet forholdsvis heldigere derfra, mit Ur var revet op og laa paa Gulvet med knust Glas, ligesom flere af mine Vesteknapper var afrevne.

Da vort Toilette omsider atter var kommen i nogenlunde præsentabel Tilstand, og vi skulde til at gaa, spurgte Værten os om, hvor meget vi agtede at give ham i Erstatning for de iutslaaede Glas og Krus samt for de Drikkevarer, de udsmidte fem Personer havde nydt og ikke betalt. Fader saavelsom jeg blev selvfølgelig meget forbausede ved at høre dette Forlangende; men Værten bemærkede nu meget fornuftigt, at Fader havde blandet sig i Ting, der ikke angik ham, og tiltaget sig den Myndighed at forbyde hans Gæster at puffe lidt til hinanden, en Myndighed, der alene tilkom ham som Vært paa Stedet, og at det passerede alene maatte tilskrives Faders utidige Indblanding i, hvad der ikke angik ham.

Da jeg i mit stille Sind paa en Maade maatte give Værten Ret, spurgte jeg ham, til hvor stort et Beløb han ansatte Krigsomkostningerne. Han anslog disse efter en

lille Tøven til 5 Rigsdaler, som han med et tilfreds Smil modtog, da jeg overrakte ham dem. Min Fader vilde nu protestere, men jeg tog ham under Armen og trak ham ud af denne for os saa uheldige Beværtning.

*

*

*

Da jeg og Handelsmanden Johan Deen, som havde taget mig med for at lære mig at handle med Huder og Skind, naaede ud til „Røde Vejrmølle Kro“, var Klokkeren 1, og der holdt allerede mange Bønder med deres af Landbo-produkter fuldt belæssede Vogne. Vi gik nu fra Vogn til Vogn og spurgte, om de havde Huder, Kalve- eller Lammeskind at sælge.

De, som havde saadanne, kom da frem med dem, og Johan viste mig, hvorledes de skulde være. Sad Haarene fast, naar man trak i dem, var de gode, gik de derimod af, var de daarlige. Prisen var dengang paa Lammeskind 24 Sk. og paa Spædekalkeskind 28 à 30 Sk. pr. Styk. Da Johan havde vist mig dette nogle Gange, gik jeg selv hen til nogle Bønder og spurgte, om de havde Skind at sælge, og købte nu selv 3 Skind, hvilket morede min Læremester meget; jeg var den Gang $10\frac{1}{2}$ Aar, og da Bønderne brød op for at fortsætte Rejsen til København, bad vi en af dem, som ikke havde fuldt belæsset Vogn, om vi maatte lægge vore Skind op i den og køre med til Byen, naar vi gav ham 5 Sk. Dette tillod han, formodentlig fordi han ventede at faa et behageligt og underholdende Rejseselskab; men jeg for mit Vedkommende faldt i en fast Søvn, der først blev afbrudt, da vi befandt os ud for Nr. 15 paa Vesterbro, hvor jeg blev vækket.

Skindene tog jeg, efter at mine Forældre havde beset

dem, under Armen og bar dem ind i Gothersgade, hvor jeg solgte dem til Garvermester Halberg og tjente 24 Sk. paa dem.

Da jeg i Forening med nævnte Johan Deen havde besøgt „Røde Vejmølle Kro“ 3 Gange, blev han syg og kunde ikke gaa med, hvorfor jeg besluttede mig til at gaa alene. Ved den sædvanlige Tid, om Aftenen Kl. 11, begav jeg mig paa Vejen. — Frederiksberg Bakke og Søndermarken havde jeg passeret og nærmede mig rask Damhussøen. Ikke en Vind rørte sig, alt var tyst og stille; den fuldtudviklede Maane nedsendte fra sit alvorsfulde, men dog svagt smilende Aasyn sit af Azur- og Koboltfarve svagt blaanende Skin over det smukke og idylliske Landskab, ligesom den over Damhussøen fremtryllede en betagende skøn Lysstribe, hvorved dennes smaa, langsomt rullende Bølger blinkede, som om Jet var levendegjort Sølv, der dansede over Voverne, medens den tæt ved Søen liggende Kro, Landevejens Træer samt alt andet, der stod hævet mod Himmelbuen eller var i Bevægelse, kastede lange sorte Slagskygger, som i skarpt tegnede Konturer syntes optrukne med en i begsort dyppet Pensel. — — —

Hele mit Sind var optaget af de mange Heksehistorier, jeg havde hørt fortælle, og hvoraf det navnlig havde fæstnet sig i min Erindring, at Katte og unge Piger var Djævle, og at det var meget farligt, naar man en maaneklar Nat mødte en ung Pige paa den ene Side og en Kat paa den anden Side af den Vej, man passerede. Da jeg nu naar ud for nævnte Sø, ser jeg til min Rædsel en Kat paa den ene Side af Vejen og begyndte ved dette Syn at ryste af Skræk, idet jeg samtidig spejdede efter, om ikke en ung Pige skulde vise sig paa den Side af Vejen, hvor jeg gik; men da Katten hurtigt forsvandt, og Pigen ikke

viste sig, gik jeg trøstigt videre, efter at jeg havde set op paa den maaneklare Himmel og bedt Gud om Beskyttelse.

Jeg gik nu rask til og naaede omsider Kroen, hvor jeg begyndte at købe Skind. I Begyndelsen gik det kun smaat; men efterhaanden som jeg blev klog paa, at Bønderne søgte at narre mig, stolede jeg kun paa mig selv og ikke paa, hvad de vilde indbilde mig, og købte rask væk hos dem, der vilde sælge til den Pris, jeg bød.

Min Handel udviklede sig efterhaanden mere og mere, de 7 Mark og 8 Sk., som jeg havde laant af min Fader til at begynde Forretningen med, betalte jeg ham tilbage efter 14 Dages Forløb og havde endda rigelig med Penge til at købe for, og jeg kunde efterhaanden forsyne mig selv med Fodtøj og andre Klædningsstykker, hvortil jeg trængte, ligesom jeg ogsaa selv forsynede mig med Mad og Drikke. Hvad der undrer mig meget, er, at Fader aldrig spurgte mig, om jeg ikke tjente flere Penge end, hvad der gik med til min Kost og mine Klæder; det eneste han sagde, naar jeg kom hjem, var:

„Naa, Hans, hvordan gaar det?“

„Det gaar godt,“ svarede jeg.

„Det kan jeg lide, vil du ikke have nogen Mad?“

„Nej Tak! jeg har spist.“

Det var i Reglen alt, hvad der blev talt imellem os, hvad min Handel angik.

Da mine Indkøb stadig blev større og straks kunde af-sættes til kontant Betaling, og da jeg for det meste fik mine Penge udbetalt i Sølv, kunde jeg ikke godt ved-blivende føre disse med mig, hvorfor jeg anskaffede mig en Blikdaase med Laas, hvori jeg gemte mine Penge. Denne stillede jeg under et Trin i Gadedørstrappen, hvor-ved mit lille Sovekammer laa. Da jeg som ovenfor nævnt stadig opkøbte flere og flere Skind, syntes de andre

Prangere, som alle var voksne Mænd, at jeg blev dem for nærgaaende, idet jeg, fordi jeg var saa tidlig paa Færde, næsten opkøbte alle de Skind, som Bønderne havde med sig.

Der blev altsaa kun faa tilbage for dem at købe, hvilket de selvfølgelig ikke syntes om, og de blev derfor enige om at jage mig bort.

En Nat omringede de mig uden for Kroen og sagde til mig, at hvis jeg ikke pillede af og holdt op med at købe Skind der, saa skulde de give mig en god Dragt Prygl og garve mit Skind saa eftertrykkeligt, at det nok skulde betage mig Lysten til at handle i „Røde Vejrmølle Kro“. Da jeg desuagtet ikke vilde forlade Pladsen, iværksatte de deres Trusel og pryglede mig flere Gange, hvorfor jeg til sidst maatte fortrække, dog kun for at forlægge min Virksomhed til „Roskilde Kro“ og fortsætte Handelen der. Her var der ingen Opkøbere, og jeg havde saaledes hele Markedet for mig selv og begyndte nu for Alvor at købe ikke alene Skind, men ogsaa Ko- og Hestehuder, Pennefjer, Svinebørster, Hørfrø, Kornfrø, samt Spædekælve til Slagterne og Bark til Garverne.

Jeg traf her en anden stor og voksen Dreng, som efter, hvad han sagde, var fyldt 16 Aar og saaledes godt 4 Aar ældre end jeg. Da vi ikke var Konkurrenter, blev vi snart gode Venner. Han opholdt sig nemlig her kun for hos Bønderne at købe Høns, Ænder, Duer og alt andet Fjerkræ, som han igen solgte til Valbykonerne.

Hest og Vogn havde han selv, og medførte lange flade Kasser til at indsætte Fjerkræet i, efterhaanden som han købte dette. Med hans Vogn fik jeg undertiden mine Varer til Valby, hvorfra jeg afhentede dem paa en Trækvogn. Hans Navn var Petersen, og han blev senere en meget velhavende og kendt Smørgrosserer i København. Hans

Klædedragt var dengang som den, de velhavende Bønder brugte, nemlig Sko med tykke Saaler og Spænder over Vristen, Knæbenklæder, rødtribet Vest og grøn Trøje med Sølvknapper.

Min Forretning gik nu livlig og blev til sidst saa stor, at jeg kunde samle et Læs Frø om Ugen, som jeg solgte til de store Hørkræmmere i København, og jeg tjente store Penge; men dette gik ogsaa kun kort Tid, thi da jeg nu herude opkøbte de fleste Huder og Skind, som Bønderne havde med, var det ikke meget, mine Konkurrenter i „Røde Vejmølle Kro“ kunde faa, og da de for det meste fik det Svar af Bønderne paa deres Spørgsmaal om Skind, at de havde solgt dem til den lille Dreng i „Roskilde Kro“, blev de forbitrede og besluttede at fordrive mig ogsaa fra denne Plads, hvorfor det ikke varede længe, førend jeg fik deres alt andet end behagelige Besøg i Roskilde.

For at undgaa de Prygl, som var mig tiltænkte, besluttede jeg atter at forlægge min Virksomhed lidt længere ud i Landet og naaede saaledes ud til „Korporalskroen“, der er beliggende 4 Mil fra København, og da jeg nu laa længst ude, kunde jeg ogsaa faa mest at købe. Følgen heraf blev, at flere af mine voksne Konkurrenter maatte opgive at handle med Huder og Skind.

Da Bønderne skulde være i København tidlig om Morgen, naar Handelen paa Torvet begyndte, maatte man, naar de kom til Kroen, handle med dem om Natten. Jeg opholdt mig tre Nætter om Ugen i Kroen og laa da paa et Bord eller en Bænk, for at jeg kunde vaagne, naar Bøndervognene kom kørende.

Da det gjorde Pigen, som tjente i Kroen, ondt at se mig ligge paa det haarde Bord, sagde hun en Gang til mig, at jeg gerne maatte ligge ved Siden af hende, da hun havde en stor og bred Seng. Hun skulde nok kalde paa

mig, saa snart hun hørte, at Bøndervognene begyndte at komme. I Tillid til, at hun vilde vække mig, tog jeg Skoene og Trøjen af og lagde mig i Sengen hos Pigen. Men da jeg først var kommen i Seng, sov jeg straks tillige med hende til den lyse Morgen og havde derved forspildt Lejligheden til at gøre de Indkøb, jeg var kommen for. Da jeg herover gav mig til at græde, var hun meget ked af det, og for Eftertiden gav hun mig en af sine Puder under Hovedet, naar jeg sov paa Bordet.

Da jeg solgte mange Huder og Skind til Garver Halberg i Gothersgade, fik jeg at vide, at den ved Siden af ham boende Hatte- og Kasketmager havde i Sinde at tage til Roskilde Marked for at sælge Hatte, Kasketter og Huer. Til ham gik jeg ind og spurgte, hvor meget han vilde have for at tage mig med og tilbage igen tillige med, hvad jeg købte paa Markedet. Da han nu hørte, hvor godt jeg var kendt med Markedsforholdene, og da han ikke tidligere havde været til noget Marked og saaledes mente at kunne have Nytte af mig, tilbød han at tage mig med uden Vederlag.

Paa dette Marked købte jeg foruden 12 Kohuder og flere mindre Skind ogsaa en lille Hest. For denne gav jeg 12 Rigsdaler; men da jeg dengang ingen Forstand havde paa Heste, opdagede jeg først efter, at jeg havde købt den, at den slog Skank, men iøvrigt et udmærket Dyr.

Paa denne red jeg fra den ene Landsby til den anden og købte, hvad der var at faa af Skind, som jeg lagde paa tværs foran mig paa Hesten. Naar jeg havde indkøbt saa mange, som Hesten uden at være overlæst kunde bære, red jeg tilbage til Roskilde, i hvis Nærhed der laa et lille Hus, hvortil der hørte et godt Stykke Jord, som ejedes af en Mand, der hed Niels Brygger. Her fik min Hest Lov til at græsse for en lille Betaling, og naar jeg var i

København, passede Konen den, da Manden for det meste hver Dag var paa Arbejde. Det var gode og flinke Folk, havde ingen Børn og kunde godt lide mig.

En Dag, da jeg havde været paa en saadan Tur i forskellige Landsbyer, og min Hest var belæsset med mange Skind, saavel foran som bag paa, blev paa en Gang Himlen formørket, og et forfærdeligt Tordenvejr brød løs, voldsomme Lyn og Skrald fulgte hurtigt efter hinanden, og Regnen strømmede ned, saa jeg næppe kunde drage Aande. Jeg ansporede min Hest, og den gjorde ogsaa sit Bedste og naaede omsider Niels Bryggers Hus. Regnen var nu holdt op; men jeg var saa medtaget, at jeg knap kunde raabe om Hjælp.

Manden var paa Arbejde, men da Konen bemærkede mit Komme, skyndte hun sig ud og hjalp mig ned af Hesten og ind i Huset. Hesten satte hun paa Græs, og Skindene smed hun ind i et Skur. Den gode Kone hjalp mig saa godt hun kunde, klædte mig af og hængte mit Tøj til Tørring, samt gav mig en af sin Mands Skjorter paa, hvorefter hun lagde mig op i Sengen, hvor jeg maatte blive, til mit Tøj blev tørt.

Imedens jeg ventede paa dette, fik jeg noget Smørrebrød at spise og Mælk at drikke, og da mit Tøj var blevet tørt, tog jeg til København.

De tre Dage om Ugen var jeg i København og gik i Aftenskolen, men var desuagtet tidlig oppe om Morgen for at handle; min Lærer havde nemlig givet mig mange gode Leveregler. Af disse skal jeg her nævne nogle faa:

„Elsker du Livet, saa ød ikke Tiden! thi Tiden er den Traad, hvoraf Livet er spundet. Tabt Tid finder du ikke igen, og hvad vi kalder Tid nok, er altid lidt nok.“

„Gaar du rask til din Gerning, faar du meget gjort

uden at forhaste dig; Træghed gør alting svært, Flid gør alting let.“

„Staar du sent op, har du kort Dag, og før du kommer ret i Arbejde, lakker det ad Aften.“

„Driftighed behøver ej at ønske, og den, som vil leve af Haab, maa dø fastende.“

„Tidlig til Sengs og tidlig op, det gør stærk i Sjæl og paa Krop.“

„Den Ræv, som sover, fanger ingen Høne.“

I to Aar modtog jeg den omtalte Undervisning i Aftenskolen og var i den Tid flittig og opnaede for det meste de bedste Karakterer, hvorfor min Lærer, hvis Navn var Seehusen, fik Interesse for mig og indstillede mig til Skolekommissionen som værdig til at erholde den af denne Kommission udsatte Belønning for de Børn, der i Aftenskolen viste særlig Flid. Den bestod i en i Læderbind indbundet og med Messingbeslag forsynet stor Bibel og ansaas for en særdeles sjælden Udmærkelse.

Da jeg havde megen Lyst til Hovedregning, og vi sjældent blev undervist heri, bad jeg min Lærer om at hjælpe mig i dette Fag, hvilket han ogsaa gjorde, saa jeg blev meget dygtig til det, hvad der senere kom mig til Nytte i min Handel. Hvad Skrivning angik, da opnaede jeg vel at skrive smukke Bogstaver, men ikke Retskrivning, hvad jeg senere angrede.

Jeg var kommen til at elske min Lærer som min egen Fader, og han holdt ligeledes af mig som af en Søn. Det var derfor med stor Bedrøvelse, at vi tog Afsked med hinanden, da jeg skulde forlade Skolen og konfirmeres. Vi græd begge længe under Afskedssamtalen. Medens mange Børn er glade ved at komme ud af Skolen, var jeg meget bedrøvet herover.

I Januar 1822 eftersaa jeg min Pengekasse, som var

lidt større end en Rigsbankdalerseddle, saa at disse lige kunde ligge udglattede i den, og dens Indhold paa det nævnte Tidspunkt var 300 saadanne Sedler, et Beløb, som efter Nutidens Pengeværdi vilde udgøre c. 800 Kr. Foruden disse Penge ejede jeg adskillige Ting, ligesom jeg havde holdt mig med Kost i den Tid, og jeg fyldte først 12 Aar den 12te Marts ovennævnte Aar.

Min Fader havde nu fuldstændig opgivet Rebslageriet og drev kun sit Værtshus. Gæsterne var som hidtil Slagtere, Hestehandlere og Skindprangere, dog hørte disse nu til de mindre heldige stillede af denne Klasse.

Som jeg en Eftermiddag sad og øvede mig i at skrive smukke store Bogstaver, hvormed man dengang paa-begyndte Dokumenter, Breve og andre Skrivelser, hørte jeg et Par Hesteprangere fortælle Fader, at nu kunde der tjenes mange Penge ved at købe Heste, da Prisen paa disse var saa lav, at man kunde faa dem for, hvad Huden var værd.

Det forekom mig, at der var Fornuft i den Tale, og min Fader svarede, idet han pegede paa mig: „Det tror jeg gerne, for min Søn Hans, som sidder der, tjener alene ved at handle med Skind saa meget, at han kan holde sig selv med Kost og Klæder og endda stadig have Penge til ny Indkøb; havde man dog bare Penge!“

Ved at høre dette besluttede jeg at give Fader mine sammensparede Penge og gik hen til ham og sagde, at jeg gerne vilde tale med ham. Vi gik da lidt tilbage i Stuen, hvor jeg nu fortalte ham, at jeg havde 300 Rigsbanksdaler-Sedler liggende i en Blikkasse inde under Trappen ved mit Kammer.

Da Fader hørte dette, blev han saa forskrækket, at han for sammen og meget heftig udbrød: „Hvor har du faaet dem fra?“

„Dem har jeg tjent ved Handelen. —“

„Det kan ikke være muligt, at du har 300 Rigsdaler.“ —

„Jo, det er,“ svarede jeg og gik ind i Kammeret, tog min Kasse med Pengene og gav min Fader dem. Min Stedmoder, som befandt sig i Køkkenet, kom ved at høre Faders Jubeludbrud ilende ind. Ingen af dem kunde forstaa, hvorledes jeg havde kunnet tjene saa mange Penge paa saa kort Tid, og Fader, som havde lagt mine Penge i sin Brevtaske og gemt denne i en indre Vestelomme, var umaadelig glad og inviterede de to tilstedeværende Prangere til at spise sammen med os andre.

Der blev nu spist og drukket rigelig og talt meget frem og tilbage, og sluttelig endte det med, at Fader gik i Kompagni med Prangerne saaledes, at han gav Pengene til Indkøbet af de gamle Heste, som Prangerne atter skulde sælge. Af den ved Salget fremkomne Fortjeneste skulde Fader have Halvdelen, medens Prangrene skulde beholde den anden Halvdel til lige Deling; jeg skulde følge med for at være dem behjælpelig.

Vi begyndte at handle i Slutningen af Januar, som var meget kold, og vi havde derfor mange slemme Ture; navnlig for mig, der næsten hele Tiden maatte ride paa disse stakkels, magre Heste, var det meget slemt.

Da vi en Dag havde været ude paa Strandvejen, hvor vi til en Bonde havde solgt to Heste til Slagtning, og skulde hjem, var det bidende koldt; men desuagtet maatte jeg ride paa en stor, hvid Hest, som var saa mager, at jeg næsten ikke kunde holde ud at sidde paa dens skarpe Ryg.

Fra denne Tur naaede vi først tilbage til Vesterbro om Aftenen, da Klokken var 11, og jeg var da saa medtaget af Kulden, at jeg sikkert var frossen ihjel, hvis den blot havde varet en halv Time længere. Da jeg blev hjulpet

af Hesten, var jeg som stivfrossen i alle Lemmer, og da min Stedmoder fik mig afklædt og i Seng, begyndte der en pinefuld Snurren i hele Kroppen, saa jeg græd og jamrede mig af Smerte; men Smerterne fortog sig dog lidt efter lidt.

Denne Handel med gamle Heste fik imidlertid en hurtig og brat Ende. Prangerne var nemlig ikke til at formaa til at afgive fyldestgørende Regnskab, og da Fader trængte paa og bestemt fordrede sit Mellemværende med dem afgjort, opstod der et voldsomt Skænderi, der nær havde endt med Slagsmaal. Da Prangerne pludselig brød op, lovede de ham i Stedet for Penge en god Dragt Prygl.

Det var unægtelig en for mig sørgelig Afslutning paa min Handel og et trist Udbytte af mine ved strængt og ihærdigt Arbejde sammenspærede 300 Rigsbankdaler. Jeg begyndte vel igen paa at handle, men da jeg nu stod uden Penge og næsten havde tabt Modet, faldt det mig vanskeligt at begynde forfra, og min Handel gik derfor kun daarligt.

Da Fader kort efter gik i Kampagni med en Slagter ved Navn Henrik Jacobsen, blev jeg Slagter. Dette Kompagniskab blev efter $\frac{3}{4}$ Aar hævet, grundet paa, at Fader herved tilsatte det meste af, hvad han ejede.

Da det vist har forundret Læseren, at min Fader efter eget Godtbefindende kunde drive Rebslageri, Slagteri, Beværtning eller anden Næringsvej, skal jeg her oplyse, at denne Ret tilkom ham, fordi han var ansat som Straalemester ved Brandkorpset, og med denne Bestilling fulgte flere saadanne Begunstigelser.

Efter Ophævelsen af Kompagniskabet med Slagteren maatte Fader opgive sin Forretning og stod nu uden Erhverv, og det gik nu Fader, som det gaar med den tømte

Sæk, han faldt fuldstændig sammen; men „Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.“

Da min Stedmoder nemlig en Dag sagde til Fader: „Hvad kan det nytte, kære Jacob, at du sidder her og sørger over, hvad der er sket?“ kom jeg til at tænke paa, at min Lærer engang sagde til mig: „Er det gaaet dig galt, og du er kommen i Gæld, kan det ikke nytte at hænge med Næbet, thi det gør ondt værre og Gæld større; men at være om sig betaler Gæld. Hos den flittige kigger Sulten ind ad Vinduet, men kommer aldrig inden for Døren. Flid er Lykkens Moder.“

Fader spurgte min Stedmoder om, hvad han da skulde gøre. Hun svarede: „Du skal gaa dig en Tur og tage Hans med.“

„Hvor i al Verden vil du ha', vi skal gaa hen?“ spurgte Fader.

„I kan jo gaa ind og besøge Rebslager Hans Olsen, maaske kan han give dig et godt Raad; han har jo altid været dig en oprigtig Ven.“ —

Vi gik da ogsaa ind til ham, som dengang boede i Teglgaardsstræde og havde sin Bane langs den derværende Vold.

Manden saavel som Konen var begge mageløs honette Folk, men fattige ligesom vi. De modtog os paa det venligste og var synlig glade ved vort Besøg; men Sorgen havde nu paa dette Tidspunkt faaet en saadan Magt over min Fader, at han stod og græd som et Barn, ligesom jeg ogsaa stod helt fortabt ved hans Side.

Hans Olsen sagde da til min Fader: „Aah, hvad er det for noget? Du skal ikke tabe Modet, tag du fat igen og spind Reb, og lad Værtshus og alt andet fare. Du har jo Hans, han er en rask Dreng, lad ham gaa omkring og sælge, hvad du spinder, saa gaar det nok.“

Dette gode Raad lovede min Fader at følge, og de bad os nu blive og spise til Aften hos dem, hvad vi ogsaa gjorde, og vi forlod dem i en gladere og forhaabningsfuldere Stimming, end vi var komne. Da Fader havde nogle gamle Sølvskeer og andre Genstande, som dels var reddede fra Branden, dels Arv efter hans Moder og Stedfader, som begge paa dette Tidspunkt var døde, blev disse sat paa Laanekontoret, og for det derved indvundne Beløb blev der købt Hamp.

Rebslagerpladsen erholdt vi ved Nørrevold, paa Strækningen fra Nørregade til Teglgaaardsstræde, hvor Hans Olsens Bane begyndte. Samtidig flyttede vi fra Vesterbro ind i Byen og tog Bopæl i Teglgaaardsstræde. Vi begyndte nu at spinde Reb, som jeg solgte paa Kultorvet. Denne Forretning gik dog i Begyndelsen meget smaat. Men da jeg gerne vilde hjælpe mine Forældre og mig selv ud af vor Fattigdom, gjorde jeg mig megen Umage, og efterhaanden blev Forretningen bedre.

Jeg sad ofte oppe om Aftenen og vævede Grimer til Klokkeren 11—12 for at tjene Penge til min Konfirmation. Da Tiden dertil var kommen, blev den Bøsse slaaet itu, hvori jeg havde samlet dem, og dens Indhold var da 18 Rigsbanksdaler; men da nu Huslejen samtidig skulde betales for et halvt Aar, hvilket androg 24 Rigsdaler, og Fader ikke havde disse Penge, saa var gode Raad dyre. Imidlertid blev det ordnet paa følgende Maade: Værtindens Mand var nylig død, og da vi forklarede Værtinden, hvorledes vore Sager stod, var hun villig til, naar hun fik de Penge, jeg havde opsparet til min Konfirmation, at overlade os hendes afdøde Mands sorte Klæder paa Kredit, og af dem skulde saa min Konfirmationsdragt sys. Da Fader var meget stærk i at lægge Hunde til, og hans Hund netop havde faaet Hvalpe, blev han enig med en Vægter, som

tillige var Skrædder, om, at denne imod at erholde en af disse Hvalpe, som han var meget indtaget i, skulde forandre denne Klædning, saa at den kom til at passe mig.

Denne Forandring søgte han imidlertid at komme saa nemt fra, som muligt; han tog kun lidt af Bagdelen paa



En Hundedresør angribes af Hunderakkeren.

Bukserne og satte nogle Kiler ind forneden, hvor de var meget smalle, da Manden havde brugt dem til at gaa med inden i de dengang brugte saakaldte ungarske Støvler. Da Klædningens tidligere Ejer havde været en svær Mand, var disse Forandringer langt fra tilstrækkelige; men da Fader var godtroende, modtog han alligevel Tøjet.

Da det kan forekomme noget paafaldende, at Fader kunde faa Raad til at holde Hund, skal jeg her kun anføre,

at man dengang ikke svarede Hundeskate. For nu at forebygge en altfor stærk Formering af Hundene, blev der ved de saakaldte Hunderakkere hvert Aar fra den 23. Juli til 22. August anstillet en vild Jagt efter Hundene, som indfangedes i brede Sejldugposer, som var anbragt paa Stænger. Naar en Hund var indfanget i en saadan Pose, blev den fra denne anbragt i en stor med Sejldug overdækket Vogn, som, saa længe Hundedagene varede, daglig kørte igennem Byens Gader. Til hver Vogn hørte 2 Rakkere, og for at beskytte disse Personer og paase, at der ikke lagdes dem Hindringer i Vejen under Udførelsen af deres Bestilling, der gjorde dem forhadte af Byens Befolkning, fulgte der to Politibetjente med hver saadan Vogn.

Det er en Selvfølge, at jeg i mit Konfirmationstøj saa komisk ud, og alle de andre Drengene, hvoraf mange var velhavende Slatgersønner, gjorde derfor gruelig Nar af mig, da Bagdelen i mine Bukser hang ned som en Pose. Paa Hovedet havde jeg en stor, bredskygget Hat, og hvad Skoene angik, da var disse ogsaa erhvervede ved Hjælp af en Hundehvalp og udtaget af en hos Skomageren liggende Bunke uafhæntet Skotøj. Da de var umage, skulde de omdannes, saa at de kunde komme til at se nogenlunde ens ud.

Paa min Konfirmationsdag begav jeg mig ledsaget af min Fader og Stedmoder til Frederiksberg Kirke, paa hvilken lange Vej Folk ofte stod stille og saa smilende efter mig, hvad jeg dog ikke brød mig om. Jeg smilede endda selv, naar de gjorde Bemærkninger over mit Tøj. Paa Kirkegulvet kunde jeg svare paa alt, hvad Præsten spurgte om. Grunden hertil var, at jeg flere Gange havde gennemlæst Pontoppidans Forklaringer i en Bog, jeg havde faaet i Foræring af min Bedstemoder, og som omhandlede alt, hvad der angik Konfirmationen.

Da jeg før min Konfirmation i Adresseavisen havde læst, at en rask, nykonfirmeret Dreng kunde faa Plads som Tambour i Borgervæbningen, og at denne lønnedes med 80 Rigsbanksdaler og 20 Rigsbanksdaler til hver aarlig Huslejetermin, samt 20 Rigsdaler i Nytaarsgratiale, saa gik jeg op til Oberstløjtnant Torp ved det borgerlige Artilleri for at ansøge om den ledige Plads. Idet jeg traadte ind, saa Oberstløjtnanten noget forundret paa mig og spurgte om mit Ærinde. Medens jeg fremsagde mit Ønske, saa jeg godt, at han havde ondt ved at tilbageholde sin Latter; denne kom ogsaa til Udbrud, da han, formodentlig for rigtig at bese min Figur bad mig vende mig om. Da han havde genvundet sin Ro, bad han mig om Tilgivelse, fordi han havde tilladt sig at le, og bemærkede, at Latteren ikke gjaldt mig personlig, men det Snit, Skræderen havde givet min Uniform. Efter Opfordring fortalte jeg ham da, hvorledes min Konfirmationsdragt var blevet anskaffet, og hvorledes jeg fra det Øjeblik, jeg havde faaet den paa, var bleven udlet.

Efter at have hørt dette og, hvad jeg ellers anbragte for at stemme ham til Gunst for mig, forlangte han at se mine Anbefalinger, som Ansøgerne ifølge Avertissementet skulde medbringe.

Jeg overrakte ham da min Daabsattest, Koppeattest og en Skoleflidsattest, og efter at han havde kastet et flygtigt Blik paa disse, spurgte han pludselig strengt: „Men hvor har du gjort af din Straffeattest?“ —

„Straffeattest!“ gentog jeg forundret. — „Er du da aldrig bleven straffet?“ — „Jo, i Skolen, Hr. Oberstløjtnant,“ svarede jeg, hvorpaa han smilende udbød: „Du skal have Pladsen, min lille Ven, og jeg kan forsikre dig, at Drengene ikke vil le ad dig i den Uniform, du som Tambour ved det borgerlige Artillerikorps vil blive iført;

de vil tværtimod misunde dig, fordi du er kommen til at bære en saadan.“

Da jeg havde takket ham for Løftet om Pladsen, forlod jeg ham glad og fornøjet over allerede nu at være sikret en fast aarlig Indtægt, hvorved en stor Del af de Savn, vi længe havde maattet føle, vilde blive afhjulpne.

Da jeg skulde lære at slaa paa Tromme, var Regimentstambouren nylig død, og den ny ansatte slog meget daarlig Tromme, da hans Hovedinstrument var Klarinet.

Imidlertid var Dronningens Fader, Prins Vilhelm af Hessen, vendt tilbage fra sit 3aarige Ophold i Frankrig som Øverstkommanderende for det Korps, Danmark maatte stille til Raadighed for de øvrige Magter til Genoprettelse af Ro og Orden i nævnte Land.

Som en dygtig Militær havde han hævet Soldaterstanden og Eksercitsen til den højeste Grad af Fuldkommenhed efter den Tids Maalestok. Med Tropperne, som hjemvendte i Aaret 1818, fulgte en høj og smuk Regimentstambour med stort, sort Skæg og i Bjørneskindshuen en Fjer af $1\frac{1}{2}$ Alens Længde. Da han oprindeligt havde været Slogtersvend og kun brugtes til Stads, var der foruden ham ogsaa en anden Regimentstambour ved Navn Wildenbruck, som lærte Prinsens Tambourere at slaa paa Tromme. For nu hurtigt og grundigt at lære Trommeslagning henvendte jeg mig til denne Mand, som ogsaa snart lærte mig at slaa den fineste Hvirvel.

For at erhverve mig en endnu større Færdighed i den Retning, besøgte jeg ofte Dyrehavsbakken, hvor der paa den Tid optraadte en Tambourmajor, der paa een Gang kunde slaa paa 12 Trommer og samtidig kaste Stikkerne i Vejret og atter gribe dem, idet han vedblivende fortsatte Trommeslagningen, hvilket ansaas for et meget stort Kunststykke. Denne Mands Færdighed i at slaa Tromme

ansporede ligeledes nogle af mine Kammerater til at søge at opnaa en lignende Dygtighed, hvorfor flere af os om Søndagen besøgte Bakken for at se, hvorledes han behandlede Trommerne.

Det borgerlige Artillerikorps bestod af 8 Kompagnier, og ved hvert Kompagni var ansat 2 Tambourer. Enhver af os havde en stor Sølvplade med Kompagniets Vaaben paa vort Sabelgehæng, og naar vi 16 Tambourer i Spidsen for vor Batalion marcherede frem, tog vi os meget stadse-lige ud.

Med Rebslageriet gik det smaat, men stadig fremad; vi fik en Læredreng, hvis Forældre var døde, og som var en ualmindelig trofast, ærlig og skikkelig Dreng ved Navn Frederik Jacobsen. Han og jeg kom udmærket godt ud af det med hinanden, min Fader sagde om os, at jeg var hans højre, og Frederik hans venstre Haand; heri havde han Ret, da det var os, som ved vort Arbejde hjalp til Forretningens stadige Fremgang.

Ved den Tid skulde Prinsesse Wilhelmine giftes med Prins Frederik, den senere Kong Frederik den 7de. Ved Højtideligholdelsen af dette fyrstelige Bryllup skulde hele Byen illumineres i 3 Nætter. Seks Rebslagere var i fuld Gang med at spinde Begkranse, medens vi ikke havde faaet noget af Arbejdet.

Jeg sagde da til Fader, at han ogsaa skulde se at faa noget at spinde; men han svarede, at han ikke vidste, hvor han skulde henvende sig derom, og at vi desuden ikke forstod at spinde dem. Da der imidlertid ingen Kunst var derved, sagde jeg, at det kunde vi sagtens, og dersom han ikke kunde skaffe Arbejde, mente jeg nok, jeg kunde. Med Faders Tilladelse gik jeg op til en Artillerikaptajn, som var vor Værtindes Svigersøn, og spurgte ham, om han ikke kunde sige mig, hvor jeg skulde henvende mig. Han

svarede, at jeg skulde gaa ud paa Laboratoriet og spørge efter Major Wedelfeldt, da dette sorterede under ham. Jeg gik da derud og bad om at faa Majoren i Tale.

Major Wedelfeldt var en meget venlig Mand; jeg bad ham give mig et lille Parti Kranse at spinde, da jeg skulde hjælpe mine Forældre og to Søskende. Han svarede:

„Var du kommet lidt før, min Søn, skulde jeg gerne have givet dig noget at spinde; men jeg tror ikke, vi nu skal have mere.“

Majoren spurgte derpaa en ældre Kaptajn, om denne troede, der var nok i det, der var bestilt, og da Kaptajnen svarede, at man nok kunde faa Brug for 5 Skippund, fik jeg Bestilling paa at spinde disse til en Pris af 30 Daler pr. Skippund. Jeg takkede for Bestillingen og skyndte mig hjem, og vi begyndte straks at arbejde paa Bestillingen.

Vejret var imidlertid ustadigt, og vi holdt altid op, naar det regnede, for at Kransene ikke skulde blive vaade, da de i saa Tilfælde ikke vilde indsuge Harpiksen og derfor ikke brænde. De andre Rebslagere arbejdede derimod ogsaa i Regnvejr, for saa vejede Kransene saa meget desto mere til.

Da det hos mig bestilte Parti Lunter var færdige, afleverede jeg det paa Laboratoriet, og da jeg nogle Dage efter indfandt mig for at faa Betalingen, spurgte Majoren Kaptajnen, om mine Lunter havde været gode.

Denne svarede: „Ja Herr Major! Kransene af den lille Fyrs Lunter var de bedste, havde vi ikke haft dem, havde det set galt ud for os, thi de, der var lavede af de andre Rebslagere, vilde ikke brænde, saa vi maatte bruge hans til at holde Ild i Faklerne med.“ Til mig sagde han: „Men du maa spinde dem tykkere.“ — Dette skulde han ikke behøve at sige to Gange, thi det var til stor Fordel

for mig. Jeg modtog mine 150 Rigsdaler og en ny Bestilling paa 10 Skippund, og for Fremtiden erholdt de andre Rebslagere ikke mere Arbejde, hvorimod jeg fik alt Laboratoriets Arbejde, og da denne ny Bestilling var afleveret, erholdt jeg atter en ny Bestilling paa ikke mindre end 40 Skippund til et Beløb af 1200 Rigsdaler.

Hvad min Tjeneste ved Borgerkorpset angik, da deltog jeg nu kun i denne, naar hele det borgerlige Artillerikorps skulde have Øvelse paa Nørrefælden, og hele Musikkorpset skulde ud. Den øvrige mig paahvilende Tjeneste blev udført af en Hoboist, som for dette Arbejde fik 40 Rigsdaler aarlig, og jeg havde saaledes 80 Rigsdaler for nogle Gange om Aaret at slaa Tromme ved Borgerartillerikorpssets Ud- og Indmarcher til Fælleden.

Vor Forretning gik stadig fremad, og da nu den anden af Frederik den Sjettes Døtre, Arveprinsesse Karoline, skulde have Bryllup, blev der atter stor Stads, og hele Byen skulde igen illumineres i tre Nætter, hvortil der skulde anvendes en umaadelig Mængde Begfakler, og hele denne Leverance, som beløb sig til 3000 Rigsdaler, erholdt jeg.

Da den Rebslager, som havde haft Arbejdet til Københavns Arsenal kort efter døde, blev der forhørt ved Laboratoriet, hvorledes de var fornøjet med deres Rebslager. Da Majoren dersteds anbefalede mig, fik jeg ogsaa dette og saaledes alt Arbejdet til Militæretaten.

Vi var nu fuldstændig kommet ud af vor Fattigdom og flyttede til Tværmosegaard paa Rosengaarden, hvor jeg senere blev gift og boede i 20 Aar, og hvor alle mine Børn blev fødte. Da vi flyttede derhen, blev jeg Svend, og min Fader genvandt atter sit gode Humør, men tillige Lysten til at købe alt muligt, som vi slet ikke havde Brug

for, en Lyst, det dog nu, da jeg ledede Forretningen, ofte lykkedes mig at modarbejde.

I Aaret 1832 blev jeg Mester, og min Fader døde to Aar derefter i sit 51de Aar. Jeg var dengang 24 Aar. Borgerbrev havde jeg ved erhvervet Myndighedsbevilling erholdt i mit 22de Aar og havde nu en stor og udmærket Bedrift samt tjente godt; havde dette end skaffet mig en Del Misundere, saa havde jeg ogsaa faaet flere oprigtige Venner. Iblandt disse var der to Brødre ved Navn Olsen, hvoraf den ene senere blev Hofbager, den tredie Ven var en Guldsmed, som hed Ditsel. Vi fulgtes ofte sammen ud om Søndagen. Ditsel og den ene af Brødrene Olsen boede paa Vandkunsten, hvor de havde to Værelser. Vi foretog i Forening mange behagelige Udflugter til Skoven, Frederiksberg og andre Steder i Københavns Omegn. Naar jeg paa disse Udflugter undertiden foreslog, at vi skulde gaa ind et eller andet Sted og drikke et Krus Øl, sagde gerne den yngste af Brødrene Olsen, at vi hellere maatte vente, til vi kom hjem, hvor vi da kunde indkøbe nogle Spise- og Drikkevarer og saa nyde disse oppe hos ham og Ditzel.

Dette Forslag blev gerne vedtaget, og naar vi saa var komne hjem i deres Lejlighed, fik hver af os sin Bestilling. En dækkede Bord, en anden skar Brød, en tredie kogte Te o. s. v., og naar vi saa havde spist, tog vi Guitaren frem og begyndte at spille og synge. Saaledes fordrev vi Tiden paa en fornøjelig Maade, uden at det kostede os noget synderligt.

Ligeledes blev vi alle 4 enige om at deltage i et Dansekursus hos Figurant Lund ved det kongelige Teater. Paa dette Dansekursus traf jeg en ung køn Pige ved Navn Serine Olsen, med hvem jeg som lille Dreng havde gaaet i Skole, og som var en Datter af den Mand, der havde overtaget Politibetjent-Posten paa Vesterbro, efter at min

Faders Stedfader var død. Til den unge Pige blev jeg paa flere Maader straks hendraget. Med to af hendes Brødre, hvoraf den yngste ogsaa gik til Danseøvelse her, stiftede jeg snart Bekendtskab.

Lokalet, i hvilket Undervisningen foregik, laa i en stor Mellembygning paa Østergade, og umiddelbart op til dette boede den ældste af hendes Brødre ved Navn Erik, der var Sadelmagermester og gift med Figurant Lunds Søster. Som ung Svend havde han opholdt sig i længere Tid i Paris og blev af denne Grund kaldt for „Pariser Olsen“, ligesom han ogsaa formedelst den smagfulde og smukke Maade, paa hvilken han forstod at udpolstre Møbler, blev meget søgt af velhavende Folk.

Da jeg og Serines ugifte Broder, som deltog i Undervisningen, var blevne gode Venner, fulgte vi hende gerne begge hjem den ene Aften om Ugen, thi den anden Aften forblev hun og Broderen hos deres Broder Erik. Af denne blev jeg en Aften, da jeg var i Begreb med at tage Afsked med Søsteren, inviteret til at forblive for der at deltage i deres Aftenfornøjelse, og jeg maa tilstaa, at jeg aldrig før havde været med i et saa livligt og muntert Selskab, thi her gik i Sandhed Lystighedens Bølger højt, hvad der i øvrigt ikke var til at forundre sig over, da Selskabet for det meste bestod af Dansere, Sangere, Skuespillere og andre livsglade Mennesker, som her en Gang om Ugen i Vintermaanederne samledes for at more sig ved en Bolle Punch.

Undertiden deltog en 12—14 Aars Dreng ved Navn Erik*), som paa Spindesiden var i Familie med Sadelmager Olsen. Denne Dreng morede ofte Selskabet ved at deklamere og synge komiske Viser, som han selv digtede.

*) Den senere bekendte Digter og Forfatter Erik Bøgh.

Udklædt som Nisse eller Troldmand hentydede han satirisk i sine versificerede Taler til Begivenheder, som var knyttede til en eller flere af de tilstedeværende Herrer eller Damer. Disse Deklamationer var i Reglen af en saadan Beskaffenhed, at de fremkaldte Latter og Jubel hos dem, der ikke følte sig truffen af den ofte stærke Satire.

Hvad Traktementet angik, da bestod det navnlig for Mændenes Vedkommende i en eller flere Boller Punch, og for Kvindernes af Kaffe. Ved at komme sammen med disse muntre Mennesker saa og lærte jeg meget, som var mig fremmed og ukendt, og hvoraf jeg tilegnede mig det, jeg mente kunde være til Nytte og Gavn for mig i Fremtiden. Hvad Underholdningen angik, da maa jeg i første Linie fremdrage Dansen, da flere af Teatrets Figurantinder her øvede sig i de Dansepartier, de den efterfølgende Aften eller senere skulde optræde i. Disse Øvelser blev ledsagede af Musik. Naar Dansen ophørte, blev der sunget og spillet paa Guitar eller andre Instrumenter; det var nemlig vedtaget, at enhver, som forstod at traktere et Instrument, var forpligtet til at give sit Bidrag til Aftenunderholdningen. Endogsaa jeg slap ikke fri, thi da de fik at vide, jeg kunde slaa Tromme, præsenterede de mig en Aften en saadan, hvorpaa jeg slog en Hvirvel, saa det dundrede i hele Huset, og jeg lod Slagene falde saa hurtig og kraftig, at hele Selskabet maatte holde sig for Ørerne og bede mig holde op.

Imidlertid opstod der imellem den unge Pige Serine Olsen og mig et Kærlighedsbaand, som efterhaanden tiltog saaledes i Fasthed og Styrke, at det til sidst fuldstændig omsluttede os begge og sammenknyttede os i et Ægteskab, der fandt Sted den 2den September 1834. Min Svigermoder, hos hvem Brylluppet stod, sagde ved denne Lejlighed, at det var et vigtigt Skridt, jeg havde gjort; men

jeg tænkte dengang, at det vigtigste var, at man var i Stand til paa en passende Maade at ernære sin Hustru, hvad dog ikke altid er Tilfældet, naar Kærligheden savnes. Jeg maa derfor prise mig dobbelt lykkelig ved, at jeg ikke alene vandt en kærlig, hengiven og trofast Hustru, men tillige



Hans Thrane og Hustru paa Sølvbryllupsdagen.

en, som ved sin Flid og Sparsommelighed var mig til stor Hjælp og Støtte.

Ved mit Bryllupsgilde var der foruden min Hustrus Søskende, hvoraf hun ialt havde seks, nemlig fire Brødre og to Søstre, kun nogle faa fremmede Gæster til Stede,

af hvilke jeg her vil nævne min afdøde Moders kæreste Veninde Seline og hendes Mand Smedemester Bruus, med hvem min Fader vedblivende havde bevaret Venskabet fra deres unge Dage.

Seline Bruus var nu 45 Aar, men saa endnu meget godt ud, ligesom Manden, der var 4 Aar ældre, havde bevaret en stor Del af sit livlige Temperament.

Selvfølgelig var min Broder Ludvig, efter hvem min ældste Søn er opkaldt, min Søster Henriette og min Stedmoder til Stede.

Hvad Traktementet ved Gildet angik, sørgede min Svigermoder for dette, og hvad Lystigheden angik, da skulde mine fire Svogre i Forening med min Broder nok vide at give den en saa rigelig Afveksling, at enhver ogsaa i denne Henseende blev tilfredsstillet. Der blev afsunget flere lystige Drikkesange, hvoraf en, som min Broder havde skrevet, lød saaledes:

Kom Brødre, tag ved Bordet Plads,
I Aften vil vi solde,
Og frejdig tømme Glas paa Glas,
Af Glædens søde Bolle,
Thi med det fulde Glas i Haand
Vi sprænger Kedsomhedens Baand,
Og lader Mismod smile,
Og Sorgen gaa til Hvile.

Til Bacchus' Lov med munter Sang
Vi Druens Saft vil nyde,
Og glade vil ved Bægerklang
Vi os ved Livet fryde,
Thi Evan, Vinens milde Gud,
Vil jage alle Griller ud,
Og med sin Aande fjerne
Dem fra hver fangen Hjerne.

For Venskab, Kærlighed og Vin
 Vi hæve vil Pokalen,
 Og hver til Bunden tømme sin
 Og lytte til Moralen,
 Som er: Drik Vin af bedste Sort,
 Ej Glædens Rus da svinder bort,
 Imedens her vi solde,
 Ved Glædens søde Bolle.

Hvad min Hustru og mig angik, da tillod vi os at benytte den første gunstige Lejlighed til at slippe bort og begive os til vort fremtidige Hjem, en rummelig Kælderlejlighed paa Rosengaarden. Da vort første Barn var en Pige, og vi hos Figurant Lund havde stiftet Bekendtskab med den elskværdige Danserinde Rosa Price, for hvem vi nærede stor Interesse og Beundring, fik Barnet Navnet Rosa.

Hermed vil jeg afslutte mine Barndomserindringer og Ungdomsoplevelser og overlade det til andre at fortsætte.

*

*

*

Vi vil nu gaa nogle Aar tilbage i Tiden og opfriske Mindet om Madam Rau, som ved Gildet hos Thrane fortalte flere Sagn, af hvilke vi imidlertid kun dengang meddelte det ene, men samtidig forudskikkede en Bemærkning om, at vi senere vilde fortælle de andre to, som hun ved denne Lejlighed fortalte. For at indfri det givne Løfte skal vi her tillade os at gengive disse i versificeret Form.



ANDET KAPITEL

Lacrymæ Christi.*)

Et Sagn i 4 Sange.

I

Om denne ædle Vin jeg nu
Et Sagn fortælle vil
Og efter det berette her,
Hvorledes det blev til.

Engang i længst forsvunden Tid, da endnu her paa Jord
Os Jesus Krist's Disciple højt forkyndte Herrens Ord.
Og vidt omkring i Østerland som Herrens Sendebud,
Med Troens Haab og Kærlighed de trøstigt vandred' ud.

Mens Kejser Nero grumt og vildt udgød de Kristnes Blod
Paa Korsets Træ, hvorfra det flød og strømmed' om dets
Fod.

Da til Puteoli**) nærmed sig et Skib, hvis hele Fragt
Bestod af kristne Fanger, som i Bolt og Jern var lagt.

De samled' skulde føres ind i Kejserstaden Rom,
Hvor Martyrdøden vented' dem ved Kejser Neros Dom.
Ja, Afgudsdyrkeriets Stad var Rejsens sidste Maal;
Derhen, hvor Kristi Helte gik til Gud fra Kors og Baal.

*) Kristi Taarer.

**) En lille Søstad i Nærheden af Neapel.

En Fange var der dog om Bord, som ej i Lænker laa,
 Men frit omkring paa Skibets Dæk blandt Vagten kunde gaa.
 En romersk Borger denne var og ud af agtet Slægt,
 Og derpaa ret som nutildags man dengang lagde Vægt.

Hans Navn var Saulus; men han blev bestandig Paulus
kaldt,
 Ved hvilket Navn han end er kendt i Verden overalt.
 I Tausus født af jødisk Æt den Herrens Tjener var,
 Og Jomfrusønnens Guddomspræg han dybt i Sjælen bar.

Sin Herre Jesus Kristus tro bestandig han forblev,
 Og Troens Sandhedsbreve han til Romerfolket skrev,
 Af egen Drift han nu vil frem for Kejser Nero gaa,
 Og se, om ej Tyrannen han til Mildhed kan formaa;

Om ej han fra en kvalfuld Død formaar at vriste ud
 De Fanger, som skal ofres til en falsk og hedensk Gud.
 Men nu for sine Venner mildt han tolker Skriftens Ord,
 Der viser os den rette Vej til Naadens rige Bord.

Det Bord, hvor der er Plads beredt for alle og enhver,
 Der følger Kristi Læres Bud i Jordelivet her.
 Men ret som Paulus med dem bad om Mod, som Jesus
Krist,
 Til her at lide Martyrdød for Himmeriget hist;

Som Bønnens lette Aandepust mod Himmelbuen steg,
 Og Sorgens tunge Skyer bort for Haabets Stjerne veg,
 Da over Søens Vover højt et Glædesraab der lød
 Fra Fangernes Eskorte, som et herligt Skue nød. —

De Stridsmænd saa, som bag et Slør, den kære Fædrestavn,
 Hvor de engang blev baaret trygt i kærlig Moders Favn.
 Og dette Syn en Glædesstreng berørte i hvert Bryst,
 Og over Søens Vover lød de glades Jubelrøst.

De samlet stod i Skibets Stavn og skued' fuld af Lyst
 Neapels høje Kuplers Guld og Fædrelandets Kyst.
 De blankt polerte Hjelme blev i Luften svunget glad,
 Da tydelig hver Krieger saa sin kære Fædrestad.

Selv Høvidsmanden hæved' højt begejstringsfuld sin Røst,
 Da atter han sit Hjemland ser hist dukke op i Øst.
 Al Disciplin forsvinder brat, og glemt er Fortids Nød;
 Thi Sorg og Savn er vejret bort som Dug for Solens Glød.

Og da nu Skibets Fører brat med kraftig Stemme bød
 De hvide Sejl at bjerge fluks, da Jub'len atter lød.
 Thi ned Latinersejlet gled og standsed' Skibets Fart,
 Rask Ankeret blev kastet ud, til Landgang alt var klart.

II.

Den Høvidsmand nu kaldte frem den gudhengivne Paulus,
 Hvis rette Navn, her alt er sagt, oprindelig var Saulus.
 Han takker denne for hans Raad, der frelste dem paa Havet,
 Da Stormen piskede' det til Skum og mangt et Skib
 begravet'.

Han Paulus Gengæld yde vil ved Landlov ham at give,
 Med Frihed til i Dage tre i Staden at forblive.
 Og kalder derpaa med et Vink paa en af sine Knægte,
 Der skal i Land med Paulus gaa og helst ham intet nægte.

Han med den lærde følge skal og paa ham tage Vare;
 Dog med Fortabet af sit Liv til Fangen Paulus svare.
 Han Paulus stadig lyde skal og Omsorg for ham bære,
 Men efter trende Døgn igen med ham paa Skibet være.

Saa Høvidsmandens Ordre lød, som blev Soldaten givet,
 Der sikkert skulde indestaa for Paulus selv med Livet.
 Og ind mod Landet Skibets Baad henover Bølgen glider
 Med Paulus og hans Følgesvend, der taus hos denne sidder.

Soldaten er ej glad, som maa saa streng en Ordre lyde,
 Imens hans Kammerater frit kan Landlovsglæden nyde.
 Frygt ej, min Søn, jeg flygter ej, saa til ham Paulus taler;
 Kun paa Vesuv jeg bede vil en Bøn, før Solen daler.

Og did til Sommas Sletter hist jeg op dig nu vil føre,
 Hvor du skal Himlen aaben se og Herrens Stemme høre.
 Ved disse Ord Soldaten ej for Livets Tab var bange,
 Og glad og frejdig følger han sin ædle, lærde Fange.

III.

Ad Vejen, som sin slynger langs Golfens skønne Bred,
 Som gamle Venner sammen de hen mod Bjerget skred;
 Hvor smukt som Pyramider Cypresser ranke staa
 Med Toppene højt hæved' mod Himlens rene Blaa;

Hvor Pinjers brede Kroner sig hæver op mod Sky,
 Saa Vandrerer for Solen derunder finder Ly;
 Hvor smukt Oliven blinker som Sølv i Solens Guld,
 Hvis rige Straalevarme har klædt den tæt og fuld;

Hvor Viftepalmen gynger i Zephyrs lette Vind,
 Som liflig Kølning bringer til Vandringsmandens Kind;
 Hvor grønklædt stedse Egen saa stolt og frodig gror
 Og kæmpestor sig hæver af frugtbarsvanger Jord.

Hvor smukt Oranjer gule bag Løbet titter ud,
 Og Laurbærtræet breder sin Krone skøn og prud;
 Hvor Nerierne stande med Knopperne i Brud,
 Og al Naturen priser med Duft og Pragt sin Gud;

Hvor Zederlunden dufter og Daddelpalmen gror,
 Og skjult i Blomsterbuske en Fugleskare boer;
 Hvor Druen dier Ranken, som Barnet Moders Bryst,
 For siden selv at ofre sit Blod til os i Høst.

Mens overalt sig hvælver en Himmel klar og ren,
 Og Uskylds-Blomsten smiler paa Myrthens fagre Gren,
 Soldaten stille lytted' til hvert af Paulus Ord,
 Mens han om Kristus talte, som vandred' her paa Jord.

Hvor Kærlighedens Lære han bragte til os ned
 Og kvalfuld Død paa Korset for Syndeslægten led.
 Hvert Ord fra Paulus' Læber ret faldt i frugtbar Jord,
 Thi trygt den unge Kriger nu Kristi Lære tror.

Med Fred i deres Hjerter de skrede begge op
 Til Sommas høje Sletter, som krandses Bjergets Top.
 Der over Parthenope*) de skuede med Lyst,
 Mens Troens, Haabets Engel tog Bo i deres Bryst.

*) Den jomfruelige, et af Neapels Tilnavne.

De knælede nu begge og bad en stille Bøn
 Til Herren i det Høje, der ofred' os sin Søn.
 Thi Evighedens Stjerne de tydeligen saa
 I Himlens dybe, rene og drømmerige Blaa.

IV.

Nu nærmer sig en Vingaardsmand, der imod Hjemmet gaar,
 En ædel, værdig, gammel Mand med sølverhvide Haar.
 Han venlig hilser dem god Dag, idet han gæstfrit be'r
 Dem følge med til Vignen hist, som de paa Skrænten ser.

De takker for han Venlighed og følger med ham hjem,
 Hvor Gubbens Datter hjerteglad Velkommen byder dem.
 Hun fører dem i Huset ind, hvorom sig Vinen snor,
 Og hvori Gæstfrihedens Fé og Fred og Lykke bor.

Der ristet Brød og saftig Frugt paa Bordet stilles frem
 Af Husets flinke Slaver, som med Flid betjener dem,
 Mens Datteren dem bød en Vin: en herlig Druesaft,
 Som ejed i sit rene Blod en Guddoms Underkraft.

Thi i det samme Øjeblik den over Læben flød,
 Da sænkede i Sjælens Dyb dens Aand sin Himmelglød.
 Forundret Paulus spurgte dem om Underdruens Hjem,
 Og Værten svared': Trindt omkring, hvor nys jeg mødte
 Dem.

Den skød sig op af Jordens Skød ret som ved Trylleri,
 Og ingen Vin paa Verdens Ø dens Duft og Smag er lig.
 Og har I Lyst at høre det, jeg da fortælle vil,
 Hvorledes denne ædle Vin paa Bjerget her blev til.

Ja, I har Ret, Guds Søn han var; til Orde Paulus tog;
 Men ikke den, som I har ment, deri I Jer bedrog.
 Thi Jesus Krist fra Nazaret den ædle Yngling hed,
 Og Død for Menneskenes Synd paa Korset her han led. —

I Sandhed, ja, det kære Navn, fra Gubbens Læber lød,
 I kendte visseligen ham. Ak, fik han Skammens Død!
 Men tal, fortæl os, hvad I ved om ham, den Jesus Krist!
 Hvis milde Øje lukket blev paa Korset her tilsidst. —

Og Paulus talte om Guds Søn i Gubbens gæstfri Ly,
 Indtil at Mørket atter bort for Solen maatte fly.
 Han talte om den Trøst, vi har i Herren Jesus Krist,
 Som er vort bedste Værn og Skjold mod Verdens Svig og
 List.

Han talte om, at Troens Gud er Livets bedste Skat,
 Som føre os til Himlens Lys fra Jorderigets Nat. —
 Og døbte da alt Husets Folk i vor Forlørsers Navn
 Og vandrede ved Dagry hen mod Skæbnens dunkle Havn.

Men af de Taarer, som der flød
 Fra Kristus-Øjet hist
 Den ædle Vin her faaet har
 Sit Navn: Lacrymæ Christ.

Straks efter at Madam Rau havde fortalt dette Sagn, opstod der en Disput mellem Thranes Gæster om den Vin, her var bleven omtalt, idet flere af de Tilstedeværende paastod, at en saadan Vin ikke eksisterede, hvilken Paa-stand blev modsagt af Fortællerinden, som heri under-

støttedes af Rikke, idet de begge forsikrede, at de flere Gange havde nydt af den Vin. Da Steimitz imidlertid vedblivende ytrede sin Tvivl om, at det forholdt sig rigtigt, og Rikke herover syntes at blive noget forlegen og samtidig ligesom spørgende saa paa Madam Rau, udbrød denne skarpt: „Det behøver vi vel ikke at gøre Dem Regnskab for? Vil De ikke tro os, kan De lade være.“ —

Steimitz, som saavel under som efter Maaltidet havde drukket godt, blev meget fornærmet, og det vilde sikkert have udviklet sig til et Skænderi imellem ham og Madam Rau, saafremt Thranes Stedfader ikke var kommet sidstnævnte til Hjælp. Han forsikrede nemlig Steimitz om, at han som Sømand, ikke alene i Palæstina, men ogsaa i flere italienske Søstater havde drukket en saadan Vin, som omtales i Sagnet. Samtidig opfordrede han ham til at gøre sin Husværtinde og Rikke en Undskyldning, fordi han havde tvivlet om deres Sanddrthed, hvilket Steimetz ogsaa gjorde, efter at hans Kone havde hvisket ham et Par Ord i Øret.

Den Beredvillighed, hvormed Steimitz gjorde Madam Rau sin Undskyldning, bevirkede, at hun genvandt sin Tilfredshed, og den glade Stemning ved Gildet led saaledes intet Afbræk.

Madam Rau fortalte nu videre, hvorledes det gik Ridder Theobald von Bruno og hans elskede Rosalinde i Kamp med den grumme Røver Schreckenwald.



Hans Navn var Ridder Schreckenwald, et Navn, han bar
 med Rette;

Thi Mord betegnede hans Vej, ej Blod ham kunde mætte.
 De vilde Lidenskabers Glød var stærk i Mandens Indre,
 Og Had og Hævn og Grusomhed man saa i Øjet tindre.

Hans Borg var stærk som Klippens Grund, hvorpaa den
 kækt var bygget,
 Og hvert et Rum og hvælvet Hal med røvet Guld ud-
 smykket.

Ja, Schreckenwald han var en Skræk langs Donaus Cobol-
 vande,
 Den grumme Røvers Navn var kendt i flere Verdens Lande.

II.

Det var en Sommermorgenstund, da Solens Straaler milde
 Blev hilset af den frie Fugl med Glædens klare Trille.
 Man over Donaus Bølger saa et prægtigt Skib at glide
 Med Glædens Flag paa højen Mast og Sejl som Sneen hvide.

Om Bord stod Ridder Theobald med Bruden, han har hentet
 i Bayern-Land, hvor hun er født og længselsfuld ham
 vented'.

Det unge Par nu sidder fro i Sejlets Læ og Skygge,
 Og hvisker Elskovs søde Ord og drømte kun om Lykke

De taler kun om Kærlighed, om Elskovs Fryd og Smerte;
 De hviler i hinandens Favn, mens Hjerte slaar mod Hjerte
 Han kysser hendes Purpurmund med ungdomsfyrig Varme,
 Imens hun hvilte øm og huld ud i sin Brudgoms Arme.

Just som om hendes hvide Barm han slynger en Mantilje
 Han i det fjerne Øje faar paa Schreckenwalds Flotilje,
 Som bruser frem for fulde Sejl og ind imod dem stævner,
 At sejre over Røverne han sikkert ikke evner.

Den nærmer sig hans lille Skib, hvor alt Forvirring bliver,
 Mens Røverne paa Skjoldet slaar i rovbegærlig Iver.
 Thi Schreckenwald med sine Mænd alt Sværdet ud har
 draget,
 Mens tvende Baade i en Hast til Skibet fast er haget.

Og nu begyndte der en Strid, en Kamp foruden Lige,
 Man hører Hug og Skrig og Suk, og sultne Ravne skrige.
 Højt Theobald sit Værge svang, som alt er farvet blodig,
 Og raaber: „Svende! vær mig tro og vis jer kæk og modig.“

Men Røverne var dem i Tal aldeles overlegen,
 Og mange allerede op paa Skibets Dæk er stegen.
 Man hører hæse Brøl og Suk og Vaabenlarm og Bulder,
 Og Donaubølgen farves rød, hvor den mod Skibet ruller.

Med Skjoldet søgte Theobald sin unge Brud at skærme,
 Mens Schreckenwald med hævet Sværd sig bagfra monne
 nærme,

Og giver Theobald et Hug, som ej han kan parere,
 Og Ridder Bruno segner om og rører sig ej mere.

III.

Da hver en Riddersvend var dræbt, og Dækket fuldt af døde,
 Som snart i Solens Straaleglød for Ravne bliver Føde.
 Da bar den grumme Schreckenwald til en af sine Baade
 Den unge Ridders skønne Brud, som bønlig bad om Naade.

„O, lad mig dø,“ hun bønlig bad, „hos Theobald den kære!
 Vig bort fra mig, Du Bøddelknægt, din vil jeg aldrig være!“
 Hvor meget hun end græd og bad, det ej det mindste
 nytted’;

Da Baadene var fyldt med Gods, det hjemad gik med Byttet.

Da Røverne var dragne bort, fra Østen op det luver,
 Og Vinden fylder Skibets Sejl, det sig i Bølgen duver.
 Det drejer sig for Brisen om og gaar for Vind og Vove
 Med alle dem, som flød i Blod og evig skulde sove.

IV.

Omsider Skibet førtes ind mod Kystens lave Vande;
 Hvori kun Baade flyde kan, og Skibe monne strande.
 To Fiskere bestige det, de stumme blev som Stene,
 Og skuede med Gru og Skræk den rædselsfulde Scene,

Som viste sig for deres Blik, da de betraadte Dækket,
 Hvor de ved Ravnens fæle Skrig til Handling bliver vækket.
 De aner straks, at Schreckenwald slig Hærværk har udøvet;
 Thi alt er farvet rødt af Blod, og Guld og Gods er røvet.

De undersøger hvert et Lig, om ej endnu det aander;
 Men de kan ikke finde et, som sig i Smerte vaander.
 Dog jo! hos Ridder Theobald endnu de Liv opdager,
 Og da fra Skibet bort de drog, de denne med sig tager.

V.

Det var i Efteraarets Tid, da Markerne laa tømte,
 Og hvert et Straa og Blad og Frø om Vintersøvnen drømte.
 Da Fuglen sang sin Afskedssang til Mark og Eng og Skove,
 Og sig i store Flokke svang hen over Land og Vove.

Mens Schreckenwald til Bøhmerland har sendt en Haand-
fuld Svende,
Hvor de udøver Rov og Mord og mange Kvinder skænde.
Da ned fra Borgen Felsenborg drog Ridder Brunos Skare,
En dristig, kæk og tapper Flok, som ej paa Hug vil spare.

De Agstein nærme sig i Hast, hvor der en Brud mon sidde
I Fangenskab hos Schreckenwald og tusind Kvaler lide.
I Spidsen ser man Theobald von Bruno, kæk og modig;
Han fører sine Stridsmænd frem, som Hævn vil tage blodig.

Og Himlen staar de kække bi, som Klippestien følger;
Thi Luna bag den dunkle Sky sit lyse Aasyn dølger.
Vel Skaren naar til Klippens Top, mens alt er tyst og stille,
Hvor op til Borgens Mur i Hast de høje Stiger stille.

Og opad disse nu det gaar med Hurtighed og Iver,
Da tordner pludselig et „Holdt“, og nu til Kamp det bliver.
Thi frem med vilde Raab og Brøl de Røversvende styrte;
En Djævel bor i deres Bryst, som næres ved at myrde.

Men kæk den lille Riddertrop gaar mod den hele Skare;
Thi Ridder Brunos tapre Mænd ej ændser nogen Fare.
De hugge ned for Fode væk, saa Hjelme, Brynjer brage;
Og Røverne for deres Hug maa trække sig tilbage.

Da tordner Schreckenwald et „Holdt“! hvor vil I hen, I
Kryst're?

Og Hovedsmandens strenge Bud paa Stand de alle lystre.
Men det var og det sidste Ord, man af den Røver hørte,
Forinden Dødens kolde Haand hans fæle Hylster rørte.

Thi Bruno Øje paa ham faar og iler ham i Møde;
 For sine Synder Schrckenwald med Livet nu skal bøde.
 Thi med et godt, velrettet Hug han dennes Pande kløver,
 Og død nedstyrter for hans Fod den vilde, frække Røver.

Og efter denne kække Daad
 Er Sejren hurtig vunden;
 Hver Røver, som der ej er død,
 I Lænker fast er bunden.

VI.

De Riddersmænd nu ile ind
 I Borgens hvælvt Haller,
 Mens Ridder Bruno overalt
 Paa Rosalinde kalder.

Han gennemsøger hvert Gemak,
 Hvert underjordisk Fængsel.
 Mens Hjertet banker i hans Bryst
 Af bange Elskovs Længsel.

Paa Rosalinde kalder han,
 Mens vildt omkring han farer,
 Og raaber ud det kære Navn,
 Hvor Ekko kun ham svarer.

Da flygter Haabet fra hans Sind,
 Som sig til Vemod vender,
 Og Kinden bli'er som Døden hvid,
 Man næppe mer' ham kender.

VII.

Det bliver Nat. Hver Riddersmand Morpheus' Bæger
 tømmer,
 Og hviler sig udi hans Hal, mens de om Sejren drømmer.
 Kun Ridder Bruno vaagen er, ham kan ej Søvnens binde;
 Thi Sorgen nu hos ham har Bo i Hjertet dybest inde.

Ved et af Borgens Vinduer staar han stirrende mod Himlen,
 Som om han søgte om sit Haab imellem Stjernevrимlen.
 Hans Tanker fly'er fra Sted til Sted paa deres lette Vinger,
 Indtil de standser deres Flugt ved Sangen, som der klinger.

I Nattens Stilhed sagte ud fra Klippens høj'ste Tinde,
 Hvor han nu Øjet kaster op og ser sin hulde Kvinde,
 Mens Salighed og Haab og Fryd hans Hjerte gennembæver,
 Og glad han op med frejdig Mod sit Hoved atter hæver.

Og stirrer paa sin unge Brud, hvis klare Stemme lyder
 I Nattens Stilhed, øm og mild, og ham Velkommen byder.
 „Hun lever!“ raaber han og bort strax Hjelm og Sværd
 han kaster,
 Og ad den smalle Klippesti han uforfærdet haster.

Han kun sin Rosalinde ser og springer over Kløfter,
 Hvor næppe nok en Ged kan staa, han dristig Foden løfter.
 Han i sit Hjertes Glædesrus kun efter Maalet higer,
 Han frygter ej det aabne Svælg, men trøstig op han stiger.

Han aner ej, paa Fjeldets Top hans Lykkes Haab vil briste,
 Og at det første Skridt, han gør deroppe, bli'er hans sidste.
 Der skiller ham endnu en Kløft fra Hjertets tro Veninde,
 Og i det mørke, skumle Dyb han nu sin Død skal finde.

Da over den han springer kækt, hans Fod ej Fæste finder,
 Og i det samme Øjeblik i Dybet han forsvinder.
 Da lyder et forfærdet Skrig fra Rosalindes Læber,
 Og i den rædselsfulde Stund hun med en Dolk sig dræber.

Den næste Dag man grov en Grav,
 Hvori de tvende kære
 Nu fundet har et Hvilested,
 Hvor de i Fred kan være.

Skjøndt Agstein sunket er i Grus,
 Og Taarnet sammenstyrtet,
 Og smuldret hen de manges Ben,
 Som der blev dræbt og myrdet.

Saa kan end stundom Parret ses
 Staa ved hinandens Side
 Paa Klippens Top ved Midnatstid
 I deres Dragter hvide.

Dette Sagn gav imidlertid Anledning til, at Samtalen imellem Thranes Gæster kom til at dreje sig om Menneskenes gode og slette Handlinger, navnlig fandt Madam Steimitz, der undertiden kunde faa pietistiske Anfald, det upassende ved en saadan Højtidelighed at synge Drikke- og Gadeviser i Stedet for at prise Herren i Salmesang, hvad en kristelig Familie ikke burde undlade.

Til denne Bemærkning svarede Hans Thranes Fader: „Eftersom Alverdens Rigdom ikke er i Stand til at skaffe os nogen varig Glæde, saa maa vi have noget, som kan opmuntre os, og naar vi nyder denne Verdens Goder med

Maade og Forstand, kan der sandt for Dyden ikke være noget ondt deri. Glæden og Kærligheden bør derfor være Sjælen i det menneskelige Selskab, og Forsøg paa at udrydde disse af Hjertet vilde være Oprør imod Skaberen og de evige Love. De kan være overtydet om, Madam Steinitz, at Vorherre ikke vredes paa os, fordi vi her har moret os med at synge muntre Viser.“

Med denne lille Tale vil vi slutte dette Afsnit af Fortællingen og forsøge at tegne et lille Karakterbillede af Hans Thranes Broder for derved at fremstille de store Modsætninger, der var i de to Brødres Karakter og Væsen.



FJERDE KAPITEL

Hans Thrane's Broder.

Ludvig Thrane ejede et ualmindeligt livligt Væsen og et ubetvingeligt Humør, ligesom han var i Besiddelse af en forbausende Færdighed i Forstillelseskunsten, saa at han kunde faa enhver til at tro, hvad han fortalte, selv om det var lutter Opspind fra Ende til anden.

En trofast Ven og jævnaldrende Kammerat havde han i en Mand ved Navn Strilo. Dennes Fader var Ejer af Ejendommen Nr. 15 paa Vesterbro, hvor Thranes Forældre havde haft Bolig, efter at Værtshuset „De tre forgyldte Agterkroge“ var brændt, og hvor han og Søsteren var født.

Da Ludvig Thrane og Strilo var meget hengivne til Billardspil, og ingen af dem formaaede at betvinge denne Lyst, selv efter at de var blevne gifte, fremkaldte dette undertiden smaa huslige Stridigheder, navnlig hos Strilo, idet Manden her stod, som det hedder, „under Tøflen“.

Da de to Venners Hustruer ogsaa var Veninder, kom begge Familier ofte sammen; thi hvor opbragt Madam Strilo end undertiden kunde blive paa Thrane, fordi han ved sine mange, som det syntes troværdige, Meddelelser om vigtige Forretninger foranledigede, at hendes Mand gjorde ham Følgeskab, der stedse resulterede i Billardspil til sent ud paa Natten, saa mildnedes hendes Vrede herover dog i Reglen efter kort Tids Forløb.

Hun morede sig nemlig selv kosteligt ved at høre paa de mange morsomme Anekdoter og vittige Indfald, han stadig ved alle Lejligheder havde paa rede Haand, og et Par Prøver paa hans Opfindsomhed i saa Henseende skal her anføres.

En Dag, da Thrane tilfældig møder Strilo, siger han til ham, at han vilde komme hjem og hente ham den paafølgende Aften, for at de sammen kunde gaa ud at spille nogle Partier Billard. Vennen fortalte ham da, at hans Kone havde været saa ualmindelig vred over, at han var kommet sent hjem, sidst de havde været ude sammen. Herefter skulde hun nok vide at sætte en Stopper for, at han, hvor mange Hundekunster han end hittede paa, oftere fik ham med ud at spille Billard.

Til denne Meddelelse bemærkede Thrane med et lunt Smil, at det alt sammen nok ordnede sig af sig selv, naar han kom til at tale med hans Kone, hvilket Vennen dog meget betvivlede.

Da Thrane den paafølgende Aften indfandt sig hos Strilo, var han øjensynlig i en meget nedtrykt Sindsstemning, hvorfor Vennens Kone betragtede ham med stigende Forundring, idet hun bad ham sidde ned; thi hele hans Optræden bar Præget af en dybtfølt Sørgmodighed, og hans Væsen var saaledes en fuldstændig Modsætning til det, han ellers plejede at udvise. I en blød og tungsindig Tone takkede han Madam Strilo og tog Plads paa den tilbudte Stol.

Madam Strilo, hvis Nysgerrighed ved den for hende saa uforstaaelige Forandring i hele Thranes Opførsel var blevet vakt, spurgte denne i en deltagende og opmuntrende Tone: „Hvad er der dog i Vejen med Dem? — Er der gaaet Dem noget imod? — Er De syg?“ —

Thrane drog et dybt Suk og svarede med sørgmodig

Stemme, som om han søgte at beherske en dyb Sorg: „Ak, Madam Strilo, Gud give, det ikke var andet; af en Sygdom kunde man dog nære Haab om atter at komme sig; jeg vilde langt hellere være syg end lide under det, der piner mit Hjerte.“

„Hvad er der da i Vejen?“ udbød Madam Strilo, hvis Videbegærlighed yderlig blev vakt ved det, hun saa og hørte; „sig os det! De ved jo, vi er Deres oprigtige Venner.“

„Ja, jeg ved det, Madam Strilo. — Jeg ved, at De trods min store Ubesindighed og de mange Fornærmelser, jeg ved mine Kaadheder har tilføjet Dem, vedblivende er mig god, og jeg vilde ønske, at De i dette Øjeblik ikke helt maa have tabt Tilliden til mig, som jeg nu saa haardt trænger til.“

„Hvad er det? — De maa sige os det; har De haft Pengetab?“

„Ak nej, Madam!“ udbød Thrane, „det vilde langtfra være det værste.“ —

„Men hvad er det da, De fejler?“ raabte Madam Strilo, idet hun deltagende nærmede sig Thrane og bad ham betro sig til dem og sige, hvad det var, der pinte ham. Samtidig gjorde hun en Pantomime til sin Mand, og denne bad nu ligeledes sin Ven om at betro sig til dem og sige, hvad der havde sat ham i en saa sørgmodig Stemning. Dette gjorde han nu ogsaa, idet han med graadkvalt Stemme fortalte dem, at hans Kone vilde skilles fra ham.

Ved at høre dette for Madam Strilo forbauset op og raabte: „Det er da ikke muligt!“

„Jo, det er desværre alt for sandt, og det bliver vist min Ulykke,“ svarede Thrane med skælvende Stemme.

Da Madam Strilo hørte ham udtale sig saaledes og saa Taarerne staa ham i Øjnene, sagde hun til sin Mand: „Hvad

siger du til det?“ og vedblev: „Jeg vil straks gaa hen til Vilhelmine og tale alvorligt med hende og høre, hvad der kan være i Vejen, siden hun har faaet saadanne Nykker.“

Straks efter denne Bemærkning udbød Thrane med bedende Stemme samtidig med, at han førte sit Lomme-tørklæde i Øjnene som for at bortviske en Taare: „Ja, gør det, Madam Strilo, jeg vil hele mit Liv være Dem taknemmelig, dersom De kan formaa min Hustru til at opgive sit Forsæt.“

„Frygt ikke,“ svarede Madam Strilo, „jeg skal nok faa hende omstemt,“ og tog i det samme sin Hat og sit Sjal paa, medens Thrane bønlig bad hende om endelig hurtigt at komme tilbage, for at han kunde erfare sin Skæbne, hvilket hun ogsaa lovede, idet hun skyndte sig af Sted til sin Veninde; men faa Minutter efter hendes Bortgang forlod ogsaa begge Vennerne Huset, glade og fornøjede over at have faaet Madammen narret bort.

Da Madam Strilo traadte ind til sin Veninde, som hun traf beskæftiget med at reparere sin Mands Skjorter, blev denne ved Synet af sin Veninde meget glad, men tillige noget forundret over hendes uventede Besøg og spurgte, hvad hun kunde tilskrive Æren af dette. Madam Strilo, som straks ved sin Indtræden havde bemærket, hvad Madam Thrane bestilte, og derved var bleven lidt betænkelig, svarede imidlertid, at hun vel nok kunde tænke sig Grunden. —

Da Vilhelmine nu bemærkede Madam Strilos alvorlige Ansigt, spurgte hun denne om, hvad der gik af hende?

„Ja, det maa jeg nok spørge dig om, som vil skilles fra din Mand!“

„Jeg!“ udbød Vilhelmine, idet hun opslog en høj Latter, medens Madam Strilo, med halvaaben Mund, forbavset betragtede Vilhelmine, som syntes at mere sig koste-

ligt over, hvad hun havde sagt. Det gik nu op for Madam Thrane, at det hele havde været Komediespil fra Mændenes Side for derved at faa hende bort fra Hjemmet, og at de sikkert nu var ude og spille Billard.

Efter at Madam Strilo en Stund i en harmfuld Sindsstemning havde talt med Veninden om det passerede, forlod hun hende omsider meget ærgerlig i Sindet over den latterlige Rolle, hun havde maattet spille.

Da nu Thrane og Strilo sikkert havde indset, at de i den Komædie, de havde opført, var gaaet temmelig vidt og derved havde gjort sig værdig til en god Portion Skænd, foreslog Thrane at udsætte Hjemkomsten saa længe som muligt, hvilket Forslag vandt Vennens Bifald.

Da denne omsider foregik, og Thrane var naaet til sit Hjem, listede han sig for ikke at udrive sin Hustru af Søvnens Arme, hvori han antog hun hvilede, saa sagte som muligt ind. Han tog imidlertid fejl, thi Vilhelmine udbrød straks ved hans Indtræden i deres Sovekammer: „Det er saamænd en pæn Tid, det behager dig at komme hjem paa; Klokken er straks et.“

„Du tager fuldstændig fejl, kære Kone; Klokken er ikke mere end lidt over 10.“

„Tror du nu ogsaa, du kan bilde mig det ind?“ svarede Konen.

„Jeg forsikrer dig, det er sandt, hvad jeg siger.“

„Aah, dine Forsikringer kender jeg nok; jeg har for over en halv Time siden hørt Uret paa Fruekirke slaa 12.“ —

„Ja; men du har vel ogsaa nok hørt, at der Kludder i Urværket?“

„Det har jeg ikke hørt noget om, det er vist i din Fantasi der er Kludder; men nu skal jeg tænde et Lys,

for at du af vort eget Ur kan blive overtydet om, at det er sandt, hvad jeg siger.“

„Lad det bare være, gør dig ingen Ulejlighed, kære Kone, — jeg kan forsikre dig, jeg lyver ikke.“

Da hans Kone alligevel efter nogle forgæves Forsøg fik Lyset tændt og hæver det op mod Uret, slog det lige i det samme 1, og hun udbød: „Nu kan du da selv baade høre og se, det er rigtigt, hvad jeg siger, Klokken er 1.“

Dertil svarede han meget bestemt: „Nej, den er ej, for det gaar ogsaa ravruskende galt.“

Ved at høre denne Paastand blev Konen vred og paa-stod nu paa det bestemteste, at Uret gik rigtigt, og da de ikke kunde blive enige om det Spørgsmaals Løsning, udbød Thrane i en meget fornærmet Tone, idet han pegede paa Uret: „Naa, ja, saa tror du altsaa bedre paa saadan et usselt Værk, som borholmske Børn sidder og makker sammen, end du tror paa, hvad din ægteviede Mand siger.“

„Ja, i dette Tilfælde tror jeg ikke paa, hvad du siger, og naar jeg har Ret, vil jeg ogsaa have Ret.“

„Ja vist, I Fruentimmer vil altid have Ret, og Humlen er altsaa, at jeg gør dig Uret og lyver.“

„Det siger jeg ikke, du gør.“

„Hvad gør du ikke! sagde du ikke lige nu, du havde Ret? altsaa har jeg efter din Mening Uret.“ —

Hans Hustru bad ham nu, for at faa Ende paa deres unyttige Trætte, skynde sig at komme til Ro, da hun ikke fandt det Umagen værd længere at disputere om, hvad Klokken var, hvilken Opfordring hendes Mand efterkom, og det varede ikke længe, før Ægteparret blidelig indslumrede.

Som Følge af den berettigede Harme, Madam Strilo følte over den latterlige Stilling, hun ved Thranes grove

Spøg var bleven stedet i, søgte de to Familier i lang Tid ikke Omgang med hinanden, hvad der dog for Vilhelmines Vedkommende ikke var særlig føleligt, eftersom hun var stærkt optaget af at sy franske Korsetter, hvori hun havde erhvervet sig en overordentlig stor Færdighed og derved samlet en stor Mængde Kunder, saavel private som handlende, saa at hun omsider drev en stor Forretning med den Artikel, hvorved hun tjente saa meget, at hun kunde bestride alle de Udgifter, deres Husholdning medførte.

Hendes Mand behøvede saaledes kun at beskæftige sig med det Arbejde, han interesserede sig for, nemlig paa Auktioner at købe alle mulige forskellige Sager for atter at sælge dem med mere eller mindre Avance.

Da han ved en saadan Lejlighed havde købt nogle Uldvarer, gik han ind i en Uldforretning i Grønnegade for muligvis der at afsætte dem. Han aabnede straks for Bylden, hvori han havde Varerne, og da Butikens Ejerinde for bedre at kunne bese disse nærmede sig Vinduet, saa de begge til deres store Overraskelse, at de kender hinanden. — Konen er nemlig gift med en god Bekendt af Thrane ved Navn Johansen, som tidligere havde været Sømand, men ved et Ulykkestilfælde havde mistet det ene Ben. Børn havde de ikke sammen, men Konen, som var Enke, da hun blev gift med Johansen, havde en Søn. — Denne var et meget forfaldent Subjekt, der stadig pressede Moderen for Penge, som han i Reglen ogsaa fik, da hun var noget eftergivende over for ham, hvad der bevirkede, at hun meget stærkt maatte indskrænke sine huslige Udgifter.

Under Samtalen fortalte hun, at de boede i den tilstødende Ejendoms Bagbygning, hvor hendes Mand beskæftigede sig med at indbinde Bøger, hvilket han havde

lært, efter at han havde mistet sit Ben. Hun selv passede udelukkende Butiken.

Paa Thranes Spørgsmaal om, hvorledes hendes Mand havde det, beklagede hun sig stærkt over ham, og sagde blandt andet:

„Tænk Dem, medens jeg trolig passer min Butik, gaar min Mand uden videre Omstændigheder bort fra Hjemmet for at spille Billard, og ikke nok med det, undertiden tar han sig ogsaa en Gibser hos Destillatøren i Tugthusporten, og jeg arme Kone ved intet levende Raad for, hvorledes jeg skal bære mig ad med at forebygge det. Kan De ikke, Thrane, give mig et godt Raad, hvorved jeg kunde forhindre dette?“

„Jo—o, det kunde jeg maaske nok,“ svarede denne.

„Saa gør det! — dersom Deres Raad er godt, køber jeg hele det Parti Uldtøj, De har,“ sagde Madam Johansen.

„Saa skal De saamænd ogsaa faa et, Madam, der nok skal forhindre Deres Mand i at forlade Hjemmet uden Deres Tilladelse.“

„Hvorledes da?“ spurgte Madammen.

„Det skal jeg sige Dem. — De kan jo hver Morgen, naar De gaar ned i Butiken, tage Deres Mands Træben med, og saa kan De jo ved passende Lejligheder, hvor De anser det for at være nødvendigt at lade ham komme paa Gaden, laane ham Benet.“

Thrane havde imidlertid næppe faaet Ordene udtalt, førend Madam Johansen udbrød: „De har Ret! at jeg ikke har tænkt paa det før, kan jeg ikke begribe.“ —

Handelen blev nu afsluttet om Uldvarerne, og straks efter, at Thrane havde forladt Butiken, gik han op til Johansen, som ved hans uventede Besøg blev meget glad, særlig da Thrane ved Afskeden satte ham Stævne i et bekendt Værtshus, hvor de skulde mødes den paafølgende

Dag for at spille nogle Partier Billard; men han paalagde Johansen ikke paa nogen Maade overfor sin Kone at omtale, at han havde besøgt ham. —

To Dage efter sit Besøg hos Johansen modtog Thrane et Brev fra denne, hvori han gjorde ham bekendt med den beklagelsesværdige Situation, han ved sin Hustrus ukærlige Sindelag var stedet i, og bad Thrane bevise ham den Tjeneste at gaa ind til hende og foreholde hende det grusomme i hendes Handlemaade, for muligt derved at formaa hende til atter at give ham Træbenet tilbage, hvilket han haabede vilde ske, naar Thrane kunde faa hende til at indse det skandaløse i, at en hæderlig Mand, der havde været saa ulykkelig at miste sit ene Ben, maatte bede sin Kone om at laane sit Træben, naar han skulde ud.

Dagen efter, at Thrane havde modtaget Johansens Brev, indfandt han sig ved Mørkets Frembrud hos denne med et Træben, som han havde købt hos en Marskandiser, og som han nu forærede ham, samtidig med, at han instruerede ham i, hvorledes han skulde bære sig ad med at narre sin strenge Kone. Navnlig paalagde han ham, naar han var ude, at være meget forsigtig med spirituøse Drikke, samt gaa tidlig hjem og ikke forsømme at gemme Benet under Sengen.

Dette lovede Johansen, og med et af Glæde straalende Ansigt takkede han Thrane for Benet; og det lykkedes nu ogsaa Johansen paa den ham af Vennen anviste Maade ubemærket af Konen i nogen Tid at benytte Benet.

Efter dette lille Karakterbillede af Hans Thranes Broder, vil vi fortælle efterfølgende Tidsbilleder.



FEMTE KAPITEL

Tidsbilleder.

Paa Vesterbro, hvor Værtshuset „De tre forgyldte Agterkroge“ var nedbrændt, var der opført en 2 Etages Hjørneejendom med Facade saavel til Bagerstræde som til Vesterbro. Ved Opførelsen af denne indtraf en meget sørgelig Begivenhed, hvorved Madam Rau tilsatte Livet under Omstændigheder, som i det paafølgende nærmere vil blive omtalt.

Da som bekendt Madam Rau var meget flittig anlagt og ikke generede sig for at deltage i hvilket som helst Arbejde, der angik Vedligeholdelsen eller Forbedringen af hendes Ejendomme, saa var det ikke til at undres over, at hun for at kunne følge Arbejdets Gang ved den Bygning, hun lod opføre, stadig færdedes paa de ved Bygningen anbragte Stilladser og de til disse opstillede Stiger.

Idet hun som sædvanlig en tidlig Morgen steg op til Stilladsets øverste Rapo og satte sin Fod paa denne, gav den efter og gled ud, hvorved hun styrtede med og paa-drog sig i Faldet saa alvorlige Kvæstelser, at disse kort efter medførte Døden.

Det var selvfølgelig med dyb Smerte, at Koralie, som paa dette Tidspunkt i flere Aar havde været gift med Poul

de Frees, med hvem han allerede havde flere Børn, modtog Budskabet om den ulykkelige Katastrofe, hvorved hendes Tante tilsatte Livet.

Familien beboede paa den Tid en meget stor Landejendom i Nærheden af Horsens, som Koralies Mand bestyrede for sin afdøde Faders Broder, hvem det var lykkedes under den franske Revolutions Rædselsherredømme at flygte ud af Frankrig og saaledes undgaa Guillotinen, hvorunder Broderen, Pouls Fader, mistede Livet.

Pouls Onkel, der i flere Aar havde flakket om i Tyskland, Holland, Belgien og flere andre Lande, hvor han overalt havde ført et lystigt Liv, havnede omsider ved Horsens, hvor han købte sig den her nævnte Landejendom, som hans Brodersøn bestyrede. — —

Før vi tager Afsked med dette lykkelige Ægtepar, vil vi give et Eksempel paa, hvor lidet den menneskelige Snildhed og Kløgt formaar at beregne Fremtidens Tilskikkelser:

Koralies Moder havde troet ved paa den før omtalte hemmelighedsfulde Maade at sende sit Barn op til Danmark, hvor hendes Søster Nicolette Rau var bosiddende, at gøre det umuligt for Faderen at finde sin Datter; desuagtet finder han hende som sin Brodersøns Hustru.

Politiet, der straks var blevet underrettet om, hvorledes Madam Rau var kommen af Dage, lod for at komme til Klarhed, om Dødsfaldet skyldtes et Ulykkestilfælde eller en Forbrydelse, Stilladset undersøge ved sagkyndige. Disse kom til det Resultat, at der forelaa en Forbrydelse, idet de Brædder, hvorpaa den nedstyrtede havde sat sin Fod, var blevne løsnede i deres Forbindelse med det øvrige faste Stillads. Som Følge heraf blev der foretaget flere Arrestationer, men desuagtet lykkedes det ikke at opdage Gerningsmanden til denne Niddingsdaad.

Politiet var paa den Tid langt fra saa pligtopfyldende

og samvittighedsfuldt som nutildags. Der herskede et stærkt udviklet Bestikkelsessystem i alle Samfundsklasser, og Stikordet var altid det samme, nemlig: „Naar du smør godt, saa køør du godt“. Denne „Smørelse“, hvad enten den bestod i Penge eller andre Gaver, gik under det uskyldige Navn „Sportler“, og det ansaas paa ingen Maade for uhæderligt at modtage saadanne Stikpenge. Et Eksempel paa, hvorledes Datidens Politibetjente erhvervede saadanne Sportler, vil vi her give, som, naar det var Bønder, der ydede dem, for det meste bestod i Naturalier, saasom Smør, Æg og Ost, samt de af Københavnerne saa ydede Sigtekager*) og andre Fødevarer.

Bønderne maatte, naar de vilde forhandle deres Produkter paa Byens Torve eller fra dens Gæstgivergaarde, erlægge en Afgift, som afkrævedes af dem ved en Accisebod, der var beliggende c. 500 Alen uden for hver af Byens 4 Porte. Da det for Bønderne var en stor Fordel at være imellem de første, der mødte paa Torvet, gjaldt det om at naa saa hurtig som mulig ind til Toldstedet og saaledes blive imellem de første, som blev ekspederede, naar Portene til Byen aabnedes. Den lange Række af Bøndervogne, der om Morgenen paa Torvedagene holdt og ventede paa at blive ekspederede ved Boden, naaede undertiden fra denne helt ud forbi Assistents Kirkegaarden og paa Vesterbo ud forbi Jernporten, som laa ved Værnedamsvejen, hvor Frederiksberg Allé begynder. Paa Østerbro var Vognrækken derimod kortere.

Naar nu en af Langvejsbønderne omsider naaede til en af de nævnte Rækker, skulde han selvfølgelig slutte sig til den bagerste Vogn i samme, men hvis han forstod Forholdene og havde Lyst til at smøre, kørte han udenom

*) Meget store runde Brød.

de andre Vogne og fortsatte sin Kørsel indefter, indtil han blev stoppet af Politibetjenten, som skulde holde Orden og vise en saadan tilbage til den Plads, der tilkom ham, bagerst i Rækken. Dette skete imidlertid meget sjældent, thi den anholdte klarede sig for det meste ved paa Betjentens Udraab: „Hvor vil du hen?“ at svare, at han var paa Vej med noget Smør og andre Fødevarer til en Politibetjent der paa Broen.

Dette besvaredes i Reglen af Betjenten med Udraabet: „N—aa—h, det er maaske de Varer, min Kone har bestilt“, og naar Bonden hertil svarede „Ja“ ! bad han denne følge sig og ledte Bonden til sit Hjem, der som oftest var paa selve Broen, hvorefter denne, naar Varerne var afleveret, med sit Køretøj fik Plads imellem de forreste Vogne og saaledes blev blandt de første, der ekspederedes af Tolderne, hvorved han kom tidlig til Torvs og sine Varer hurtig afsat.

Politibetjentenes Uniform var meget iøjefaldende og bestod i en rød Kjole med grøn opstaaende Krave, gule Knæbenklæder, hvide Strømper og halvskafte Støvler; paa Hovedet bar de en trekantet Hat og om Halsen et hvidt Tørklæde, som var viklet flere Gange om denne. I Haanden havde de en tyk Spanskrørstok med Metalknap.

Til Trods for, at det om Søndagen kun var tilladt at arbejde til Kl. 9, lod dog Hans Thrane, naar det viste sig nødvendigt, sine Folk arbejde hele Søndagen, da Betjenten, som i den Del af Byen førte Patrouillen*) og skulde paase, at saadant ikke fandt Sted, af visse Grunde undgik, saavidt det var ham muligt, at blive Vidne dertil, hvori han blev understøttet ved, at Thrane udsatte en Vagtpost ved

*) Helligdagspatrouillen, der oprindelig skulde omfatte to Politibetjente og Vægttere, bestod som oftest kun af een Politibetjent.

Enden af Nørregade, hvorfra Patrouillen altid kom, for det meste til en bestemt Tid af Dagen.

Hvor usandsynligt det end lyder, satte han sin treaarige Søn paa Vagt lige for Enden af Nørregade, thi her begyndte Bakken, der førte op til Volden. Bakkens Side var stensat, og den nederste Sten var af Højde som en almindelig Skammel, hvorpaa et Barn bekvemt kunde sidde, og hvorfra man kunde se langt ned ad Nørregade.



En Politibetjent 1807.

Paa denne Sten blev Drengen anbragt og fik det Hverv at passe paa, naar Politiet kom nede i Gaden, og saa snart han saa det, skulde han straks løbe hen og fortælle det til Rebslaggerne, som arbejdede tæt ved det Sted, hvor han sad, og de skyndte sig da ind i Skurene, til Politiet var passeret forbi.

Dette vigtige Hverv udførte Barnet flere Gange til stor Moro saavel for Faderen som for dennes Folk; da Drengen nemlig endnu ikke kunde tale rent, var det meget pudsigt for dem at se ham komme løbende saa stærkt, han kunde, og med advarende Mine udbryde: „Nu tommer Bessefa'r!“

Grunden til, at Hans Thrane kunde sætte sin lille Søn paa den Post, var, at Drengen antog enhver, som var iført den af ham saa kendte Politiuniform, for at være hans Bedstefader, og netop denne fejle Anskuelse satte ham i Stand til at beklæde den ham betroede Post.

*

*

*

Da Hans Thranes Forretning stadig var i stor Fremgang, og hans Indtægter i Forhold hertil i stærk Stigen, tillod hans Tid ham ikke længer at forrette Tjeneste som Tambour ved Borgervæbningen, hvorfor han frasagde sig denne. Men han maatte saa som menig Kombattant deltage i Korpsets Øvelser ved Kanonerne paa det saakaldte faste Batteri paa Amagerfælled. Ved en Udmarsch til en saadan Øvelse kom han til at befinde sig i en saare pinlig og lattervækkende Stilling, som endog overtraf den, han i sin Tid var i hos Oberstløjtnant Torp, da han fremstillede sig i sin Konfirmationsdragt og ansøgte denne om Pladsen som Tambour ved Korpset.

Da ved Foraarstid Øvelserne skulde til at begynde, og han som sædvanlig var stærkt optaget af sin Forretning, havde han bedt sin Hustru om at tage hans Uniform frem fra dens Opbevaringssted og lade den rense og saaledes ligge parat til at tage paa, naar han skulde af Sted. Men da det samme Dag var hendes Moders Fødselsdag, og hun som sædvanlig var stærkt optaget af sin store Hus-holdning, hvortil hun ikke havde anden Hjælp end den, hendes unge Svigerinde Henriette kunde yde hende, saa forglemte hun at fremlægge og efterse nævnte Uniform, før hun med sine tre Børn gik til sin Moder.

Da nu Thrane i Hastværk kom hjem og ikke saa sin Uniform, raabte han, idet han smed sin Frakke: „Henriette! hvor er min Uniform!“ Søsteren ilede straks ind til Broderen; men da hun intet havde hørt om Uniformens Fremlæggelse, løb hun hen til et Rum ved Opgangen til Trappen, hvorfra hun hurtig kom tilbage med Uniformen, som saa alt andet end proper ud.

Thrane skænder og bander, imedens han ifører sig denne, hvis enkelte Stykker Søsteren afbørstede, saa godt som den knappe Tid tillod det.

Oh Skræk! Da Thrane fik Kjolen paa, saa han til sin Rædsel, at der var foregaaet en alvorlig Reduktion i de to Rader blanke Messingknapper, som skulde lukke og pryde den røde Spidskjoles Brystparti. Disse blanke Knapper havde nemlig længe stukket hans ældste Pøde i Øjnene, hver Gang han besøgte Pulterkammeret, og til sidst udøvet en saadan Tiltrækningskraft paa ham, at han ikke formaaede at beherke sin Lyst til i alt Fald at besidde nogle af dem, hvorfor han efterhaanden afskar nogle. Dette førte til, at da Faderen var iført Uniformen, viste det sig, at de fleste Knapper manglede, idet der kun fandtes fire Knapper paa den ene og tre paa den anden Side af Uniformen.

Henriette søgte imidlertid paa bedste Maade at stille Broderens Vrede og heftede nogle store Naale ind, hvor Overfaldet gabede, medens Broderen, ærgerlig som han var, lovede Sønnen, der til alt Held i dette kritiske Øjeblik var uden for Faderens Rækkevidde, nogle vældige Tamp, og ilede efter at have kastet Sabelgehængen over Skuldrene af Sted til Alarmpladsen, hvortil han ankom meget forpustet og stillede sig ind i det bagerste Geled, lige i det Øjeblik Obersten kommanderede ret; men da der umiddelbart derefter blev kommanderet „Sabel ud“, var det Hans Thrane, trods Anspændelse af alle Kræfter, umuligt at faa sin Sabel ud.

Det er en Selvfølge, at den komiske Figur, Thranes Person kom til at udvise ved hans mange, men stedse forgæves Forsøg paa at trække Sabelen ud af Skeden fremkaldte almindelig Munterhed blandt de omkringstaaende Kammerater.

Da Bataillonskommandøren imidlertid ikke havde observeret den latterlige Situation, hvori Hans Thrane befandt sig, kommanderede han, Afmarch med Sektioner til

Venstre: „Bataillon March!“ og samtidig lod Musikken sine oplivende Toner høre, medens Thrane med Sablen i Skeden maatte følge Trop med sine Sidemænd, som paa hele Udmarchen til Øvelsespladsen til stor Ærgrelse for ham morede sig kosteligt over den pekrære Stilling, hvori han befandt sig.

Da Korpset omsider var ankommen til Øvelsespladsen og Sablen kommanderet i Skeden, og Mandskabet var fordelt ved Batteriernes Kanoner, kaldte 4de Kompagnis Kaptajn, hvorved Thrane stod, denne frem og befalede ham at række Sablen ud, hvilket han nu atter til stor Moro for de omkringstaaende gentagne Gange med Anspændelse af alle sine Kræfter forgæves forsøgte.

Da imidlertid flere af de omkringstaaende Borgere ansaa det for en let Sag at trække Thranes Sabel ud af Skeden, erholdt disse Kaptajns Tilladelse til at gøre Forsøget. Resultatet blev det samme. — Først da tre Mand holdt fast i Skeden, medens tre andre trak i Sablen, lykkedes det dem at faa den ud, og det viste sig nu, at Sablen havde været fastrustet til Skeden helt ned til Dupskoen.

Denne sørgelige Kendsgerning, at Sablen havde siddet for fast og Knapperne for løse, resulterede i, at Thrane, medens det øvrige Mandskab betjente Kanonerne, maatte staa paa et og samme Sted og se paa Øvelserne, og først da disse var sluttede, og der holdtes Hvil, fik han Lov til at gaa hjem med Paalæg om Dagen efter i fuld pudset Uniform at give Møde hos selve Bataillonskommandøren.

At Finalen paa denne komiske Scene efter et Replikskifte mellem Thrane og hans Hustru og deres ældste Pode for Drengens Vedkommende blev noget tragisk, vil Læseren sikkert kunne tænke sig.

Hvad Fornøjelser angik, da var Københavns Indvaanere paa den Tid ikke forvante; deres Sommerfornøjelse be-

stod for det meste i smaa Skovture med tilhørende Besøg paa Dyrehavsbakken eller Udflugten til Frederiksberg Have Onsdag og Søndag for at høre Taffelmusiken og se Kong Frederik den VI. med sin Dronning, Marie Sofie Frederikke og deres Børn i pragtfulde dekorerede Baade blive roede igennem de derværende Kanaler.

I den første Baad var et uniformeret Musikkorps anbragt, medens Hoffets Herrer og Damer var placerede i de efterfølgende Baade. Under Sejladsen morede Kongebørnene sig med at kaste Brød til de mange tamme Svaner, som svømmede i Kanalerne.

Om Sommeren efter Kildetidens Slutning opslog Kraftkunstnere, Tryllekunstnere, Gymnastikere, Menageri- og Panoramæjere og flere andre gerne deres ambulante Boder paa Byens Torve, aabne Pladser eller i dens Forstæder, navnlig var Vesterbro en ypperlig Plads for disse Fremvisninger.

Her havde gosaa Slagterne deres Boliger og Slagterier, og der fandtes dengang næppe en Ejendom paa Vesterbro, hvor der ikke var Slagteri. Slagterne betragtede derfor denne Forstad som deres Domæne, hvorved de gjorde sig meget forhadte, navnlig ved, at saavel deres Børn som Læredrenge kastede blodige Indvoldsdele af de slagtede Kreaturer ud paa de unge, glade Københavnerne, naar de i deres fulde Pynt passerede Vesterbro for at begive sig til Frederiksberg, Søndermarken eller et af de deromkring beliggende Forlystelsessteder.

Paa Kongens Nytorv havde en Enke ved Navn Klat opført et stort Telt, hvori hun fremviste en Elefant, som efter Sigende var den største, der nogen Sinde var blevet fremvist i Europa. Dyret kaldte hun for sin Skat, og da hun skulde rejse, underrettede Adressecomptoirs Efterretninger Publikum om, at Madam Klat snart forlod Køben-

havn med sin Skat, og at man derfor ikke maatte forsømme at aflægge et Besøg i hendes Telt.

Af ekvilibristiske Præsentationer skal vi her nævne den berømte Linedanser Roar, som optraadte i København i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede. Hans Tov gik fra den højt beliggende Platform i Rosenborg Slots Spir og strammedes med Tallier, der var anbragt om Foden af de paa Volden ved Gothersgade staaende Træer. Paa den i en saa svimlende Højde anbragte Line gik Roar med en Sæk over Hovedet, saavel forlængs som baglængs, ligesom han ogsaa bar et Komfur ud paa Linens Midte, hvor han bagte sig en Pandekage.

Disse Præsentationer, som Kongehusets Medlemmer undertiden overværede, fik imidlertid en brat og sørgelig Ende, thi da Linedanseren for sidste Gang i København viste sin Kunst, lød der pludselig fra de talrige Tilskuere, der i aandeløs Spænding betragtede hans forvovne Færd, et hvinende Skrig, og i samme Øjeblik laa Roar med knuste Lemmer døende paa Jorden. Da de tililende varsomt løftede ham op, aabnede han Øjnene og spurgte: „Faldt jeg, eller knak Tovet?“ og da man sagde ham, at Tovet var sprunget, udbød han: „Gud ske Lov, saa dør jeg dog som en Kunstner.“ — — —

Imidlertid aabnede Georg Carstensen den 15de August 1843 sit Tivoli, hvis Omgivelser dengang var ualmindelig smukke og idylliske, idet Etablissementet paa nævnte Tid var omgivet af et langt større Vandareal end nutildags. I dette laa der flere smaa, løvrige Øer, og paa den største af disse, som blev indlemmet i Tivoli Aaret efter, at dette var blevet aabnet, fandtes flere kæmpestore Piletræer, Kastanier, Birk, Ahorn og andre Træsarter. Da mange af Sidegrenene paa de Træer, der stod i Øens Yderkant, gik helt ned til Vandet, dannede disse i Forening med de andre

derstaaende Træer et skyggefuldt og smukt Hegn for en Spaseregang, der langs Søen snoede sig rundt om Øen. Denne var dannet terrasseformigt og højt beliggende, og paa dens øverste Platform var der opført en taarnformig Restaurationsbygning, hvor der var opstillet et Teleskop, hvor man kunde divertere sig med astronomiske Observationer. Til Øen førte en Bro, og for at passere denne maatte man erlægge 1 Sk. i Bropenge, hvilket Tivoli-gæsterne fandt mindre behageligt. Imidlertid indbragte dette lille Beløb Etablissementet i en Saison 1500 Rbd.

Disse Øer dannede i Forening med de paa den anden Side af Søen beliggende og bevoksede Skrænter, Volde og Bastioner en prægtig og malerisk Baggrund mod Byen.

I flere af Øernes Træer havde glade Tivoli-gæster til Minde om en fornøjelig tilbragt Dag eller anden glædelig Begivenhed indskaaret hjerteformede Figurer, hvori der for at betegne og mærke en saadan Dag var anbragt Navn, Dato og Aarstal, ligesom der undertiden ogsaa var indskaaret Sentenser. Saaledes stod der i et Træ:

„Kærlighed er ikke Had, og Kildevand er ikke Mad“ .
Under dette var af en anden Haand indskaaret:

„Men det kan blive Had og Mad“ .

I denne Glædeshave kunde Datidens ikke forvænte Københavnerne deltage i mange forskellige Forlystelser, som deres Adgangsbillet her gav Ret til at nyde, og som bestod af Koncert, Dans, mimiske, ekvilebristiske, gymnastiske og andre Forestillinger, ligesom der om Søndagen og Festdage gaves Fyrværkeri og Vouxhal.

Foruden de her nævnte Fornøjelser kunde man ogsaa overvære Cirkusforestilling, besøge Tryllekunstneren Bils, benytte Karrusel, Rutschebane, Gynges m. m. Til disse Forlystelser hidkaldtes besøgende ved Klokkespil, Tromme-hvirvel, Trompetfanfare eller anden Jubeltone. Selvfølge-

lig maatte man for at deltage deri erlægge Ekstrabetaling. Hvad de blinde Sangere, Svovlstiksælgere og de andre ulykkelige Krøblinger angaar, da var det yderst sjældent, at de forgæves udstrakte Haanden om Hjælp til de glade Tivoligæster.

Da saadanne ulykkelige Personers Tilstedeværelse paa den omtalte Forlystelsesanstalt kan synes noget usandsynlig, og det ingenlunde er min Hensigt bevidst at fremføre Unøjagtigheder med Hensyn til det kulturhistoriske Stof i denne Fortælling, vil jeg henvise til hvad den bekendte Rejsende I. G. Kobel skriver herom. Denne Rejsende besøgte Tivoli i Aaret 1844, og i en rosende Artikel om sit Besøg omtaler han de nævnte Tiggere og omvandrende Sælgere, om hvilke han blandt andet siger:

„De i Buskene eller paa smaa Øer forstukne Konditorier, de unge Piger, der handler med Cigarer i Bazaren, Svanerne paa Stadsgraven, som man kunde fodre, alt var udsøgt, selv de ulykkelige, der bad om Almisse bagved de smukke Lampeguirlander. Jeg saa ingen blandt dem, hvis Udseende saarede Øjet; de bestod af blinde og af gamle, vel fattige, men dog anstændig klædte Koner, to Slags Betlere, der opfyldte Hjertet med mild Medlidenhed, uden at skære i det.“

Før vi forlader dette endnu den Dag i Dag saa yndede Tivoli, vil jeg dog omtale Bazaren, der med Undtagelse af Midterpartiet, hvor Restaurationen befandtes, var indrettet til Butikker.

At passere denne lange Rækker af Butikker og beskue disses Indhold var en Fornøjelse saavel for Voksne som for Børn, da de der udstillede Genstande havde Interesse baade for ældre og yngre. Der fandtes nemlig foruden en Udstilling af Dukker og andet Legetøj, Kage- og Bolsjeudsalg samt Butikker med Galanterivarer, Musikalier,

Bøger, Blomster og meget andet, endvidere en Cigarbutik, hvori den skønne Doris^{*)} residerede. Der fandtes ogsaa en Tombola, hvori der kunde erholdes Gevinster, baade i Pose og Sæk.

En stor Gene var det imidlertid for de Tivolibesøgende, navnlig om Festaftenerne, at Vesterport blev lukket meget tidligt paa Aftenen, saa at de besøgende, naar de vilde have det hele med, maatte passere den lange Farimagsvej for at naa til Nørreport, der var aaben hele Natten.

Københavns Kommandant gav dog omsider Tilladelse til, at Vesterport maatte staa aaben til Kl. 12 Nat imod, at enhver voksen Person, som passerede Bommen, betalte 2 Sk. til Bommanden.

Ved Bommen var der posteret en Skildvagt, som skulde bistaa Bommanden, og hvis nogen vægrede sig ved at erlægge de omtalte 2 Sk. straks, bortvise dem og, saafremt de vilde tiltvinge sig Adgang til Byen, arrestere dem. Det viste sig imidlertid umuligt for Bommanden ved denne ene Soldats Hjælp at stoppe den store Mængde Mennesker, der straks efter Fyrværkeriets Ophør strømmede hen til Bommen. Dette viste sig ved flere Lejligheder, idet den fremstormende Folkemængde trængte Soldaten og Bommanden op imod Bomhuset, og saaledes umuliggjorde det for dem at standse de mange Mennesker, der nu under Hurraraab ilede ind i Byen uden at erlægge de forlangte 2 Sk.

Mange Københavnerne satte ogsaa stor Pris paa efter erhvervet Tilladelse at besøge Søndermarken og det der beliggende norske Hus for senere paa Marken neden for Frederiksberg Bakke at udpakke den medbragte Madkurv

*) Berømt for sin Skønhed og sine gode Cigarer.

og nyde et Maaltid i det grønne eller indtage det i et af de saakaldte Pusterør*).

Det var ligeledes en meget udsøgt Fornøjelse at overvære de Øvelser, som Borgervæbningen og Livjægerne undertiden i Forbindelse med de øvrige Militære afholdt paa Københavns Fællede, hvortil de fleste af de forskellige Korpsmedlemmers Hustruer og Børn, store og smaa, de sidstnævnte ledsaget af deres Barnepige, gav Møde for senere under Slutningshvilet paa Slagmarken sammen med Husfaderen og andre Slægtninge at nyde den af dem medbragte Vesperkost, som blev anrettet paa en over Græsset udbredt Dug.

I de krigerske Øvelser deltog ogsaa Hans Thrane og dennes Broder Ludvig, som stod ved det kongelige Livjægerkorps. Dette Korps havde grundet paa dets ved flere Lejligheder udviste Tapperhed erhvervet Ret til ved Kongerevyen at stille paa højre Fløj, selv om den kongelige Garde var til Stede, hvad Korpsets Medlemmer selvfølgelig var meget stolte over.

Da Medlemmerne af dette Korps for det meste bestod af unge, livsglade Mennesker, af hvilke flere var vilde og uregerlige, og ikke altid lystrede Kommando, var det ingen let Opgave at styre disse Herrer, og det var endogsaa forbundet med Fare at staa over for dem under Øvelserne, hvori de sammen med de øvrige Militære deltog, thi flere af dem lagde undertiden efter at have indført den løse Patron i Geværet oven paa Kardusen en lille Kartoffel

*) En Række smaa Huse, ialt ti, som var beliggende i Pileallen inden for et højt Plankeværk, hvori der udfor ethvert af disse var anbragt en numereret Dør. Til Husene, som udelukkende beboedes af Funktionærer ved Slottet, hørte en lille Have, der var forsynet med skyggefulde Lysthuse. Her nød mange Københavnere paa deres Udflugter til Frederiksberg deres Aftensmad, da de, med Undtagelse af spirituøse Drikke, kunde erholde alt, hvad de manglede ved dette, og forinden Maaltidet indlevere deres medbragte Mad der. — Et Par af de her nævnte Traktørsteder er endnu tilbage.

eller udblødt Ært, ligesom de ej var bange for at bruge Bajonetten over for Kavaleristerne, naar disse kom dem for nær paa Livet.



Scene paa Fælleden.

Saaledes mistede en Husar sin Hest, da han ved en af de smaa Søer, som var beliggende nærmest Vibenshus, de saakaldte „Holger Danskes Brilller“, var blevet omringet af en lille Trup af disse Jægere, som ved Skud af de ovenfor nævnte Projektiler søgte at trænge ham helt

ud i Vandet, hvor han, da dette til sidst næsten gik hans Hest til Bugen, besluttede sig til dristig at ride ind paa dem og ved Hjælp af sine Sporer sætte Hesten i Karriere og saaledes hurtig lægge sine Plageaander bag sig; men idet han naar Bredden, jager den nærmest staaende Jæger sin Bajonet i Hestens Bringe, hvorfra Blodet ustandselig vælder ud.

Livjægerne stormer imidlertid videre mod Vibenshus, ladende den ulykkelige Husar tilbage hos sin dødelig saarede Hest, der skælvende over hele Kroppen efter kun faa Minutters Forløb segner død om, medens Rytteren grædende betragtede sin dræbte Hest, omkring hvilken der hurtig samlede sig en Skare Tilskuere. Af disse udtalte nogle sig rosende om denne af Livjægerne udførte Daad, medens andre i høj Grad dadlede den, hvorover der opstod et hæftigt Skænderi mellem disse, som utvivlsomt vilde have udartet sig til Haandgribeligheder, hvis ikke Politiet var kommet til Stede og havde forhindret det.

Samme Dag som denne Episode tildrog sig Publikums Opmærksomhed, forefaldt der ved store Vibenshus følgende lille Intermezzo:

Øvelserne skulde efter Bestemmelserne standses ved nævnte Hus; men da Signalerne til Fægningens Ophør udeblev, stormede Livjægerne videre frem mod det andet jydsk Regiment, som havde Stilling der, og trængte disse ved et under Hurraraab og vilde Skrig udført Bajonetangreb tilbage og stormede derefter ind i Kroen, hvor de til deres store Overraskelse forefandt et stort, med Spise- og Drikkevarer velforsynet Bord.

Da de nu alt i Sammenstødet med Husarerne havde faaet Blod paa Tanden, kunde de ikke modstaa Fristelsen, og alle som en faldt de nu som hungrige Ulve over det vel-dækkede Bord uden at tage det ringeste Hensyn til Kro-

værtens Protester og Meddelelse om, at de fjendtlige Officerer havde bestilt Maden, hvis Kvantitet Livjægerne nu formindskede paa den naturligste Maade, idet de spiste og drak af Hjertens Lyst, indtil de ved Generalens Ankomst maatte fortrække, efterladende Bordet i en alt andet end indbydende Tilstand.

Vi skal her benytte Lejligheden til at beskrive et af de store Hestevæddeløb, som i Aarene før Kong Kristian den 8ndes Død afholdtes paa Nørre-Fælled, og hvori Hertugen af Augustenborg, der besad et stort Stutteri for Væddeløbsheste, deltog. Han mødte regelmæssig med Heste, der indbragte ham Sejre, til Trods for at saavel Frankrig som England og Tyskland lod deres bedste Heste deltage i disse.

Hele Københavns Befolkning var til Stede ved dette storartede Skuespil, thi da Pladsen uden for den yderste Ring var gratis, kunde de mindre bemidlede saavel som den fattigste Del af Befolkningen ogsaa nyde dette spændende og sjældne Skuespil.

Kongen, som stedse var til Stede ved disse Væddeløb, benyttede ved saadanne Lejligheder den saakaldte Guld-karet, der var forspændt med 8 hvide Heste. Disse Heste havde alle lang Manke og Hale, blegrød Mule og Koder samt blaa Øjne. Foran de prægtige Heste løb eller gik, efter den Gangart Hestene sattes i, de saakaldte kongelige Løbere. Disse bar en let Hovedbedækning, formet som en Kurv; i denne var der anbragt Blomster, som var forfærdigede af Fjer, Perler og Guldtraad, i Haanden havde de en stor Stok, hvis øverste Ende var forsynet med en Metalkugle. Deres Trøjer var af rødt Silke, broderede med Guld; Benklæderne, som sluttede ved Knæerne, var af lysegult Silketøj, ligeledes besat med Guldbroderier. Silkestrømper og Sko med Sølvspænder fuldendte Dragten.

Rytterne, som styrede Forløberhingstene, havde samme Hovedbedækning og var iført en lignende Dragt.

Paa hver Side af Vognen red en kongelig Staldmester, hvis smukke Uniform var prydet med Kors og Stjerner i Guld, Sølv og Diamanter. Efter Vognen fulgte en Kortegé af den kongelige Livgarde til Hest, hvis blankpolerede Hjelme og Kyradser luede i Solens Straaler og blændede Øjet, naar det fæstedes paa disse.

Naar hertil kommer, at ikke alene Hoffet og Adelen, men ogsaa hele den rige Befolkning ved en saadan Lejlighed udfoldede en Pragt, som vi nutildags ikke tilnærmelsesvis bliver Vidne til, vil man forstaa, at en saadan Begivenhed maatte gøre Indtryk paa Beskuerne og fæstne sig i disses Erindring.

Vejen til Væddeløbsbanen gik stedse gennem Købmagergade, Frederiksborggade ad Nørreport og videre ad Broen til Fælled, medens Hjemkørslen foretoges gennem Østerport og videre til Slottet.

Ved Kongetogets Ankomst og Indkørsel paa Fælled blev det straks omsluttet af Hestgardens Hovedstyrke, som nu holdt de tilstrømmende Folkemasser i en passende Afstand fra Kongevognen og de efterfølgende til Toget hørende Køretøjer. Samtidig intonerede Hestgardens Musikkorps Kongehonnøren, medens Folkemængden udbrød i begejstrede Ovationer, som vedblivende gentoges, medens Kongen passerede den store Mængde Køretøjer, der holdt inde paa Fælled i en lang Række langs Blegdamsvejen, fuldt besatte med Tilskuere.

Kvinderne jubled, idet de viftede med deres Parasoller og Lommetørklæder, medens Mændene i deres Begejstring udbrød i høje Hurraraab og svingede deres Hovedbedækning rundt i Luften, som atter og atter genlød af høje Jubelraab, idet Kongetoget passerede Vognrækken.

Inden for denne Vognrække færdedes de rige Adelsmænd og Stamhusbesiddere med deres 4- og 6-spændige Køretøjer, hvoraf flere blev kørte af Ejeren, som, naar Kongevognen nærmede sig, lod Hestene gøre en Drejning, saa de kom til at gøre Front mod Kongen. Men da enkelte var forspændte med 4 Hingste, maatte Tjenerne springe op for at holde paa dem, medens Kongetoget passerede og fortsatte sin Vej ud til den med Guld i rødt Fløjl betrukne, overbyggede Kongetribune, som var beliggende ved Øster-Allé, foran hvilken Kongevognene kørte frem.

Den Vogn, hvori Hans Thrane befandt sig, var en Holstensk vogn og tilhørte Gæstgiver Madsen i Tværmosegaard, som tillige med sin Hustru ogsaa befandt sig paa den; med denne havde de faaet en ypperlig Plads i Nærheden af de mange Forhindringer, som Hestene i Forhindringsløbene skulde sætte over.

Ved et af disse, hvori 10 Ryttere deltog, passerede netop ved den Forhindring, hvor Vognen holdt, følgende Begivenhed:

Idet alle 10 Heste i en tætsluttet Trup kommer farende frem mod Forhindringen og de 4 af disse samtidig sætter over den, styrter en sort Hest, hvorved Rytteren kastes ud over Hovedet paa den, og da de efterfølgende Ryttere i det samme sætter over, styrter en Rytter paa en brun Hest over den sorte. Dennes Rytter saavel som Dyret døde begge paa Stedet, medens den sorte Hests Rytter haardt saaret blev baaren bort. Samtlige 10 Heste havde med stor Præcision taget alle de foregaaende Forhindringer; men over denne sidste formaaede den sorte og brune ikke at sætte.

Denne ulykkelige Begivenhed, hvortil mange Børn paa nært Hold var Øjenvidner, har sikkert uforglemmeligt fæstnet sig i deres Erindring, som den har gjort paa Nedskriveren af disse Linier.

SJETTE KAPITEL

Solformørkelsen.

Da Hans Thrane havde besluttet, at hans ældste Søn skulde være Rebslager og engang i Tiden overtage hans Forretning, som han agtede at udvide i stor Stil, saa paabegyndte han straks at realisere denne Plan og købte i den Anledning en meget stor Ejendom, der var beliggende der, hvor Valdemarsgade nu er.

Til denne Ejendom, der, hvad det ydre angik, havde megen Lighed med den kongelige Skydebane, hørte c. 8 Tønder Land Have, som strakte sig helt ud til Kalvebodstrand.

Paa en Del af Arealet vilde han opføre en stor Reberbane og i denne lade indsætte Maskiner til Fabrikation af Maskintovværk til Skibsbrug og andet Brug.

Imidlertid udbrød i 1848 Trearskrigen, og Opbyggelsen af Reberbanen blev derved udsat; Thrane havde dengang Bolig paa Hjørnet af Nørregade og Nørrevold i en Ejendom, han selv havde opført efter at have nedrevet den gamle, som han havde købt af nogle Kommissionærer. Disse havde over for en af hans Svogre udtalt, at de havde snydt ham rigtig godt ved den Ejendomshandel. Han solgte den imidlertid med en Avance af 7000 Rbd., og da Kommissionærererne i den Anledning kom og lykønskede ham til den gode Handel, gav han dem til Svar, at naar de

ikke kunde snyde bedre, skulde de hellere opgive den Slags Forretning.

Da Hans Thrane som ovenfor anført paa Grund af Krigens Udbrud udsatte Opførelsen af Reberbanen, bortforpagtede han Ejendommens Have til en Gartner, men forbeholdt sig foruden et grundmuret ottekantet Lysthus, som Ejenodmmens tidligere Ejer, en Major Fensmark, havde ladet opføre i antik Stil, tillige et større Stykke af den omkring dette Hus liggende Have.

Sommeren 1861 skulde der indtræffe en total Solformørkelse, idet Maanekloden da vilde passere Jorden i en saa umiddelbar Nærhed, at Solen derved fuldstændig vilde blive formørket. Da Rygtet fortalte, at Astronomerne var overtydede om, at et Sammenstød næppe vilde kunne undgaas mellem Kloderne, eftersom disse vilde komme til at passere hinanden i kun et Haarsbredds Afstand, svævede saavel Københavns som det ganske Lands Indvaanere i Frygt for, at Verden skulde gaa under; det var derfor ikke til at undres over, at alle imødesaa denne frygtelige Katastrofe med Angst og Bæven, og som Bekræftelse af det her anførte skal vi her gengive nogle Vers af en Vise*), der blev skrevet i Anledning af den ventede frygtelige Katastrofe, og hvori der railleres over dens Komme.

I

Hør! hvor alle raabe: se,
Hvad der sig vil hænde,
Med den Solformørkelse,
Og med Verdens Ende.

*) Skyldes sikkert Peter Faber, Matematikeren Ad. Steen og Theologen F. F. Hagen, der boede sammen paa Borchs Kollegium. Disse tre Venner skrev nemlig paa nævnte Tid en Mængde Viser under Navn „T. J. Voli“ Drejersvend.

Sol og Maane drikke Dus,
 Maanen bliver rent komfus,
 Og naar de vil klinke,
 Øjnene maa blinke.

II

Se de Store, se de Smaa,
 Alle ret vil skue,
 Hvordan vil det monne gaa
 Hist paa Himlens Bue.
 Men før de dem ret forsee,
 Staar de midt blandt Stjernerne,
 Hvis at disse falder
 Ned med stort Rabalder.

III

Dog det er jo ikke nok,
 Som man alt har mærket,
 At den hele store Flok
 Vil se Underværket.
 Nej, nu vil de leve flot,
 Og hér ha' det rigtig godt,
 I de sidste Dage,
 Som der er tilbage.

Alt Arbejde hvilede den paagældende Dag, og hele Hans Thranes Familie, ham selv iberegnet, var ude i deres saa højt skattede Havepavillon, med Undtagelse af den ældste Søn, en Dreng paa elleve Aar, som forinden skulde udrette et Ærinde for Faderen og, naar dette var besørget, skynde sig ud til dem.

Da Drengen havde besørget det ham paalagte Hverv, løb han ved Nørreport op paa Voldens øverste Bastion.

holdende i Haanden sit sortmalede Kiggeglas, paa hvis Midte der var en bar Plet af Størrelse som et Knappenaals-hoved, hvorigennem man kunde beskue Solen, og paa denne havde Drengen stadig sine Øjne henvendt, medens han i rask Løb ilede hen ad Bastionen.

Vejret var godt; men der kom af og til nogle stærke Vindstød. Paa Bastionen saas ingen Fodgængere. Først da Drengen var drejet om Hjørnet, hvor Vestervold begynder, bemærkede han i nogen Afstand en Kvindeskikkelse, der kom ham i Møde; men han fortsatte vedblivende sit hurtige Løb, holdende sig til højre, tæt op til Skrænten mod Kirsebærgangen.

Nu nærmede han sig saaledes hurtig den imod ham kommende unge Pige, hvem han ingen videre Notits tog af, da der var rigelig Plads til, at de begge kunde passere hinanden; men da der ud for Studiestræde i det samme kom et stærkt Vindstød, førtes Pigens Dragt, som bestod af en meget tynd og let grønfarvet Netteldugskjole, op mod Drengen, som derved blev indviklet deri, og da begge drejer sig rundt, indvikles han endnu mere i den unge Piges Kjole og spræller som en fangen Fisk. Idet han med Arme og Ben søger at frigøre sig, gaar pludselig Kjolens Sammen-syning til Linningen op, og Pigebarnet staar uden Nederdel. Da Drengen i det samme slipper ud af Nettelduget, gribes dette af Vinden og føres ud over Kirsebærgangen, hvor det bliver hængende i Toppen af et højt Træ, hvor det vajede i den stærke Vind og ved sin grønne Farve fuldstændig lignede Flaget paa den ved Toldboden nylig aabnede Karantænestation.

Da Drengen havde befriet sig ud af Pigens Kjole, var han lige parat til at give sit Mishag til Kende; men da han saa den Situation, hvori Pigen befandt sig, tilbageholdt han sit Vredesudbrud og fortsatte sit Løb, af og til

seende sig tilbage efter Pigen, som stod paa det samme Sted, indtil hun ved hans Nedløb af Bakken ved Vesterport forsvandt for hans Blik.

Før vi forlader det komiske Optrin, hvori den unge Pige havde Hovedrollen, skal vi fortælle, hvorledes Pigen blev hjulpen ud af den saa uheldige Situation, og som for hendes Vedkommende maa kaldes betydningsfuld, da den bragte hende til at gaa en lykkelig Fremtid i Møde.

Det Pigen tilstødte Uheld var bleven observeret af en ung Mand og dennes Søster, der i Anledning af den ventede Solformørkelse bevæbnede med de alt bemeldte Kiggeglas befandt sig ved et af Vinduerne i en af de lige over for Volden beliggende større Ejendomme. Den unge Mand bad Søsteren ufortøvet ile den paa Volden saa ilde farne unge Pige til Hjælp, hvad denne ogsaa straks var villig til, idet hun udbryder: „Men hvad skal jeg tage med at give hende paa?“ — „Tag min Kappe,“ siger Broderen, „den vil fuldstændig kunne dække hende.“

Da Søsteren bemærker, at Pigen i den umulig kan gaa til sit Hjem, svarer Broderen: „Nej; men du kan bringe hende herop og ind paa dit Værelse og laane hende en af dine Kjoler; men skynd dig, der begynder allerede at nærme sig Folk.“

Søsteren ilede nu saa hastig, hun formaaede, over paa Volden, hvor hun kaster Kappen over den unge Piges Skuldre og beder hende følge sig. Den unge Pige takkede og fulgte hende uden Tøven over til den omtalte Ejendom, hvor hun i hendes Værelse bliver iført en af hendes Kjoler, der passede hende, som om den kunde være syet til hende, hvilket i høj Grad morede Kjolens Ejerinde, hvis Navn var Else Grim, Datter af Assessor Grim.

Navnet paa den unge Pige, som nu var iført Kjolen, var Minna Vidberg, Datter af Enkefru Vidberg.

Else bad nu Minna om at følge med ind i et tilstødende Værelse, hvor hun præsenterede hende for sin Broder og deres Forældre, der hidkaldt af Sønnen ogsaa havde været Vidne til Pigenes uheldige Stilling.

Minna fortalte, at hun var Datter af Sekretær Vidberg, som allerede var død, medens hun var Barn, og at Moderen levede af sin Pension og Renten af en lille Kapital. Da Uheldet med den fremmede Dreng indtraf, var hun paa Vejen til sit Hjem paa Østerbro fra et Besøg i Vartov hos en ældre Kone, der havde været hendes Moders Amme.

Da Jomfru Vidberg ved sit stille og beskedne Væsen gjorde et godt Indtryk, saavel paa Grim som paa dennes Hustru, og hun allerede fuldstændig havde vundet Datteren, bad de hende opholde sig lidt hos dem og drikke en Kop Kaffe, som Pigen netop bragte ind.

Efter at Kaffen var nydt, sagde Else leende: „Kom her hen til Vinduet, Jomfru Vidberg, og se, hvor lystig Haabets grønne Flag vajer højt i Træets skønne Krone!“

Minna nærmede sig Vinduet, og ved Synet af sin grønne Netteldugs-Kjole, hvoraf hun nu kunde se en lille Flig, tegnede der sig et Smil om hendes smukke Mund.

Hvad Assessorens Søn angik, da var han sikkert allerede helt indtaget i den unge, fremmede Pige, som i Søsterens tærnede Kjole med de rigt puffede Ærmer og den plissébesatte Over- og Underkjole tog sig helt bedaarende ud. Rimeligvis var det af den Grund, at han, som ellers altid var meget talende, nu omtrent var ganske tavs.

Ved Afskeden kort efter, at Kaffen var drukket, udtalte Jomfru Vidberg sin dybtføjte Tak for den store Elskværdighed, der her var udvist imod hende, og da hun nærrede Frygt for, at hendes Moder skulde føle sig ængstelig over hendes lange Fraværelse fra Hjemmet paa en Dag, hvor alle Mennesker talte om Solformørkelse og Verdens

Undergang, saa paalagde Assessoren sin Søn uopholdelig at følge den unge Pige til hendes Hjem, hvad han straks var villig til.

Hvad den unge Grim og den unge Pige talte med hinanden om paa Vejen til hendes Hjem, kender vi ikke, men kan dog meddele Læseren, at Jomfru Minna Vidberg c. 5 Aar efter det her passerede blev Assessor Grims Søns Hustru, og at denne efter Faderens Død købte sig en Herregaard i Slesvig, hvor de levede et langt og lykkeligt Samliv.

*

*

*

Da Thranes Søn vedblivende havde fortsat sit Løb, naaede han snart ud igennem Vesterport og over Stadsgravens Broer, og her kunde han atter faa Øje paa den høje Bastion og Trætøppen, hvori Pigens grønne Kjole havde indviklet sig, medens det af god Grund ikke var ham muligt at faa Øje paa hende selv. Da han omsider naaede ud til sine Forældre og Søsken og fortalte, hvad der var hændet, vedblev de trods al hans Protest at tillægge ham hele Skylden for Uheldet og kaldte ham en Klodsmajor, en Titel, han længe blev beæret med.

Foruden Hans Thrane og Hustru og deres tre Børn var ogsaa til Stede hans Søster Henriette og en anden ung Pige ved Navn Bianco Bils, hvis Fader var Sønesøn af den Mand, som kørte Slæden, hvori Nicolette Rau og Rikke Rodsteiner som unge Piger lykkelig slap over Isen fra Helsingborg til Helsingør, medens alle de andre Medlemmer af det Kunstberiderselskab, hvortil de hørte, tilsatte Livet. Denne unge Pige var sin Fader behjælpelig ved hans Fremvisninger af „Indisk Tryllekunst“ i Tivoli, hvor hun hver Aften optraadte som den i Luften frit svæ-

vende Atalanta, efter at hun ved en, som det hed, magisk Trylleild var dysset i Søvn. Dette Kunststykke vakte paa den Tid megen Opsigt, men Hemmeligheden derved er forlængst opdaget og saaledes nu forældet.

Hvad Solformørkelsen angaar, da indtraf der kun for en kort Stund et fuldstændigt Mørke, under hvilken de tilstedeværende holdt hinanden i Hænderne, og da Lyset atter indfandt sig, blev mange saa glade, at de omfavnede og kyskede hinanden.



SYVENDE KAPITEL

Rebslageriet.

Under den første slesvigske Krig var Hans Thranes Forretning vokset stærkt. Han løste Grossererborger-
skab og opgav sin Detailhandel. Det havde længe været Thranes Ønske, at den ældste Søn i Tidens Løb kunde overtage en meget stor Virksomhed, og han købte derfor den af Major Toxværd paa Nørrebro opførte store Reberbane, hvis Jordareal udgjorde c. 7 Tønder Land.

Straks efter Konfirmationen kom Sønnen i Lære hos Faderen, hos hvem han gjorde Svendestykke, da han var 16 Aar. Ved Optagelsen i Svendelauget blev der ved Indvielsesceremonien af Oldgesellen overrakt ham Velkomstpokalen, som han skulde forsøge at tømme. Denne Pokal var behængt med mange Sølvskilte, der var skænket af Mestersønnerne, som havde befundet sig i en lignende Stilling som den, hvori Thranes Søn nu befandt sig.

Efter at denne havde gjort de i Skraaen anordnede tre Forsøg paa at tømme Pokalen, som det hed „Med Gunst“ — „For vor Kunst“ — „Og ej ensomt“, overrakte han til Oldgesellen et lignende Skilt*) som de, der alt prydede Pokalen.

*

*

*

*) Denne Velkomst opbevarer Folkemusæet; det ældste Skilt paa denne er fra 1669, medens det her nævnte blev paahæftet 1854 og blev det 37te og sidste.

Da Antallet paa de i Holmens Tjeneste staaende Rebslagere dengang viste sig at være for ringe, bødedes der herpaa ved, at der blev antaget private Svende til Arbejdet paa den kongelige Bane, og blandt disse var ogsaa Hans Thranes Søn.

Broen, der førte over til Gammelholm, laa der, hvor nu Niels Juuls Statue staar, og i den derved liggende nuværende Studenterbygning havde Holmens Chef sine Lokaler, ligesom ogsaa Vagten befandt sig der.

Paa denne Reberbane lærte den unge Thrane under Mester Ahlbergs Ledelse alt, hvad der henhørte til det storstilede Rebslageri. Efter 3 Maaneders Beskæftigelse her betroedes det ham at udføre Arbejder, som sortede under de ældre og veltjente ved Holmens Rebslageri ansatte Mænd.

Den sandsynlige Grund til, at han kom til at deltage i og lære, hvad der i Reglen var andre private Svende forment, var rimeligvis den, at han i de 10 Maaneder, han arbejdede paa den kongelige Reberbane, ifølge Faderens Ønske ikke fordrede noget Vederlag for sit Arbejde.

Efter at Hans Thranes Søn her grundig havde sat sig ind i saavel det tekniske som det praktiske ved Maskinrebslageriet, ansatte Faderen ham som Mestersvend og Leder af Arbejdet paa sin store Reberbane, en Stilling, som denne nu ogsaa fuldt ud var skikket til at beklæde.

Da Rebslagersvendene paa den Tid havde mange kuriøse Skikke, skal vi her nævne enkelte saadanne:

En Svend maatte ikke møde paa Arbejde om Mandagen uden at være barberet. Havde han forsømt dette, skulde han bøde en Pot Brændevin og 6 Flasker Øl. I Anledning af denne Skik var der for Enden af det lange Bord i Svendenes Spiselokale ophængt en Barberkniv i en 1 Alens Størrelse med et Blad af Blik og rødmalet Skaft. De unge

Svende maatte saaledes, hvad enten de trængte dertil eller ej, lade sig barbære, naar de vilde undgaa at hønse, som det kaldtes.

Rebsslagerne blev for det meste rekruteret fra den laveste Del af Samfundet, sjældent af Middelstanden, derimod ikke saa sjældent af den højere og velstillede Klasse, saaledes arbejdede der hos Thrane en Schulenburg, en Liliendal samt 3 Brødre dé Frees, Sønesønner af Poul og Koralie dé Frees. Af Drengene var der ialt paa Banen 18, hvoraf dog ikke alle var Læredrengene.

Da den unge Thrane en Dag hen ad Aften begav sig agter ud i Banen, hørte han en af Drengene derude raabe til en anden: „Vilhelm, er du med i Morgen tidlig at hugge en Bonde?“ — „Javel!“ lød Svaret. Han tog dog ingen Notits deraf, men gik videre.

Da han imidlertid den næste Dag ved Frokosttid passerede det Sted, hvor Drengene sad, var disse mere end almindelig højrostedede ved deres Maaltid, og han ser til sin store Forbauselse, at de er i Besiddelse af en Brik Smør, en Faareost og et vældigt stort Landbrød samt flere lækre Fødevarer.

Maaden, hvorpaa disse Fødevarer var erhvervede, var følgende: Ved den høje Tjørnehæk, som hegnede om den Mark, hvorpaa Reberbanen fandtes, sad 3 Drengene om Morgen ved 5 Tiden, medens alt endnu var indhyllet i Mørke, paa Lur for, som det hed, „at hugge en Bonde“. Naar nu en Bondevogn paa Grund af Mørket, den lange Vej, Hestenes, Vognens og Stenbroens daarlige Forfatning, langsomt kom rullende, nærmede den mindste af Drengene sig den og raabte til Bonden:

„Du sover jo, din Bondetamp!“ — Bonden, som i Almindelighed halvsov, udbød da gerne: „Hvad siger du,

Dreng?“ — „Jeg siger, du er et Bondebæst, som sover.“
— „Vil du holde din Kæft!“ —

„Nej saagu gør jeg ej, ikke for saadant et Bagbæst, som du er.“

Bondens Taalmodighed bliver ved Drengens mange Skældsord til sidst udtømt, og ved et Pr—r—r—r standser han Hestene.

Drengen iagttager alle Bondens Bevægelser, og da denne kravler ned ad Vognen, raaber han: „Ja, kom bare her, du maa ikke tro, jeg er bange for dig.“

Ved disse og mange andre lignende Udraab søger Drengen at lokke Bonden efter sig, idet han langsomt trækker sig tilbage, indtil han hører det aftalte „Pift i Fingrene“ fra sine to Kammerater, hvilket for ham betegner, at Bondens Suleposer nu er i deres Hænder, og han saaledes har udført sin Del af Arbejdet. Saa forsvinder han bag Hækken igennem det Hul, der i Anledning af denne Ekspedition er gjort i den.

Da Hans Thranes ældste Søn var fyldt 24 Aar, og den næstældste 20, overdrog han hele sin store Virksomhed til dem. Da flere af hans Bekendte ytrede deres Forundring over, at han turde vove at overlade en saa stor Virksomhed til saa unge Mænd, svarede han meget træffende, at eftersom han selv var begyndt at drive Forretning i sit 11te Aar, maatte hans Sønner vel nok i tyveaars Alderen kunne styre en saa godt indarbejdet Forretning, saafremt de ellers duede til noget, hvad han i øvrigt nok troede. I denne Tro blev han heldigvis ikke skuffet, thi Brødrene fortsatte Faderens Bedrift med en Dristighed, Energi og Lyst, som kun den fremadstræbende Ungdom besidder.

Den yngste af Brødrene, som grundig havde studeret Handelen og tillige besad et ualmindeligt Administrations-talent, overtog Ledelsen af den merkantile Del af For-

retningen. Men da hans eminente Evner ikke fandt tilstrækkelig Næring ved kun at beskæftige sig med det Arbejde, Salget af Fabrikkens Tovværk og Kontorets Ledelse medførte, saa overdrog han til sin ældre Broder straks efter, at deres Tovværk paa den store „Nordiske Udstilling“ i 1872 havde erholdt første Klasses Medalje, sin Andel, ikke alene i Forretningen, men ogsaa i det store Areal, hvorpaa den 500 Alen lange Reberbane var opført.

Da dette Grundareal efter nogle Aars Forløb steg meget højt i Værdi, solgte han det til Byggegrunde, hvorved han indvandt et saa stort Beløb, at han i en meget ung Alder kunde tage Afsked med sit Haandværk og Forretningstilværet og leve for mine mange Interesser, hvoraf kun skal nævnes hans Kærlighed til vore Forfædres Kultur.

Hvad den yngre Broder angik, da blev han nogle Aar efter, at den nævnte Overdragelse til den ældre Broder havde fundet Sted, knyttet til en ikke alene i Danmark, men ogsaa i Udlandet vel kendt og anset Institution, i hvis Tjeneste han den 10de December 1905 havde arbejdet i 25 Aar, heraf de 10 som Direktør.

Efter at Hans Thrane havde overdraget sin Forretning til sine to ældste Sønner, flyttede han atter ind i Tvermosegaard, men ikke som tidligere i Kælderen i den Del af Ejendommen, som vender ud mod Rosengaarden, derimod i en den samme Mand tilhørende Ejendom med Facade mod Kulturvet og Frederiksborggade, hvorfra der var Gennemgang til Ejendommen mod Rosengaarden.

Her beboede han en Stuelejlighed paa 8 store Værelser, til hvilken der førte en med Dobbeldør forsynet Trappeindgang, som ene var til Afbenyttelse for denne Lejligheds Beboere.

Paa denne Trappe havde han mange Gange som 13 Aars Dreng siddet og talt sine Penge, naar han havde været

omkring paa Torvet og solgt Reb, og ved at passere denne mindedes han ofte Fortidens Kamp for Tilværelsen, hvoraf han dog nu saa sejrrig var gaaet ud.

Herfra flyttede han senere ud i en af ham opført Villa paa Platanvej; men da Opholdet her efterhaanden blev saavel ham som hans Hustru for trist, solgte han den atter med god Avance. Senere købte han Ejendommen Nr. 20 paa Vesterbrogade, hvor han som Barn havde staaet og drejet Rebslagerhjulet, og hans Fader spundet Reb. Ligeledes købte han Ejendommen paa Hjørnet af Nygade og Skoubogade.

Disse to Ejendomme indbragte ham et meget stort Overskud, hvorved han sattes i Stand til at tilfredsstille sin Lyst og Trang til at komme fattige og nødlidende til Hjælp.



OTTENDE KAPITEL

Hans Thranes Søster.

Læseren vil sikkert mindes, at Hans Thrane ved en af Borgervæbningens Øvelser fandt sin Uniform i en yderst malproper og derangeret Tilstand, og han af den Grund hidkaldte sin Søster Henriette, som bødede derpaa saa godt hun kunde. Til Slutning skal vi da meddele lidt nærmere om denne elskværdige Søster. Hun havde i flere Aar opholdt sig i Broderens Hus og gaaet Svigerinden til Haande ved den huslige Gerning. Navnlig havde hun ved Opdragelsen af hendes Børn og ved den Kærlighed, hvormed hun omfattede disse, ydet denne saavel som Broderen stor Hjælp. I Forbindelse med stor Hjertensgodhed besad hun en god Forstand, hvilke Egenskaber hun sikkert havde taget i Arv efter Moderen; dertil var hun i Besiddelse af et livligt Temperament og fornøjeligt Skælmeri, der i Forening med hendes tillidsfulde, venlige Optræden og vindende Væsen gjorde hende afholdt og velset overalt.

Da hendes Bestilling i Broderens Hus navnlig bestod i at have Opsyn med hendes Børn, havde hun stadig disse om sig, og ved den Maade, hun forstod at omgaas dem, hendroges de efterhaanden saaledes til hende, at hun hele sit Liv bevarede deres Kærlighed og Venskab. Hun sang, dansede og spillede paa Guitar for dem, og hun hittede paa de fornøjeligste Lege, gav dem Skillinger og Sukker-

godt, som hun købte for sin lille Aarsløn. Græd de, og hun skændte paa dem, var det paa en saa morsom Maade, at hun derved fik dem til at le i deres Graad. Børnene blev hende derved saa hengivne, at de altid gjorde, hvad hun forlangte af dem.

Da hendes store Elskværdighed var parret med stor legemlig Skønhed, manglede hun ikke Friere; men saa snart en Frier sejlede op i hendes Farvand, var der straks en Kaper ude for at erobre ham.

Denne Kaper var en Enke med en Datter, der for øvrigt i alle Henseender var en net og ordentlig Pige, som var aldeles uvidende om den Trafik, hendes Moder anvendte for at skaffe hende Friere.

Dog lykkedes det ikke Moderen at fastholde nogen af disse; men hun opnaaede kun at berøve Henriette tre Friere. En af disse, som havde været ringforlovet med Henriette og senere angrende vendte tilbage for at bede hende om Tilgivelse, erholdt vel denne; men atter modtage Ringen og forlove sig med ham vilde hun ikke. Dog var det med dyb Smerte, at hun afslog at modtage Ringen, og som Følge af hendes Vægning, forlod hendes Bejler kort efter Danmark og udvandrede til Amerika.

Det viste sig imidlertid, at den bortdragne, hvis Navn var Carl Holm, og hvis Stilling var Arkitekt og Tømrer, ikke havde formaet at glemme den Kvinde, han i sin Tid havde svigtet; thi efter et Aarstid modtog Henriette et Brev fra ham, hvori han i de kærligste Udtryk atter bad hende om Tilgivelse, og samtidig aabenhjertet gjorde hende bekendt med, hvad der havde bevæget ham til at bryde sit Kærlighedsløfte. I Brevet var der indlagt en Seddel, paa hvilke der med Kvindehaand var skrevet nogle Bemærkninger om Henriette. Ved Læsningen af denne veg efterhaanden den naturlige friske Farve fra Henriettes Kinder

og gav Plads for en stærk Bleghed, der atter veg for en blussende Rødme, idet Harmen over den skændige Intrige, en Kvinde havde iværksat, fik Blodet til at brænde i hendes Aarer.

Sedlen, der var sendt Carl Holm, skulde oplyse ham om, at han tog meget fejl, dersom han antog Henriette for at være en anstændig og ærbar Pige, at hun havde haft et meget stort Herrebekendtskab, og at man ikke ansaa hende for at være en ren og pletfri Jomfru.

Holms Brev sluttede med, at det gik ham uforventet godt, at han kun manglede hendes Tilgivelse for at føle sig lykkelig. Han var sikker paa om c. 2 Aar at kunne vende tilbage til Danmark som en velstaaende Mand.

Da nu begge hendes Brødre og Svigerinder indtrængende opfordrede hende til at tilgive den angrende Synder, saafremt hun i øvrigt følte Kærlighed til den unge Mand, saa tilgav hun ham, hvilket hun i et langt og kærligt Brev meddelte ham.

Efter nogle Maaneders Forløb modtog Henriette et indholdsrigt Brev fra Carl Holm, der omtrent lød som følger:

„New York, den 8de Februar 1844.

Kære Henriette!

Jeg ejer ikke tilstrækkelig Herredømme over min Pen til blot tilnærmelsesvis at skildre dig den Glæde, mit Hjerte følte ved Gennemlæsningen af dit mig saa kærkomne Brev, som jeg længtes efter og dog nærede Frygt for at modtage. Det var mig derfor en usigelig Glæde at læse dit Brev, hvori du kærligt, skaansomt og uden Bebrejdelse udtalte dig om den store Krænkelse, jeg ved min Ubesindighed og lettroende Opførsel har tilføjet dig. Mit hele Væsen blev

ved at bemærke dets Indhold gennembævet af Kærlighedens, Lykkens og Haabets løftende Kraft, og mit Arbejde, hvormed jeg her i New York for lang Tid rigeligt er forsynet, vil nu falde mig let, ligesom din Kærlighed vil give mig Kraft til at udrette det dobbelte af, hvad jeg tidligere har formaaet, og saaledes vil det forhaabentlig ikke vare ret mange Aar, før jeg som en velstaaende Mand kan vende tilbage til gamle Danmark for sammen med dig, mit Hjertes dyrebare Skat, i Kærlighed at nyde Livets sande Lykke.“

Med Brevet, hvoraf ovenstaaende kun er et Uddrag, fulgte en lille Æske med en Forlovelsesring og et Perlehalsbaand, hvis Lukke var prydet med en lille Diamant.

Ringens, der var den samme, Henriette tidligere havde baaret, bad han hende atter sætte paa sin Finger og samtidig fæste Perlebaandet, som han bad hende modtage som Fødselsdagsgave, om sin skønne Hals.

Senere vekslede Carl Holm og Henriette flittig Breve; saaledes meddelte Holm sin Kæreste, at han arbejdede sammen med en tysk Murer ved Navn Kleinenschmidt.

Efter at Holm havde opholdt sig ca. 3 Aar i Amerika, fik hans Kæreste et Brev fra ham, hvori han bl. a. meddelte hende, at det var det sidste, hun fik, da han havde besluttet at rejse hjem. Ganske vist havde han endnu ikke faaet samlet det Beløb, han havde haabet at naa, men var dog glad og fornøjet med de 6000 Dollars, han nu ejede, og havde besluttet sig til at afrejse med det første Skib, der afgik til Europa.

Da Henriette imidlertid i flere Aar forgæves ventede paa sin Fæstemands Ankomst, og hun aldrig fik Svar paa de Breve, hun afsendte for at erfare Grunden til hans Udeblivelse, mistede hun efterhaanden sit livlige Væsen, der

nu gav Plads for Hjertesorgens mørke Taage, som Livets Solskin ej formaaede at bortvejre.

Efter tre Aars Forløb modtog hun et Brev fra en hende aldeles fremmed dansk Amerikaner ved Navn Jørgen Jensen, som skrev, at han var født i Aalborg og havde opholdt sig 10 Aar i Amerika, hvor han for ca. $\frac{1}{2}$ Aar siden i New Yorks Omegn havde købt sig et lille to Etages Hus, der havde staaet ubeboet i nogle Aar. Da han havde taget Ejendommen i Besiddelse og fra Kælder til Kvist undersøgt Lokaliteterne, fandt han oppe paa Loftet en 10 " lang, 6 " bred og 4 " høj Kasse af Jernblik, af den Type, der for det meste anvendtes til at opbevare Penge, Værdipapirer og andre Værdigenstande i. Laasen paa Kassen var aabnet med Vold og fuldstændig sprængt; i Kassen laa der en Pakke Breve, som alle var fra Danmark og afsendte fra København af Henriette Thrane, hvis Adresse var opgivet at være „Tværmoesgaard“; endvidere fandtes der en mørkebrun Kvindehaarlok, der sammenholdtes af et lyseblaat Silkebaand, samt en lille koloreret Tegning af en ung Pige, under hvilken der stod skrevet „Din Henriette“. Samtlige Breve var ordnede efter deres Dato og adresserede til Arkitekt Carl Holm.

Resultatet af de Undersøgelser, der anstilledes gennem den danske, den tyske og den amerikanske Konsul, blev at Carl Holm var bleven myrdet af sin Kammerat Kleinschmidt.

Efter de haarde Skuffelser, Henriettes varmt følende Hjerte herved havde lidt, udtrykte hun sit Hjertes Længsel, Savn og Smerte i følgende Strofer:

Som høje Bølger min Tanke gaar,
Og iler som rivende Strømme,
Snart roligt og stille atter sødt,
Den vugger mig ind i Drømme.

Jeg længes som liden Blomst i Vaar,
 Alt efter den kommende Sommer,
 Forgæves dog mine Længsler gaar,
 Som skifter, veksler og kommer.

Naar vil den standse sin raske Gang,
 Og naar vil jeg Hvile vel finde,
 Naar stilles vel her mit Hjertes Trang,
 Og Sjælen faa Roen inde.

Naar Døden udstrækker sin kolde Haand,
 Og standser mit Hjertes Banken,
 Naar den har trykket sin blege Mund
 Paa min Pande og standset Tanken.

Naar den mig tilhviker med sagte Røst:
 Følg med mig til Skyggernes Lande,
 Da stilles Savnet, hvert Længselssuk
 Er druknet i Glemselens Vande.

Da Jomfru Henriette imidlertid havde erhvervet sig en stor Færdighed i at sy Børnehabiter, besluttede hun at oprette en Systue for saadanne, hvorfor hun indrykkede et Avertissement i Adresseavisen, efter hvilket hun modtog flere Billetter.

Den første, hun aabnede var fra Ejeren af Ejendommen Nr. 62 i Adelgade, hvor det kære, gamle Ægtepar Bruus endnu boede, og hvor Tranen endnu ses over Gadedøren. Dette ansaas for at være et godt Varsel, Butikken blev lejet, og Jomfru Henriette Thrane tyede ind under denne forsigtige Fugls Vinger, hvorunder hun forblev i en lang Aarrække. Men da hendes Broder Hans, der var bleven Ejer af Ejendommen Nr. 20 paa Vesterbrogade, tilbød hende

Fribolig i et derværende smukt, lille Havehus samt en lille aarlig Pension, modtog hun dette venlige Tilbud og overdrog sin Forretning til en ung Enke.

I det lille Havehus befandt hun sig efterhaanden, som hun blev fortrolig med det uvante, stille og uvirksomme Liv, ret godt, uden at hun dog var fuldstændig fri for Sorg, som Broderen gjorde alt for at mildne. Hun havde nemlig ved sin Handel med de ovenfor nævnte Artikler opsparet sig en lille Kapital, og hendes Sorg bestod nu i, hvorledes denne skulde anvendes, naar hun var afgaaet ved Døden, da ingen af hendes Brødre satte Pris paa at arve dette af hende sammensparede lille Beløb.

Hendes Tanker drejede sig derfor stadig om, paa hvilken Maade hun skulde bortskænke dette, medens hun endnu var i Live, sluttelig fæstnede hendes Tanker sig dog til Ønsket om at lade den tilflyde de tre Kvinder, der som unge Piger næsten alle fra det Tidspunkt, hun oprettede Systuen, havde været hendes Hjælpere og stedse udvist Flid og Akkuratesse ved deres Arbejde og saaledes bidraget deres til Erhvervelsen af den lille Kapital, som hun nu ønskede, at de skulde nyde godt af, tilmed da de alle tre var gifte, havde flere Børn og sad i smaa Kaar.

Da hun for sin Broder udtalte dette Ønske, fandt han det overmaade smukt og opnoterede med det samme hendes Bestemmelse angaaende Fordelingen af Beløbet imellem de tre Arvetagere.

Denne Fordeling blev noget forskellig efter den Tid, de havde virket, og den Flid, de havde udvist i hendes Tjeneste.

Kort efter denne Samtale med Broderen, hvori Bestemmelserne angaaende Pengenes Fordeling mellem de nævnte Kvinder var tagen, tilsendte hun enhver af dem en enslydende skriftlig Indbydelse, der lød som følger:

„Kære Louise! (Jette, Marie)

Det vilde ret glæde mig, om du vilde aflægge mig et Besøg paa Søndag Formiddag Kl. 11¹/₂ i det lille Havehus, som hører til min Broders Ejendom Nr. 20 paa Vesterbro, for hos mig at nyde Chokolade, Kaffe m. m. Du vil sikkert blive meget glad og overrasket; kom endelig, selv om din Pynt skulde lade et eller andet tilbage at ønske, thi det vilde gøre mig usigelig ondt, hvis du undlod at komme af Grunde, hvorover Mennesker raader.

Din hengivne Henriette Thrane.“

Ved den fastsatte Tid indfandt den første af de tre indbudte Gæster sig og blev synlig glad og overrasket ved den hjertelige Modtagelse, hun erholdt af Jomfru Thrane, som tog hende om Halsen og kyssede hende, ligeledes forbausede det hende at se det smukke, dækkede Bord, i hvis Midte et stort Fad fyldt med de lækreste Kager var anbragt. Den ankomnes Navn var Jette. Denne havde som ung Pige arbejdet hos Jomfru Thrane i 11 Aar og været den flittigste og dygtigste af dem alle.

Kort efter traadte Louise ind. Hun blev helt forbløffet saavel ved den gode Modtagelse som ved det, hun saa, og da Marie bankede paa, og Jette paa Opfordring lukkede op for hende, blev hun saa forbauset ved Synet af disse to Ungdomsbekendte, som hun ikke havde set i mange Aar, at hun ved dette i Forbindelse med det øvrige næsten var en Besvimelse nær.

Da der var hengaaet flere Timer under glad og livlig Passiar, og Afskedstimen nærmede sig, tog Værtinden ud af et lille Skab tre smaa Pakker i Form som en Bog med et ret betydeligt Pengebeløb til hver af de tre flinke Kvinder.

Om Henriette skal sluttelig her kun siges, at hun af sit varme Hjerter lærte, ligesom Moderen og Broderen, at elske og skatte Ærens, Dydens og Sandhedens skønne, lysende Smykke.

*

*

*

Omendskønt Hans Thrane lige fra Barn af havde været meget ihærdig efter at tjene Penge, var han dog altid beredt til at give ud til gode Formaal og hjælpe, hvor der var Trang. At han ikke var karrig med Penge, vil fremgaa af følgende:

Da der ved Nygades Udvidelse skulde udbetales ham 111,000 Kr., havde han Dagen før denne Udbetaling indbudt sine fem Børn og Svigerbørn til en saakaldt „bedre Middag“ i sit Hjem paa Kongens Nytorv. Da Stemningen ved denne Lejlighed var naaet til det livlige Stadium, kom Talen blandt andet ogsaa til at dreje sig om de mange Penge, der den paafølgende Dag skulde indgaa i hans Kasse. En af Sønerne spurgte ham da om, hvad han vilde gøre med alle de mange Penge, hvortil han svarede, at han slet ikke brød sig om dem, og at de gerne maatte hente dem. Da Sønnen videre spurgte, om det var hans Alvor, svarede han: „Ja, det maa I gerne.“

Ved dette Svar saa de alleforbausede paa hverandre, og den første gentog Spørgsmaalet, om det var hans Alvor, hvortil han svarede, at det forholdt sig saaledes.

Ved en Fuldmagt, han vilde give dem, kunde de hente hele Beløbet og dele dette. Den næstældste af Sønerne spurgte nu, om han dog ikke i det mindste vilde have de 11,000 Kr. for, dog at have en lille Lommeskilling. Hertil

svarede han ja, og det syntes, som om han blev glad ved dette Tilbud.

Han boede som nævnt dengang paa Kongens Nytorv, hvor han efter sin Hustrus Død var flyttet ind, og hvor han for Livstid havde lejet sig en 1ste Sals Etage, i hvilken han henlevede flere Aar, indtil han i sit 87de Aar afgik ved Døden som Følge af et Ulykkestilfælde, der indtraf en Festaften i Tivoli i en Trængsel, ved en af de der-værende stensatte Skrænter, idet han styrtede ned ad denne.

Ved dette Fald paadrog han sig en indvendig Beskadigelse, som efter en Uges Forløb medførte at han aldeles rolig og smertefri forlod sit jordiske Arbejde for at modtage sin Løn af Verdens gavmilde Herre.

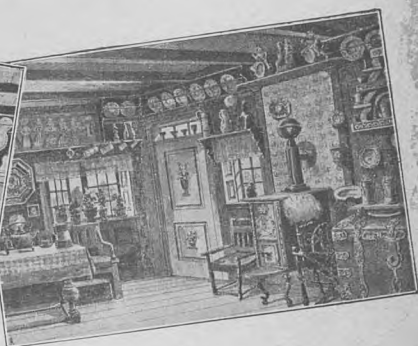
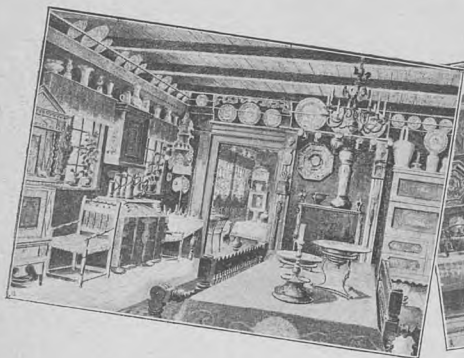
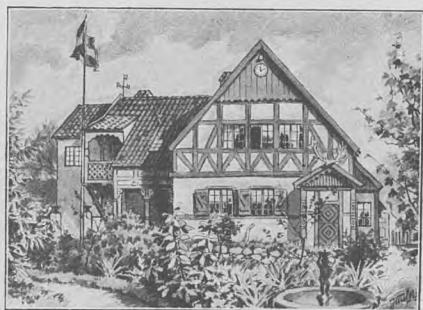
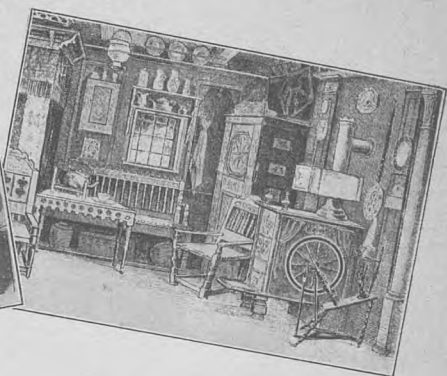
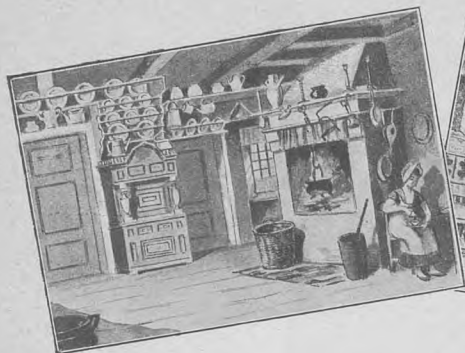
Hans jordiske Levninger blev hensatte i St. Petri Kirke ved Siden af hans Hustru.



L. E. THRANE, „Sokkelundlille“.



Hans Thrane (80 Aar).



L. E. Thranes private Museum „Sokkelundlille“ i Utterslev By,
hvortil vedføjede Kupon giver gratis Adgang.

